

О.В. Аверчев, О.М. Федорчук, А.В. Дегтяр, , В.В. Краснощок, В.І Прохоров

**Навчально - методичні матеріали з питань законодавчого
забезпечення регулювання карантину рослин**

Херсон 2013

Рецензент: В.В. Зубенко, к.ю.н., доцент завідувач кафедри історії і права Херсонського державного аграрного університету

Рекомендовано до друку Вченою радою ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет» (протокол № _____ від _____.)

Укладачі: О.В. Аверчев, О.М. Федорчук, А.В. Дегтяр, В.В. Краснощок, В.І Прохоров

Навчально – методичні матеріали з питань законодавчого регулювання захисту рослин.

Видання містить матеріали з питань нормативно-правового забезпечення відносин у галузі карантину рослин. Включає блоки матеріалів Законів України, постанов Уряду України, накази міністерств та відомств та інші нормативно-правові документи. Розрахований на науковців та викладачів, спеціалістів в галузі економіки та сільського господарства, державних службовців, спеціалістів із захисту рослин, працівників рослинницької галузі сільськогосподарського виробництва, викладачів, студентів, аспірантів.

Издание содержит материалы по вопросам нормативно-правового обеспечения отношений в области карантина растений. Включает блоки материалов Законов Украины, постановлений Правительства Украины, приказы министерств и ведомств и другие нормативно-правовые документы. Рассчитан на ученых и преподавателей, специалистов в области сельского хозяйства, государственных служащих, , специалистов по защите растений, работников растениеводческой отрасли сельскохозяйственного производства, преподавателей, студентов, аспирантов.

ЗАКОНОДАВЧА БАЗА

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про охорону праці

Цей Закон визначає основні положення щодо реалізації конституційного права працівників на охорону їх життя і здоров'я у процесі трудової діяльності, на належні, безпечні і здорові умови праці, регулює за участю відповідних органів державної влади відносини між роботодавцем і працівником з питань безпеки, гігієни праці та виробничого середовища і встановлює єдиний порядок організації охорони праці в Україні.

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення понять і термінів

Охорона праці - це система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження життя, здоров'я і працездатності людини у процесі трудової діяльності.

Роботодавець - власник підприємства, установи, організації або уповноважений ним орган, незалежно від форм власності, виду діяльності, господарювання, і фізична особа, яка використовує найману працю.

Працівник - особа, яка працює на підприємстві, в організації, установі та виконує обов'язки або функції згідно з трудовим договором (контрактом).

Стаття 2. Сфера дії Закону

Дія цього Закону поширюється на всіх юридичних та фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю, та на всіх працюючих.

Стаття 3. Законодавство про охорону праці

Законодавство про охорону праці складається з цього Закону, Кодексу законів про працю України, Закону України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності" та прийнятих відповідно до них нормативно-правових актів.

Якщо міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші норми, ніж ті, що передбачені законодавством України про охорону праці, застосовуються норми міжнародного договору.

Стаття 4. Державна політика в галузі охорони праці

Державна політика в галузі охорони праці визначається відповідно до Конституції України Верховною Радою України і спрямована на створення належних, безпечних і здорових умов праці, запобігання нещасним випадкам та професійним захворюванням.

Державна політика в галузі охорони праці базується на принципах:

пріоритету життя і здоров'я працівників, повної відповідальності роботодавця за створення належних, безпечних і здорових умов праці;

підвищення рівня промислової безпеки шляхом забезпечення суцільного технічного контролю за станом виробництв, технологій та продукції, а також сприяння підприємствам у створенні безпечних та нешкідливих умов праці;

комплексного розв'язання завдань охорони праці на основі загальнодержавної, галузевих, регіональних програм з цього питання та з урахуванням інших напрямів економічної і соціальної політики, досягнень в галузі науки і техніки та охорони довкілля;

соціального захисту працівників, повного відшкодування шкоди особам, які потерпіли від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань;

встановлення єдиних вимог з охорони праці для всіх підприємств та суб'єктів підприємницької діяльності незалежно від форм власності та видів діяльності;

адаптації трудових процесів до можливостей працівника з урахуванням його здоров'я та психологічного стану;

використання економічних методів управління охороною праці, участі держави у фінансуванні заходів щодо охорони праці, залучення добровільних внесків та інших надходжень на ці цілі, отримання яких не суперечить законодавству;
інформування населення, проведення навчання, професійної підготовки і підвищення кваліфікації працівників з питань охорони праці;
забезпечення координації діяльності органів державної влади, установ, організацій, об'єднань громадян, що розв'язують проблеми охорони здоров'я, гігієни та безпеки праці, а також співробітництва і проведення консультацій між роботодавцями та працівниками (їх представниками), між усіма соціальними групами під час прийняття рішень з охорони праці на місцевому та державному рівнях;
використання світового досвіду організації роботи щодо поліпшення умов і підвищення безпеки праці на основі міжнародного співробітництва.

Розділ II

ГАРАНТІЇ ПРАВ НА ОХОРОНУ ПРАЦІ

Стаття 5. Права на охорону праці під час укладання трудового договору

Умови трудового договору не можуть містити положень, що суперечать законам та іншим нормативно-правовим актам з охорони праці.

Під час укладання трудового договору роботодавець повинен проінформувати працівника під розписку про умови праці та про наявність на його робочому місці небезпечних і шкідливих виробничих факторів, які ще не усунуто, можливі наслідки їх впливу на здоров'я та про права працівника на пільги і компенсації за роботу в таких умовах відповідно до законодавства і колективного договору.

Працівнику не може пропонуватися робота, яка за медичним висновком протипоказана йому за станом здоров'я. До виконання робіт підвищеної небезпеки та тих, що потребують професійного добору, допускаються особи за наявності висновку психофізіологічної експертизи.

Усі працівники згідно із законом підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності.

Стаття 6. Права працівників на охорону праці під час роботи

Умови праці на робочому місці, безпека технологічних процесів, машин, механізмів, устаткування та інших засобів виробництва, стан засобів колективного та індивідуального захисту, що використовуються працівником, а також санітарно-побутові умови повинні відповідати вимогам законодавства.

Працівник має право відмовитися від дорученої роботи, якщо створилася виробнича ситуація, небезпечна для його життя чи здоров'я або для людей, які його оточують, або для виробничого середовища чи довкілля. Він зобов'язаний негайно повідомити про це безпосереднього керівника або роботодавця. Факт наявності такої ситуації за необхідності підтверджується спеціалістами з охорони праці підприємства за участю представника профспілки, членом якої він є, або уповноваженої працівниками особи з питань охорони праці (якщо професійна спілка на підприємстві не створювалася), а також страхового експерта з охорони праці.

За період простою з причин, передбачених частиною другою цієї статті, які виникли не з вини працівника, за ним зберігається середній заробіток.

Працівник має право розірвати трудовий договір за власним бажанням, якщо роботодавець не виконує законодавства про охорону праці, не додержується умов колективного договору з цих питань. У цьому разі працівникові виплачується вихідна допомога в розмірі, передбаченому колективним договором, але не менше тримісячного заробітку.

Працівника, який за станом здоров'я відповідно до медичного висновку потребує надання легшої роботи, роботодавець повинен перевести за згодою працівника на таку роботу на термін, зазначений у медичному висновку, і у разі потреби встановити скорочений робочий

день та організувати проведення навчання працівника з набуття іншої професії відповідно до законодавства.

На час зупинення експлуатації підприємства, цеху, дільниці, окремого виробництва або устаткування органом державного нагляду за охороною праці чи службою охорони праці за працівником зберігаються місце роботи, а також середній заробіток.

Стаття 7. Право працівників на пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці

Працівники, зайняті на роботах з важкими та шкідливими умовами праці, безоплатно забезпечуються лікувально-профілактичним харчуванням, молоком або рівноцінними харчовими продуктами, газованою солоною водою, мають право на оплачувані перерви санітарно-оздоровчого призначення, скорочення тривалості робочого часу, додаткову оплачувану відпустку, пільгову пенсію, оплату праці у підвищеному розмірі та інші пільги і компенсації, що надаються в порядку, визначеному законодавством.

У разі роз'їзного характеру роботи працівникові виплачується грошова компенсація на придбання лікувально-профілактичного харчування, молока або рівноцінних йому харчових продуктів на умовах, передбачених колективним договором.

Роботодавець може за свої кошти додатково встановлювати за колективним договором (угодою, трудовим договором) працівникові пільги і компенсації, не передбачені законодавством.

Протягом дії укладеного з працівником трудового договору роботодавець повинен, не пізніше як за 2 місяці, письмово інформувати працівника про зміни виробничих умов та розмірів пільг і компенсацій, з урахуванням тих, що надаються йому додатково.

Стаття 8. Забезпечення працівників спецодягом, іншими засобами індивідуального захисту, мийними та знешкджувальними засобами

На роботах із шкідливими і небезпечними умовами праці, а також роботах, пов'язаних із забрудненням або несприятливими метеорологічними умовами, працівникам видаються безоплатно за встановленими нормами спеціальний одяг, спеціальне взуття та інші засоби індивідуального захисту, а також мийні та знешкджувальні засоби. Працівники, які залучаються до разових робіт, пов'язаних з ліквідацією наслідків аварій, стихійного лиха тощо, що не передбачені трудовим договором, повинні бути забезпечені зазначеними засобами.

Роботодавець зобов'язаний забезпечити за свій рахунок придбання, комплектування, видачу та утримання засобів індивідуального захисту відповідно до нормативно-правових актів з охорони праці та колективного договору.

У разі передчасного зношення цих засобів не з вини працівника роботодавець зобов'язаний замінити їх за свій рахунок. У разі придбання працівником спецодягу, інших засобів індивідуального захисту, мийних та знешкджувальних засобів за свої кошти роботодавець зобов'язаний компенсувати всі витрати на умовах, передбачених колективним договором.

Згідно з колективним договором роботодавець може додатково, понад встановлені норми, видавати працівникові певні засоби індивідуального захисту, якщо фактичні умови праці цього працівника вимагають їх застосування.

Стаття 9. Відшкодування шкоди у разі ушкодження здоров'я працівників або у разі їх смерті
Відшкодування шкоди, заподіяної працівникові внаслідок ушкодження його здоров'я або у разі смерті працівника, здійснюється Фондом соціального страхування від нещасних випадків відповідно до Закону України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності".

Роботодавець може за рахунок власних коштів здійснювати потерпілим та членам їх сімей додаткові виплати відповідно до колективного чи трудового договору.

За працівниками, які втратили працездатність у зв'язку з нещасним випадком на виробництві або професійним захворюванням, зберігаються місце роботи (посада) та середня заробітна плата на весь період до відновлення працездатності або до встановлення стійкої втрати професійної працездатності. У разі неможливості виконання потерпілим попередньої роботи

проводяться його навчання і перекваліфікація, а також працевлаштування відповідно до медичних рекомендацій.

Час перебування на інвалідності у зв'язку з нещасним випадком на виробництві або професійним захворюванням зараховується до стажу роботи для призначення пенсії за віком, а також до стажу роботи із шкідливими умовами, який дає право на призначення пенсії на пільгових умовах і в пільгових розмірах.

Стаття 10. Охорона праці жінок

Забороняється застосування праці жінок на важких роботах і на роботах із шкідливими або небезпечними умовами праці, на підземних роботах, крім деяких підземних робіт (нефізичних робіт або робіт, пов'язаних з санітарним та побутовим обслуговуванням), а також залучення жінок до підіймання і переміщення речей, маса яких перевищує встановлені для них граничні норми, відповідно до переліку важких робіт і робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, граничних норм підіймання і переміщення важких речей, що затверджуються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі охорони здоров'я.

Праця вагітних жінок і жінок, які мають неповнолітню дитину, регулюється законодавством.

Стаття 11. Охорона праці неповнолітніх

Не допускається залучення неповнолітніх до праці на важких роботах і на роботах із шкідливими або небезпечними умовами праці, на підземних роботах, до нічних, надурочних робіт та робіт у вихідні дні, а також до підіймання і переміщення речей, маса яких перевищує встановлені для них граничні норми, відповідно до переліку важких робіт і робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, граничних норм підіймання і переміщення важких речей, що затверджуються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі охорони здоров'я.

Неповнолітні приймаються на роботу лише після попереднього медичного огляду.

Порядок трудового і професійного навчання неповнолітніх професій, пов'язаних з важкими роботами і роботами із шкідливими або небезпечними умовами праці, визначається положенням, яке затверджується спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з наглядом за охороною праці.

Вік, з якого допускається прийняття на роботу, тривалість робочого часу, відпусток та деякі інші умови праці неповнолітніх визначаються законом.

Стаття 12. Охорона праці інвалідів

Підприємства, які використовують працю інвалідів, зобов'язані створювати для них умови праці з урахуванням рекомендацій медико-соціальної експертної комісії та індивідуальних програм реабілітації, вживати додаткових заходів безпеки праці, які відповідають специфічним особливостям цієї категорії працівників.

У випадках, передбачених законодавством, роботодавець зобов'язаний організувати навчання, перекваліфікацію і працевлаштування інвалідів відповідно до медичних рекомендацій.

Залучення інвалідів до надурочних робіт і робіт у нічний час не допускається.

Розділ III

ОРГАНІЗАЦІЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ

Стаття 13. Управління охороною праці та обов'язки роботодавця

Роботодавець зобов'язаний створити на робочому місці в кожному структурному підрозділі умови праці відповідно до нормативно-правових актів, а також забезпечити додержання вимог законодавства щодо прав працівників у галузі охорони праці.

З цією метою роботодавець забезпечує функціонування системи управління охороною праці, а саме:

створює відповідні служби і призначає посадових осіб, які забезпечують вирішення конкретних питань охорони праці, затверджує інструкції про їх обов'язки, права та відповідальність за виконання покладених на них функцій, а також контролює їх додержання;

розробляє за участю сторін колективного договору і реалізує комплексні заходи для досягнення встановлених нормативів та підвищення існуючого рівня охорони праці;
забезпечує виконання необхідних профілактичних заходів відповідно до обставин, що змінюються;

впроваджує прогресивні технології, досягнення науки і техніки, засоби механізації та автоматизації виробництва, вимоги ергономіки, позитивний досвід з охорони праці тощо;

забезпечує належне утримання будівель і споруд, виробничого обладнання та устаткування, моніторинг за їх технічним станом;

забезпечує усунення причин, що призводять до нещасних випадків, професійних захворювань, та здійснення профілактичних заходів, визначених комісіями за підсумками розслідування цих причин;

організовує проведення аудиту охорони праці, лабораторних досліджень умов праці, оцінку технічного стану виробничого обладнання та устаткування, атестацій робочих місць на відповідність нормативно-правовим актам з охорони праці в порядку і строки, що визначаються законодавством, та за їх підсумками вживає заходів до усунення небезпечних і шкідливих для здоров'я виробничих факторів;

розробляє і затверджує положення, інструкції, інші акти з охорони праці, що діють у межах підприємства (далі - акти підприємства), та встановлюють правила виконання робіт і поведінки працівників на території підприємства, у виробничих приміщеннях, на будівельних майданчиках, робочих місцях відповідно до нормативно-правових актів з охорони праці, забезпечує безоплатно працівників нормативно-правовими актами та актами підприємства з охорони праці;

здійснює контроль за додержанням працівником технологічних процесів, правил поводження з машинами, механізмами, устаткуванням та іншими засобами виробництва, використанням засобів колективного та індивідуального захисту, виконанням робіт відповідно до вимог з охорони праці;

організовує пропаганду безпечних методів праці та співробітництво з працівниками у галузі охорони праці;

вживає термінових заходів для допомоги потерпілим, залучає за необхідності професійні аварійно-рятувальні формування у разі виникнення на підприємстві аварій та нещасних випадків.

Роботодавець несе безпосередню відповідальність за порушення зазначених вимог.

Стаття 14. Обов'язки працівника щодо додержання вимог нормативно-правових актів з охорони праці

Працівник зобов'язаний:

дбати про особисту безпеку і здоров'я, а також про безпеку і здоров'я оточуючих людей в процесі виконання будь-яких робіт чи під час перебування на території підприємства;

знати і виконувати вимоги нормативно-правових актів з охорони праці, правила поводження з машинами, механізмами, устаткуванням та іншими засобами виробництва, користуватися засобами колективного та індивідуального захисту;

проходити у встановленому законодавством порядку попередні та періодичні медичні огляди.

Працівник несе безпосередню відповідальність за порушення зазначених вимог.

Стаття 15. Служба охорони праці на підприємстві

На підприємстві з кількістю працюючих 50 і більше осіб роботодавець створює службу охорони праці відповідно до типового положення, що затверджується спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань нагляду за охороною праці.

На підприємстві з кількістю працюючих менше 50 осіб функції служби охорони праці можуть виконувати в порядку сумісництва особи, які мають відповідну підготовку.

На підприємстві з кількістю працюючих менше 20 осіб для виконання функцій служби охорони праці можуть залучатися сторонні спеціалісти на договірних засадах, які мають відповідну підготовку.

Служба охорони праці підпорядковується безпосередньо роботодавцю.

Керівники та спеціалісти служби охорони праці за своєю посадою і заробітною платою прирівнюються до керівників і спеціалістів основних виробничо-технічних служб.

Спеціалісти служби охорони праці у разі виявлення порушень охорони праці мають право: видавати керівникам структурних підрозділів підприємства обов'язкові для виконання приписи щодо усунення наявних недоліків, одержувати від них необхідні відомості, документацію і пояснення з питань охорони праці;

вимагати відсторонення від роботи осіб, які не пройшли передбачених законодавством медичного огляду, навчання, інструктажу, перевірки знань і не мають допуску до відповідних робіт або не виконують вимог нормативно-правових актів з охорони праці;

зупиняти роботу виробництва, дільниці, машин, механізмів, устаткування та інших засобів виробництва у разі порушень, які створюють загрозу життю або здоров'ю працюючих;

надсилати роботодавцю подання про притягнення до відповідальності працівників, які порушують вимоги щодо охорони праці.

Припис спеціаліста з охорони праці може скасувати лише роботодавець.

Ліквідація служби охорони праці допускається тільки у разі ліквідації підприємства чи припинення використання найманої праці фізичною особою.

Стаття 16. Комісія з питань охорони праці підприємства

На підприємстві з метою забезпечення пропорційної участі працівників у вирішенні будь-яких питань безпеки, гігієни праці та виробничого середовища за рішенням трудового колективу може створюватися комісія з питань охорони праці.

Комісія складається з представників роботодавця та професійної спілки, а також уповноваженої найманими працівниками особи, спеціалістів з безпеки, гігієни праці та інших служб підприємства відповідно до типового положення, що затверджується спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з нагляду за охороною праці.

Рішення комісії мають рекомендаційний характер.

Стаття 17. Обов'язкові медичні огляди працівників певних категорій

Роботодавець зобов'язаний за свої кошти забезпечити фінансування та організувати проведення попереднього (під час прийняття на роботу) і періодичних (протягом трудової діяльності) медичних оглядів працівників, зайнятих на важких роботах, роботах із шкідливими чи небезпечними умовами праці або таких, де є потреба у професійному доборі, щорічного обов'язкового медичного огляду осіб віком до 21 року. За результатами періодичних медичних оглядів у разі потреби роботодавець повинен забезпечити проведення відповідних оздоровчих заходів. Медичні огляди проводяться відповідними закладами охорони здоров'я, працівники яких несуть відповідальність згідно із законодавством за відповідність медичного висновку фактичному стану здоров'я працівника. Порядок проведення медичних оглядів визначається спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі охорони здоров'я.

Роботодавець має право в установленому законом порядку притягнути працівника, який ухиляється від проходження обов'язкового медичного огляду, до дисциплінарної відповідальності, а також зобов'язаний відсторонити його від роботи без збереження заробітної плати.

Роботодавець зобов'язаний забезпечити за свій рахунок позачерговий медичний огляд працівників:

за заявою працівника, якщо він вважає, що погіршення стану його здоров'я пов'язане з умовами праці;

за своєю ініціативою, якщо стан здоров'я працівника не дозволяє йому виконувати свої трудові обов'язки.

За час проходження медичного огляду за працівниками зберігаються місце роботи (посада) і середній заробіток.

Стаття 18. Навчання з питань охорони праці

Працівники під час прийняття на роботу і в процесі роботи повинні проходити за рахунок роботодавця інструктаж, навчання з питань охорони праці, з надання першої медичної допомоги потерпілим від нещасних випадків і правил поведінки у разі виникнення аварії.

Працівники, зайняті на роботах з підвищеною небезпекою або там, де є потреба у професійному доборі, повинні щороку проходити за рахунок роботодавця спеціальне навчання і перевірку знань відповідних нормативно-правових актів з охорони праці.

Перелік робіт з підвищеною небезпекою затверджується спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з нагляду за охороною праці.

Посадові особи, діяльність яких пов'язана з організацією безпечного ведення робіт, під час прийняття на роботу і періодично, один раз на три роки, проходять навчання, а також перевірку знань з питань охорони праці за участю профспілок.

Порядок проведення навчання та перевірки знань посадових осіб з питань охорони праці визначається типовим положенням, що затверджується спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з нагляду за охороною праці.

Не допускаються до роботи працівники, у тому числі посадові особи, які не пройшли навчання, інструктаж і перевірку знань з охорони праці.

У разі виявлення у працівників, у тому числі посадових осіб, незадовільних знань з питань охорони праці, вони повинні у місячний строк пройти повторне навчання і перевірку знань.

Вивчення основ охорони праці, а також підготовка та підвищення кваліфікації спеціалістів з охорони праці з урахуванням особливостей виробництва відповідних об'єктів економіки забезпечуються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі освіти та науки в усіх навчальних закладах за програмами, погодженими із спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з нагляду за охороною праці.

Стаття 19. Фінансування охорони праці

Фінансування охорони праці здійснюється роботодавцем.

Фінансування профілактичних заходів з охорони праці, виконання загальнодержавної, галузевих та регіональних програм поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, інших державних програм, спрямованих на запобігання нещасним випадкам та професійним захворюванням, передбачається, поряд з іншими джерелами фінансування, визначеними законодавством, у державному і місцевих бюджетах, що виділяються окремим рядком.

Для підприємств, незалежно від форм власності, або фізичних осіб, які використовують найману працю, витрати на охорону праці становлять не менше 0,5 відсотка від суми реалізованої продукції.

На підприємствах, що утримуються за рахунок бюджету, витрати на охорону праці передбачаються в державному або місцевих бюджетах і становлять не менше 0,2 відсотка від фонду оплати праці.

Суми витрат з охорони праці, що належать до валових витрат юридичної чи фізичної особи, яка відповідно до законодавства використовує найману працю, визначаються згідно з переліком заходів та засобів з охорони праці, що затверджується Кабінетом Міністрів України.

Стаття 20. Регулювання охорони праці у колективному договорі, угоді

У колективному договорі, угоді сторони передбачають забезпечення працівникам соціальних гарантій у галузі охорони праці на рівні, не нижчому за передбачений законодавством, їх обов'язки, а також комплексні заходи щодо досягнення встановлених нормативів безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, підвищення існуючого рівня охорони праці, запобігання випадкам виробничого травматизму, професійного захворювання, аваріям і пожежам, визначають обсяги та джерела фінансування зазначених заходів.

Стаття 21. Додержання вимог щодо охорони праці під час проектування, будівництва (виготовлення) та реконструкції підприємств, об'єктів і засобів виробництва

Виробничі будівлі, споруди, машини, механізми, устаткування, транспортні засоби, що вводяться в дію після будівництва (виготовлення) або реконструкції, капітального ремонту

тощо, та технологічні процеси повинні відповідати вимогам нормативно-правових актів з охорони праці.

Проектування виробничих об'єктів, розроблення нових технологій, засобів виробництва, засобів колективного та індивідуального захисту працюючих повинні провадитися з урахуванням вимог щодо охорони праці. Не допускається будівництво, реконструкція, технічне переоснащення тощо виробничих об'єктів, інженерних інфраструктур об'єктів соціально-культурного призначення, виготовлення і впровадження нових для даного підприємства технологій і зазначених засобів без попередньої експертизи робочого проекту або робочої документації на їх відповідність нормативно-правовим актам з охорони праці.

Фінансування цих робіт може провадитися лише після одержання позитивних результатів експертизи.

Роботодавець повинен одержати дозвіл на початок роботи та види робіт підприємства, діяльність якого пов'язана з виконанням робіт та експлуатацією об'єктів, машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки. Перелік видів робіт, об'єктів, машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки визначається Кабінетом Міністрів України.

Експертиза проектів, реєстрація, огляди, випробування тощо виробничих об'єктів, інженерних інфраструктур об'єктів соціально-культурного призначення, прийняття їх в експлуатацію провадяться у порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України.

У разі коли роботодавець не одержав зазначеного дозволу, місцевий орган виконавчої влади або орган місцевого самоврядування, за поданням спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці, вживає заходів до скасування державної реєстрації цього підприємства у встановленому законом порядку за умови, якщо протягом місяця від часу виявлення вказаних недоліків роботодавець не провів належних заходів з їх усунення.

Технологічні процеси, машини, механізми, устаткування, транспортні засоби, хімічні речовини і їх сполуки та інша небезпечна продукція, придбані за кордоном, допускаються в експлуатацію (до застосування) лише за умови проведення експертизи на відповідність їх нормативно-правовим актам з охорони праці, що чинні на території України.

Прийняття в експлуатацію нових і реконструйованих виробничих об'єктів проводиться за участю представників професійних спілок.

Не допускається застосування у виробництві шкідливих речовин у разі відсутності їх гігієнічної регламентації та державної реєстрації.

Стаття 22. Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій

Роботодавець повинен організувати розслідування та вести облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій відповідно до положення, що затверджується Кабінетом Міністрів України за погодженням з всеукраїнськими об'єднаннями профспілок.

За підсумками розслідування нещасного випадку, професійного захворювання або аварії роботодавець складає акт за встановленою формою, один примірник якого він зобов'язаний видати потерпілому або іншій заінтересованій особі не пізніше трьох днів з моменту закінчення розслідування.

У разі відмови роботодавця скласти акт про нещасний випадок чи незгоди потерпілого з його змістом питання вирішуються посадовою особою органу державного нагляду за охороною праці, рішення якої є обов'язковим для роботодавця.

Рішення посадової особи органу державного нагляду за охороною праці може бути оскаржене у судовому порядку.

Стаття 23. Інформація та звітність про стан охорони праці

Роботодавець зобов'язаний інформувати працівників або осіб, уповноважених на здійснення громадського контролю за дотриманням вимог нормативно-правових актів з охорони праці, та Фонд соціального страхування від нещасних випадків про стан охорони праці, причину аварій, нещасних випадків і професійних захворювань і про заходи, яких вжито для їх усунення та для забезпечення на підприємстві умов і безпеки праці на рівні нормативних вимог.

Працівникам та/або їхнім представникам забезпечується доступ до інформації та документів, що містять результати атестації робочих місць, заплановані роботодавцем профілактичні заходи, результати розслідування, обліку та аналізу нещасних випадків і професійних захворювань і звіти з цих питань, а також до повідомлень, подань та приписів органів державного управління і державного нагляду за охороною праці.

Органи державного управління охороною праці у встановленому порядку інформують населення України, працівників про реалізацію державної політики з охорони праці, виконання загальнодержавної, галузевих чи регіональних програм з цих питань, про рівень і причини аварійності, виробничого травматизму і професійних захворювань, про виконання своїх рішень щодо охорони життя та здоров'я працівників.

На державному рівні ведеться єдина державна статистична звітність з питань охорони праці, форма якої погоджується спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з нагляду за охороною праці, професійними спілками та Фондом соціального страхування від нещасних випадків.

Стаття 24. Добровільні об'єднання громадян, працівників і спеціалістів з охорони праці з метою об'єднання зусиль найманих працівників, учених, спеціалістів з охорони праці та окремих громадян для поліпшення охорони праці, захисту працівників від виробничого травматизму і професійних захворювань можуть створюватись асоціації, товариства, фонди та інші добровільні об'єднання громадян, що діють відповідно до закону.

Розділ IV

СТИМУЛЮВАННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ

Стаття 25. Економічне стимулювання охорони праці

До працівників можуть застосовуватися будь-які заохочення за активну участь та ініціативу у здійсненні заходів щодо підвищення рівня безпеки та поліпшення умов праці. Види заохочень визначаються колективним договором, угодою.

При розрахунку розміру страхового внеску для кожного підприємства Фондом соціального страхування від нещасних випадків, за умови досягнення належного стану охорони праці і зниження рівня або відсутності травматизму і професійної захворюваності внаслідок здійснення роботодавцем відповідних профілактичних заходів, може бути встановлено знижку до нього або надбавку до розміру страхового внеску за високий рівень травматизму і професійної захворюваності та неналежний стан охорони праці.

Розрахунок розміру страхового внеску із застосуванням знижок та надбавок для кожного підприємства, передбачених частиною другою цієї статті, провадиться відповідно до законодавства про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності.

Стаття 26. Відшкодування юридичним, фізичним особам і державі збитків, завданих порушенням вимог з охорони праці

Роботодавець зобов'язаний відшкодувати збитки, завдані порушенням вимог з охорони праці іншим юридичним, фізичним особам і державі, на загальних підставах, передбачених законом.

Роботодавець відшкодовує витрати на проведення робіт з рятування потерпілих під час аварії та ліквідації її наслідків, на розслідування і проведення експертизи причин аварії, нещасного випадку або професійного захворювання, на складання санітарно-гігієнічної характеристики умов праці осіб, які проходять обстеження щодо наявності професійного захворювання, а також інші витрати, передбачені законодавством.

Розділ V

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ З ОХОРОНИ ПРАЦІ

Стаття 27. Документи, що належать до нормативно-правових актів з охорони праці

Нормативно-правові акти з охорони праці - це правила, норми, регламенти, положення, стандарти, інструкції та інші документи, обов'язкові для виконання.

Стаття 28. Опрацювання, прийняття та скасування нормативно-правових актів з охорони праці

Опрацювання та прийняття нових, перегляд і скасування чинних нормативно-правових актів з охорони праці провадяться спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з нагляду за охороною праці за участю професійних спілок і Фонду соціального страхування від нещасних випадків та за погодженням з органами державного нагляду за охороною праці.

Санітарні правила та норми затверджуються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі охорони здоров'я.

Нормативно-правові акти з охорони праці переглядаються в міру впровадження досягнень науки і техніки, що сприяють поліпшенню безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, але не рідше одного разу на десять років.

Стандарти, технічні умови та інші документи на засоби праці і технологічні процеси повинні включати вимоги щодо охорони праці і погоджуватися з органами державного нагляду за охороною праці.

Стаття 29. Тимчасове припинення чинності нормативно-правових актів з охорони праці

У разі неможливості повного усунення небезпечних і шкідливих для здоров'я умов праці роботодавець зобов'язаний повідомити про це відповідний орган державного нагляду за охороною праці. Він може звернутися до зазначеного органу з клопотанням про встановлення необхідного строку для виконання заходів щодо приведення умов праці на конкретному виробництві чи робочому місці до нормативних вимог.

Відповідний орган державного нагляду за охороною праці розглядає клопотання роботодавця, проводить у разі потреби експертизу запланованих заходів, визначає їх достатність і за наявності підстав може, як виняток, прийняти рішення про встановлення іншого строку застосування вимог нормативних актів з охорони праці.

Роботодавець зобов'язаний невідкладно повідомити заінтересованих працівників про рішення зазначеного органу державного нагляду за охороною праці.

Стаття 30. Поширення дії нормативно-правових актів з охорони праці на сферу трудового і професійного навчання

Нормативно-правові акти з охорони праці є обов'язковими для виконання у виробничих майстернях, лабораторіях, цехах, на дільницях та в інших місцях трудового і професійного навчання, облаштованих у будь-яких навчальних закладах.

Організація охорони праці на зазначених об'єктах, а також порядок розслідування та обліку нещасних випадків з учнями і студентами під час трудового та професійного навчання у навчальних закладах визначаються центральним органом виконавчої влади в галузі освіти та науки за погодженням з відповідним профспілковим органом.

До учнів і студентів, які проходять трудове і професійне навчання (виробничу практику) на підприємствах під керівництвом їх персоналу, застосовується законодавство про охорону праці у такому ж порядку, що й до працівників підприємства.

Розділ VI

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ПРАЦІ

Стаття 31. Органи державного управління охороною праці

Державне управління охороною праці здійснюють:

Кабінет Міністрів України;

спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з нагляду за охороною праці;

міністерства та інші центральні органи виконавчої влади;

Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування.

Стаття 32. Компетенція Кабінету Міністрів України в галузі охорони праці

Кабінет Міністрів України:

забезпечує реалізацію державної політики в галузі охорони праці;

подає на затвердження Верховною Радою України загальнодержавну програму поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища;
спрямовує і координує діяльність міністерств, інших центральних органів виконавчої влади щодо створення безпечних і здорових умов праці та нагляду за охороною праці;
встановлює єдину державну статистичну звітність з питань охорони праці.
З метою координації діяльності органів державного управління охороною праці створюється Національна рада з питань безпечної життєдіяльності населення, яку очолює віце-прем'єр-міністр України.

Стаття 33. Повноваження міністерств та інших центральних органів виконавчої влади в галузі охорони праці

Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади:

проводять єдину науково-технічну політику в галузі охорони праці;
розробляють і реалізують галузеві програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища за участю профспілок;
здійснюють методичне керівництво діяльністю підприємств галузі з охорони праці;
укладають з відповідними галузевими профспілками угоди з питань поліпшення умов і безпеки праці;
беруть участь в опрацюванні та перегляді нормативно-правових актів з охорони праці;
організують навчання і перевірку знань з питань охорони праці;
створюють у разі потреби аварійно-рятувальні служби, здійснюють керівництво їх діяльністю, забезпечують виконання інших вимог законодавства, що регулює відносини у сфері рятувальної справи;
здійснюють відомчий контроль за станом охорони праці на підприємствах галузі.

Для координації, вдосконалення роботи з охорони праці і контролю за цією роботою в міністерствах та інших центральних органах виконавчої влади створюються структурні підрозділи з охорони праці.

Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань праці та соціальної політики забезпечує проведення державної експертизи умов праці із залученням служб санітарного епідеміологічного нагляду спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі охорони здоров'я, визначає порядок та здійснює контроль за якістю проведення атестації робочих місць щодо їх відповідності нормативно-правовим актам з охорони праці.

Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з нагляду за охороною праці:

здійснює комплексне управління охороною праці на державному рівні, реалізує державну політику в цій галузі та здійснює контроль за виконанням функцій державного управління охороною праці міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування;

розробляє за участю міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, Фонду соціального страхування від нещасних випадків, всеукраїнських об'єднань роботодавців та профспілок загальнодержавну програму поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища і контролює її виконання;

здійснює нормотворчу діяльність, розробляє та затверджує правила, норми, положення, інструкції та інші нормативно-правові акти з охорони праці або зміни до них;

координує роботу міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, підприємств, інших суб'єктів підприємницької діяльності в галузі безпеки, гігієни праці та виробничого середовища;

одержує безоплатно від міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих державних адміністрацій, органів

статистики, підприємств, інших суб'єктів підприємницької діяльності відомості та інформацію, необхідні для виконання покладених на нього завдань; бере участь у міжнародному співробітництві та в організації виконання міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, з питань безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, вивчає, узагальнює і поширює світовий досвід з цих питань, опрацьовує та подає у встановленому порядку пропозиції щодо удосконалення і поступового наближення чинного законодавства про охорону праці до відповідних міжнародних та європейських норм.

Рішення, прийняті спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з нагляду за охороною праці в межах його компетенції, є обов'язковими для виконання всіма міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування, юридичними та фізичними особами, які відповідно до законодавства використовують найману працю.

Стаття 34. Повноваження Ради міністрів Автономної Республіки Крим та місцевих державних адміністрацій в галузі охорони праці

Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації у межах відповідних територій:

забезпечують виконання законів та реалізацію державної політики в галузі охорони праці; формують за участю представників профспілок, Фонду соціального страхування від нещасних випадків і забезпечують виконання цільових регіональних програм поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, а також заходів з охорони праці у складі програм соціально-економічного і культурного розвитку регіонів;

забезпечують соціальний захист найманих працівників, зокрема зайнятих на роботах з шкідливими та небезпечними умовами праці, вживають заходів до проведення атестації робочих місць на відповідність нормативно-правовим актам з охорони праці;

вносять пропозиції щодо створення регіональних (комунальних) аварійно-рятувальних служб для обслуговування відповідних територій та об'єктів комунальної власності;

здійснюють контроль за додержанням суб'єктами підприємницької діяльності нормативно-правових актів про охорону праці.

Для виконання зазначених функцій у складі Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих державних адміністрацій створюються структурні підрозділи з охорони праці, що діють згідно з типовим положенням, яке затверджується Кабінетом Міністрів України, а також на громадських засадах - ради з питань безпечної життєдіяльності населення.

Стаття 35. Повноваження органів місцевого самоврядування в галузі охорони праці

Органи місцевого самоврядування у межах своєї компетенції:

затверджують цільові регіональні програми поліпшення стану безпеки, умов праці та виробничого середовища, а також заходи з охорони праці у складі програм соціально-економічного і культурного розвитку регіонів;

приймають рішення щодо створення комунальних аварійно-рятувальних служб для обслуговування відповідних територій та об'єктів комунальної власності.

Виконавчі органи сільських, селищних, міських рад забезпечують належне утримання, ефективну і безпечну експлуатацію об'єктів житлово-комунального господарства, побутового, торговельного обслуговування, транспорту і зв'язку, що перебувають у комунальній власності відповідних територіальних громад, додержання вимог щодо охорони праці працівників, зайнятих на цих об'єктах.

Для виконання функцій, зазначених у частині другій цієї статті, сільська, селищна, міська рада створює у складі свого виконавчого органу відповідний підрозділ або призначає спеціаліста з охорони праці.

Стаття 36. Повноваження об'єднань підприємств у галузі охорони праці

Повноваження в галузі охорони праці асоціацій, корпорацій, концернів та інших об'єднань визначаються їх статутами або договорами між підприємствами, які утворили об'єднання.

Для виконання делегованих об'єднанням функцій в їх апаратах створюються служби охорони праці.

Стаття 37. Організація наукових досліджень з проблем охорони праці

Фундаментальні та прикладні наукові дослідження з проблем охорони праці, ідентифікації професійної небезпечності організуються в межах загальнодержавної та інших програм з цих питань і проводяться науково-дослідними інститутами, проектно-конструкторськими установами та організаціями, вищими навчальними закладами та фахівцями.

Розділ VII

ДЕРЖАВНИЙ НАГЛЯД І ГРОМАДСЬКИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ОХОРОНОЮ ПРАЦІ

Стаття 38. Органи державного нагляду за охороною праці

Державний нагляд за додержанням законів та інших нормативно-правових актів про охорону праці здійснюють:

спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з нагляду за охороною праці;

спеціально уповноважений державний орган з питань радіаційної безпеки;

спеціально уповноважений державний орган з питань пожежної безпеки;

спеціально уповноважений державний орган з питань гігієни праці.

Органи державного нагляду за охороною праці не залежать від будь-яких господарських органів, суб'єктів підприємництва, об'єднань громадян, політичних формувань, місцевих державних адміністрацій і органів місцевого самоврядування, їм не підзвітні і не підконтрольні.

Діяльність органів державного нагляду за охороною праці регулюється цим Законом, законами України "Про використання ядерної енергії і радіаційну безпеку", "Про пожежну безпеку", "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення", іншими нормативно-правовими актами та положеннями про ці органи, що затверджуються Президентом України або Кабінетом Міністрів України.

Стаття 39. Права і відповідальність посадових осіб спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці

Посадові особи спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці мають право:

безперешкодно відвідувати підконтрольні підприємства (об'єкти), виробництва фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю, та здійснювати в присутності роботодавця або його представника перевірку додержання законодавства з питань, віднесених до їх компетенції;

одержувати від роботодавця і посадових осіб письмові чи усні пояснення, висновки експертних обстежень, аудитів, матеріали та інформацію з відповідних питань, звіти про рівень і стан профілактичної роботи, причини порушень законодавства та вжиті заходи щодо їх усунення;

видавати в установленому порядку роботодавцям, керівникам та іншим посадовим особам юридичних та фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю, міністерствам та іншим центральним органам виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, місцевим державним адміністраціям та органам місцевого самоврядування обов'язкові для виконання приписи (розпорядження) про усунення порушень і недоліків в галузі охорони праці, охорони надр, безпечної експлуатації об'єктів підвищеної небезпеки;

забороняти, зупиняти, припиняти, обмежувати експлуатацію підприємств, окремих виробництв, цехів, дільниць, робочих місць, будівель, споруд, приміщень, випуск та експлуатацію машин, механізмів, устаткування, транспортних та інших засобів праці, виконання певних робіт, застосування нових небезпечних речовин, реалізацію продукції, а також скасовувати або припиняти дію виданих ними дозволів і ліцензій до усунення порушень, які створюють загрозу життю працюючих;

притягати до адміністративної відповідальності працівників, винних у порушенні законодавства про охорону праці;

надсилати роботодавцям подання про невідповідність окремих посадових осіб займаній посаді, передавати матеріали органам прокуратури для притягнення цих осіб до відповідальності згідно із законом.

Рішення посадових осіб спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці за необхідності обґрунтовуються результатами роботи та висновками експертно-технічних центрів, дослідних, випробувальних лабораторій та інших підрозділів (груп) технічної підтримки, що функціонують у складі органів державного нагляду за охороною праці відповідно до завдань інспекційної служби або створюються і діють згідно із законодавством як незалежні експертні організації. Наукова підтримка наглядової діяльності здійснюється відповідними науково-дослідними установами.

Посадові особи спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці є державними службовцями, і на них поширюється дія Закону України "Про державну службу". Вони несуть відповідальність згідно із законом за виконання покладених на них обов'язків. Посадові особи спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці мають право носити формений одяг, зразки якого затверджуються Кабінетом Міністрів України,

Стаття 40. Соціальний захист посадових осіб спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці

Посадовим особам спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці держава гарантує соціальний захист.

Працівники правоохоронних органів надають допомогу посадовим особам органів державного нагляду у виконанні ними службових обов'язків та вживають заходів щодо припинення незаконних дій осіб, які перешкоджають виконувати ці обов'язки, вдаються до погроз, шантажу, нанесення тілесних ушкоджень посадовим особам органів державного нагляду або членам їх сімей, завдають шкоди їх майну.

За особами, які звільнені з посад в органах державного нагляду за віком або через хворобу чи каліцтво, а також за членами сім'ї або утриманцями загиблої під час виконання службових обов'язків посадової особи зберігається право на пільги згідно з законодавством.

Пенсійне забезпечення посадових осіб органів державного нагляду здійснюється згідно з законодавством за рахунок держави.

Стаття 41. Громадський контроль за додержанням законодавства про охорону праці

Громадський контроль за додержанням законодавства про охорону праці здійснюють професійні спілки, їх об'єднання в особі своїх виборних органів і представників.

Професійні спілки здійснюють громадський контроль за додержанням законодавства про охорону праці, створенням безпечних і нешкідливих умов праці, належних виробничих та санітарно-побутових умов, забезпеченням працівників спецодягом, спецвзуттям, іншими засобами індивідуального та колективного захисту. У разі загрози життю або здоров'ю працівників професійні спілки мають право вимагати від роботодавця негайного припинення робіт на робочих місцях, виробничих дільницях, у цехах та інших структурних підрозділах або на підприємствах чи виробництвах фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю, в цілому на період, необхідний для усунення загрози життю або здоров'ю працівників.

Професійні спілки також мають право на проведення незалежної експертизи умов праці, а також об'єктів виробничого призначення, що проектуються, будуються чи експлуатуються, на відповідність їх нормативно-правовим актам про охорону праці, брати участь у розслідуванні причин нещасних випадків і професійних захворювань на виробництві та надавати свої висновки про них, вносити роботодавцям, державним органам управління і нагляду подання з питань охорони праці та одержувати від них аргументовану відповідь.

У разі відсутності професійної спілки на підприємстві громадський контроль за додержанням законодавства про охорону праці здійснює уповноважена найманими працівниками особа.

Стаття 42. Уповноважені найманими працівниками особи з питань охорони праці
Уповноважені найманими працівниками особи з питань охорони праці мають право безперешкодно перевіряти на підприємствах виконання вимог щодо охорони праці і вносити обов'язкові для розгляду роботодавцем пропозиції про усунення виявлених порушень нормативно-правових актів з безпеки і гігієни праці.

Для виконання цих обов'язків роботодавці за свій рахунок організовує навчання, забезпечує необхідними засобами і звільняє уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці від роботи на передбачений колективним договором строк із збереженням за ними середнього заробітку.

Не можуть бути ущемлені будь-які законні інтереси працівників у зв'язку з виконанням ними обов'язків уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці. Їх звільнення або притягнення до дисциплінарної чи матеріальної відповідальності здійснюється лише за згодою найманих працівників у порядку, визначеному колективним договором.

Якщо уповноважені найманими працівниками особи з питань охорони праці вважають, що профілактичні заходи, вжиті роботодавцем, є недостатніми, вони можуть звернутися за допомогою до органу державного нагляду за охороною праці. Вони також мають право брати участь і вносити відповідні пропозиції під час інспекційних перевірок підприємств чи виробництв фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю, цими органами.

Уповноважені найманими працівниками особи з питань охорони праці діють відповідно до типового положення, що затверджується спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань праці та соціальної політики.

Розділ VIII

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ОХОРОНУ ПРАЦІ

Стаття 43. Штрафні санкції до юридичних та фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю, посадових осіб та працівників

За порушення законодавства про охорону праці, невиконання розпоряджень посадових осіб органів державного нагляду за охороною праці юридичні та фізичні особи, які відповідно до законодавства використовують найману працю, притягаються органами державного нагляду за охороною праці до сплати штрафу у порядку, встановленому законом.

Максимальний розмір штрафу не може перевищувати п'яти відсотків місячного фонду заробітної плати юридичної чи фізичної особи, яка відповідно до законодавства використовує найману працю.

Несплата юридичними чи фізичними особами, які відповідно до законодавства використовують найману працю, штрафу тягне за собою нарахування на суму штрафу пені у розмірі двох відсотків за кожний день прострочення.

Застосування штрафних санкцій до посадових осіб і працівників за порушення законів та інших нормативно-правових актів з охорони праці здійснюється відповідно до Кодексу України про адміністративні правопорушення. Особи, на яких накладено штраф, вносять його в касу підприємства за місцем роботи.

Рішення про стягнення штрафу може бути оскаржено в місячний строк у судовому порядку. Кошти від застосування штрафних санкцій до юридичних чи фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю, посадових осіб і працівників, визначених цією статтею, зараховуються до Державного бюджету України.

Стаття 44. Відповідальність за порушення вимог щодо охорони праці

За порушення законів та інших нормативно-правових актів про охорону праці, створення перешкод у діяльності посадових осіб органів державного нагляду за охороною праці, а також представників профспілок, їх організацій та об'єднань винні особи притягаються до дисциплінарної, адміністративної, матеріальної, кримінальної відповідальності згідно із законом.

Розділ IX

ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування, крім частини четвертої статті 19, яка набирає чинності з 1 січня 2003 року.
2. Кабінету Міністрів України у тримісячний строк з часу набрання чинності цим Законом: внести до Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законодавчих актів у відповідність із цим Законом; привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом; забезпечити приведення органами виконавчої влади прийнятих ними нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом".

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення

Цей Закон регулює суспільні відносини, які виникають у сфері забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя, визначає відповідні права і обов'язки державних органів, підприємств, установ, організацій та громадян, встановлює порядок організації державної санітарно-епідеміологічної служби і здійснення державного санітарно-епідеміологічного нагляду в Україні.

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення основних термінів і понять

У цьому Законі терміни і поняття вживаються у такому значенні:

санітарне та епідемічне благополуччя населення - це стан здоров'я населення та середовища життєдіяльності людини, при якому показники захворюваності перебувають на усталеному рівні для даної території, умови проживання сприятливі для населення, а параметри факторів середовища життєдіяльності знаходяться в межах, визначених санітарними нормами;

середовище життєдіяльності людини (далі - середовище життєдіяльності) - сукупність об'єктів, явищ і факторів навколишнього середовища (природного і штучно створеного), що безпосередньо оточують людину і визначають умови її проживання, харчування, праці, відпочинку, навчання, виховання тощо;

фактори середовища життєдіяльності - будь-які біологічні (вірусні, пріонні, бактеріальні, паразитарні, генетично модифіковані організми, продукти біотехнології тощо), хімічні (органічні і неорганічні, природні та синтетичні), фізичні (шум, вібрація, ультразвук, інфразвук, теплове, іонізуюче, неіонізуюче та інші види випромінювання), соціальні (харчування, водопостачання, умови побуту, праці, відпочинку, навчання, виховання тощо) та інші фактори, що впливають або можуть впливати на здоров'я людини чи на здоров'я майбутніх поколінь;

шкідливий вплив на здоров'я людини - вплив факторів середовища життєдіяльності, що створює загрозу здоров'ю, життю або працездатності людини чи здоров'ю майбутніх поколінь;

безпечні умови для людини - стан середовища життєдіяльності, при якому відсутня небезпека шкідливого впливу його факторів на людину;

сприятливі умови життєдіяльності людини - стан середовища життєдіяльності, при якому відсутній будь-який шкідливий вплив його факторів на здоров'я людини і є можливість для забезпечення нормальних і відновлення порушених функцій організму;

санітарно-епідемічна ситуація - стан середовища життєдіяльності та обумовлений ним стан здоров'я населення на певній території в конкретно визначений час;

санітарно-епідеміологічний норматив (гігієнічний норматив, епідеміологічний показник, протиепідемічний норматив) - встановлене дослідженнями припустиме максимальне або мінімальне кількісне та (або) якісне значення показника, що характеризує фактор середовища життєдіяльності за медичними критеріями (параметрами) його безпечності для здоров'я людини та здоров'я майбутніх поколінь, а також стан здоров'я населення за критеріями захворюваності, розповсюдженості хвороб, фізичного розвитку, імунітету тощо;

державні санітарні норми та правила, санітарно-гігієнічні та санітарно-протиепідемічні правила і норми, санітарно-епідеміологічні правила і норми, протиепідемічні правила і норми, гігієнічні та протиепідемічні правила і норми, державні санітарно-епідеміологічні нормативи, санітарні регламенти (далі - санітарні норми) - обов'язкові для виконання нормативно-правові акти центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, що встановлюють медичні вимоги безпеки щодо середовища життєдіяльності та окремих його факторів, недотримання яких створює загрозу здоров'ю і життю людини та майбутніх поколінь, а також загрозу виникнення і

розповсюдження інфекційних хвороб та масових неінфекційних захворювань (отруєнь) серед населення;

вимоги безпеки для здоров'я і життя людини - розроблені на основі медичної науки критерії, показники, гранично допустимі межі, санітарно-епідеміологічні нормативи, правила, норми, регламенти тощо (медичні вимоги щодо безпеки для здоров'я і життя людини), розроблення, обґрунтування, контроль і нагляд за якими відноситься виключно до медичної професійної компетенції;

небезпечний фактор - будь-який хімічний, фізичний, біологічний чинник, речовина, матеріал або продукт, що впливає або за певних умов може негативно впливати на здоров'я людини;

санітарні та протиепідемічні (профілактичні) заходи (далі - санітарні заходи) - комплекс організаційних, адміністративних, інженерно-технічних, медичних, нормативних, екологічних, ветеринарних та інших заходів, спрямованих на усунення або зменшення шкідливого впливу на людину факторів середовища життєдіяльності, запобігання виникненню і поширенню інфекційних хвороб і масових неінфекційних захворювань (отруєнь) та їх ліквідацію;

державна санітарно-епідеміологічна експертиза - це вид професійної діяльності органів державної санітарно-епідеміологічної служби, що полягає у комплексному вивченні об'єктів експертизи з метою виявлення можливих небезпечних факторів у цих об'єктах, встановленні відповідності об'єктів експертизи вимогам санітарного законодавства, а у разі відсутності відповідних санітарних норм - в обґрунтуванні медичних вимог щодо безпеки об'єкта для здоров'я та життя людини;

висновок державної санітарно-епідеміологічної експертизи - документ установленої форми, що засвідчує відповідність (невідповідність) об'єкта державної санітарно-епідеміологічної експертизи медичним вимогам безпеки для здоров'я і життя людини, затверджується відповідним головним державним санітарним лікарем і є обов'язковим для виконання власником об'єкта експертизи;

об'єкт державної санітарно-епідеміологічної експертизи - будь-яка діяльність, технологія, продукція та сировина, проекти нормативних документів, реалізація (функціонування, використання) яких може шкідливо вплинути на здоров'я людини, а також діючі об'єкти та чинні нормативні документи у випадках, коли їх шкідливий вплив встановлено в процесі функціонування (використання), а також у разі закінчення встановленого терміну дії висновку державної санітарно-епідеміологічної експертизи;

(Абзац шістнадцятий статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3038-VI від 17.02.2011)

санітарно-епідеміологічний сертифікат (далі - гігієнічний сертифікат) - разовий документ, виданий органами державної санітарно-епідеміологічної служби, що підтверджує безпеку для здоров'я та життя людини окремих видів товарів широкого вжитку (харчових продуктів і напоїв, парфумерно-косметичних виробів, товарів дитячого асортименту, виробів побутового призначення тощо) на підставі результатів проведених санітарно-хімічних, токсикологічних, фізико-хімічних, радіологічних, мікробіологічних та інших досліджень;

(Абзац сімнадцятий статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5316-VI від 02.10.2012)

масові неінфекційні захворювання (отруєння) - масові захворювання, виникнення яких зумовлено впливом біологічних, фізичних, хімічних чи соціальних факторів середовища життєдіяльності, у тому числі об'єктів господарської та інших видів діяльності, продукції, робіт, послуг;

державна санітарно-епідеміологічна експертиза щодо безпечності харчових продуктів - професійна діяльність, яку провадять органи державної санітарно-епідеміологічної служби з метою попередження, зменшення та усунення можливого шкідливого впливу на здоров'я людини харчового продукту і яка полягає в оцінці ризику, визначенні відповідних санітарних заходів та/або технічних регламентів щодо виробництва та/або введення в обіг харчових продуктів і проведенні перевірки (розширеного контролю) на відповідність цим заходам та

регламентам наданого виробником або постачальником зразка харчового продукту, допоміжних засобів та матеріалів для виробництва та обігу харчових продуктів, а також нових технологій і технологічного обладнання;

(Статтю 1 доповнено абзацом згідно із Законом N 3078-IV від 15.11.2005)

висновок державної санітарно-епідеміологічної експертизи щодо безпечності харчових продуктів - документ установленої форми, в якому на підставі результатів аналізу ризику та перевірки (розширеного контролю) наданого виробником або постачальником зразка харчового продукту, допоміжних засобів та матеріалів для виробництва та обігу харчових продуктів, його виробничої технології і технологічного обладнання, що використовується при його виробництві, визначається перелік санітарних заходів та технічних регламентів, яких повинні дотримуватися виробник та постачальник для забезпечення безпечності харчового продукту;

(Статтю 1 доповнено абзацом згідно із Законом N 3078-IV від 15.11.2005)

об'єкти санітарних заходів - харчові продукти, в тому числі для спеціального дієтичного споживання, функціональні харчові продукти, а також харчові добавки, ароматизатори, дієтичні добавки та допоміжні матеріали для переробки харчових продуктів, допоміжні засоби та матеріали для виробництва та обігу харчових продуктів;

(Статтю 1 доповнено абзацом згідно із Законом N 3078-IV від 15.11.2005)

ризик - можливість виникнення та вірогідні масштаби наслідків від негативного впливу об'єктів санітарних заходів протягом певного періоду часу;

(Статтю 1 доповнено абзацом згідно із Законом N 3078-IV від 15.11.2005)

аналіз ризику - процес, що складається з трьох взаємозв'язаних компонентів: оцінка ризику, управління ризиком та повідомлення про ризик;

(Статтю 1 доповнено абзацом згідно із Законом N 3078-IV від 15.11.2005)

оцінка ризику - науково обґрунтований процес, який складається з ідентифікації та характеристики небезпеки, оцінки впливу, характеристики ризику;

(Статтю 1 доповнено абзацом згідно із Законом N 3078-IV від 15.11.2005)

управління ризиком - процес вибору альтернативних рішень на підставі результатів оцінки ризику та, у разі необхідності, вибору і впровадження відповідних засобів управління (контролю), включаючи регуляторні заходи;

(Статтю 1 доповнено абзацом згідно із Законом N 3078-IV від 15.11.2005)

повідомлення про ризик - взаємний обмін інформацією про ризик між спеціалістами з оцінки ризику, особами, що здійснюють управління ризиком, заінтересованими торговими партнерами та іншими заінтересованими сторонами;

(Статтю 1 доповнено абзацом згідно із Законом N 3078-IV від 15.11.2005)

санітарний захід безпечності харчових продуктів (далі - санітарний захід) - застосування будь-яких законів, постанов та інших нормативно-правових актів, вимог та процедур для захисту життя і здоров'я людей від ризику, що виникає від споживання харчових добавок, забруднюючих речовин, токсинів або хвороботворних організмів у харчових продуктах, підконтрольних санітарній службі, та харчових продуктів, підконтрольних ветеринарній службі, виконання яких є обов'язковим. Санітарні заходи включають, зокрема, обов'язкові параметри безпечності кінцевого продукту; методи переробки та виробництва; процедури експертизи, інспектування, сертифікації та ухвалення; положення щодо відповідних статистичних методів; процедури відбору зразків та методів оцінки ризику; вимоги щодо пакування та етикетування, які безпосередньо стосуються безпечності харчових продуктів;

(Статтю 1 доповнено абзацом згідно із Законом N 3078-IV від 15.11.2005)

технічний регламент - нормативно-правовий акт, затверджений центральним органом виконавчої влади з питань технічного регулювання та споживчої політики, в якому зазначаються характеристики продукту чи пов'язані з ним процеси і методи виробництва, включаючи відповідні адміністративні положення, виконання яких є обов'язковим. Технічний регламент не містить вимог щодо безпечності харчових продуктів, встановлених згідно із санітарними заходами, та може включати або визначати вимоги до термінології,

позначень, пакування, маркування або етикетування стосовно продукту, процесу чи методу виробництва;

(Статтю 1 доповнено абзацом згідно із Законом N 3078-IV від 15.11.2005)

прикордонні інспекційні пости - потужності (об'єкти), що розташовані у пункті пропуску через державний кордон, включаючи пункти на автомобільних шляхах, залізничних станціях, аеропортах, морських і річкових портах, де здійснюється відповідний контроль (інспектування) імпортованих та експортованих вантажів з об'єктами санітарних заходів, що переміщуються через державний кордон України;

(Статтю 1 доповнено абзацом згідно із Законом N 3078-IV від 15.11.2005)

харчовий продукт (їжа) - будь-яка речовина або продукт (сирий, включаючи сільськогосподарську сировину, необроблений, напівоброблений або оброблений), призначені для споживання людиною. Харчовий продукт включає напій, жувальну гумку та будь-яку іншу речовину, зокрема воду, що навмисно включені до харчового продукту під час виробництва, підготовки або обробки;

(Статтю 1 доповнено абзацом згідно із Законом N 3078-IV від 15.11.2005)

харчова добавка - будь-яка речовина, яка не вважається харчовим продуктом або його складником, але додається до харчового продукту з технологічною метою в процесі виробництва та яка у результаті стає невід'ємною частиною продукту (термін не включає забруднюючі речовини, пестициди або речовини, додані до харчових продуктів для поліпшення їх поживних властивостей);

(Статтю 1 доповнено абзацом згідно із Законом N 3078-IV від 15.11.2005)

ароматизатори - ароматичні речовини, ароматичні препарати, технологічні ароматизатори, копильні ароматизатори та їх суміші;

(Статтю 1 доповнено абзацом згідно із Законом N 3078-IV від 15.11.2005)

дієтична добавка - вітамінні, вітамінно-мінеральні або трав'яні добавки окремо та/або в поєднанні у формі пігулок, таблеток, порошків, що приймаються перорально разом з їжею або додаються до їжі в межах фізіологічних норм для додаткового, порівняно із звичайним харчуванням, вживання цих речовин; дієтичні добавки також містять або включають різні речовини або суміші речовин, у тому числі протеїн, вуглеводи, амінокислоти, їстівні масла та екстракти рослинних і тваринних матеріалів, що вважаються необхідними або корисними для харчування та загального здоров'я людини;

(Статтю 1 доповнено абзацом згідно із Законом N 3078-IV від 15.11.2005)

допоміжні матеріали для переробки харчових продуктів - будь-який матеріал, за винятком матеріалів харчового обладнання та інвентарю, які не споживаються, а використовуються під час виробництва або переробки харчового продукту чи його складових для досягнення певної виробничої мети, в результаті чого утворюються залишки або похідні речовини у кінцевому продукті;

(Статтю 1 доповнено абзацом згідно із Законом N 3078-IV від 15.11.2005)

допоміжні засоби і матеріали для виробництва та обігу харчових продуктів - матеріали або речовини, включаючи обладнання та інвентар, одиниці упаковки (контейнери), які контактують з харчовими продуктами і таким чином можуть впливати на їх безпечність.

(Статтю 1 доповнено абзацом згідно із Законом N 3078-IV від 15.11.2005)(Стаття 1 в редакції Закону N 3037-III від 07.02.2002)

Стаття 2. Законодавство України про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення

Законодавство України про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення (санітарне законодавство) базується на Конституції України і складається з Основ законодавства України про охорону здоров'я, цього Закону, законів України "Про захист населення від інфекційних хвороб", "Про протидію захворюванню на туберкульоз" , "Про запобігання захворюванню на синдром набутого імунodefіциту (СНІД) та соціальний захист населення ", інших нормативно-правових актів та санітарних норм" .

(Стаття 2 в редакції Закону N 3037-III від 07.02.2002; із змінами, внесеними згідно із Законом N 4565-VI від 22.03.2012)

Стаття 3. Фінансове забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення
Фінансування санітарних і протиепідемічних заходів, а також програм забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя, інших програм, спрямованих на профілактику захворювань населення, здійснюється за рахунок державного і місцевих бюджетів, коштів підприємств, установ та організацій, а також позабюджетних коштів.

(Частина друга статті 3 втратила чинність на підставі Закону N 783-XIV від 30.06.99 - редакція набирає чинності одночасно з набранням чинності Законом про Державний бюджет України на 2000 рік)

Розділ II

ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ ГРОМАДЯН, ПІДПРИЄМСТВ, УСТАНОВ І ОРГАНІЗАЦІЙ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САНІТАРНОГО ТА ЕПІДЕМІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ

Стаття 4. Права громадян

Громадяни мають право на:

безпечні для здоров'я і життя харчові продукти, питну воду, умови праці, навчання, виховання, побуту, відпочинку та навколишнє природне середовище;

участь у розробці, обговоренні та громадській експертизі проектів програм і планів забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення, внесення пропозицій з цих питань до відповідних органів;

відшкодування шкоди, завданої їм здоров'ю внаслідок порушення підприємствами, установами, організаціями, громадянами санітарного законодавства;

достовірну і своєчасну інформацію про стан свого здоров'я, здоров'я населення, а також про наявні та можливі фактори ризику для здоров'я та їх ступінь.

Законодавством України громадянам можуть бути надані й інші права щодо забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя.

Стаття 5. Обов'язки громадян

Громадяни зобов'язані:

піклуватися про своє здоров'я та здоров'я і гігієнічне виховання своїх дітей, не шкодити здоров'ю інших громадян;

брати участь у проведенні санітарних і протиепідемічних заходів;

проходити обов'язкові медичні огляди та робити щеплення у передбачених законодавством випадках;

виконувати розпорядження та вказівки посадових осіб державної санітарно-епідеміологічної служби при здійсненні ними державного санітарно-епідеміологічного нагляду;

виконувати інші обов'язки, передбачені законодавством про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя.

Стаття 6. Права підприємств, установ і організацій

Підприємства, установи і організації мають право на:

одержання від органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, а також відповідних органів і закладів охорони здоров'я інформації про стан здоров'я населення, санітарну та епідемічну ситуацію, нормативно-правові акти з питань забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення та санітарні норми;

(Абзац другий статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законом N 860-IV від 22.05.2003)

відшкодування збитків, завданих їм внаслідок порушень санітарного законодавства підприємствами, установами, організаціями та громадянами.

Стаття 7. Обов'язки підприємств, установ і організацій

Підприємства, установи і організації зобов'язані:

за пропозиціями посадових осіб державної санітарно-епідеміологічної служби розробляти і здійснювати санітарні та протиепідемічні заходи;

у випадках, передбачених санітарними нормами, забезпечувати лабораторний контроль за виконанням вимог цих норм щодо безпеки використання (зберігання, транспортування тощо)

шкідливих для здоров'я речовин та матеріалів, утворюваних внаслідок їх діяльності викидів, скидів, відходів та факторів, а також готової продукції;

на вимогу посадових осіб державної санітарно-епідеміологічної служби надавати безоплатно зразки використовуваних сировини і матеріалів, а також продукції, що випускається чи реалізується, для проведення державної санітарно-епідеміологічної експертизи;

виконувати розпорядження і вказівки посадових осіб державної санітарно-епідеміологічної служби при здійсненні ними державного санітарно-епідеміологічного нагляду;

усувати за поданням відповідних посадових осіб державної санітарно-епідеміологічної служби від роботи, навчання, відвідування дошкільних закладів осіб, які є носіями збудників інфекційних захворювань, хворих на небезпечні для оточуючих інфекційні хвороби, або осіб, які були в контакті з такими хворими, з виплатою у встановленому порядку допомоги з соціального страхування, а також осіб, які ухиляються від обов'язкового медичного огляду або щеплення проти інфекцій, перелік яких встановлюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я; негайно інформувати органи державної санітарно-епідеміологічної служби про надзвичайні події і ситуації, що становлять загрозу здоров'ю населення, санітарному та епідемічному благополуччю;

відшкодовувати у встановленому порядку працівникам і громадянам шкоду, завдану їх здоров'ю внаслідок порушення санітарного законодавства.

Власники підприємств, установ і організацій та уповноважені ними органи зобов'язані забезпечувати їх необхідними для розробки та здійснення санітарних та протиепідемічних (профілактичних) заходів санітарними нормами.

(Частина друга статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3037-III від 07.02.2002)

Стаття 8. Захист прав громадян, підприємств, установ і організацій

Рішення і дії посадових осіб органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, а також громадян, якими порушено права підприємств, установ, організацій чи громадян з питань забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя, можуть бути оскаржені в порядку, встановленому законом.

(Стаття 8 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3037-III від 07.02.2002)

Р о з д і л І І І

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ І ВИМОГИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САНІТАРНОГО ТА ЕПІДЕМІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ НАСЕЛЕННЯ

(Назва розділу III в редакції Закону N 3037-III від 07.02.2002)

Стаття 9. Гігієнічна регламентація і державна реєстрація небезпечних факторів

Гігієнічній регламентації підлягає будь-який небезпечний фактор фізичної, хімічної, біологічної природи, присутній у середовищі життєдіяльності людини. Вона здійснюється з метою обмеження інтенсивності або тривалості дії таких факторів шляхом встановлення критеріїв їх допустимого впливу на здоров'я людини.

Гігієнічна регламентація небезпечних факторів забезпечується центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення згідно з положенням, що затверджується Кабінетом Міністрів України. Перелік установ та організацій, які проводять роботи з гігієнічної регламентації небезпечних факторів, визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері технічного регулювання.

(Частина друга статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5460-VI від 16.10.2012)

Державна реєстрація передбачає створення та ведення єдиного Державного реєстру небезпечних факторів, в якому наводяться назви небезпечних хімічних речовин та біологічних чинників, дані про їх призначення, властивості, методи індикації, біологічну дію, ступінь небезпеки для здоров'я людини, характер поведінки у навколишньому середовищі, виробництво, гігієнічні регламенти застосування тощо. Державна реєстрація небезпечного

фактора може бути здійснена лише за наявності встановлених для нього гігієнічних регламентів.

Використання в народному господарстві та побуті будь-якого небезпечного фактора хімічної та біологічної природи допускається лише за наявності сертифіката, що засвідчує його державну реєстрацію.

Державна реєстрація небезпечних факторів здійснюється в порядку, що затверджується Кабінетом Міністрів України.

Стаття 10. Державна санітарно-епідеміологічна експертиза

Державна санітарно-епідеміологічна експертиза полягає у комплексному вивченні документів (проектів, технологічних регламентів, інвестиційних програм тощо), а також діючих об'єктів та пов'язаних з ними небезпечних факторів на відповідність вимогам санітарних норм.

Державна санітарно-епідеміологічна експертиза передбачає:

визначення безпеки господарської та іншої діяльності, умов праці, навчання, виховання, побуту, що прямо чи побічно негативно впливають або можуть вплинути на здоров'я населення;

встановлення відповідності об'єктів експертизи вимогам санітарних норм;

оцінку повноти та обґрунтованості санітарних і протиепідемічних (профілактичних) заходів;

(Абзац четвертий частини другої статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3037-III від 07.02.2002)

оцінку можливого негативного впливу небезпечних факторів, пов'язаних з діяльністю об'єктів експертизи, визначення ступеня створюваного ними ризику для здоров'я населення.

Стаття 11. Об'єкти державної санітарно-епідеміологічної експертизи

Державній санітарно-епідеміологічній експертизі підлягають:

проекти міждержавних, державних цільових, регіональних, місцевих і галузевих програм соціально-економічного розвитку;

(Абзац другий статті 11 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3421-IV від 09.02.2006)

інвестиційні проекти і програми у випадках і порядку, встановлених законодавством;

схеми, передпроектна документація, що стосується районного планування і забудови населених пунктів, курортів тощо;

(Абзац п'ятий статті 11 виключено на підставі Закону N 3038-VI від 17.02.2011)

проекти нормативно-технічної, інструкційно-методичної документації, що стосується здоров'я та середовища життєдіяльності людини;

продукція, напівфабрикати, речовини, матеріали та небезпечні фактори, використання, передача або збут яких може завдати шкоди здоров'ю людей;

документація на розроблювані техніку, технології, устаткування, інструменти тощо;

діючі об'єкти, у тому числі військового та оборонного призначення.

Стаття 12. Проведення державної санітарно-епідеміологічної експертизи

Державна санітарно-епідеміологічна експертиза проводиться органами державної санітарно-епідеміологічної служби, а в особливо складних випадках - комісіями, що утворюються головним державним санітарним лікарем. Експертиза проектів будівництва проводиться відповідно до статті 31 Закону України "Про регулювання містобудівної діяльності".

(Частина перша статті 12 із змінами, внесеними згідно із Законами N 3037-III від 07.02.2002, N 1026-V від 16.05.2007, N 3038-VI від 17.02.2011, N 5460-VI від 16.10.2012)

До проведення державної санітарно-епідеміологічної експертизи можуть залучатися за їх згодою фахівці наукових, проектно-конструкторських, інших установ та організацій незалежно від їх підпорядкування, представники громадськості, експерти міжнародних організацій.

Рішення про необхідність і періодичність проведення державної санітарно-епідеміологічної експертизи діючих об'єктів приймається відповідними посадовими особами державної санітарно-епідеміологічної служби.

Перелік установ, організацій, лабораторій, що можуть залучатися до проведення державної санітарно-епідеміологічної експертизи, встановлюється головним державним санітарним лікарем України.

Висновок щодо результатів державної санітарно-епідеміологічної експертизи затверджується відповідним головним державним санітарним лікарем.

Порядок проведення державної санітарно-епідеміологічної експертизи регулюється законодавством України.

Стаття 13. Ліцензування господарської діяльності, пов'язаної з потенційною небезпекою для здоров'я людей

Види господарської діяльності, пов'язані з потенційною небезпекою для здоров'я людей, підлягають ліцензуванню у випадках, встановлених законом.

До ліцензійних умов щодо видів господарської діяльності, провадження яких пов'язане з потенційною небезпекою для здоров'я людей, обов'язково включаються вимоги щодо забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення.

(Стаття 13 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3078-IV від 15.11.2005; в редакції Закону N 3370-IV від 19.01.2006)

Стаття 14. Вимоги безпеки для здоров'я і життя населення у державних стандартах та інших нормативно-технічних документах

Вимоги безпеки для здоров'я і життя населення є обов'язковими у державних стандартах та інших нормативно-технічних документах на вироби, сировину, технології, інші об'єкти середовища життєдіяльності людини.

Проекти державних стандартів та інших нормативно-технічних документів на всі види нової (модернізованої) продукції підлягають обов'язковій державній санітарно-епідеміологічній експертизі.

Продукція, на яку в державних стандартах та в інших нормативно-технічних документах є вимоги щодо безпеки для здоров'я і життя населення, підлягає обов'язковій сертифікації.

Нагляд за дотриманням вимог санітарних норм у стандартах та інших нормативно-технічних документах, відповідністю продукції вимогам безпеки для здоров'я і життя населення здійснюють виключно органи державної санітарно-епідеміологічної служби.

(Частина четверта статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3037-III від 07.02.2002)

У разі, коли в державному стандарті відсутні необхідні обов'язкові вимоги безпеки для здоров'я і життя людини або зазначені вимоги не відповідають санітарним нормам, дія таких державних стандартів призупиняється відповідно до закону головним державним санітарним лікарем України і вони підлягають скасуванню у встановленому законом порядку.

(Статтю 14 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом N 3037-III від 07.02.2002)

Головний державний санітарний лікар України погоджує методи контролю і випробувань продукції щодо її безпеки для здоров'я і життя населення, інструкції (правила) використання продукції підвищеної небезпеки.

Перелік установ, організацій та закладів, уповноважених проводити випробування продукції на відповідність вимогам безпеки для здоров'я і життя населення, погоджується головним державним санітарним лікарем України.

(Частина сьома статті 14 в редакції Закону N 3078-IV від 15.11.2005)

Стаття 15. Вимоги до проектування, будівництва, розробки, виготовлення і використання нових засобів виробництва та технологій

Підприємства, установи, організації та громадяни при розробленні і використанні нових технологій, проектуванні, розміщенні, будівництві, реконструкції та технічному переобладнанні підприємств, виробничих об'єктів і споруд будь-якого призначення, плануванні та забудові населених пунктів, курортів, проектуванні і будівництві каналізаційних, очисних, гідротехнічних споруд, інших об'єктів зобов'язані дотримувати вимог санітарного законодавства.

Планування і забудова населених пунктів, курортів повинна передусім передбачати створення найбільш сприятливих умов для життя, а також для збереження і зміцнення здоров'я громадян.

Затвердження норм проектування, розроблення, виготовлення і використання нових машин, механізмів, устаткування, інших засобів виробництва, впровадження нових технологій здійснюються за погодженням з органами державної санітарно-епідеміологічної служби.

(Частина третя статті 15 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2367-VI від 29.06.2010; в редакції Закону N 3038-VI від 17.02.2011)

Стаття 16. Умови ввезення продукції з-за кордону, її реалізації та використання

Підприємства, установи, організації та громадяни можуть ввозити з-за кордону сировину, продукцію (вироби, обладнання, технологічні лінії тощо) і реалізовувати чи використовувати їх в Україні лише за наявності даних щодо безпеки для здоров'я населення.

Перелік та зміст цих даних встановлюється головним державним санітарним лікарем України.

У разі відсутності зазначених даних ввезення, реалізація та використання продукції закордонного виробництва дозволяється лише після отримання позитивного висновку державної санітарно-епідеміологічної експертизи.

До товарів, продукції, сировини, що імпортується в Україну, застосовуються вимоги щодо їх безпеки для здоров'я і життя людини, а також до процедур контролю, експертиз, надання дозволів, встановлення санітарно-епідеміологічних нормативів, регламентів аналогічно тим вимогам, що застосовуються до відповідних товарів, продукції, сировини, які вироблені в Україні.

(Статтю 16 доповнено частиною четвертою згідно із Законом N 3037-III від 07.02.2002)

Стаття 17. Вимоги до продовольчої сировини і харчових продуктів, умов їх транспортування, зберігання та реалізації

Продовольча сировина, харчові продукти, а також матеріали, обладнання і вироби, що використовуються при їх виготовленні, зберіганні, транспортуванні та реалізації, повинні відповідати вимогам санітарних норм і підлягають обов'язковій сертифікації.

Підприємства, установи, організації та громадяни, які виробляють, зберігають, транспортують чи реалізують харчові продукти і продовольчу сировину, несуть відповідальність за їх безпеку для здоров'я і життя населення, відповідність вимогам санітарних норм.

Розробка і виробництво нових видів харчових продуктів, впровадження нових технологічних процесів їх виробництва та обробки, а також матеріалів, що контактують з продовольчою сировиною чи харчовими продуктами під час виготовлення, зберігання, транспортування та реалізації, дозволяються головним державним санітарним лікарем на підставі позитивного висновку державної санітарно-епідеміологічної експертизи.

Стаття 18. Вимоги до господарсько-питного водопостачання і місць водокористування

Органи виконавчої влади, місцевого самоврядування зобов'язані забезпечити жителів міст та інших населених пунктів питною водою, кількість та якість якої повинні відповідати вимогам санітарних норм і державного стандарту. Виробничий контроль за якістю питної води в процесі її добування, обробки та у розподільних мережах здійснюють підприємства водопостачання.

Вода відкритих водойм, що використовується для господарсько-питного водопостачання, купання, спортивних занять, організованого відпочинку, з лікувальною метою, а також вода водойм у межах населених пунктів повинна відповідати санітарним нормам.

Підприємства, установи, організації, що використовують водойми (у тому числі моря) для скидання стічних, дренажних, поливних та інших забруднених вод, повинні забезпечити якість води у місцях водокористування відповідно до вимог санітарних норм.

Для водопроводів господарсько-питного водопостачання, їх джерел встановлюються зони санітарної охорони із спеціальним режимом. Порядок встановлення і режим цих зон визначаються законодавством України.

Стаття 19. Гігієнічні вимоги до атмосферного повітря в населених пунктах, повітря у виробничих та інших приміщеннях

Атмосферне повітря в населених пунктах, на територіях підприємств, установ, організацій та інших об'єктів, повітря у виробничих та інших приміщеннях тривалого чи тимчасового перебування людей повинно відповідати санітарним нормам.

Підприємства, установи, організації та громадяни при здійсненні своєї діяльності зобов'язані вживати необхідних заходів щодо запобігання та усунення причин забруднення атмосферного повітря, фізичного впливу на атмосферу в населених пунктах, рекреаційних зонах, а також повітря у жилих та виробничих приміщеннях, у навчальних, лікувально-профілактичних та інших закладах, інших місцях тривалого чи тимчасового перебування людей.

Стаття 20. Умови виховання та навчання

Органи виконавчої влади, місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації, власники і адміністрація навчально-виховних закладів та громадяни, які організують або здійснюють навчальні та виховні процеси, зобов'язані забезпечити для цього умови, що відповідають вимогам санітарних норм, здійснювати заходи, спрямовані на збереження і зміцнення здоров'я, гігієнічне виховання відповідних груп населення та вивчення ними основ гігієни.

Режими навчання та виховання, навчально-трудове навантаження дітей і підлітків підлягають обов'язковому погодженню з відповідними органами державної санітарно-епідеміологічної служби.

(Частина друга статті 20 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5460-VI від 16.10.2012)

Стаття 21. Гігієнічне навчання і виховання громадян

Гігієнічне виховання є одним з головних завдань виховних установ та навчальних закладів. Курс гігієнічного навчання - обов'язкова складова частина загальноосвітньої та професійної підготовки, підвищення кваліфікації кадрів.

Гігієнічні знання є обов'язковими кваліфікаційними вимогами для працівників, які підлягають обов'язковим медичним оглядам, а також для тих, хто зазнає у виробництві, сфері послуг, інших галузях ризику дії небезпечних факторів.

Органи та заклади охорони здоров'я, медичні працівники, а також працівники освіти і культури зобов'язані пропагувати серед населення гігієнічні навички, здоровий спосіб життя.

Органи виконавчої влади, місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації зобов'язані брати участь і створювати умови для гігієнічного навчання і виховання громадян, пропаганди здорового способу життя.

Стаття 22. Вимоги до жилих та виробничих приміщень, територій, засобів виробництва і технологій

Органи виконавчої влади, місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації та громадяни зобов'язані утримувати надані в користування чи належні їм на праві власності жили, виробничі, побутові та інші приміщення відповідно до вимог санітарних норм.

У процесі експлуатації виробничих, побутових та інших приміщень, споруд, обладнання, устаткування, транспортних засобів, використання технологій їх власник зобов'язаний створити безпечні і здорові умови праці та відпочинку, що відповідають вимогам санітарних норм, здійснювати заходи, спрямовані на запобігання захворюванням, отруєнням, травмам, забрудненню навколишнього середовища.

Органи виконавчої влади, місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації та громадяни зобов'язані утримувати надані в користування чи належні їм на праві власності земельні ділянки і території відповідно до вимог санітарних норм.

Стаття 23. Забезпечення радіаційної безпеки

Підприємства, установи, організації, що виробляють, зберігають, транспортують, використовують радіоактивні речовини та джерела іонізуючих випромінювань, здійснюють їх захоронення, знищення чи утилізацію, зобов'язані дотримувати норм радіаційної безпеки, відповідних санітарних правил, а також норм, установлених іншими актами законодавства, що містять вимоги радіаційної безпеки.

Роботи з радіоактивними речовинами та іншими джерелами іонізуючих випромінювань здійснюються з дозволу державної санітарно-епідеміологічної служби та інших державних органів відповідно до закону.

(Частина друга статті 23 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5460-VI від 16.10.2012)

Випадки порушень норм радіаційної безпеки, санітарних правил роботи з радіоактивними речовинами, іншими джерелами іонізуючих випромінювань, а також радіаційні аварії підлягають обов'язковому розслідуванню за участю посадових осіб, які здійснюють державний санітарно-епідеміологічний нагляд.

Стаття 24. Захист населення від шкідливого впливу шуму, неіонізуючих випромінювань та інших фізичних факторів

Органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації та громадяни при здійсненні будь-яких видів діяльності з метою відвернення і зменшення шкідливого впливу на здоров'я населення шуму, неіонізуючих випромінювань та інших фізичних факторів зобов'язані:

здійснювати відповідні організаційні, господарські, технічні, технологічні, архітектурно-будівельні та інші заходи щодо попередження утворення та зниження шуму до рівнів, установлених санітарними нормами;

забезпечувати під час роботи закладів громадського харчування, торгівлі, побутового обслуговування, розважального та грального бізнесу, культури, при проведенні концертів, дискотек, масових святкових і розважальних заходів тощо рівні звучання звуковідтворювальної апаратури та музичних інструментів у приміщеннях і на відкритих площадках, а також рівні шуму в прилеглих до них жилих і громадських будівлях, що не перевищують рівнів, установлених санітарними нормами;

вживати заходів щодо недопущення впродовж доби перевищень рівнів шуму, встановлених санітарними нормами, в таких приміщеннях і на таких територіях (захищені об'єкти):

- 1) жилих будинків і прибудинкових територіях;
- 2) лікувальних, санаторно-курортних закладів, будинків-інтернатів, закладів освіти, культури;
- 3) готелів і гуртожитків;
- 4) розташованих у межах населених пунктів закладів громадського харчування, торгівлі, побутового обслуговування, розважального та грального бізнесу;
- 5) інших будівель і споруд, у яких постійно чи тимчасово перебувають люди;
- 6) парків, скверів, зон відпочинку, розташованих на території мікрорайонів і груп житлових будинків.

Шум на захищених об'єктах при здійсненні будь-яких видів діяльності не повинен перевищувати рівнів, установлених санітарними нормами для відповідного часу доби.

У нічний час, із двадцять другої до восьмої години на захищених об'єктах забороняються гучний спів і викрики, користування звуковідтворювальною апаратурою та іншими джерелами побутового шуму, проведення салютів, феєрверків, використання піротехнічних засобів.

Проведення на захищених об'єктах ремонтних робіт, що супроводжуються шумом, забороняється у робочі дні з двадцять першої до восьмої години, а у святкові та неробочі дні - цілодобово. Власник або орендар приміщень, у яких передбачається проведення ремонтних робіт, зобов'язаний повідомити мешканців прилеглих квартир про початок зазначених робіт. За згодою мешканців усіх прилеглих квартир ремонтні та будівельні роботи можуть проводитися також у святкові та неробочі дні. Шум, що утворюється під час проведення будівельних робіт, не повинен перевищувати санітарних норм цілодобово.

Передбачені частинами другою, третьою та четвертою цієї статті вимоги щодо додержання тиші та обмежень певних видів діяльності, що супроводжуються шумом, не поширюються на випадки:

- 1) здійснення в закритих приміщеннях будь-яких видів діяльності, що супроводжуються шумом, за умов, що виключають проникнення шуму в прилеглі приміщення, в яких постійно чи тимчасово перебувають люди;
- 2) здійснення в закритих приміщеннях будь-яких видів діяльності, що супроводжуються шумом, за умов, що виключають проникнення шуму за межі таких приміщень;
- 3) попередження та/або ліквідації наслідків аварій, стихійного лиха, інших надзвичайних ситуацій;
- 4) надання невідкладної допомоги, попередження або припинення правопорушень;
- 5) попередження крадіжок, пожеж, а також виконання завдань цивільної оборони;
- 6) проведення зборів, мітингів, демонстрацій, походів, інших масових заходів, про які завчасно сповіщено органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування;
- 7) роботи обладнання і механізмів, що забезпечують життєдіяльність жилих і громадських будівель, за умов ужиття невідкладних заходів щодо максимального обмеження проникнення шуму в прилеглі приміщення, в яких постійно чи тимчасово перебувають люди;
- 8) відзначення встановлених законом святкових і неробочих днів, днів міст, інших свят відповідно до рішення місцевої ради, проведення спортивних змагань;
- 9) проведення салютів, феєрверків, інших заходів із використанням вибухових речовин і піротехнічних засобів у заборонений час за погодженням із уповноваженим органом місцевого самоврядування в порядку, передбаченому правилами додержання тиші в населених пунктах і громадських місцях.

Сільські, селищні, міські ради затверджують правила додержання тиші в населених пунктах і громадських місцях, якими з урахуванням особливостей окремих територій (курортні, лікувально-оздоровчі, рекреаційні, заповідні тощо) устанавлюються заборони та обмеження щодо певних видів діяльності, що супроводжуються утворенням шуму, а також устанавлюється порядок проведення салютів, феєрверків, інших заходів із використанням вибухових речовин і піротехнічних засобів.

Органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування в межах повноважень, встановлених законом, забезпечують контроль за додержанням керівниками та посадовими особами підприємств, установ, організацій усіх форм власності, а також громадянами санітарного та екологічного законодавства, правил додержання тиші в населених пунктах і громадських місцях, інших нормативно-правових актів у сфері захисту населення від шкідливого впливу шуму, неіонізуючих випромінювань та інших фізичних факторів
(Стаття 24 в редакції Закону N 1745-IV від 03.06.2004)

Стаття 25. Застосування та знешкодження хімічних речовин і матеріалів, біологічних засобів
Органи виконавчої влади, місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації та громадяни у разі застосування хімічних речовин і матеріалів, продуктів біотехнології зобов'язані дотримувати санітарних норм.

Виробництво, зберігання, транспортування, використання, захоронення, знищення та утилізація отруйних речовин, у тому числі продуктів біотехнології та інших біологічних агентів, здійснюються за умови дотримання санітарних норм і наявності дозволу державної санітарно-епідеміологічної служби, а також з дозволу інших визначених законом органів виконавчої влади у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

(Частина друга статті 25 в редакції Закону N 1288-XIV від 14.12.99; із змінами, внесеними згідно із Законом N 5460-VI від 16.10.2012)

Зазначені вимоги поширюються також на транзитне транспортування через територію України хімічних, біологічних, радіоактивних, інших небезпечних для здоров'я видів сировини, корисних копалин, речовин та матеріалів (у тому числі нафти і нафтопродуктів, природного газу тощо) будь-якими видами транспорту та продуктопроводами.

Стаття 26. Обов'язкові медичні огляди

Обов'язкові медичні огляди організуються і здійснюються у встановленому законодавством порядку.

Працівники підприємств харчової промисловості, громадського харчування і торгівлі, водопровідних споруд, лікувально-профілактичних, дошкільних і навчально-виховних закладів, об'єктів комунально-побутового обслуговування, інших підприємств, установ, організацій, професійна чи інша діяльність яких пов'язана з обслуговуванням населення і може спричинити поширення інфекційних захворювань, виникнення харчових отруєнь, а також працівники, зайняті на важких роботах і на роботах із шкідливими або небезпечними умовами праці, повинні проходити обов'язкові попередні (до прийняття на роботу) і періодичні медичні огляди. Обов'язкові щорічні медичні огляди проходять також особи віком до 21 року.

Позачергові медичні огляди осіб, зазначених у частині першій цієї статті, можуть проводитися на вимогу головного державного санітарного лікаря, а також на прохання працівника, якщо він пов'язує погіршення стану свого здоров'я з умовами праці.

Власники підприємств, установ, організацій або уповноважені ними органи несуть відповідальність згідно з чинним законодавством за організацію і своєчасність проходження працівниками обов'язкових медичних оглядів і допуск їх до роботи без наявності необхідного медичного висновку.

Працівники, які без поважних причин не пройшли у встановлений термін обов'язковий медичний огляд у повному обсязі, від роботи відсторонюються і можуть бути притягнуті до дисциплінарної відповідальності.

Перелік робіт, для виконання яких є обов'язковими медичні огляди, а також порядок їх проведення встановлюються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я.

(Статтю 26 доповнено частиною згідно із Законом N 5460-VI від 16.10.2012)

Стаття 27. Профілактичні щеплення

Профілактичні щеплення з метою запобігання захворюванням на туберкульоз, поліомієліт, дифтерію, кашлюк, правець та кір в Україні є обов'язковими.

Обов'язковим профілактичним щепленням для запобігання поширенню інших інфекційних захворювань підлягають окремі категорії працівників у зв'язку з особливостями виробництва або виконуваної ними роботи. У разі необгрунтованої відмови від щеплення за поданням відповідних посадових осіб державної санітарно-епідеміологічної служби вони до роботи не допускаються.

Групи населення та категорії працівників, які підлягають профілактичним щепленням, у тому числі обов'язковим, а також порядок і терміни їх проведення визначаються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я.

Контроль за відповідністю імунобіологічних препаратів, що застосовуються в медичній практиці, вимогам державних і міжнародних стандартів та забезпечення ними закладів охорони здоров'я здійснює центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері контролю якості та безпеки лікарських засобів, у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я.

(Частина четверта статті 27 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5460-VI від 16.10.2012)

Стаття 28. Госпіталізація та лікування інфекційних хворих і носіїв збудників інфекційних хвороб

Особи, які хворіють особливо небезпечними та небезпечними інфекційними хворобами або є носіями збудників цих хвороб, відсторонюються від роботи та іншої діяльності, якщо вона може призвести до поширення цих хвороб. Вони підлягають медичному нагляду і лікуванню за рахунок держави з виплатою допомоги з коштів соціального страхування в порядку, що встановлюється законодавством. Такі особи визнаються тимчасово чи постійно

непридатними за станом здоров'я до професійної або іншої діяльності, внаслідок якої може створюватися підвищена небезпека для оточуючих у зв'язку з особливостями виробництва або виконуваної роботи.

Особи, хворі на особливо небезпечні інфекційні хвороби, в разі відмови від госпіталізації підлягають примусовому стаціонарному лікуванню, а носії збудників зазначених хвороб та особи, які мали контакт з такими хворими, обов'язковому медичному нагляду і карантину у встановленому порядку.

Перелік особливо небезпечних і небезпечних інфекційних захворювань, умови визнання особи хворою на інфекційну хворобу або носієм збудника інфекційної хвороби, протиепідемічні і карантинні правила встановлюються в порядку, визначеному законодавством.

(Частина третя статті 28 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3037-III від 07.02.2002)

Стаття 29. Санітарна охорона території України від занесення інфекційних хвороб

В'їзд на територію України іноземних громадян та громадян України, а також транспортних засобів з країн (місцевостей), де зареєстровано особливо небезпечні хвороби, дозволяється за наявності документів, передбачених міжнародними угодами і санітарним законодавством України.

З метою запобігання занесенню в Україну особливо небезпечних (у тому числі карантинних) і небезпечних для людей інфекційних хвороб у прикордонних контрольних пунктах у порядку, що встановлюється Кабінетом Міністрів України, створюються і функціонують спеціальні санітарно-карантинні підрозділи, прикордонні інспекційні пости.

(Частина друга статті 29 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3078-IV від 15.11.2005)

Стаття 30. Запобігання особливо небезпечним, небезпечним інфекційним хворобам, масовим неінфекційним захворюванням (отруєнням) та радіаційним ураженням

Кабінет Міністрів України відповідно до закону встановлює карантинно-обмежувальні заходи на території виникнення і поширення інфекційних хвороб та уражень людей.

(Частина перша статті 30 в редакції Закону N 5460-VI від 16.10.2012) (Частину другу статті 30 виключено на підставі Закону N 5460-VI від 16.10.2012) (Частину третю статті 30 виключено на підставі Закону N 5460-VI від 16.10.2012) (Частину четверту статті 30 виключено на підставі Закону N 5460-VI від 16.10.2012) (Частину п'яту статті 30 виключено на підставі Закону N 5460-VI від 16.10.2012) (Частину шосту статті 30 виключено на підставі Закону N 5460-VI від 16.10.2012)

У разі виникнення чи загрози виникнення або поширення особливо небезпечних і небезпечних інфекційних хвороб, масових неінфекційних захворювань (отруєнь), радіаційних уражень населення органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування за поданням відповідних головних державних санітарних лікарів у межах своїх повноважень можуть запроваджувати у встановленому законом порядку на відповідних територіях чи об'єктах особливі умови та режими праці, навчання, пересування і перевезення, спрямовані на запобігання та ліквідацію цих захворювань та уражень.

Органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації зобов'язані забезпечувати своєчасне проведення масових профілактичних щеплень, дезінфекційних, дезінсекційних, дератизаційних, інших необхідних санітарних і протиепідемічних заходів.

У разі загрози виникнення або поширення особливо небезпечних і небезпечних інфекційних хвороб, масових неінфекційних захворювань (отруєнь) або радіаційних уражень відповідними головними державними санітарними лікарями на окремих територіях можуть запроваджуватися позачергові профілактичні щеплення, інші санітарні заходи відповідно до закону.

(Стаття 30 в редакції Закону N 3037-III від 07.02.2002)

Розділ IV

ДЕРЖАВНА САНІТАРНО-ЕПІДЕМІОЛОГІЧНА СЛУЖБА УКРАЇНИ

(Назва розділу IV із змінами, внесеними згідно із Законом N 3037-III від 07.02.2002)

Стаття 31. Система державної санітарно-епідеміологічної служби України
Систему державної санітарно-епідеміологічної служби України становлять: центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення; відповідні установи, заклади, частини і підрозділи центральних органів виконавчої влади, що реалізують державну політику у сферах оборони і військового будівництва, охорони громадського порядку, захисту державного кордону, виконання кримінальних покарань, Державного управління справами, Служби безпеки України; державні наукові установи санітарно-епідеміологічного профілю.

Посадовими особами державної санітарно-епідеміологічної служби України є головні державні санітарні лікарі та їх заступники, інші працівники державної санітарно-епідеміологічної служби України, уповноважені здійснювати державний санітарно-епідеміологічний нагляд згідно з цим Законом.

На центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення, покладаються функції з державного санітарно-епідеміологічного нагляду на відповідних територіях, транспорті.

На установи, заклади, частини і підрозділи державної санітарно-епідеміологічної служби інших державних органів, зазначених у частині першій цієї статті, покладаються функції з державного санітарно-епідеміологічного нагляду на підпорядкованих їм територіях, об'єктах, у частинах і підрозділах.

(Стаття 31 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2171-III від 21.12.2000, в редакції Законів N 3037-III від 07.02.2002, N 5460-VI від 16.10.2012)

Стаття 32. Управління державною санітарно-епідеміологічною службою України

Державну санітарно-епідеміологічну службу України очолює керівник центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення, який за посадою є головним державним санітарним лікарем України.

Головний державний санітарний лікар України має двох заступників, у тому числі одного першого. Першим заступником та заступником головного державного санітарного лікаря України є відповідно перший заступник та заступник керівника центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення.

Головний державний санітарний лікар України у межах своїх повноважень видає накази з питань діяльності державної санітарно-епідеміологічної служби України, обов'язкові до виконання усіма юридичними та фізичними особами постанови, розпорядження, висновки, приписи тощо щодо дотримання вимог санітарного законодавства, проведення санітарних заходів, вносить пропозиції центральним і місцевим органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування, іншим державним органам щодо забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення в Україні.

Головний державний санітарний лікар України представляє державну санітарно-епідеміологічну службу в центральних і місцевих органах виконавчої влади, органах місцевого самоврядування, інших державних органах, у тому числі судах.

Керівництво державною санітарно-епідеміологічною службою Автономної Республіки Крим здійснює головний державний санітарний лікар Автономної Республіки Крим, який призначається на посаду та звільняється з посади наказом головного державного санітарного лікаря України у порядку, визначеному законодавством.

Керівництво державною санітарно-епідеміологічною службою області, міст Києва, Севастополя здійснює головний державний санітарний лікар відповідної адміністративно-територіальної одиниці, який призначається на посаду та звільняється з посади наказом головного державного санітарного лікаря України у порядку, визначеному законодавством.

Керівництво державною санітарно-епідеміологічною службою на водному, залізничному, повітряному транспорті здійснює головний державний санітарний лікар відповідного виду

транспорту, який призначається на посаду і звільняється з посади наказом головного державного санітарного лікаря України у порядку, визначеному законодавством.

Заступники головних державних санітарних лікарів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва, Севастополя, відповідного виду транспорту призначаються на посаду і звільняються з посади наказом головного державного санітарного лікаря України у порядку, визначеному законодавством.

Забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя в районі, місті, районі у місті покладається на головного державного санітарного лікаря відповідної адміністративно-територіальної одиниці, який призначається на посаду і звільняється з посади наказом відповідно головного державного санітарного лікаря Автономної Республіки Крим, області, міста Києва, Севастополя за погодженням із головним державним санітарним лікарем України у порядку, визначеному законодавством.

Організація державної санітарно-епідеміологічної служби на водному, залізничному, повітряному транспорті забезпечується за лінійним принципом. Керівництво державною санітарно-епідеміологічною службою у лінійних підрозділах та на об'єктах транспорту здійснюють головні державні санітарні лікарі, які призначаються на посаду і звільняються з посади наказом головного державного санітарного лікаря відповідного виду транспорту за погодженням із головним державним санітарним лікарем України у порядку, визначеному законодавством.

Державні санітарно-епідеміологічні служби центральних органів виконавчої влади, що реалізують державну політику у сферах оборони і військового будівництва, охорони громадського порядку, захисту державного кордону, виконання кримінальних покарань, Державного управління справами, Служби безпеки України очолюють головні державні санітарні лікарі відповідного державного органу, які призначаються на посаду і звільняються з посади керівником цього державного органу за погодженням із головним державним санітарним лікарем України.

Головні державні санітарні лікарі центральних органів виконавчої влади, що реалізують державну політику у сферах оборони і військового будівництва, охорони громадського порядку, захисту державного кордону, виконання кримінальних покарань, Державного управління справами, Служби безпеки України підпорядковуються із загальних питань безпосередньо керівнику відповідного державного органу, а з питань державного санітарно-епідеміологічного нагляду - головному державному санітарному лікарю України.

Головні державні санітарні лікарі, зазначені у частині дванадцятій цієї статті, призначають на посаду і звільняють з посади головних державних санітарних лікарів територій, на які поширюється їх діяльність, і підпорядкованих їм з'єднань, частин та підрозділів.

Головні державні санітарні лікарі, зазначені у частині дванадцятій цієї статті, головні державні санітарні лікарі територій, з'єднань, частин та підрозділів можуть бути керівниками закладів та підрозділів відповідно до положень про державну санітарно-епідеміологічну службу державних органів, зазначених у частині дванадцятій цієї статті.

Посадові особи центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення, здійснюють свої повноваження на територіях відповідних адміністративно-територіальних одиниць та об'єктах транспорту, а посадові особи державної санітарно-епідеміологічної служби інших державних органів - на територіях, на які поширюється їх діяльність, підпорядкованих їм об'єктах, у підрозділах відповідно до цього Закону та інших актів законодавства.

(Стаття 32 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2171-III від 21.12.2000, в редакції Законів N 3037-III від 07.02.2002, N 5460-VI від 16.10.2012)

Стаття 33. Основні напрями діяльності державної санітарно-епідеміологічної служби

Основними напрямками діяльності державної санітарно-епідеміологічної служби є:

здійснення державного санітарно-епідеміологічного нагляду;

визначення пріоритетних заходів у профілактиці захворювань, а також у охороні здоров'я населення від шкідливого впливу на нього факторів навколишнього середовища;

вивчення, оцінка і прогнозування показників здоров'я населення залежно від стану середовища життєдіяльності людини, встановлення факторів навколишнього середовища, що шкідливо впливають на здоров'я населення;

підготовка пропозицій щодо забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення, запобігання занесенню та поширенню особливо небезпечних (у тому числі карантинних) та небезпечних інфекційних хвороб;

контроль за усуненням причин і умов виникнення та поширення інфекційних, масових неінфекційних захворювань, отруєнь та радіаційних уражень людей;

державний облік інфекційних і професійних захворювань та отруєнь;

видача висновків державної санітарно-епідеміологічної експертизи щодо об'єктів поводження з відходами;

(Статтю 33 доповнено абзацом згідно із Законом N 1288-XIV від 14.12.99)

встановлення санітарно-гігієнічних вимог до продукції, що виробляється з відходів, та видача гігієнічного сертифіката на неї;

(Статтю 33 доповнено абзацом згідно із Законом N 1288-XIV від 14.12.99)

методичне забезпечення та здійснення контролю під час визначення рівня небезпечності відходів.

(Статтю 33 доповнено абзацом згідно із Законом N 1288-XIV від 14.12.99)

Стаття 34. Взаємодія державної санітарно-епідеміологічної служби з іншими організаціями
Взаємодія, а також розмежування сфер діяльності, повноважень і відповідальності між органами державної санітарно-епідеміологічної служби та іншими уповноваженими законом органами, що здійснюють державний нагляд і контроль, забезпечується відповідно до нормативно-правових актів, що визначають їх компетенцію.

(Частина перша статті 34 із змінами, внесеними згідно із Законами N 860-IV від 22.05.2003, N 5460-VI від 16.10.2012)

Органи державної санітарно-епідеміологічної служби співпрацюють з державними органами і громадськими організаціями, діяльність яких спрямована на профілактику захворювань, охорону здоров'я людини та навколишнього середовища, захист прав громадян на безпечні умови їх життєдіяльності.

Стаття 35. Фінансове забезпечення та майно державної санітарно-епідеміологічної служби
Фінансування центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення здійснюється за рахунок коштів державного бюджету, у тому числі спеціального фонду, а також інших джерел, передбачених законом.

(Частина перша статті 35 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5460-VI від 16.10.2012)

Фінансування установ, закладів, частин і підрозділів державної санітарно-епідеміологічної служби центральних органів виконавчої влади, що реалізують державну політику у сфері оборони і військового будівництва, охорони громадського порядку, захисту державного кордону, виконання кримінальних покарань, Державного управління справами, Служби безпеки України здійснюється за рахунок асигнувань на охорону здоров'я, що виділяються зазначеним державним органам з Державного бюджету України.

(Частина друга статті 35 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5460-VI від 16.10.2012)

Кошти до спеціального фонду державного бюджету центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення, відраховує за виконання робіт і надання послуг у сфері забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя, що не відносяться до медичної допомоги населенню:

(Абзац перший частини третьої статті 35 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5460-VI від 16.10.2012)

підготовка та видача дозволів, висновків, гігієнічних сертифікатів, передбачених статтями 12, 16, 17, 23, 25 цього Закону;

проведення лабораторних досліджень, вимірювань, випробувань факторів середовища життєдіяльності людини;

вивчення, дослідження, аналіз проектів нормативних документів, проектної, технічної, інструктивно-методичної документації на відповідність вимогам санітарного законодавства; обґрунтування медичних вимог безпеки для життя і здоров'я людини, розробка гігієнічних нормативів і санітарних норм;

участь в акредитації установ, організацій та закладів на право випробувань продукції щодо її безпеки для життя і здоров'я людини;

атестація робочих місць;

гігієнічне навчання професійних груп працівників;

консультації за зверненнями юридичних і фізичних осіб;

роботи з профілактичної дезінфекції, дезінсекції, дератизації;

інші види робіт і послуг за переліком, визначеним Кабінетом Міністрів України.

Оплата зазначених послуг здійснюється за тарифами та прейскурантами, затвердженими Кабінетом Міністрів України.

Приміщення, будівлі, споруди, устаткування, транспортні засоби та інше майно, що використовуються органами державної санітарно-епідеміологічної служби, які здійснюють державний санітарно-епідеміологічний нагляд, перебувають у державній власності і передаються зазначеним органам у порядку, встановленому законом. Земельні ділянки, на яких розміщуються будівлі та споруди державної санітарно-епідеміологічної служби України, надаються їм у порядку, встановленому законом.

(Частина п'ята статті 35 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5460-VI від 16.10.2012) (Стаття 35 із змінами, внесеними згідно із Законами N 783-XIV від 30.06.99, N 2171-III від 21.12.2000, в редакції Закону N 3037-III від 07.02.2002)

Стаття 36. Кадрове і наукове забезпечення державної санітарно-епідеміологічної служби

Підготовка лікарів та молодших медичних спеціалістів для державної санітарно-епідеміологічної служби здійснюється у навчальних закладах медичного профілю відповідного рівня акредитації. Нормативи забезпечення цими фахівцями державної санітарно-епідеміологічної служби встановлюються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я.

(Частина перша статті 36 в редакції Закону N 3037-III від 07.02.2002)

Вивчення, оцінку, прогнозування, визначення критеріїв шкідливого впливу факторів навколишнього середовища на здоров'я населення, санітарно-епідеміологічну експертизу, гігієнічну регламентацію небезпечних факторів, наукове обґрунтування санітарних і протиепідемічних заходів, а також фундаментальні та прикладні дослідження в галузі профілактики захворювань населення здійснюють наукові установи гігієнічного та епідеміологічного профілю.

Стаття 37. Інформаційне забезпечення державної санітарно-епідеміологічної служби

Інформаційне забезпечення державної санітарно-епідеміологічної служби здійснюється з метою вивчення, оцінки, прогнозування санітарної та епідемічної ситуації, розробки заходів, спрямованих на запобігання, усунення або зменшення шкідливого впливу факторів навколишнього середовища на здоров'я людей, а також інформування з цих питань органів виконавчої влади, громадських організацій і громадян.

Інформаційне забезпечення державної санітарно-епідеміологічної служби здійснюється системою державної, галузевої та оперативної звітності. Характер, обсяг, порядок і строки подання цієї інформації до органів державної санітарно-епідеміологічної служби визначаються за поданням головного державного санітарного лікаря України у встановленому законодавством порядку.

Органи виконавчої влади, місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації та громадяни зобов'язані надавати органам державної санітарно-епідеміологічної служби таку інформацію безоплатно.

Стаття 38. Заходи правового і соціального захисту, матеріальне та соціальне забезпечення працівників державної санітарно-епідеміологічної служби

Головні державні санітарні лікарі, їх заступники, інші посадові особи державної санітарно-епідеміологічної служби перебувають під захистом закону. Втручання в дії посадових осіб, які здійснюють державний санітарно-епідеміологічний нагляд, що перешкоджає виконанню ними службових обов'язків, тягне за собою відповідальність згідно з законодавством.

Нанесення тілесних ушкоджень, образа, погроза щодо посадової особи державної санітарно-епідеміологічної служби чи її близьких родичів, а також знищення їх майна, інші насильницькі дії у зв'язку з виконанням цією особою своїх службових обов'язків тягнуть за собою встановлену законом відповідальність.

Життя і здоров'я працівників державної санітарно-епідеміологічної служби підлягають обов'язковому державному страхуванню на випадок каліцтва або професійного захворювання, одержаних при виконанні службових обов'язків. Порядок та умови страхування встановлюються Кабінетом Міністрів України. У разі такого каліцтва або професійного захворювання працівнику державної санітарно-епідеміологічної служби сплачується одноразова грошова допомога в розмірі від трирічного до п'ятирічного його посадового окладу залежно від ступеня втрати працездатності.

Заробітна плата посадових осіб державної санітарно-епідеміологічної служби визначається на основі Єдиної тарифної сітки у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

(Частина четверта статті 38 в редакції Закону N 107-VI від 28.12.2007 - зміну визнано неконституційною згідно з Рішенням Конституційного Суду N 10-рп/2008 від 22.05.2008)

Головні державні санітарні лікарі, їх заступники, інші посадові особи державної санітарно-епідеміологічної служби мають переважне право на одержання житла, встановлення домашніх телефонів.

У порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, посадові особи державної санітарно-епідеміологічної служби, які безпосередньо здійснюють перевірки об'єктів нагляду, забезпечуються проїзними квитками на проїзд відповідними видами транспорту міського, приміського і місцевого сполучення (крім таксі) або за їх бажанням отримують грошову компенсацію вартості проїзду при виконанні службових обов'язків. Під час службових відряджень вони мають право на позачергове придбання проїзних документів на всі види транспорту і розміщення в готелях.

(Частина шоста статті 38 в редакції Закону N 331/97-ВР від 11.06.97)

Посадові особи державної санітарно-епідеміологічної служби на водному, залізничному, повітряному транспорті користуються також усіма видами правового та соціального захисту, матеріального та соціального забезпечення, наданими працівникам відповідного виду транспорту.

(Частина сьома статті 38 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5460-VI від 16.10.2012)

Особливості правового та соціального захисту, матеріального та соціального забезпечення військовослужбовців та працівників, які працюють за договором у державній санітарно-епідеміологічній службі центральних органів виконавчої влади, що реалізують державну політику у сферах оборони і військового будівництва, охорони громадського порядку, захисту державного кордону, виконання кримінальних покарань, Державного управління справами, Служби безпеки України, регулюються відповідними актами законодавства.

(Частина восьма статті 38 із змінами, внесеними згідно із Законами N 2171-III від 21.12.2000, N 3037-III від 07.02.2002)

Р о з д і л V

ДЕРЖАВНИЙ САНІТАРНО-ЕПІДЕМІОЛОГІЧНИЙ НАГЛЯД

Стаття 39. Поняття та основні завдання державного санітарно-епідеміологічного нагляду
Державний санітарно-епідеміологічний нагляд - це діяльність органів державної санітарно-епідеміологічної служби по контролю за дотриманням юридичними та фізичними особами санітарного законодавства з метою попередження, виявлення, зменшення або усунення шкідливого впливу небезпечних факторів на здоров'я людей та по застосуванню заходів правового характеру щодо порушників.

Основними завданнями цієї діяльності є:

нагляд за організацією і проведенням органами виконавчої влади, місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями та громадянами санітарних і протиепідемічних заходів;

нагляд за реалізацією державної політики з питань профілактики захворювань населення, участь у розробці та контроль за виконанням програм, що стосуються запобігання шкідливому впливу факторів навколишнього середовища на здоров'я населення;

нагляд за дотриманням санітарного законодавства;

проведення державної санітарно-епідеміологічної експертизи, гігієнічної регламентації небезпечних факторів і видача дозволів на їх використання.

Державний санітарно-епідеміологічний нагляд здійснюється відповідно до Положення про державний санітарно-епідеміологічний нагляд в Україні що затверджується Кабінетом Міністрів України вибірковими перевітками дотримання санітарного законодавства за планами органів державної санітарно-епідеміологічної служби, а також позапланово залежно від санітарної, епідемічної ситуації та за заявами громадян.

(Частина третя статті 39 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5460-VI від 16.10.2012)

Результати перевірки оформлюються актом, форма і порядок складання якого визначаються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я.

(Частина четверта статті 39 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5460-VI від 16.10.2012)

Стаття 40. Повноваження головного державного санітарного лікаря України

Головний державний санітарний лікар України:

а) вносить на затвердження центральному органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, проекти актів, якими встановлюються:

державні санітарні норми та правила, санітарно-епідеміологічні та санітарно-протиепідемічні правила і норми, санітарно-епідеміологічні правила і норми, протиепідемічні правила і норми, гігієнічні та протиепідемічні правила і норми, державні санітарно-епідеміологічні нормативи, санітарні регламенти;

норми радіаційної безпеки та допустимі рівні впливу на людину інших фізичних факторів;

методика визначення ступенів ризику для здоров'я населення, що створюються небезпечними факторами;

порядок ведення державного обліку інфекційних і професійних захворювань, отруєнь;

перелік робіт, для виконання яких є обов'язковими медичні огляди, а також порядок їх проведення;

перелік інфекційних захворювань, за яких госпіталізація хворих є обов'язковою, а також перелік виробництв (професій), до роботи на яких не допускаються особи, які хворіють інфекційними захворюваннями, є носіями збудників інфекційних захворювань або яким не зроблено щеплення проти визначених інфекційних захворювань;

б) затверджує регламенти використання небезпечних факторів, гранично допустимі концентрації та орієнтовно безпечні рівні хімічних і біологічних чинників у предметах та виробках, воді, повітрі, ґрунті;

в) вносить відповідно до чинного законодавства проекти законодавчих актів з питань забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення;

г) визначає вимоги щодо комплексу заходів санітарної охорони державних кордонів України, контролює діяльність органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування з цих питань;

г) дає обов'язкові для розгляду висновки щодо проектів міждержавних, державних цільових і галузевих програм з питань забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення, профілактики захворювань та контролює їх виконання;

д) видає розпорядчі документи щодо організації та здійснення державного санітарно-епідеміологічного нагляду в Україні;

- е) погоджує основні напрями фундаментальних і прикладних досліджень у галузі гігієни та епідеміології;
- є) погоджує державні стандарти, державні будівельні норми, технічні регламенти та інші нормативні документи на виробу, продукцію, сировину, технології, інші об'єкти середовища життєдіяльності в частині вимог щодо їх безпеки для здоров'я і життя людини;
- ж) погоджує норми навчально-трудоного навантаження, режими навчання та виховання дітей і підлітків у навчально-виховних закладах;
- з) застосовує передбачені законами України заходи для припинення порушень санітарного законодавства;
- и) погоджує методи контролю і випробувань продукції щодо її безпеки для здоров'я і життя населення;
- і) погоджує інструкції (правила) використання продукції підвищеної небезпеки;
- ї) погоджує перелік установ, організацій, закладів, яким надається право випробування продукції на відповідність вимогам безпеки для здоров'я;
- й) у разі введення в Україні чи в окремих її місцевостях режиму надзвичайного стану вносить центральному органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, обґрунтоване подання для прийняття рішення щодо звернення до Кабінету Міністрів України з пропозицією про встановлення карантину. У поданні зазначаються: період і межі території встановлення карантину; перелік проведення необхідних профілактичних, протиепідемічних та інших заходів, які можуть бути проведені у зв'язку з введенням режиму надзвичайного стану і встановленням карантину, виконавці цих заходів; вичерпні тимчасові обмеження прав фізичних і юридичних осіб, додаткові обов'язки, що покладаються на них.

(Частина перша статті 40 в редакції Закону N 5460-VI від 16.10.2012)

Головний державний санітарний лікар України, крім повноважень, передбачених цією статтею, має також повноваження, передбачені статтею 41 цього Закону. Він може делегувати свої повноваження заступникам головного державного санітарного лікаря України повністю або частково.

Стаття 41. Повноваження головних державних санітарних лікарів та інших посадових осіб, які здійснюють державний санітарно-епідеміологічний нагляд

Головним державним санітарним лікарям Автономної Республіки Крим, областей, районів, міст, районів у містах та їх заступникам, головним державним санітарним лікарям на транспорті та їх заступникам у межах відповідних територій (об'єктів транспорту) надаються повноваження:

(Абзац перший частини першої статті 41 в редакції Закону N 5460-VI від 16.10.2012)

- а) державного санітарно-епідеміологічного нагляду за дотриманням органами виконавчої влади, місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями і громадянами санітарного законодавства;
- б) систематичного аналізу санітарної та епідемічної ситуації, показників здоров'я населення, окремих його груп;
- в) визначення факторів, що можуть шкідливо впливати на здоров'я населення, ступеня створюваного ними ризику для здоров'я населення регіону, території, об'єкта, окремих професійних груп тощо;
- г) контролю за проведенням санітарних і протиепідемічних заходів, виконанням програм профілактики захворювань, охорони здоров'я населення;

(Пункт "д" частини першої статті 41 виключено на підставі Закону N 5395-VI від 02.10.2012)

е) винесення рішень про необхідність проведення державної санітарно-епідеміологічної експертизи, визначення складу комісій для її здійснення і затвердження висновків;

є) погодження регіональних і місцевих програм у галузі соціально-економічного розвитку;

(Пункт "ж" частини першої статті 41 виключено на підставі Закону N 2367-VI від 29.06.2010)

- з) погодження видачі, а у передбачених законодавством випадках - надання дозволу на здійснення видів діяльності, передбачених цим Законом;
- и) безперешкодного входу на територію і у приміщення всіх об'єктів нагляду за службовим посвідченням і обов'язкових для виконання вказівок щодо усунення виявлених порушень санітарних норм, а також проведення необхідних лабораторних досліджень;
- і) безплатного отримання від юридичних осіб і громадян, у тому числі іноземних, які перебувають або ведуть діяльність на відповідній території України, матеріалів і відомостей, статистичних та інших даних, що характеризують санітарний та епідемічний стан об'єктів і здоров'я людей;
- ї) безплатного відбору зразків сировини, продукції, матеріалів для державної санітарно-епідеміологічної експертизи;
- й) визначення необхідності профілактичних щеплень та інших заходів профілактики у разі загрози виникнення епідемій, масових отруєнь та радіаційних уражень;
- к) розслідування причин і умов виникнення професійних чи групових інфекційних захворювань, отруєнь, радіаційних аварій і подання матеріалів з цих питань компетентним органам для притягнення винних до відповідальності;
- л) застосовування передбачених цим Законом заходів для припинення порушення санітарного законодавства.

Такі ж повноваження в межах підпорядкованих територій, об'єктів, частин та підрозділів надаються головним державним санітарним лікарям центральних органів виконавчої влади, що реалізують державну політику у сферах оборони і військового будівництва, охорони громадського порядку, захисту державного кордону, виконання кримінальних покарань, Державного управління справами, Служби безпеки України та їх заступникам.

(Частина друга статті 41 із змінами, внесеними згідно із Законами N 2171-III від 21.12.2000, N 3037-III від 07.02.2002)

Іншим посадовим особам органів державної санітарно-епідеміологічної служби (лікарі-гігієністи, лікарі-епідеміологи, помічники лікарів) надаються повноваження, передбачені пунктами "а", "б", "в", "г", "и", "і", "ї", "к" (в частині розслідування групових інфекційних захворювань, отруєнь, радіаційних аварій) та "л" частини першої цієї статті.

Головний державний санітарний лікар відповідної адміністративно-територіальної одиниці координує діяльність всіх розташованих на ній установ, закладів та підрозділів державної санітарно-епідеміологічної служби незалежно від їх підпорядкування.

(Частина четверта статті 41 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5460-VI від 16.10.2012)

У випадках погіршення санітарної або епідемічної ситуації в місцях дислокації об'єктів центральних органів виконавчої влади, що реалізують державну політику у сферах оборони і військового будівництва, охорони громадського порядку, захисту державного кордону, виконання кримінальних покарань, Державного управління справами, Служби безпеки України, а також об'єктів з особливим режимом роботи повноваження головного державного санітарного лікаря, його заступників та інших посадових осіб (лікарів) державної санітарно-епідеміологічної служби відповідної адміністративно-територіальної одиниці, передбачені пунктами "в", "г", "и", "і", "ї", "й", "к" частини першої цієї статті, поширюються на зазначені об'єкти. Названі посадові особи державної санітарно-епідеміологічної служби відповідної адміністративно-територіальної одиниці мають право застосовувати на цих об'єктах і територіях заходи щодо припинення порушення санітарного законодавства, передбачені пунктами "а", "б", "в", "г", "е" статті 42 цього Закону.

(Частина п'ята статті 41 із змінами, внесеними згідно із Законами N 2171-III від 21.12.2000, N 3037-III від 07.02.2002, N 5460-VI від 16.10.2012)

Стаття 42. Заходи щодо припинення порушення санітарного законодавства

Головні державні санітарні лікарі (їх заступники) застосовують такі заходи для припинення порушення санітарного законодавства:

а) обмеження, тимчасова заборона чи припинення діяльності підприємств, установ, організацій, об'єктів будь-якого призначення, технологічних ліній, машин і механізмів, виконання окремих технологічних операцій, користування плаваючими засобами, рухомих складом і літаками у разі невідповідності їх вимогам санітарних норм;

б) обмеження, тимчасова заборона або припинення будівництва, реконструкції та розширення об'єктів у разі відступу від затвердженого проекту;

(Пункт "б" частини першої статті 42 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3038-VI від 17.02.2011)

в) тимчасова заборона виробництва, заборона використання та реалізації хімічних речовин, технологічного устаткування, будівельних матеріалів, біологічних засобів, товарів народного споживання, джерел іонізуючих випромінювань в разі відсутності їх гігієнічної регламентації та державної реєстрації, а також якщо їх визнано шкідливими для здоров'я людей;

(Пункт "в" частини першої статті 42 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3078-IV від 15.11.2005)

г) обмеження, зупинення або заборона викидів (скидів) забруднюючих речовин за умови порушення санітарних норм;

д) зупинення або припинення інвестиційної діяльності у випадках, встановлених законодавством;

е) внесення власникам підприємств, установ, організацій або уповноваженим ними органам подання про відсторонення від роботи або іншої діяльності осіб, зазначених у абзаці шостому частини першої статті 7 цього Закону;

є) вилучення з реалізації (конфіскація) небезпечних для здоров'я хімічних та радіоактивних речовин, біологічних матеріалів у порядку, що встановлюється законодавством;

(Пункт "є" частини першої статті 42 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3078-IV від 15.11.2005)

ж) заборона виробництва або обігу, а також вилучення з обігу харчових продуктів, харчових добавок, ароматизаторів, дієтичних добавок, допоміжних матеріалів для переробки харчових продуктів, а також допоміжних засобів та матеріалів для виробництва та обігу харчових продуктів на підставах та у порядку, що встановлені законами України "Про безпечність та якість харчових продуктів" та "Про вилучення з обігу, переробку, утилізацію, знищення або подальше використання неякісної та небезпечної продукції".

(Частину першу статті 42 доповнено пунктом "ж" згідно із Законом N 3078-IV від 15.11.2005)

Іншим посадовим особам органів державної санітарно-епідеміологічної служби надаються повноваження застосовувати заходи для припинення порушення санітарних норм, передбачені пунктом "а" (в частині обмеження, тимчасової заборони діяльності підприємств, установ, організацій, об'єктів будь-якого призначення, технологічних ліній, машин і механізмів, виконання окремих технологічних операцій, користування плаваючими засобами, рухомих складом і літаками у разі невідповідності їх вимогам санітарних норм), пунктами "в", "г", "е" та "є" цієї статті.

На вимогу посадових осіб органів державної санітарно-епідеміологічної служби виконання заходів для припинення порушень санітарного законодавства у необхідних випадках здійснюється із залученням працівників органів внутрішніх справ.

Стаття 43. Оскарження рішень і дій посадових осіб, які здійснюють державний санітарно-епідеміологічний нагляд

Постанови, розпорядження, приписи, висновки посадових осіб державної санітарно-епідеміологічної служби у місячний термін можуть бути оскаржені:

а) головного державного санітарного лікаря України - до Кабінету Міністрів України або до суду;

б) головного державного санітарного лікаря центральних органів виконавчої влади, що реалізують державну політику у сферах оборони і військового будівництва, охорони

громадського порядку, захисту державного кордону, виконання кримінальних покарань, Державного управління справами, Служби безпеки України - головному державному санітарному лікарю України або до суду;

(Пункт "б" частини першої статті 43 із змінами, внесеними згідно із Законами N 2171-III від 21.12.2000, N 3037-III від 07.02.2002)

в) інших головних державних санітарних лікарів та посадових осіб державної санітарно-епідеміологічної служби - вищестоящому головному державному санітарному лікарю або до суду.

Оскарження прийнятого рішення не припиняє його дії.

Стаття 44. Відповідальність посадових осіб державної санітарно-епідеміологічної служби України

За невиконання або неналежне виконання посадовими особами державної санітарно-епідеміологічної служби своїх обов'язків вони притягаються до юридичної відповідальності згідно з законом.

(Стаття 44 в редакції Закону N 3037-III від 07.02.2002)

Р о з д і л V I

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ САНІТАРНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Стаття 45. Дисциплінарна відповідальність за порушення санітарного законодавства

Працівники підприємств, установ, організацій, дії яких призвели до порушення санітарного законодавства, невиконання постанов, розпоряджень, приписів, висновків посадових осіб державної санітарно-епідеміологічної служби, підлягають дисциплінарній відповідальності згідно з законодавством.

Стаття 46. Адміністративна відповідальність та фінансові санкції за порушення санітарного законодавства

За порушення санітарного законодавства або невиконання постанов, розпоряджень, приписів, висновків посадових осіб органів державної санітарно-епідеміологічної служби на осіб, винних у вчиненні таких правопорушень, може бути накладено штраф у таких розмірах: на посадових осіб - від одного до двадцяти п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

(Абзац другий частини першої статті 46 із змінами, внесеними згідно із Законами N 607/96-ВР від 17.12.96, N 3037-III від 07.02.2002)

на громадян - від одного до дванадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

(Абзац третій частини першої статті 46 із змінами, внесеними згідно із Законом N 607/96-ВР від 17.12.96)

До підприємств, підприємців, установ, організацій, які порушили санітарне законодавство, застосовуються такі фінансові санкції:

а) за передачу замовникові або у виробництво і застосування конструкторської, технологічної та проектної документації, що не відповідає вимогам санітарних норм, розробник цієї документації сплачує штраф у розмірі 25 відсотків вартості розробки;

б) за реалізацію продукції, забороненої до випуску і реалізації посадовими особами органів державної санітарно-епідеміологічної служби, підприємство, підприємець, установа, організація сплачує штраф у розмірі 100 відсотків вартості реалізованої продукції;

в) за випуск, реалізацію продукції, яка внаслідок порушення вимог стандартів, санітарних норм є небезпечною для життя і здоров'я людей, підприємство, підприємець, установа, організація сплачує штраф у розмірі 100 відсотків вартості випущеної або реалізованої продукції;

г) за реалізацію на території України імпортової продукції, яка не відповідає вимогам стандартів щодо безпеки для життя і здоров'я людей, санітарних норм, що діють в Україні, підприємство, підприємець, установа, організація сплачує штраф у розмірі 100 відсотків вартості реалізованої продукції;

д) за ухилення від пред'явлення посадовим особам державної санітарно-епідеміологічної служби продукції, яка підлягає контролю, підприємство, підприємець, установа, організація сплачує штраф у розмірі 25 відсотків вартості продукції, що випущена з моменту ухилення;

е) за порушення вимог щодо додержання тиші та обмежень певних видів діяльності, що супроводжуються шумом, встановлених частинами другою, третьою та четвертою статті 24 цього Закону, підприємство, установа, організація, громадянин - суб'єкт господарської діяльності сплачує штраф у розмірі від п'ятдесяти до чотирьохсот п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. У разі, коли підприємство, установа, організація або громадянин - суб'єкт господарської діяльності не припинили порушення після застосування фінансової санкції, вони сплачують штраф у розмірі ста відсотків вартості реалізованої продукції, виконаних робіт, наданих послуг.

(Частина другу статті 46 доповнено пунктом "е" згідно із Законом N 1745-IV від 03.06.2004)
Вартість зазначених у частині другій цієї статті документації та продукції обчислюється за цінами їх реалізації.

Стаття 47. Порядок накладення і стягнення штрафів та застосування фінансових санкцій за порушення санітарного законодавства

Постанови про накладення штрафу та застосування фінансової санкції за порушення санітарного законодавства виносяться на підставі протоколу про порушення санітарних норм, оформленого у встановленому порядку, і є обов'язковими для виконання.

Такі постанови можуть видавати:

1) головний державний санітарний лікар України, його заступники, головні державні санітарні лікарі Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва, Севастополя, головні державні санітарні лікарі водного, залізничного, повітряного транспорту, водних басейнів, залізниць, центральних органів виконавчої влади, що реалізують державну політику у сферах оборони і військового будівництва, охорони громадського порядку, захисту державного кордону, виконання кримінальних покарань, Державного управління справами, Служби безпеки України та їх заступники - за порушення, передбачені статтею 46 цього Закону;

(Пункт 1 частини другої статті 47 із змінами, внесеними згідно із Законами N 2171-III від 21.12.2000, N 3037-III від 07.02.2002)

2) інші головні державні санітарні лікарі та їх заступники - за порушення, передбачені частиною першою статті 46 та пунктами "б", "в", "г", "д", "е" частини другої статті 46 цього Закону;

(Пункт 2 частини другої статті 47 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1745-IV від 03.06.2004)

3) інші посадові особи державної санітарно-епідеміологічної служби - за порушення, передбачені частиною першою статті 46 цього Закону.

Розгляд справ про адміністративні правопорушення, передбачені частиною першою статті 46 цього Закону, та виконання постанов у цих справах провадиться в порядку, встановленому Кодексом України про адміністративні правопорушення.

Один примірник постанови про застосування фінансової санкції, передбаченої частиною другою статті 46 цього Закону, надсилається державній податковій інспекції за місцезнаходженням підприємства, підприємця, установи, організації для контролю за її виконанням.

У разі невиконання порушником постанови протягом 15 днів з дня її видання сума санкції стягується у судовому порядку.

(Частина п'ята статті 47 із змінами, внесеними згідно із Законом N 642/97-ВР від 18.11.97)

Сплата штрафів і фінансових санкцій, передбачених статтею 46 цього Закону, не звільняє порушників від обов'язку відшкодування збитків підприємствам, установам, організаціям і громадянам, яких вони зазнали внаслідок порушення санітарного законодавства.

Зарахування сум штрафів здійснюється відповідно до закону.

(Частина сьома статті 47 в редакції Закону N 3037-III від 07.02.2002)

Повернення необґрунтовано зарахованої до бюджету суми штрафу або фінансової санкції здійснюється фінансовими органами на підставі рішення органу, який скасував застосування штрафу чи санкції.

Особливості застосування заходів адміністративного стягнення за порушення санітарного законодавства посадовими особами державної санітарно-епідеміологічної служби центральних органів виконавчої влади, що реалізують державну політику у сферах оборони і військового будівництва, охорони громадського порядку, захисту державного кордону, виконання кримінальних покарань, Державного управління справами, Служби безпеки України визначаються законодавством.

(Частина дев'ята статті 47 із змінами, внесеними згідно із Законами N 2171-III від 21.12.2000, N 3037-III від 07.02.2002)

Стаття 48. Цивільно-правова відповідальність за порушення санітарного законодавства Підприємства, установи, організації, підприємці та громадяни, які порушили санітарне законодавство, що призвело до виникнення захворювань, отруень, радіаційних уражень, тривалої або тимчасової втрати працездатності, інвалідності чи смерті людей, зобов'язані відшкодувати збитки громадянам, підприємствам, установам і організаціям, а також компенсувати додаткові витрати органів санітарно-епідеміологічної служби на проведення санітарних та протиепідемічних заходів і витрати лікувально-профілактичних закладів на подання медичної допомоги потерпілим.

У разі відмови від добровільної компенсації витрат або відшкодування збитків спір розглядається у судовому порядку.

Стаття 49. Кримінальна відповідальність за порушення санітарного законодавства Діяння проти здоров'я населення, вчинені внаслідок порушення санітарного законодавства, тягнуть за собою кримінальну відповідальність згідно з законом.

Р о з д і л V I I

МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ УКРАЇНИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САНІТАРНОГО ТА ЕПІДЕМІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ

Стаття 50. Участь України в міжнародному співробітництві

Україна бере участь в міжнародному співробітництві для забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя, профілактики захворювань і охорони здоров'я населення.

Україна укладає угоди про розвиток та зміцнення міжнародного співробітництва в галузі охорони здоров'я, забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення, бере участь у діяльності Всесвітньої організації охорони здоров'я.

Стаття 51. Міжнародні договори

Якщо міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, які передбачені санітарним законодавством України, то застосовуються правила міжнародного договору.

(Стаття 51 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5460-VI від 16.10.2012)

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про пестициди і агрохімікати

Цей Закон регулює правові відносини, пов'язані з державною реєстрацією, виробництвом, закупівлею, транспортуванням, зберіганням, торгівлею та безпечним для здоров'я людини і навколишнього природного середовища застосуванням пестицидів і агрохімікатів, визначає права і обов'язки підприємств, установ, організацій та громадян, а також повноваження органів виконавчої влади і посадових осіб у цій сфері.

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі терміни вживаються у такому значенні:

пестициди - токсичні речовини, їх сполуки або суміші речовин хімічного чи біологічного походження, призначені для знищення, регуляції та припинення розвитку шкідливих організмів, внаслідок діяльності яких вражаються рослини, тварини, люди і завдається шкоди матеріальним цінностям, а також гризунів, бур'янів, деревної, чагарникової рослинності, засмічуючих видів риб;

агрохімікати - органічні, мінеральні і бактеріальні добрива, хімічні меліоранти, регулятори росту рослин та інші речовини, що застосовуються для підвищення родючості ґрунтів, урожайності сільськогосподарських культур і поліпшення якості рослинницької продукції;

технічні засоби застосування пестицидів і агрохімікатів - спеціальні машини, механізми та пристрої для обробки об'єктів пестицидами та внесення органічних і мінеральних добрив;

залишкові кількості - вміст діючої речовини пестицидів і агрохімікатів, їх похідні і продукти перетворення в живих системах (метаболіти) і у навколишньому природному середовищі;

регламенти застосування - сукупність вимог щодо застосування пестицидів і агрохімікатів;

паспортизація об'єкта - документальне засвідчення наявності належних умов для роботи з пестицидами і агрохімікатами;

агрохімічний паспорт земельної ділянки (поля) - документ, що містить дані щодо агрохімічної характеристики ґрунтів і стану їх забруднення токсичними речовинами та радіонуклідами;

агрохімічне обстеження - обов'язкове суцільне обстеження сільськогосподарських угідь з метою державного контролю за зміною показників родючості і забрудненням ґрунтів;

захист рослин - комплекс заходів щодо попередження, зменшення втрат врожаю сільськогосподарських культур від шкідників, хвороб і бур'янів;

спеціальні сировинні зони - регіони або окремі господарства, що відповідають умовам виробництва продукції рослинництва і тваринництва, придатної для виготовлення продуктів дитячого та дієтичного харчування;

регулятори росту рослин - хімічні речовини, які впливають на процеси росту і розвитку рослин;

(Статтю 1 доповнено абзацом згідно із Законом N 1628-IV від 18.03.2004)

фальсифіковані пестициди і агрохімікати - продукція, яка не відповідає встановленим вимогам, що висуваються до пестицидів і агрохімікатів, у тому числі вимогам щодо маркування та пакування, розміщення інформації про товар на його упаковці тощо, та/або продукція, на упаковці якої зареєстрований знак для товарів та послуг використано з порушенням прав власника.

(Статтю 1 доповнено абзацом згідно із Законом N 141-V від 14.09.2006)

Стаття 2. Законодавство України про пестициди і агрохімікати

Законодавство України про пестициди і агрохімікати складається з цього Закону та інших актів законодавства, прийнятих відповідно до нього.

Стаття 3. Основні принципи державної політики у сфері діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами

Основними принципами державної політики у сфері діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами, є:

пріоритетність збереження здоров'я людини і охорони навколишнього природного середовища по відношенню до економічного ефекту від застосування пестицидів і агрохімікатів;

державна підконтрольність їх ввезення на митну територію України, реєстрації, виробництва, зберігання, транспортування, торгівлі і застосування;

обґрунтованість їх застосування;

мінімалізація використання пестицидів за рахунок впровадження біологічного землеробства та інших екологічно безпечних, нехімічних методів захисту рослин;

безпечність для здоров'я людини та навколишнього природного середовища під час їх виробництва, транспортування, зберігання, випробування і застосування за умови дотримання вимог, встановлених державними стандартами, санітарними нормами, регламентами та іншими нормативними документами;

(Абзац шостий статті 3 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2189-VI від 13.05.2010)

єдність державної політики щодо діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами.

(Стаття 3 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1628-IV від 18.03.2004)

Р о з д і л І І

ДЕРЖАВНІ ВИПРОБУВАННЯ ТА ДЕРЖАВНА РЕЄСТРАЦІЯ ПЕСТИЦИДІВ, АГРОХІМІКАТІВ І ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ

Стаття 4. Вимоги до пестицидів і агрохімікатів

Пестициди і агрохімікати вітчизняного, а також іноземного виробництва, що завозяться для використання на територію України, повинні відповідати таким вимогам:

висока біологічна ефективність щодо цільового призначення;

безпечність для здоров'я людини та навколишнього природного середовища за умови дотримання регламентів їх застосування;

відповідність державним стандартам, санітарним нормам та іншим нормативним документам.

Забороняються ввезення на митну територію України (крім дослідних партій, що використовуються для державних випробувань та наукових досліджень), виробництво (крім виробництва для експорту та виробництва дослідних партій, що використовуються для державних випробувань, науково-технологічних досліджень та випробувань), торгівля, застосування та рекламування пестицидів і агрохімікатів до їх державної реєстрації.

(Частина друга статті 4 в редакції Закону N 1628-IV від 18.03.2004)

Ввезення на митну територію України незареєстрованих пестицидів і агрохімікатів, що використовуються для державних випробувань та наукових досліджень, у науково обґрунтованих обсягах здійснюється відповідно до планів державних випробувань і наукових досліджень, а також обробленого ними насіннєвого (посадкового) матеріалу - за дозволом, що видається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, погодженим із центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення, в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

(Частина третя статті 4 в редакції Закону N 1628-IV від 18.03.2004)

Використання залишків пестицидів і агрохімікатів, термін реєстрації яких закінчився, проводиться протягом двох років за дозволом центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, погодженим із центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення, та центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну аграрну політику.

(Статтю 4 доповнено абзацом згідно із Законом N 1628-IV від 18.03.2004)

Обов'язковою умовою завезення та застосування незареєстрованих в Україні пестицидів для цих цілей є документальне підтвердження їх використання в країні, де вони виробляються.

Стаття 5. Організація державних випробувань пестицидів і агрохімікатів

Державні випробування пестицидів і агрохімікатів вітчизняного та іноземного виробництва проводяться з метою біологічної, токсиколого-гігієнічної та екологічної оцінки і розроблення регламентів їх застосування.

Державні випробування пестицидів і агрохімікатів проводяться на підприємствах, в установах і організаціях за рішенням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, в порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України.

Стаття 6. Проведення державних випробувань пестицидів і агрохімікатів

Державні випробування пестицидів і агрохімікатів проводяться у два етапи: польові і виробничі.

Метою польових випробувань є встановлення або підтвердження біологічної ефективності нових пестицидів і агрохімікатів порівняно з тими, що застосовуються, розроблення тимчасових регламентів їх застосування та поглиблене вивчення препаративних форм.

(Частина друга статті 6 в редакції Закону N 1628-IV від 18.03.2004)

Сільськогосподарська продукція, отримана в результаті проведення польових випробувань пестицидів і агрохімікатів з новою діючою речовиною, підлягає знищенню з додержанням вимог санітарних правил щодо безпеки для здоров'я людини та охорони навколишнього природного середовища.

Виробничі випробування проводяться з метою підтвердження біологічної ефективності пестицидів і агрохімікатів у різних зонах України, уточнення та обґрунтування регламентів і способів їх застосування, санітарно-гігієнічних і екологічних нормативів, розроблення та модифікації методик визначення залишкових кількостей цих пестицидів і агрохімікатів та їх небезпечних метаболітів.

(Частина четверта статті 6 в редакції Закону N 1628-IV від 18.03.2004)(Стаття 6 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1628-IV від 18.03.2004)

Стаття 7. Державна реєстрація пестицидів і агрохімікатів

Державній реєстрації підлягають препаративні форми пестицидів і агрохімікатів.

Державна реєстрація пестицидів і агрохімікатів здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, на платній основі в порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України, на підставі позитивних результатів випробувань та матеріалів досліджень.

(Частина друга статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом N 4769-VI від 17.05.2012)

Обов'язковою умовою державної реєстрації пестицидів та агрохімікатів є наявність відповідної документації щодо їх безпечного застосування, включаючи позитивний висновок державної санітарно-епідеміологічної експертизи, методик визначення залишкових кількостей пестицидів і агрохімікатів у сільськогосподарській продукції, кормах, харчових продуктах, ґрунті, воді, повітрі.

(Частина третя статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1628-IV від 18.03.2004)

У разі державної реєстрації пестицидів чи агрохімікатів в Україні забороняється протягом десяти років з дати такої реєстрації використовувати інформацію, що міститься в документації (досьє) щодо безпечного застосування цих пестицидів, агрохімікатів, без дозволу суб'єкта господарювання, за зверненням якого здійснено реєстрацію.

(Статтю 7 доповнено частиною згідно із Законом N 335-V від 14.11.2006)

Після державної реєстрації пестицидів та агрохімікатів органи, що здійснюють державний контроль за їх застосуванням, забезпечуються в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, стандартними зразками пестицидів і агрохімікатів, методиками визначення їх залишкових кількостей.

Пестициди і агрохімікати реєструються терміном до десяти років. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, може встановити повну або тимчасову заборону на застосування пестицидів і агрохімікатів в разі надходження нових, раніше невідомих, даних про їх

небезпеку. В окремих випадках, у зв'язку з санітарно-епідемічною та природоохоронною ситуацією в країні (регіоні), центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення, та центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, вправі обмежити аж до припинення у встановленому порядку всі види діяльності з пестицидами і агрохімікатами.

(Частина статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1628-IV від 18.03.2004)

Після закінчення терміну реєстрації пестицидів і агрохімікатів проводиться їх перереєстрація на платній основі в порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України.

(Частина сьома статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом N 4769-VI від 17.05.2012)

Перелік пестицидів і агрохімікатів, дозволених для використання, регламенти їх застосування та щорічні доповнення до нього ведуться центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища в порядку, передбаченому Кабінетом Міністрів України.

Державна реєстрація пестицидів і агрохімікатів є підставою для здійснення державного контролю шляхом запровадження санітарних заходів (процедур експертизи, інспектування, сертифікації та ухвалення) щодо наявності в харчових продуктах дозволеної центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, кількості залишків пестицидів і агрохімікатів у харчових продуктах, що реалізуються на ринку України.

(Статтю 7 доповнено частиною згідно із Законом N 141-V від 14.09.2006; із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012) (Стаття 7 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1628-IV від 18.03.2004)

Стаття 8. Державні випробування та державна реєстрація технічних засобів застосування пестицидів і агрохімікатів

Серійне виробництво, закупівля та експлуатація технічних засобів застосування пестицидів і агрохімікатів дозволяється лише після їх державної реєстрації.

Допускається державна реєстрація технічних засобів застосування пестицидів і агрохімікатів, які забезпечують належну якість технологічних операцій, запобігають заподіянню шкоди здоров'ю осіб, які безпосередньо працюють з ними, та населення, а також забрудненню навколишнього природного середовища.

Державні випробування і реєстрація технічних засобів застосування пестицидів і агрохімікатів проводяться уповноваженим органом та в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Технічні засоби застосування пестицидів і агрохімікатів, що отримали позитивну оцінку за наслідками державних випробувань, заносяться до державного реєстру технічних засобів застосування пестицидів і агрохімікатів. Порядок ведення державного реєстру визначається Кабінетом Міністрів України.

У разі зміни конструкції технічного засобу застосування пестицидів і агрохімікатів він підлягає обов'язковій перереєстрації.

Технічні засоби застосування пестицидів і агрохімікатів підлягають обов'язковій сертифікації.

Р о з д і л І І І

ВИМОГИ ДО ВИРОБНИЦТВА, ТРАНСПОРТУВАННЯ, ТОРГІВЛІ, ЗБЕРІГАННЯ, ЗАСТОСУВАННЯ, УТИЛІЗАЦІЇ, ЗНИЩЕННЯ ТА ЗНЕШКОДЖЕННЯ ПЕСТИЦИДІВ І АГРОХІМІКАТІВ

(Назва розділу III із змінами, внесеними згідно із Законом N 1628-IV від 18.03.2004)

Стаття 9. Діяльність, пов'язана з виробництвом і торгівлею пестицидами та агрохімікатами

(Назва статті 9 в редакції Законів N 1628-IV від 18.03.2004, N 2608-VI від 19.10.2010)

Господарська діяльність у сфері торгівлі пестицидами та агрохімікатами (тільки регуляторами росту рослин) провадиться на підставі ліцензії в порядку, встановленому законом.

(Частина перша статті 9 в редакції Законів N 1628-IV від 18.03.2004, N 2608-VI від 19.10.2010)

Ліцензії на торгівлю пестицидами та агрохімікатами (тільки регуляторами росту рослин) видають органи виконавчої влади, визначені Кабінетом Міністрів України.

(Частина друга статті 9 в редакції Законів N 1628-IV від 18.03.2004, N 2608-VI від 19.10.2010; із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

Ведення балансу потреби і надходження до України пестицидів і агрохімікатів здійснює центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну аграрну політику. Координацію виробництва, закупівлі, обсягів і асортименту пестицидів і агрохімікатів здійснює центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну аграрну політику, за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення, та центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Ввезення громадянами на митну територію України зареєстрованих пестицидів і агрохімікатів дозволяється в обсягах, необхідних для особистого використання.

Екологічний ризик діяльності, пов'язаної з ввезенням на територію України пестицидів і агрохімікатів, їх транспортуванням та використанням, підлягає обов'язковому страхуванню в порядку, визначеному актами законодавства України.

(Стаття 9 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1628-IV від 18.03.2004)

Стаття 10. Вимоги до пакування та маркування

(Назва статті 10 в редакції Закону N 2189-VI від 13.05.2010)

Пестициди і агрохімікати, що використовуються в Україні, пакуються і маркуються відповідно до чинного законодавства.

(Частина перша статті 10 в редакції Закону N 2189-VI від 13.05.2010)

Кожна товарна одиниця повинна супроводжуватися рекомендацією щодо її застосування із зазначенням культур та об'єктів, для оброблення яких призначено пестициди і агрохімікати, способів, норм і кратності використання, термінів вичікування (для пестицидів), заборони та обмеження на застосування, способів і засобів знешкодження пестицидів та агрохімікатів, а також заходів безпеки під час роботи, транспортування і зберігання, ліквідації аварійних ситуацій та їх наслідків, заходів подання першої медичної допомоги у разі отруєння.

(Частина друга статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2189-VI від 13.05.2010)

Розфасування пестицидів і агрохімікатів може здійснюватися лише за наявності дозволу його виробника або власника знака для товарів і послуг.

(Статтю 10 доповнено частиною згідно із Законом N 1628-IV від 18.03.2004)

Пестициди і агрохімікати і пакування іноземного виробництва, що ввозяться на територію України, повинні супроводжуватися даними про технологію їх знешкодження та утилізацію.

(Частина четверта статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2189-VI від 13.05.2010)

Сертифікація пестицидів і агрохімікатів на відповідність вимогам державних стандартів та інших нормативних документів з стандартизації здійснюється в державній системі сертифікації УкрСЕПРО.

(Стаття 10 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1628-IV від 18.03.2004)

Стаття 11. Загальні вимоги до транспортування, зберігання, застосування, утилізації, знищення та знешкодження пестицидів і агрохімікатів та торгівлі ними

Транспортування, зберігання, застосування, утилізація, знищення та знешкодження пестицидів і агрохімікатів та торгівля ними здійснюються відповідно до вимог, встановлених чинним законодавством, санітарними правилами транспортування, зберігання і застосування пестицидів і агрохімікатів та іншими нормативними актами.

Особи, діяльність яких пов'язана з транспортуванням, зберіганням, застосуванням пестицидів і агрохімікатів та торгівлею ними, повинні мати допуск (посвідчення) на право

роботи із зазначеними пестицидами і агрохімікатами. Порядок одержання такого допуску визначається Кабінетом Міністрів України.

Продаж населенню пестицидів і агрохімікатів здійснюється у дрібнофасованому вигляді та з обов'язковою наявністю інструкції щодо безпечного їх застосування.

(Частина третя статті 11 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1628-IV від 18.03.2004)

Господарська діяльність у сфері зберігання та застосування пестицидів і агрохімікатів підлягає обов'язковому страхуванню, умови та порядок якого визначаються законодавством.

(Статтю 11 доповнено частиною четвертою згідно із Законом N 1628-IV від 18.03.2004)(Стаття 11 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1628-IV від 18.03.2004)

Стаття 12. Порядок застосування пестицидів і агрохімікатів

При застосуванні пестицидів і агрохімікатів здійснюється комплекс заходів відповідно до регламентів, встановлених для певної ґрунтово-кліматичної зони, з урахуванням попереднього агрохімічного обстеження ґрунтів, даних агрохімічного паспорта земельної ділянки (поля) і стану посівів, діагностики мінерального живлення рослин, прогнозу розвитку шкідників і хвороб.

Переліки пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні, у тому числі для роздрібної торгівлі та для застосування авіаційним методом, затверджуються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення, та центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну аграрну політику.

(Частина друга статті 12 в редакції Закону N 1628-IV від 18.03.2004)

Стаття 13. Особливості застосування пестицидів і агрохімікатів

Застосування пестицидів і агрохімікатів на землях природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення здійснюється відповідно до законодавства.

На території, що зазнала радіоактивного забруднення, а також у зонах надзвичайних екологічних ситуацій застосування пестицидів і агрохімікатів обмежується в порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної аграрної політики.

(Частина друга статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

У спеціальних сировинних зонах, призначених для вирощування продукції для дитячого і дієтичного харчування, пестициди і агрохімікати застосовуються за спеціальними технологіями, які забезпечують одержання продукції, що відповідає санітарно-гігієнічним вимогам до дитячого та дієтичного харчування.

(Стаття 13 в редакції Закону N 1628-IV від 18.03.2004)

Стаття 14. Державний облік пестицидів та агрохімікатів

Підприємства, установи і організації зобов'язані вести облік наявності та використання пестицидів і агрохімікатів та надавати інформацію органам, що ведуть державний облік.

Порядок державного обліку наявності та використання пестицидів і агрохімікатів, обсяги інформації та органи, яким така інформація подається, визначаються Кабінетом Міністрів України.

Посадові особи несуть відповідальність за розголошення інформації, що стала відома їм внаслідок виконання службових обов'язків і яка охороняється відповідно до чинного законодавства.

Стаття 15. Вилучення, утилізація, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів

Непридатні або заборонені до використання пестициди і агрохімікати, пакування від них підлягають вилученню, утилізації, знищенню та знешкодженню в порядку, що встановлюється Кабінетом Міністрів України.

(Стаття 15 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2189-VI від 13.05.2010)

Р о з д і л І V

РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ, ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОГО НАГЛЯДУ І ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ДОДЕРЖАННЯМ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ПЕСТИЦИДИ І АГРОХІМІКАТИ

Стаття 16. Органи, що реалізують державну політику у сфері діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами

Державна політика у сфері діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами, реалізується Кабінетом Міністрів України, центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної аграрної політики, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну аграрну політику, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення, та іншими органами виконавчої влади відповідно до їх компетенції.

(Стаття 16 в редакції Закону N 1628-IV від 18.03.2004; текст статті 16 в редакції Закону N 5456-VI від 16.10.2012)

Стаття 16-1. Компетенція центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, у сфері діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами

(Назва статті 16-1 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

До компетенції центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, у сфері діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами, належить:

(Абзац другий частини першої статті 16-1 виключено на підставі Закону N 5456-VI від 16.10.2012) (Абзац третій частини першої статті 16-1 виключено на підставі Закону N 5456-VI від 16.10.2012) (Абзац четвертий частини першої статті 16-1 виключено на підставі Закону N 5456-VI від 16.10.2012)

розробка та затвердження за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення, методик визначення відповідності пестицидів і агрохімікатів сертифікатам якості та методичних вказівок визначення вмісту залишкових кількостей пестицидів у воді, ґрунті та сільськогосподарській продукції.

(Абзац шостий частини першої статті 16-1 виключено на підставі Закону N 5456-VI від 16.10.2012) (Абзац сьомий частини першої статті 16-1 виключено на підставі Закону N 5456-VI від 16.10.2012) (Абзац восьмий частини першої статті 16-1 виключено на підставі Закону N 5456-VI від 16.10.2012)

До компетенції центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, можуть належати й інші види діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами, відповідно до закону.

(Закон доповнено статтею 16-1 згідно із Законом N 1628-IV від 18.03.2004; текст статті 16-1 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

Стаття 16-2. Компетенція центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну аграрну політику, у сфері діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами

До компетенції центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну аграрну політику, у сфері діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами, належить:

визначення потреби (обсягів та асортименту) у пестицидах і агрохімікатах, координація їх виробництва для внутрішнього ринку;

погодження переліків пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні; здійснення державного контролю за вмістом залишкових кількостей пестицидів, агрохімікатів та важких металів у поверхневих водах, призначених для сільськогосподарських потреб, ґрунті на землях сільськогосподарського призначення, кормах, а також у сільськогосподарській продукції та сировині;

реєстрація технічних засобів застосування пестицидів та агрохімікатів.

(Частина першу статті 16-2 доповнено абзацом п'ятим згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

До компетенції центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну аграрну політику, можуть належати й інші види діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами, відповідно до закону.

(Закон доповнено статтею 16-2 згідно із Законом N 1628-IV від 18.03.2004)

Стаття 16-3. Компетенція центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення, у сфері діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами

До компетенції центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення, у сфері діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами, належить:

(Абзац другий частини першої статті 16-3 виключено на підставі Закону N 5456-VI від 16.10.2012)

проведення державної санітарно-епідеміологічної експертизи планів державних випробувань пестицидів і агрохімікатів, матеріалів реєстрації пестицидів і агрохімікатів;

погодження планів державних випробувань пестицидів і агрохімікатів та переліків пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні;

здійснення державного нагляду за додержанням підприємствами, установами, організаціями всіх форм власності та громадянами державних санітарних норм і правил, гігієнічних нормативів і регламентів безпечного виробництва, транспортування, зберігання, застосування пестицидів і агрохімікатів, за вмістом залишкової кількості пестицидів і агрохімікатів у харчових продуктах та продовольчій сировині, у тому числі імпортованих, лікарських травах, водних об'єктах, воді, що використовується для господарсько-питного постачання, купання, спортивних занять, організованого відпочинку та з лікувальною метою, лікувальних грязях, ґрунтах, на землях населених пунктів, оздоровчого та рекреаційного призначення, у повітрі робочої зони;

наукове обґрунтування та розроблення гігієнічних нормативів і регламентів безпечного застосування пестицидів і агрохімікатів;

(Абзац шостий частини першої статті 16-3 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

погодження дозволів на ввезення та застосування незареєстрованих пестицидів і агрохімікатів, а також дозволів на виготовлення та використання дослідних партій пестицидів і агрохімікатів вітчизняного виробництва;

визначення переліку установ, які проводять токсиколого-гігієнічні (медико-біологічні) дослідження пестицидів і агрохімікатів;

проведення арбітражних досліджень щодо токсиколого-гігієнічної оцінки пестицидів і агрохімікатів, умов їх безпечного застосування.

До компетенції центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення, можуть належати й інші види діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами, відповідно до закону.

(Закон доповнено статтею 16-3 згідно із Законом N 1628-IV від 18.03.2004)

Стаття 16-4. Компетенція центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, у сфері діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами

До компетенції центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, у сфері діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами, належить:

організація державних випробувань пестицидів і агрохімікатів вітчизняного та іноземного виробництва, формування і затвердження плану їх проведення;

проведення державної екологічної експертизи матеріалів, поданих для реєстрації пестицидів і агрохімікатів;

здійснення в установленому порядку державної реєстрації пестицидів і агрохімікатів;

затвердження переліків пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні;

видача дозволів на ввезення на митну територію України незареєстрованих пестицидів і агрохімікатів, що використовуються для проведення державних випробувань та наукових досліджень, обробленого ними насінневого (садивного) матеріалу, на використання залишків пестицидів і агрохімікатів, термін реєстрації яких закінчився.

До компетенції центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, можуть належати також інші види діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами, відповідно до закону.

(Закон доповнено статтею 16-4 згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

Стаття 16-5. Компетенція центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, у сфері діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами

До компетенції центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, у сфері діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами, належить:

встановлення санітарно-гігієнічних вимог до транспортування, зберігання та застосування пестицидів і агрохімікатів;

затвердження гігієнічних нормативів і регламентів безпечного застосування пестицидів і агрохімікатів.

До компетенції центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, можуть належати також інші види діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами, відповідно до закону.

(Закон доповнено статтею 16-5 згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

Стаття 16-6. Компетенція центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної аграрної політики, у сфері діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами

До компетенції центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної аграрної політики, у сфері діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами, належить:

затвердження програми навчання працівників, робота яких пов'язана з організацією та безпосередньо проведенням робіт із транспортування, зберігання, застосування, торгівлі пестицидами і агрохімікатами;

затвердження порядку застосування пестицидів і агрохімікатів на території, що зазнала радіоактивного забруднення, а також у зоні надзвичайної екологічної ситуації.

До компетенції центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної аграрної політики, можуть належати також інші види діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами, відповідно до закону.

(Закон доповнено статтею 16-6 згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

Стаття 16-7. Компетенція центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, у сфері діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами

До компетенції центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, у сфері діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами, належить здійснення державного нагляду (контролю) за поводженням з пестицидами і агрохімікатами.

До компетенції центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів,

можуть належати також інші види діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами, визначені законами України та покладені на нього Президентом України.

(Закон доповнено статтею 16-7 згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

Стаття 17. Права посадових осіб, які здійснюють державний нагляд і державний контроль за додержанням законодавства про пестициди і агрохімікати

Посадові особи органів виконавчої влади, які здійснюють державний нагляд та державний контроль у сфері діяльності з пестицидами і агрохімікатами, в межах компетенції, передбаченої законами, мають право:

(Абзац перший частини першої статті 17 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

вимагати від підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності і громадян, діяльність яких пов'язана з виробництвом, транспортуванням, зберіганням, застосуванням пестицидів і агрохімікатів і торгівлею ними, додержання законодавства про пестициди і агрохімікати;

безперешкодно відвідувати підприємства, установи і організації незалежно від форм власності, діяльність яких пов'язана з виробництвом, транспортуванням, зберіганням, застосуванням пестицидів і агрохімікатів і торгівлею ними, інші підконтрольні об'єкти з метою перевірки додержання законодавства про пестициди і агрохімікати і відбору зразків необхідних матеріалів для агрохімічних та інших аналізів і досліджень;

припиняти роботи із застосуванням пестицидів і агрохімікатів в порядку, передбаченому законодавством;

забороняти ввезення і торгівлю пестицидами і агрохімікатами, що не відповідають вимогам стандартів та інших документів з стандартизації, і використання води у разі забруднення їх залишками пестицидів і агрохімікатів у кількості, що перевищує встановлені нормативи;

(Абзац п'ятий частини першої статті 17 із змінами, внесеними згідно із Законами N 1628-IV від 18.03.2004, N 3078-IV від 15.11.2005)

вимагати усунення від роботи з пестицидами і агрохімікатами осіб, які не мають відповідного посвідчення;

отримувати від центральних органів виконавчої влади, підприємств, установ, організацій статистичні дані та іншу інформацію, необхідну для здійснення державного контролю у цій сфері;

(Абзац сьомий частини першої статті 17 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

накладати адміністративні стягнення на осіб, винних у порушенні законодавства про пестициди і агрохімікати, в порядку, передбаченому законодавством.

Законні вимоги посадових осіб, що здійснюють державний нагляд і державний контроль, є обов'язковими для виконання.

У разі забруднення харчових продуктів залишками пестицидів і агрохімікатів у кількості, що перевищує встановлені вимоги, право забороняти їх переробку і реалізацію надається центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері ветеринарної медицини, та центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну аграрну політику, відповідно до їх компетенції.

(Статтю 17 доповнено частиною третьою згідно із Законом N 3078-IV від 15.11.2005; із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

Р о з д і л V

ВИМОГИ ДО БЕЗПЕЧНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ СИРОВИНИ

(Назва розділу V в редакції Закону N 3078-IV від 15.11.2005)

Стаття 18. Вимоги до безпечності сільськогосподарської сировини

Сільськогосподарська сировина повинна відповідати санітарним вимогам щодо максимальних меж залишків (максимально допустимий рівень залишків) пестицидів і агрохімікатів.

Рішення про порядок використання сільськогосподарської сировини, яка не відповідає цим вимогам, приймають центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення, та центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері ветеринарної медицини, відповідно до їх компетенції.

(Частина друга статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)
Сільськогосподарська сировина, яка не може бути використана, підлягає вилученню, утилізації і знищенню у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.
(Стаття 18 в редакції Закону N 3078-IV від 15.11.2005) (Статтю 19 виключено на підставі Закону N 3078-IV від 15.11.2005)

Р о з д і л VI

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ПЕСТИЦИДИ І АГРОХІМІКАТИ

Стаття 20. Відповідальність за порушення законодавства про пестициди і агрохімікати
Порушення законодавства про пестициди і агрохімікати тягне за собою цивільну, дисциплінарну, адміністративну або кримінальну відповідальність згідно з чинним законодавством.

Відповідальність несуть особи, винні у:

приховуванні або перекрученні інформації, що могло спричинити або спричинило загрозу життю та здоров'ю людини, а так само майну і навколишньому природному середовищу;
недотриманні вимог стандартів, санітарних норм і правил та інших нормативних документів під час виробництва, транспортування, зберігання пестицидів, агрохімікатів і технічних засобів їх застосування;

(Абзац третій частини другої статті 20 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2189-VI від 13.05.2010)

забрудненні пестицидами і агрохімікатами понад допустимі рівні сільськогосподарської сировини, кормів, харчових продуктів, ґрунту, води, повітря;

порушенні регламентів та санітарних норм і правил транспортування, зберігання, торгівлі та застосування пестицидів і агрохімікатів;

застосуванні пестицидів, агрохімікатів, технічних засобів, які не пройшли державних випробувань, реєстрації, перереєстрації;

порушенні правил утилізації, знищення сільськогосподарської сировини і продовольчих продуктів, які не відповідають встановленим вимогам щодо вмісту пестицидів і агрохімікатів;

невиконанні законних вимог посадових осіб, які здійснюють державний нагляд і контроль; використанні завідомо фальсифікованих пестицидів і агрохімікатів.

(Частину другу статті 20 доповнено абзацом згідно із Законом N 141-V від 14.09.2006)

Відшкодування збитків, заподіяних внаслідок порушень законодавства про пестициди та агрохімікати, здійснюється відповідно до чинного законодавства.

Законодавством України може бути встановлено відповідальність і за інші види порушень законодавства України про пестициди і агрохімікати.

(Стаття 20 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1628-IV від 18.03.2004)

Р о з д і л VII

ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 21. Пільги і компенсації працівникам, які виконують роботи, пов'язані із застосуванням пестицидів та агрохімікатів

Держава гарантує працівникам, які безпосередньо виконують роботи, пов'язані з виробництвом, транспортуванням, торгівлею, застосуванням, утилізацією, знищенням, знешкодженням пестицидів і агрохімікатів, та здійснюють аналітичний контроль у цій сфері, соціальний захист відповідно до чинного законодавства.

Працівники, безпосередньо зайняті на роботах з пестицидами та небезпечними агрохімікатами, мають право на пільгову пенсію, додаткову відпустку та скорочений робочий день згідно з чинним законодавством.

Перелік категорій працівників, які мають пільги, затверджується Кабінетом Міністрів України.

(Стаття 21 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1628-IV від 18.03.2004)

Стаття 22. Фінансування та матеріально-технічне забезпечення державних органів, що здійснюють державний нагляд та державний контроль за дотриманням законодавства про пестициди і агрохімікати

Фінансування та матеріально-технічне забезпечення державних органів, що здійснюють державний нагляд і державний контроль за дотриманням законодавства про пестициди і агрохімікати, провадиться за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів України та в порядку, передбаченому положеннями про ці органи, які затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Позабюджетними джерелами фінансування діяльності зазначених органів є:

надходження за виконання робіт за договорами з підприємствами, установами, організаціями і громадянами;

інші не заборонені законодавством джерела.

Стаття 23. Державні заходи щодо застосування пестицидів і агрохімікатів, які фінансуються з державного бюджету

За рахунок коштів державного бюджету фінансуються витрати на:

державний контроль за забрудненням навколишнього природного середовища залишковими кількостями пестицидів і агрохімікатів, а також солями важких металів;

проведення культуртехнічних робіт, в тому числі вапнування і гіпсування ґрунтів, та комплексу заходів для боротьби з окремими шкідниками і хворобами сільськогосподарських культур та бур'янами;

здійснення агрохімічних заходів, пов'язаних з ліквідацією наслідків аварії на Чорнобильській АЕС;

державні випробування та реєстрацію пестицидів і агрохімікатів, створених вітчизняними науково-дослідними установами та підприємствами.

(Абзац п'ятий статті 23 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1628-IV від 18.03.2004)

(Стаття 23 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1628-IV від 18.03.2004)

Стаття 24. Міжнародне співробітництво у сфері виробництва, транспортування, торгівлі, зберігання, застосування, вилучення, утилізації, знищення та знешкодження пестицидів і агрохімікатів

Україна бере участь у міжнародному співробітництві у сфері реєстрації, виробництва, транспортування, торгівлі, зберігання, застосування, вилучення, утилізації, знищення та знешкодження пестицидів і агрохімікатів на основі міжнародних договорів.

Якщо міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що містяться в законодавстві України про пестициди та агрохімікати, то застосовуються правила міжнародного договору.

(Частина друга статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

(Стаття 24 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1628-IV від 18.03.2004)

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про охорону навколишнього природного середовища

Охорона навколишнього природного середовища, раціональне використання природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки життєдіяльності людини - невід'ємна умова сталого економічного та соціального розвитку України.

З цією метою Україна здійснює на своїй території екологічну політику, спрямовану на збереження безпечного для існування живої і неживої природи навколишнього середовища, захисту життя і здоров'я населення від негативного впливу, зумовленого забрудненням навколишнього природного середовища, досягнення гармонійної взаємодії суспільства і природи, охорону, раціональне використання і відтворення природних ресурсів.

Цей Закон визначає правові, економічні та соціальні основи організації охорони навколишнього природного середовища в інтересах нинішнього і майбутніх поколінь.

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Завдання законодавства про охорону навколишнього природного середовища
Завданням законодавства про охорону навколишнього природного середовища є регулювання відносин у галузі охорони, використання і відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки, запобігання і ліквідації негативного впливу господарської та іншої діяльності на навколишнє природне середовище, збереження природних ресурсів, генетичного фонду живої природи, ландшафтів та інших природних комплексів, унікальних територій та природних об'єктів, пов'язаних з історико-культурною спадщиною.

Стаття 2. Законодавство України про охорону навколишнього природного середовища
Відносини у галузі охорони навколишнього природного середовища в Україні регулюються цим Законом, а також земельним, водним, лісовим законодавством, законодавством про надра, про охорону атмосферного повітря, про охорону і використання рослинного і тваринного світу та іншим спеціальним законодавством.

(Стаття 2 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

Стаття 3. Основні принципи охорони навколишнього природного середовища

Основними принципами охорони навколишнього природного середовища є:

- а) пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість додержання екологічних стандартів, нормативів та лімітів використання природних ресурсів при здійсненні господарської, управлінської та іншої діяльності;
- б) гарантування екологічно безпечного середовища для життя і здоров'я людей;
- в) запобіжний характер заходів щодо охорони навколишнього природного середовища;
- г) екологізація матеріального виробництва на основі комплексності рішень у питаннях охорони навколишнього природного середовища, використання та відтворення відновлюваних природних ресурсів, широкого впровадження новітніх технологій;
- д) збереження просторової та видової різноманітності і цілісності природних об'єктів і комплексів;
- е) науково обгрунтоване узгодження екологічних, економічних та соціальних інтересів суспільства на основі поєднання міждисциплінарних знань екологічних, соціальних, природничих і технічних наук та прогнозування стану навколишнього природного середовища;
- є) обов'язковість надання висновків державної екологічної експертизи;
(Пункт "є" статті 3 в редакції Закону N 3038-VI від 17.02.2011)
- ж) гласність і демократизм при прийнятті рішень, реалізація яких впливає на стан навколишнього природного середовища, формування у населення екологічного світогляду;
- з) науково обгрунтоване нормування впливу господарської та іншої діяльності на навколишнє природне середовище;
- и) безоплатність загального та платність спеціального використання природних ресурсів для господарської діяльності;

і) компенсація шкоди, заподіяної порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища;

(Пункт "і" статті 3 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2756-VI від 02.12.2010)

ї) вирішення питань охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів з урахуванням ступеня антропогенної змінності територій, сукупної дії факторів, що негативно впливають на екологічну обстановку;

й) поєднання заходів стимулювання і відповідальності у справі охорони навколишнього природного середовища;

к) вирішення проблем охорони навколишнього природного середовища на основі широкого міждержавного співробітництва;

л) встановлення екологічного податку, збору за спеціальне використання води, збору за спеціальне використання лісових ресурсів, плати за користування надрами відповідно до Податкового кодексу України.

(Статтю 3 доповнено пунктом "л" згідно із Законом N 2756-VI від 02.12.2010)(Стаття 3 із змінами, внесеними згідно із Законом N 186/98-ВР від 05.03.98)

Стаття 4. Право власності на природні ресурси

Природні ресурси України є власністю Українського народу.

Від імені Українського народу права власника здійснюють органи державної влади та органи місцевого самоврядування у межах, визначених Конституцією України, цим та іншими законами України.

Громадяни України мають право користуватися природними ресурсами України відповідно до цього та інших законів.

(Стаття 4 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3180-XII від 21.05.93; в редакції Закону N 5456-VI від 16.10.2012)

Стаття 5. Об'єкти правової охорони навколишнього природного середовища

Державній охороні і регулюванню використання на території України підлягають: навколишнє природне середовище як сукупність природних і природно-соціальних умов та процесів, природні ресурси, як залучені в господарський обіг, так і невикористовувані в економіці в даний період (земля, надра, води, атмосферне повітря, ліс та інша рослинність, тваринний світ), ландшафти та інші природні комплекси.

(Частина перша статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

Особливій державній охороні підлягають території та об'єкти природно-заповідного фонду України й інші території та об'єкти, визначені відповідно до законодавства України.

Державній охороні від негативного впливу несприятливої екологічної обстановки підлягають також здоров'я і життя людей.

Стаття 6. Державні цільові та інші екологічні програми

(Назва статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3421-IV від 09.02.2006)

З метою проведення ефективної і цілеспрямованої діяльності України по організації і координації заходів щодо охорони навколишнього природного середовища, забезпечення екологічної безпеки, раціонального використання і відтворення природних ресурсів на перспективу розробляються і приймаються державні цільові, міждержавні, місцеві програми.

(Частина перша статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3421-IV від 09.02.2006, N 5456-VI від 16.10.2012)

Порядок розробки державних цільових екологічних програм визначається Кабінетом Міністрів України.

(Частина друга статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3421-IV від 09.02.2006)

Центральні та місцеві органи виконавчої влади, а також органи місцевого самоврядування під час розробки екологічних програм залучають громадськість до їх підготовки шляхом оприлюднення проектів екологічних програм для їх вивчення громадянами, підготовки громадськістю зауважень та пропозицій щодо запропонованих проектів, проведення публічних слухань стосовно екологічних програм.

(Статтю 6 доповнено частиною третьою згідно із Законом N 254-IV від 28.11.2002; із змінами, внесеними згідно із Законом N 3421-IV від 09.02.2006)

Стаття 7. Освіта і виховання в галузі охорони навколишнього природного середовища
Підвищення екологічної культури суспільства і професійна підготовка спеціалістів забезпечуються загальною обов'язковою комплексною освітою та вихованням в галузі охорони навколишнього природного середовища, в тому числі в дошкільних дитячих закладах, в системі загальної середньої, професійної та вищої освіти, підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів.

Екологічні знання є обов'язковою кваліфікаційною вимогою для всіх посадових осіб, діяльність яких пов'язана з використанням природних ресурсів та призводить до впливу на стан навколишнього природного середовища.

Спеціально визначені вищі та професійні навчальні заклади здійснюють підготовку спеціалістів у галузі охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів з урахуванням суспільних потреб.

Стаття 8. Наукові дослідження

В Україні проводяться систематичні комплексні наукові дослідження навколишнього природного середовища та природних ресурсів з метою розробки наукових основ їх охорони та раціонального використання, забезпечення екологічної безпеки.

Координацію та узагальнення результатів цих досліджень здійснюють Академія наук України та центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Розділ II

ЕКОЛОГІЧНІ ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ ГРОМАДЯН

Стаття 9. Екологічні права громадян України

Кожний громадянин України має право на:

а) безпечне для його життя та здоров'я навколишнє природне середовище;
б) участь в обговоренні та внесення пропозицій до проектів нормативно-правових актів, матеріалів щодо розміщення, будівництва і реконструкції об'єктів, які можуть негативно впливати на стан навколишнього природного середовища, внесення пропозицій до органів державної влади та органів місцевого самоврядування, юридичних осіб, що беруть участь в прийнятті рішень з цих питань;

(Пункт "б" частини першої статті 9 в редакції Закону N 254-IV від 28.11.2002)

в) участь в розробці та здійсненні заходів щодо охорони навколишнього природного середовища, раціонального і комплексного використання природних ресурсів;

г) здійснення загального і спеціального використання природних ресурсів;

д) об'єднання в громадські природоохоронні формування;

е) вільний доступ до інформації про стан навколишнього природного середовища (екологічна інформація) та вільне отримання, використання, поширення та зберігання такої інформації, за винятком обмежень, встановлених законом;

(Пункт "е" частини першої статті 9 в редакції Закону N 254-IV від 28.11.2002)

є) участь у публічних слуханнях або відкритих засіданнях з питань впливу запланованої діяльності на навколишнє природне середовище на стадіях розміщення, проектування, будівництва і реконструкції об'єктів та у проведенні громадської екологічної експертизи;

(Пункт "є" частини першої статті 9 в редакції Закону N 254-IV від 28.11.2002)

ж) одержання екологічної освіти;

з) подання до суду позовів до державних органів, підприємств, установ, організацій і громадян про відшкодування шкоди, заподіяної їх здоров'ю та майну внаслідок негативного впливу на навколишнє природне середовище;

и) оскарження у судовому порядку рішень, дій або бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб щодо порушення екологічних прав громадян у порядку, передбаченому законом.

(Частина першу статті 9 доповнено пунктом "и" згідно із Законом N 254-IV від 28.11.2002)

Законами України можуть бути визначені й інші екологічні права громадян.
(Частина друга статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

Стаття 10. Гарантії екологічних прав громадян

Екологічні права громадян забезпечуються:

а) проведенням широкомасштабних державних заходів щодо підтримання, відновлення і поліпшення стану навколишнього природного середовища;

б) обов'язком центральних органів виконавчої влади, підприємств, установ, організацій здійснювати технічні та інші заходи для запобігання шкідливому впливу господарської та іншої діяльності на навколишнє природне середовище, виконувати екологічні вимоги при плануванні, розміщенні продуктивних сил, будівництві та експлуатації об'єктів економіки;

(Пункт "б" частини першої статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

в) участю громадських організацій та громадян у діяльності щодо охорони навколишнього природного середовища;

г) здійсненням державного та громадського контролю за додержанням законодавства про охорону навколишнього природного середовища;

д) компенсацією в установленому порядку шкоди, заподіяної здоров'ю і майну громадян внаслідок порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища;

е) невідворотністю відповідальності за порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища;

є) створенням та функціонуванням мережі загальнодержавної екологічної автоматизованої інформаційно-аналітичної системи забезпечення доступу до екологічної інформації.

(Частину першу статті 10 доповнено пунктом "є" згідно із Законом N 254-IV від 28.11.2002)

Діяльність, що перешкоджає здійсненню права громадян на безпечне навколишнє природне середовище та інших їх екологічних прав, підлягає припиненню в порядку, встановленому цим Законом та іншим законодавством України.

Стаття 11. Захист прав громадян України у галузі охорони навколишнього природного середовища

Україна гарантує своїм громадянам реалізацію екологічних прав, наданих їм законодавством.

Місцеві ради, органи державної влади в галузі охорони навколишнього природного середовища і використання природних ресурсів зобов'язані подавати всебічну допомогу громадянам у здійсненні природоохоронної діяльності, враховувати їх пропозиції щодо поліпшення стану навколишнього природного середовища та раціонального використання природних ресурсів, залучати громадян до участі у вирішенні питань охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів.

(Частина друга статті 11 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

Порушені права громадян у галузі охорони навколишнього природного середовища мають бути поновлені, а їх захист здійснюється в судовому порядку відповідно до законодавства України.

Стаття 12. Обов'язки громадян у галузі охорони навколишнього природного середовища

Громадяни України зобов'язані:

а) берегти природу, охороняти, раціонально використовувати її багатства відповідно до вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища;

б) здійснювати діяльність з додержанням вимог екологічної безпеки, інших екологічних нормативів та лімітів використання природних ресурсів;

в) не порушувати екологічні права і законні інтереси інших суб'єктів;

г) вносити штрафи за екологічні правопорушення;

(Пункт "г" частини першої статті 12 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2756-VI від 02.12.2010)

д) компенсувати шкоду, заподіяну забрудненням та іншим негативним впливом на навколишнє природне середовище.

Громадяни України зобов'язані виконувати й інші обов'язки у галузі охорони навколишнього природного середовища відповідно до законів України.
(Частина друга статті 12 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

Розділ III

ПОВНОВАЖЕННЯ РАД У ГАЛУЗІ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Стаття 13. Компетенція Верховної Ради України у галузі охорони навколишнього природного середовища

До виключної компетенції Верховної Ради України у галузі регулювання відносин щодо охорони навколишнього природного середовища відповідно до Конституції України належать:

а) визначення основних напрямів державної політики у галузі охорони навколишнього природного середовища;

б) затвердження загальнодержавних екологічних програм;

(Пункт "б" частини першої статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3421-IV від 09.02.2006)

в) затвердження указів Президента України про оголошення окремих місцевостей зонами надзвичайної екологічної ситуації;

(Пункт "в" частини першої статті 13 в редакції Закону N 5456-VI від 16.10.2012)

г) вирішення інших питань у галузі охорони навколишнього природного середовища відповідно до Конституції України.

(Пункт "г" частини першої статті 13 в редакції Закону N 5456-VI від 16.10.2012) (Пункт "д" частини першої статті 13 виключено на підставі Закону N 5456-VI від 16.10.2012) (Частина другу статті 13 виключено на підставі Закону N 5456-VI від 16.10.2012)

Стаття 14. Компетенція Верховної Ради Автономної Республіки Крим

Верховна Рада Автономної Республіки Крим в галузі регулювання відносин щодо охорони навколишнього природного середовища:

а) визначає порядок організації та діяльності органів управління в галузі охорони навколишнього природного середовища і використання природних ресурсів;

(Пункт "б" частини першої статті 14 виключено на підставі Закону N 5456-VI від 16.10.2012)

в) забезпечує реалізацію екологічної політики України, екологічних прав громадян;

г) затверджує екологічні програми;

д) організує вивчення навколишнього природного середовища;

е) створює і визначає статус резервних, в тому числі й валютних, фондів для фінансування програм та інших заходів щодо охорони навколишнього природного середовища;

(Пункт "е" статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законом N 186/98-ВР від 05.03.98)

є) приймає рішення про організацію територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення та інших територій та об'єктів, що підлягають особливій охороні, встановлює додаткові їх категорії;

(Пункт "ж" частини першої статті 14 виключено на підставі Закону N 5456-VI від 16.10.2012)

з) встановлює в разі потреби нормативи екологічної безпеки, більш суворі, ніж ті, що діють в цілому на території України.

Верховна Рада Автономної Республіки Крим здійснює й інші повноваження, визначені цим та іншими законами України.

(Частина друга статті 14 в редакції Закону N 5456-VI від 16.10.2012)

Стаття 15. Повноваження місцевих рад у галузі охорони навколишнього природного середовища

Місцеві ради несуть відповідальність за стан навколишнього природного середовища на своїй території і в межах своєї компетенції:

а) забезпечують реалізацію екологічної політики України, екологічних прав громадян;

- б) дають згоду на розміщення на своїй території підприємств, установ і організацій у порядку, визначеному законом;
(Пункт "б" частини першої статті 15 в редакції Закону N 2637-IV від 02.06.2005)
- в) затверджують з урахуванням екологічних вимог проекти планів будови населених пунктів, їх генеральні плани та схеми промислових вузлів;
- г) видають (переоформлюють, видають дублікати, анулюють) дозволи на спеціальне використання природних ресурсів місцевого значення у випадках, передбачених законом;
(Пункт "г" частини першої статті 15 в редакції Закону N 4713-VI від 17.05.2012)
- д) затверджують місцеві екологічні програми;
- е) організовують вивчення навколишнього природного середовища;
- є) створюють і визначають статус резервних, в тому числі й валютних, фондів для фінансування програм та інших заходів щодо охорони навколишнього природного середовища;
(Пункт "є" статті 15 із змінами, внесеними згідно із Законом N 186/98-ВР від 05.03.98)
- ж) організують в разі необхідності проведення екологічної експертизи;
- з) забезпечують інформування населення про стан навколишнього природного середовища, функціонування місцевих екологічних автоматизованих інформаційно-аналітичних систем;
(Пункт "з" частини першої статті 15 із змінами, внесеними згідно із Законом N 254-IV від 28.11.2002)
- и) організують роботу по ліквідації екологічних наслідків аварій, залучають до цих робіт підприємства, установи та організації, незалежно від їх підпорядкування та форм власності, і громадян;
- і) приймають рішення про організацію територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення та інших територій, що підлягають особливій охороні;
- ї) здійснюють контроль за додержанням законодавства про охорону навколишнього природного середовища.
(Пункт "й" частини першої статті 15 виключено на підставі Закону N 5456-VI від 16.10.2012)
(Пункт "к" частини першої статті 15 виключено на підставі Закону N 5456-VI від 16.10.2012)
- Місцеві ради можуть здійснювати й інші повноваження відповідно до цього та інших законів України.
(Частина друга статті 15 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

Розділ IV

ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ УПРАВЛІННЯ В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Стаття 16. Управління в галузі охорони навколишнього природного середовища
Управління охороною навколишнього природного середовища полягає у здійсненні в цій галузі функцій спостереження, дослідження, екологічної експертизи, контролю, прогнозування, програмування, інформування та іншої виконавчо-розпорядчої діяльності.
Державне управління в галузі охорони навколишнього природного середовища здійснюють Кабінет Міністрів України, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві ради та виконавчі органи сільських, селищних, міських рад, державні органи по охороні навколишнього природного середовища і використанню природних ресурсів та інші державні органи відповідно до законодавства України.
(Частина друга статті 16 із змінами, внесеними згідно із Законами N 3530-VI від 16.06.2011, N 5456-VI від 16.10.2012)

Державними органами управління в галузі охорони навколишнього природного середовища і використання природних ресурсів є центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації, а на території Автономної Республіки Крим - орган виконавчої влади

Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища та інші державні органи, до компетенції яких законами України віднесено здійснення зазначених функцій.

(Частина третя статті 16 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

Громадські організації можуть брати участь в управлінні галуззю охорони навколишнього природного середовища, якщо така діяльність передбачена їх статутами, зареєстрованими відповідно до законодавства України.

(Частина четверта статті 16 в редакції Закону N 5456-VI від 16.10.2012)

Метою управління в галузі охорони навколишнього природного середовища є реалізація законодавства, контроль за додержанням вимог екологічної безпеки, забезпечення проведення ефективних і комплексних заходів щодо охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів, досягнення узгодженості дій державних і громадських органів у галузі охорони навколишнього природного середовища.

Стаття 17. Компетенція Кабінету Міністрів України у галузі охорони навколишнього природного середовища

Кабінет Міністрів України у галузі охорони навколишнього природного середовища:

а) здійснює реалізацію визначеної Верховною Радою України екологічної політики;

б) забезпечує розробку державних цільових, міждержавних екологічних програм;

(Пункт "б" частини першої статті 17 із змінами, внесеними згідно із Законами N 3421-IV від 09.02.2006, N 5456-VI від 16.10.2012)

в) координує діяльність центральних органів виконавчої влади, інших установ та організацій України у питаннях охорони навколишнього природного середовища;

г) встановлює порядок утворення і використання Державного фонду охорони навколишнього природного середовища у складі Державного бюджету України та затверджує перелік природоохоронних заходів;

(Пункт "г" статті 17 із змінами, внесеними згідно із Законами N 81/96-ВР від 06.03.96, N 186/98-ВР від 05.03.98)

д) встановлює порядок розробки та затвердження екологічних нормативів, лімітів використання природних ресурсів, скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище, розміщення відходів;

(Пункт "д" частини першої статті 17 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2556-III від 21.06.2001) (Пункт "е" частини першої статті 17 виключено на підставі Закону N 2756-VI від 02.12.2010)

є) приймає рішення про організацію територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення;

(Пункт "є" статті 17 із змінами, внесеними згідно із Законом N 81/96-ВР від 06.03.96)

ж) організує екологічне виховання та екологічну освіту громадян;

(Пункт "з" частини першої статті 17 виключено на підставі Закону N 5456-VI від 16.10.2012)

и) керує зовнішніми зв'язками України в галузі охорони навколишнього природного середовища.

Кабінет Міністрів України може здійснювати й інші повноваження відповідно до цього та інших законів України.

(Частина друга статті 17 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012) (Стаття 17 із змінами, внесеними згідно із Законом N 186/98-ВР від 05.03.98)

Стаття 18. Компетенція Ради міністрів Автономної Республіки Крим у галузі охорони навколишнього природного середовища

(Назва статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

Рада міністрів Автономної Республіки Крим у галузі охорони навколишнього природного середовища на своїй території:

(Абзац перший частини першої статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

а) здійснює реалізацію законодавства України в галузі охорони навколишнього природного середовища;

(Пункт "а" частини першої статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

б) організує розробку екологічних програм;

в) спрямовує, координує та здійснює відповідно до закону контроль за діяльністю органів виконавчої влади Автономної Республіки Крим, підприємств, установ та організацій в Автономній Республіці Крим незалежно від форми власності та підпорядкування у питаннях охорони навколишнього природного середовища;

(Пункт "в" частини першої статті 18 в редакції Закону N 5456-VI від 16.10.2012)

г) встановлює порядок утворення і використання фонду охорони навколишнього природного середовища у складі бюджету Автономної Республіки Крим;

(Пункт "г" статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законом N 186/98-ВР від 05.03.98)

д) погоджує розміщення підприємств, установ і організацій;

е) організує управління і контроль в галузі охорони навколишнього природного середовища, координує діяльність із здійснення державного контролю у галузі охорони навколишнього природного середовища, вод та відтворення водних ресурсів, охорони, використання та відтворення лісів, мисливських тварин, рослинного та тваринного світу, у сфері лісових відносин, здійснює контроль за додержанням норм, правил та інших нормативно-правових актів з питань ведення лісового господарства, законодавства про охорону, використання та відтворення тваринного світу;

(Пункт "е" частини першої статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3530-VI від 16.06.2011)(Пункт "е" частини першої статті 18 виключено на підставі Закону N 2756-VI від 02.12.2010)

ж) затверджує за поданням органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища для підприємств, установ і організацій ліміти використання природних ресурсів, за винятком природних ресурсів загальнодержавного значення, скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище, за винятком скидів, що призводять до забруднення природних ресурсів загальнодержавного значення, навколишнього природного середовища за межами території Автономної Республіки Крим, та ліміти на утворення і розміщення відходів;

(Пункт "ж" статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законами N 81/96-ВР від 06.03.96, N 1288-XIV від 14.12.99, N 2556-III від 21.06.2001, N 5456-VI від 16.10.2012)

з) організує проведення державної екологічної експертизи об'єктів, що створюються або функціонують на території Автономної Республіки Крим;

и) погоджує поточні і перспективні плани роботи підприємств, установ та організацій з питань охорони навколишнього природного середовища і використання природних ресурсів;

і) організує ліквідацію екологічних наслідків аварій, залучає до її проведення підприємства, установи, організації, незалежно від підпорядкування та форм власності, і громадян;

ї) забезпечує систематичне та оперативне інформування населення, підприємств, установ та організацій про стан навколишнього природного середовища;

й) організує екологічну освіту та екологічне виховання громадян.

Рада міністрів Автономної Республіки Крим може здійснювати й інші повноваження відповідно до цього та інших законів України.

(Частина друга статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012) (Стаття 18 із змінами, внесеними згідно із Законом N 186/98-ВР від 05.03.98)

Стаття 19. Компетенція виконавчих органів сільських, селищних, міських рад у галузі охорони навколишнього природного середовища

(Назва статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

Виконавчі органи сільських, селищних, міських рад у галузі охорони навколишнього природного середовища в межах своєї компетенції:

а) здійснюють реалізацію рішень відповідних рад;

б) координують діяльність підприємств, установ та організацій, розташованих на території відповідно села, селища, міста, незалежно від форм власності та підпорядкування;
(Пункт "б" частини першої статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

в) організують розробку місцевих екологічних програм;
(Пункт "г" частини першої статті 19 виключено на підставі Закону N 2756-VI від 02.12.2010)

д) затверджують за поданням обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, а на території Автономної Республіки Крим - органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища для підприємств, установ та організацій ліміти використання природних ресурсів, за винятком ресурсів загальнодержавного значення, ліміти скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище, за винятком скидів, що призводять до забруднення природних ресурсів загальнодержавного значення або навколишнього природного середовища за межами відповідно села, селища, міста, та ліміти на утворення і розміщення відходів;
(Пункт "д" статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законами N 81/96-ВР від 06.03.96, N 1288-XIV від 14.12.99, N 2556-III від 21.06.2001, N 5456-VI від 16.10.2012)

е) організують збір, переробку, утилізацію і захоронення відходів на своїй території;
(Пункт "е" статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1288-XIV від 14.12.99)

є) формують і використовують місцеві фонди охорони навколишнього природного середовища у складі місцевих бюджетів;
(Пункт "є" статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом N 186/98-ВР від 05.03.98)

ж) погоджують поточні та перспективні плани роботи підприємств, установ та організацій з питань охорони навколишнього природного середовища і використання природних ресурсів;

з) забезпечують систематичне та оперативне інформування населення, підприємств, установ, організацій та громадян про стан навколишнього природного середовища, захворюваності населення;

и) організують екологічну освіту та екологічне виховання громадян;

і) приймають рішення про організацію територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення.

Виконавчі органи сільських, селищних, міських рад можуть здійснювати й інші повноваження відповідно до цього та інших законів України.

(Частина друга статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012) (Стаття 19 із змінами, внесеними згідно із Законом N 186/98-ВР від 05.03.98; текст статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

Стаття 20. Компетенція центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, в галузі охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів

(Назва статті 20 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

До компетенції центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, належать:

а) забезпечення формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища і використання природних ресурсів;

(Пункт "а" частини першої статті 20 в редакції Закону N 5456-VI від 16.10.2012) (Пункт "б" частини першої статті 20 виключено на підставі Закону N 5456-VI від 16.10.2012)

в) організація моніторингу навколишнього природного середовища, створення і забезпечення роботи мережі загальнодержавної екологічної автоматизованої інформаційно-аналітичної системи забезпечення доступу до екологічної інформації, положення про яку затверджується Кабінетом Міністрів України;

(Пункт "в" частини першої статті 20 із змінами, внесеними згідно із Законом N 254-IV від 28.11.2002)

г) затвердження нормативів, правил, участь у розробці стандартів щодо регулювання використання природних ресурсів і охорони навколишнього природного середовища від забруднення та інших шкідливих впливів;

(Пункт "д" частини першої статті 20 виключено на підставі Закону N 5456-VI від 16.10.2012)

е) одержання безоплатно від центральних органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій інформації, необхідної для виконання покладених на нього завдань;

(Пункт "є" частини першої статті 20 виключено на підставі Закону N 5456-VI від 16.10.2012)

(Пункт "ж" частини першої статті 20 виключено на підставі Закону N 5456-VI від 16.10.2012) (Пункт "з" частини першої статті 20 виключено на підставі Закону N 5456-VI від 16.10.2012) (Пункт "и" частини першої статті 20 виключено на підставі Закону N 5456-VI від 16.10.2012)

і) керівництво заповідною справою, ведення Червоної книги України;

ї) координація роботи інших спеціально уповноважених органів державного управління в галузі охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів;

й) здійснення міжнародного співробітництва з питань охорони навколишнього природного середовища, вивчення, узагальнення і поширення міжнародного досвіду в цій галузі, організація виконання зобов'язань України відповідно до міжнародних угод з питань охорони навколишнього природного середовища;

к) встановлення порядку надання інформації про стан навколишнього природного середовища;

(Частину першу статті 20 доповнено пунктом "к" згідно із Законом N 254-IV від 28.11.2002)

л) встановлення порядку організації та проведення публічних слухань або відкритих засідань з питань впливу запланованої діяльності на навколишнє природне середовище;

(Частину першу статті 20 доповнено пунктом "л" згідно із Законом N 254-IV від 28.11.2002)

м) здійснення процедури попередньої обґрунтованої згоди відповідно до вимог Картахенського протоколу про біобезпеку до Конвенції про біологічне різноманіття щодо можливості транскордонного переміщення генетично модифікованих організмів, призначених для умисного введення в навколишнє природне середовище.

(Частину першу статті 20 доповнено пунктом "м" згідно із Законом N 1158-VI від 19.03.2009)

(Пункт "н" частини першої статті 20 виключено на підставі Закону N 5456-VI від 16.10.2012)

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, виконує й інші функції, визначені законами України та покладені на нього актами Президента України.

(Частина друга статті 20 в редакції Закону N 5456-VI від 16.10.2012) (Частину третю статті 20 виключено на підставі Закону N 5456-VI від 16.10.2012) (Частину четверту статті 20 виключено на підставі Закону N 5456-VI від 16.10.2012)

(Частину п'яту статті 20 виключено на підставі Закону N 5456-VI від 16.10.2012) (Частину шосту статті 20 виключено на підставі Закону N 5456-VI від 16.10.2012)

(Частину сьому статті 20 виключено на підставі Закону N 5456-VI від 16.10.2012) (Частину восьму статті 20 виключено на підставі Закону N 5456-VI від 16.10.2012)

(Частину дев'яту статті 20 виключено на підставі Закону N 5456-VI від 16.10.2012) (Частину десяту статті 20 виключено на підставі Закону N 5456-VI від 16.10.2012)

(Частину одинадцяту статті 20 виключено на підставі Закону N 5456-VI від 16.10.2012) (Частину дванадцяту статті 20 виключено на підставі Закону N 5456-VI від 16.10.2012)

(Частину тринадцяту статті 20 виключено на підставі Закону N 5456-VI від 16.10.2012) (Частину чотирнадцяту статті 20 виключено на підставі Закону N 5456-VI від 16.10.2012)

(Частину п'ятнадцяту статті 20 виключено на підставі Закону N 5456-VI від 16.10.2012) (Частину шістнадцяту статті 20 виключено на підставі Закону N 5456-VI від 16.10.2012)

(Частину сімнадцяту статті 20 виключено на підставі Закону N 5456-VI від 16.10.2012)

Стаття 20-1. Компетенція центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, в галузі охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів

До компетенції центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, в галузі охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів належить:

- а) реалізація державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища і використання природних ресурсів;
- б) здійснення державної екологічної експертизи стосовно об'єктів, рішення щодо затвердження (схвалення) яких приймається Кабінетом Міністрів України;
- в) одержання безоплатно від центральних органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій інформації, необхідної для виконання покладених на нього завдань;
- г) видача дозволів на захоронення (складування) небезпечних відходів, викиди шкідливих речовин у навколишнє природне середовище, на спеціальне використання природних ресурсів відповідно до законодавства України.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, виконує також інші функції, визначені законами України та покладені на нього актами Президента України.

(Закон доповнено статтею 20-1 згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

Стаття 20-2. Компетенція центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, у сфері охорони навколишнього природного середовища

До компетенції центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, у сфері охорони навколишнього природного середовища належить:

- а) організація і здійснення у межах компетенції державного нагляду (контролю) за додержанням центральними органами виконавчої влади та їх територіальними органами, місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування в частині здійснення делегованих їм повноважень органів виконавчої влади, підприємствами, установами та організаціями незалежно від форми власності та господарювання, громадянами України, іноземцями та особами без громадянства, а також юридичними особами - нерезидентами вимог законодавства:

про екологічну та радіаційну безпеку;

про використання та охорону земель;

про охорону і раціональне використання вод та відтворення водних ресурсів;

про охорону атмосферного повітря;

про охорону, захист, використання та відтворення лісів;

про охорону, утримання і використання зелених насаджень;

про використання, охорону і відтворення рослинного світу;

про охорону, раціональне використання та відтворення тваринного світу;

щодо дотримання правил створення, поповнення, зберігання, використання та державного обліку зоологічних, ботанічних колекцій і торгівлі ними;

під час ведення мисливського господарства та здійснення полювання;

про збереження об'єктів рослинного та тваринного світу, занесених до Червоної та Зеленої книг України, формування, збереження і використання екологічної мережі;

про природно-заповідний фонд;

про охорону, використання і відтворення риби та інших водних живих ресурсів;

у сфері хімічних джерел струму в частині забезпечення екологічної безпеки виробництва хімічних джерел струму та утилізації відпрацьованих хімічних джерел струму, ведення

обліку обсягів накопичення відпрацьованих хімічних джерел струму та передачі їх на утилізацію;

щодо дотримання вимог реєстрації в судових документах операцій із шкідливими речовинами та сумішами;

про поводження з відходами;

щодо наявності дозволів, лімітів та квот на спеціальне використання природних ресурсів, дотримання їх умов;

про біологічну та генетичну безпеку щодо біологічних об'єктів природного середовища при створенні, дослідженні та практичному використанні генетично модифікованих організмів у відкритій системі;

б) здійснення екологічного та радіологічного контролю товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України.

У пунктах пропуску через державний кордон України екологічний контроль окремих товарів, що ввозяться на митну територію України (у тому числі з метою транзиту), здійснюється митними органами у формі попереднього документального контролю. Перелік цих товарів та порядок здійснення попереднього документального контролю затверджуються Кабінетом Міністрів України;

в) обмеження чи зупинення (тимчасове) діяльності підприємств і об'єктів незалежно від їх підпорядкування та форми власності, якщо їх експлуатація здійснюється з порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища, вимог дозволів на використання природних ресурсів, з перевищенням нормативів гранично допустимих викидів впливу фізичних та біологічних факторів і лімітів скидів забруднюючих речовин;

г) складання протоколів про адміністративні правопорушення та розгляд справ про адміністративні правопорушення, накладення адміністративних стягнень у випадках, передбачених законом;

г) пред'являти претензії про відшкодування збитків і втрат, заподіяних державі в результаті порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища;

д) одержання безоплатно в установленому порядку необхідних для виконання покладених на нього завдань інформації, документів і матеріалів від державних органів та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій усіх форм власності та їх посадових осіб, фізичних осіб;

е) надання обов'язкових до виконання приписів щодо усунення виявлених порушень вимог законодавства з питань, що належать до його компетенції, та здійснення контролю за їх виконанням;

є) зупинка транспортних (у тому числі плавучих) засобів та проведення їх огляду, огляд знарядь добування об'єктів рослинного та тваринного світу (у тому числі водних живих ресурсів) у місцях їх добування, зберігання, переробки та реалізації;

ж) вилучення у встановленому порядку в осіб знарядь добування об'єктів тваринного світу (у тому числі водних живих ресурсів), транспортних (у тому числі плавучих) засобів, обладнання та предметів, що є знаряддям добування об'єктів тваринного світу (у тому числі водних живих ресурсів), незаконно добутих природних ресурсів і продукції, що з них вироблена, а також відповідних документів (ліцензій, дозволів тощо);

з) здійснення відповідно до закону фотографування, звукозапису, кіно- і відеозйомки, у тому числі з літальних апаратів та із застосуванням космічних технологій, як допоміжного засобу для запобігання та розкриття правопорушень;

и) виконання відбору проб та інструментально-лабораторні вимірювання показників складу та властивостей викидів стаціонарних джерел забруднення атмосферного повітря, вод лляльних, баластних, зворотних, поверхневих, морських, вимірювання показників складу та властивостей підземних вод у пробах із спостережувальних свердловин на об'єктах, що обстежуються; вимірювання показників складу та властивостей викидів пересувних джерел забруднення атмосферного повітря та екологічних показників нафтопродуктів (бензину

автомобільного і дизельного палива), які реалізуються шляхом оптової та роздрібної торгівлі суб'єктами господарювання;

і) внесення в установленому порядку до органів державної влади та органів місцевого самоврядування вимог щодо приведення у відповідність із законодавством прийнятих ними рішень у сфері охорони навколишнього природного середовища, використання, відтворення та охорони природних ресурсів;

ї) надання центральним органам виконавчої влади, їх територіальним органам, місцевим органам виконавчої влади, органам місцевого самоврядування приписів щодо зупинення дії чи анулювання в установленому законодавством порядку дозволів, ліцензій, сертифікатів, висновків, рішень, лімітів, квот, погоджень, свідоцтв на спеціальне використання природних ресурсів, викиди і скиди забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище, розміщення відходів, поводження з небезпечними хімічними речовинами, транскордонне переміщення об'єктів рослинного і тваринного світу (у тому числі водних живих ресурсів), ліцензій на проведення землевпорядних та землеоціночних робіт, а також щодо встановлення нормативів допустимих рівнів шкідливого впливу на стан навколишнього природного середовища;

й) вживати в установленому порядку заходів досудового врегулювання спорів, виступати позивачем та відповідачем у судах;

к) викликати громадян для одержання усних та письмових пояснень у зв'язку з порушенням ними вимог законодавства про охорону, використання та відтворення тваринного світу;

л) здійснення інших повноважень, визначених законами України та покладених на нього Президентом України.

Повноваження, визначені у пункті "в" частини першої цієї статті, не застосовуються до суб'єктів підприємницької діяльності (інвесторів), що здійснюють свою діяльність на умовах угод про розподіл продукції.

У структурі центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, можуть створюватися спеціальні підрозділи, працівники яких мають право носити форму встановленого зразка і вогнепальну зброю.

Перелік категорій посадових осіб спеціальних підрозділів центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, які підлягають обов'язковому державному особистому страхуванню, а також порядок та умови такого страхування визначаються Кабінетом Міністрів України.

У разі загибелі посадової особи спеціального підрозділу центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, у зв'язку з виконанням нею посадових обов'язків сім'ї загиблої особи або її утриманням виплачується одноразова допомога у розмірі десятирічної заробітної плати загиблої особи за останньою посадою, яку вона обіймала, за рахунок коштів державного бюджету з наступним стягненням цієї суми з винних осіб.

У разі нанесення посадовій особі спеціального підрозділу центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, тілесних ушкоджень у зв'язку з виконанням нею посадових обов'язків, що перешкоджають надалі займатися професійною діяльністю, їй виплачується одноразова допомога в розмірі п'ятирічної заробітної плати за останньою посадою, яку вона обіймала, за рахунок коштів державного бюджету з наступним стягненням цієї суми з винних осіб і в установленому порядку призначається пенсія по інвалідності.

У разі нанесення посадовій особі спеціального підрозділу центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, тілесних ушкоджень у зв'язку з виконанням нею посадових обов'язків, що не перешкоджають надалі займатися професійною діяльністю, їй виплачується одноразова допомога в розмірі однорічної заробітної плати за рахунок коштів державного бюджету з наступним стягненням цієї суми з винних осіб.

Шкода, заподіяна майну посадової особи спеціального підрозділу центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, або членів її сім'ї у зв'язку з виконанням нею посадових обов'язків, відшкодовується в повному обсязі за рахунок коштів державного бюджету з наступним стягненням цієї суми з винних осіб.

Річна заробітна плата посадової особи спеціального підрозділу центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, що береться для розрахунку розміру одноразової допомоги, включає всі види грошових виплат, які отримала посадова особа за час роботи у спеціальному підрозділі центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, за рік, що передував року загибелі або ушкодження здоров'я.

Законодавством України передбачається охорона честі, гідності, здоров'я і життя працівників спеціальних підрозділів центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів.

(Закон доповнено статтею 20-2 згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

Стаття 20-3. Компетенція органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища у сфері охорони навколишнього природного середовища

До компетенції органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища у сфері охорони навколишнього природного середовища належить:

- а) здійснення управління у сфері охорони навколишнього природного середовища, забезпечення реалізації єдиної науково-технічної політики з питань охорони навколишнього природного середовища і використання природних ресурсів, координація діяльності підприємств, установ та організацій у цій сфері, розташованих на території Автономної Республіки Крим;
- б) участь у проведенні моніторингу стану навколишнього природного середовища;
- в) участь у розробленні стандартів щодо регулювання використання природних ресурсів і охорони навколишнього природного середовища від забруднення та інших шкідливих впливів;
- г) проведення державної екологічної експертизи;
- г) одержання безоплатно від центральних та місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій інформації, необхідної для виконання покладених на нього завдань;
- д) видача дозволів на захоронення (складування) відходів (крім небезпечних), викиди шкідливих речовин у навколишнє природне середовище, спеціальне використання природних ресурсів відповідно до законодавства;
- е) забезпечення реалізації державної політики у сфері заповідної справи, формування, збереження та використання екологічної мережі, здійснення управління та регулювання у

сфері охорони і використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду України на території Автономної Республіки Крим;

є) вирішення інших питань у сфері охорони навколишнього природного середовища відповідно до закону.

З питань, зазначених у частині першій цієї статті, та інших питань щодо здійснення державних функцій та повноважень у сфері охорони навколишнього природного середовища, екологічної безпеки та використання природних ресурсів орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища підзвітний і підконтрольний центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.

(Закон доповнено статтею 20-3 згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

Стаття 20-4. Компетенція обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій у сфері охорони навколишнього природного середовища

До компетенції обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій у сфері охорони навколишнього природного середовища належить:

а) забезпечення реалізації державної політики у сфері заповідної справи, формування, збереження та використання екологічної мережі, здійснення управління та регулювання у сфері охорони і використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду України на відповідній території;

б) участь у проведенні моніторингу стану навколишнього природного середовища;

в) участь у розробленні стандартів щодо регулювання використання природних ресурсів і охорони навколишнього природного середовища від забруднення та інших шкідливих впливів;

г) проведення державної екологічної експертизи;

г) затвердження за поданням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, для підприємств, установ і організацій лімітів використання природних ресурсів (крім природних ресурсів загальнодержавного значення), скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище (крім скидів, що призводять до забруднення природних ресурсів загальнодержавного значення, навколишнього природного середовища за межами відповідної території) та лімітів на утворення і розміщення відходів;

д) видача дозволів на захоронення (складування) відходів (крім небезпечних), викиди шкідливих речовин у навколишнє природне середовище, спеціальне використання природних ресурсів відповідно до законодавства;

є) вирішення інших питань у сфері охорони навколишнього природного середовища відповідно до закону.

(Закон доповнено статтею 20-4 згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

Стаття 21. Повноваження громадських організацій у галузі охорони навколишнього природного середовища

Громадські природоохоронні організації мають право:

(Абзац перший частини першої статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

а) брати участь у розробці планів, програм, пов'язаних з охороною навколишнього природного середовища, розробляти і пропагувати свої екологічні програми;

(Пункт "а" частини першої статті 21 в редакції Закону N 254-IV від 28.11.2002)

б) утворювати громадські фонди охорони природи; за погодженням з місцевими радами за рахунок власних коштів і добровільної трудової участі членів громадських організацій виконувати роботи по охороні та відтворенню природних ресурсів, збереженню та поліпшенню стану навколишнього природного середовища;

в) брати участь у проведенні центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних

ресурсів, перевірок виконання підприємствами, установами та організаціями природоохоронних планів і заходів;

(Пункт "в" частини першої статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

г) проводити громадську екологічну експертизу, обнародувати її результати і передавати їх органам, уповноваженим приймати рішення;

д) вільного доступу до екологічної інформації;

(Пункт "д" частини першої статті 21 в редакції Закону N 254-IV від 28.11.2002)

е) виступати з ініціативою проведення всеукраїнського і місцевих референдумів з питань, пов'язаних з охороною навколишнього природного середовища, використанням природних ресурсів та забезпеченням екологічної безпеки;

(Пункт "е" частини першої статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

є) вносити до відповідних органів пропозиції про організацію територій та об'єктів природно-заповідного фонду;

ж) подавати до суду позови про відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища, в тому числі здоров'ю громадян і майну громадських організацій;

з) брати участь у заходах міжнародних неурядових організацій з питань охорони навколишнього природного середовища;

и) брати участь у підготовці проектів нормативно-правових актів з екологічних питань;

(Частину першу статті 21 доповнено пунктом "и" згідно із Законом N 254-IV від 28.11.2002)

і) оскаржувати в установленому законом порядку рішення про відмову чи несвоєчасне надання за запитом екологічної інформації або неправомірне відхилення запиту та його неповне задоволення.

(Частину першу статті 21 доповнено пунктом "і" згідно із Законом N 254-IV від 28.11.2002)

Діяльність громадських організацій в галузі охорони навколишнього природного середовища здійснюється відповідно до законодавства України на основі їх статутів.

Розділ V

СПОСТЕРЕЖЕННЯ, ПРОГНОЗУВАННЯ, ОБЛІК ТА ІНФОРМУВАННЯ В ГАЛУЗІ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Стаття 22. Моніторинг навколишнього природного середовища

З метою забезпечення збору, обробки, збереження та аналізу інформації про стан навколишнього природного середовища, прогнозування його змін та розробки науково обґрунтованих рекомендацій для прийняття ефективних управлінських рішень в Україні створюється система державного моніторингу навколишнього природного середовища. Спостереження за станом навколишнього природного середовища, рівнем його забруднення здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, іншими спеціально уповноваженими державними органами, а також підприємствами, установами та організаціями, діяльність яких призводить або може призвести до погіршення стану навколишнього природного середовища.

(Частина перша статті 22 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

Зазначені підприємства, установи та організації зобов'язані безоплатно передавати відповідним державним органам аналітичні матеріали своїх спостережень.

Порядок здійснення державного моніторингу навколишнього природного середовища визначається Кабінетом Міністрів України.

Державні органи разом з відповідними науковими установами забезпечують організацію короткострокового і довгострокового прогнозування змін навколишнього природного середовища, які повинні враховуватися при розробці і виконанні програм та заходів щодо економічного та соціального розвитку України, в тому числі щодо охорони навколишнього

природного середовища, використання і відтворення природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки.

(Частина четверта статті 22 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

Стаття 23. Кадастри природних ресурсів

Для обліку кількісних, якісних та інших характеристик природних ресурсів, обсягу, характеру та режиму їх використання ведуться державні кадастри природних ресурсів.

Державні кадастри ведуться в порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України.

Стаття 24. Державний облік об'єктів, що шкідливо впливають на стан навколишнього природного середовища

Об'єкти, що шкідливо впливають або можуть вплинути на стан навколишнього природного середовища, види та кількість шкідливих речовин, що потрапляють у навколишнє природне середовище, види й розміри шкідливих фізичних та біологічних впливів на нього підлягають державному обліку.

(Частина перша статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законом N 198-IV від 24.10.2002)

Підприємства, установи та організації проводять первинний облік у галузі охорони навколишнього природного середовища і безоплатно подають відповідну інформацію органам, що ведуть державний облік у цій галузі.

Збір, обробка і подання відповідним державним органам зведеної статистичної звітності про обсяги викидів, скидів забруднюючих речовин, використання природних ресурсів, виконання завдань по охороні навколишнього природного середовища та іншої інформації, ведення екологічних паспортів здійснюється в порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України.

(Частина третя статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

Стаття 25. Інформація про стан навколишнього природного середовища (екологічна інформація)

Інформація про стан навколишнього природного середовища (екологічна інформація) - це будь-яка інформація в письмовій, аудіовізуальній, електронній чи іншій матеріальній формі про:

стан навколишнього природного середовища чи його об'єктів - землі, вод, надр, атмосферного повітря, рослинного і тваринного світу та рівні їх забруднення;

біологічне різноманіття і його компоненти, включаючи генетично видозмінені організми та їх взаємодію із об'єктами навколишнього природного середовища;

джерела, фактори, матеріали, речовини, продукцію, енергію, фізичні фактори (шум, вібрацію, електромагнітне випромінювання, радіацію), які впливають або можуть вплинути на стан навколишнього природного середовища та здоров'я людей;

загрозу виникнення і причини надзвичайних екологічних ситуацій, результати ліквідації цих явищ, рекомендації щодо заходів, спрямованих на зменшення їх негативного впливу на природні об'єкти та здоров'я людей;

екологічні прогнози, плани і програми, заходи, в тому числі адміністративні, державну екологічну політику, законодавство про охорону навколишнього природного середовища;

витрати, пов'язані із здійсненням природоохоронних заходів за рахунок фондів охорони навколишнього природного середовища, інших джерел фінансування, економічний аналіз, проведений у процесі прийняття рішень з питань, що стосуються довкілля.

Основними джерелами такої інформації є дані моніторингу довкілля, кадастрів природних ресурсів, реєстри, автоматизовані бази даних, архіви, а також довідки, що видаються уповноваженими на те органами державної влади, органами місцевого самоврядування, громадськими організаціями, окремими посадовими особами.

(Стаття 25 в редакції Закону N 254-IV від 28.11.2002)

Стаття 25-1. Екологічне інформаційне забезпечення

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, обласні, Київська та Севастопольська міські

державні адміністрації, а на території Автономної Республіки Крим - орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації, діяльність яких може негативно вплинути або впливає на стан навколишнього природного середовища, життя і здоров'я людей, зобов'язані забезпечувати вільний доступ населення до інформації про стан навколишнього природного середовища.

(Частина перша статті 25-1 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

Екологічне інформаційне забезпечення здійснюється органами державної влади та органами місцевого самоврядування в межах їх повноважень шляхом:

а) підготовки центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, і подання на розгляд Верховної Ради України щорічної Національної доповіді про стан навколишнього природного середовища в Україні, а після її розгляду Верховною Радою України - опублікування окремим виданням та розміщення в системі Інтернет;

б) щорічного інформування Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними державними адміністраціями, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями відповідних рад та населення про стан навколишнього природного середовища відповідних територій;

в) систематичного інформування населення через засоби масової інформації про стан навколишнього природного середовища, динаміку його змін, джерела забруднення, розміщення відходів чи іншої зміни навколишнього природного середовища і характер впливу екологічних факторів на здоров'я людей;

г) негайного інформування про надзвичайні екологічні ситуації;

г) передачі інформації, отриманої в результаті проведення моніторингу довкілля, каналами інформаційних зв'язків органам, уповноваженим приймати рішення щодо отриманої інформації;

д) забезпечення вільного доступу до екологічної інформації, яка не становить державної таємниці і міститься у списках, реєстрах, архівах та інших джерелах.

(Закон доповнено статтею 25-1 згідно із Законом N 254-IV від 28.11.2002)

Розділ VI

ЕКОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА

Стаття 26. **Обов'язковість екологічної експертизи**

В Україні здійснюються державна, громадська та інші види екологічної експертизи.

(Частину другу статті 26 виключено на підставі Закону N 3038-VI від 17.02.2011)

Порядок проведення екологічної експертизи визначається законодавством України.

Стаття 27. **Об'єкти екологічної експертизи**

Екологічній експертизі підлягають:

а) проекти схем розвитку і розміщення продуктивних сил, розвитку галузей економіки, генеральних планів населених пунктів, схем районної планіровки;

(Пункт "а" частини першої статті 27 із змінами, внесеними згідно із Законами N 3038-VI від 17.02.2011, N 5456-VI від 16.10.2012) (Пункт "б" частини першої статті 27 виключено на підставі Закону N 3038-VI від 17.02.2011)

в) проекти інструктивно-методичних і нормативно-технічних актів та документів, які регламентують господарську діяльність, що негативно впливає на навколишнє природне середовище;

г) документація по створенню нової техніки, технології, матеріалів і речовин, у тому числі та, що закуповується за кордоном;

д) матеріали, речовини, продукція, господарські рішення, системи й об'єкти, впровадження або реалізація яких може призвести до порушення норм екологічної безпеки та негативного впливу на навколишнє природне середовище;

(Пункт "д" частини першої статті 27 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1642-III від 06.04.2000)

е) документація щодо генетично модифікованих організмів, що призначаються для використання у відкритій системі.

(Частину першу статті 27 доповнено пунктом "е" згідно із Законом N 1158-VI від 19.03.2009)

Екологічній експертизі можуть підлягати екологічно небезпечні діючі об'єкти та комплекси, в тому числі військового та оборонного призначення.

Стаття 28. Державна екологічна експертиза

Державна екологічна експертиза проводиться відповідно до Закону України "Про екологічну експертизу".

(Частина перша статті 28 із змінами, внесеними згідно із Законами N 1026-V від 16.05.2007, N 3038-VI від 17.02.2011; в редакції Закону N 5456-VI від 16.10.2012)

Завданнями державної екологічної експертизи є:

а) визначення екологічної безпеки господарської та іншої діяльності, яка може нині або в майбутньому прямо або посередньо негативно вплинути на стан навколишнього природного середовища;

(Пункт "б" частини другої статті 28 виключено на підставі Закону N 3038-VI від 17.02.2011)

в) оцінка повноти й обґрунтованості передбачуваних заходів щодо охорони навколишнього природного середовища та здоров'я населення, яка здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, разом з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення.

(Пункт "в" частини другої статті 28 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

Для участі в проведенні державної екологічної експертизи можуть залучатися відповідні органи виконавчої влади, представники науково-дослідних, проектно- конструкторських, інших установ та організацій, вищих навчальних закладів, громадськості, експерти міжнародних організацій.

(Частина третя статті 28 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

Стаття 29. Обов'язковість виконання висновків державної екологічної експертизи

Висновок державної екологічної експертизи є обов'язковим для виконання.

(Частина перша статті 29 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

Позитивний висновок державної екологічної експертизи є підставою для відкриття фінансування всіх програм і проектів.

Реалізація програм, проектів і рішень без позитивного висновку державної екологічної експертизи забороняється.

Стаття 30. Громадська екологічна експертиза

Громадська екологічна експертиза здійснюється незалежними групами спеціалістів з ініціативи громадських організацій, а також місцевих органів виконавчої влади за рахунок їх власних коштів або на громадських засадах.

(Частина перша статті 30 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

Громадська екологічна експертиза проводиться незалежно від державної екологічної експертизи.

Висновки громадської екологічної експертизи можуть враховуватися органами, які здійснюють державну екологічну експертизу, а також органами, що зацікавлені у реалізації проектних рішень або експлуатують відповідний об'єкт.

Розділ VII

СТАНДАРТИЗАЦІЯ І НОРМУВАННЯ В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Стаття 31. Завдання стандартизації і нормування в галузі охорони навколишнього природного середовища

Екологічна стандартизація і нормування проводяться з метою встановлення комплексу обов'язкових норм, правил, вимог щодо охорони навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки.

Стаття 32. Екологічні стандарти

Державні стандарти в галузі охорони навколишнього природного середовища є обов'язковими для виконання і визначають поняття і терміни, режим використання й охорони природних ресурсів, методи контролю за станом навколишнього природного середовища, вимоги щодо запобігання забрудненню навколишнього природного середовища, інші питання, пов'язані з охороною навколишнього природного середовища та використанням природних ресурсів.

(Частина перша статті 32 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1642-III від 06.04.2000)
Екологічні стандарти розробляються і вводяться в дію в порядку, що встановлюється законодавством України.

Стаття 33. Екологічні нормативи

Екологічні нормативи встановлюють гранично допустимі викиди та скиди у навколишнє природне середовище забруднюючих хімічних речовин, рівні допустимого шкідливого впливу на нього фізичних та біологічних факторів.

(Частина перша статті 33 в редакції Закону N 1642-III від 06.04.2000)

Законодавством України можуть встановлюватися нормативи використання природних ресурсів та інші екологічні нормативи.

Екологічні нормативи повинні встановлюватися з урахуванням вимог санітарно-гігієнічних та санітарно-протиепідемічних правил і норм, гігієнічних нормативів.

(Частина третя статті 33 в редакції Закону N 1642-III від 06.04.2000)

Нормативи гранично допустимих концентрацій забруднюючих речовин у навколишньому природному середовищі та рівні шкідливих фізичних та біологічних впливів на нього є єдиними для всієї території України.

(Частина четверта статті 33 із змінами, внесеними згідно із Законом N 198-IV від 24.10.2002)

У разі необхідності для курортних, лікувально-оздоровчих, рекреаційних та інших окремих районів можуть встановлюватися більш суворі нормативи гранично допустимих концентрацій забруднюючих речовин та інших шкідливих впливів на навколишнє природне середовище.

Екологічні нормативи розробляються і вводяться в дію центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, та іншими уповноваженими на те державними органами відповідно до законодавства України.

(Частина шоста статті 33 із змінами, внесеними згідно із Законами N 1642-III від 06.04.2000, N 5456-VI від 16.10.2012)

Розділ VIII

КОНТРОЛЬ І НАГЛЯД У ГАЛУЗІ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Стаття 34. Завдання контролю в галузі охорони навколишнього природного середовища

Завдання контролю у галузі охорони навколишнього природного середовища полягають у забезпеченні додержання вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища всіма державними органами, підприємствами, установами та організаціями, незалежно від форм власності і підпорядкування, а також громадянами.

Стаття 35. Державний контроль у сфері охорони навколишнього природного середовища

(Назва статті 35 в редакції Закону N 5456-VI від 16.10.2012)

Державний контроль у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища,

раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів. Виконавчі органи сільських, селищних, міських рад здійснюють державний контроль у сфері охорони навколишнього природного середовища.

(Частина перша статті 35 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3530-VI від 16.06.2011; в редакції Закону N 5456-VI від 16.10.2012)

Державному контролю підлягають використання і охорона земель, надр, поверхневих і підземних вод, атмосферного повітря, лісів та іншої рослинності, тваринного світу, морського середовища та природних ресурсів територіальних вод, континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони України, природних територій та об'єктів, що підлягають особливій охороні, стан навколишнього природного середовища, а також дотримання заходів біологічної і генетичної безпеки щодо біологічних об'єктів навколишнього природного середовища при створенні, дослідженні та практичному використанні генетично модифікованих організмів у відкритій системі.

(Частина друга статті 35 із змінами, внесеними згідно із Законами N 1158-VI від 19.03.2009, N 5456-VI від 16.10.2012)

Порядок здійснення державного контролю за охороною навколишнього природного середовища та використанням природних ресурсів визначається цим Законом та іншими законами України.

(Частина третя статті 35 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

Стаття 36. Громадський контроль у галузі охорони навколишнього природного середовища
Громадський контроль у галузі охорони навколишнього природного середовища здійснюється громадськими інспекторами з охорони довкілля згідно з Положенням, яке затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

(Частина перша статті 36 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

Громадські інспектори з охорони довкілля:

а) беруть участь у проведенні спільно з працівниками органів державного контролю рейдів та перевірок додержання підприємствами, установами, організаціями та громадянами законодавства про охорону навколишнього природного середовища, додержання норм екологічної безпеки та використання природних ресурсів;

б) проводять перевірки і складають протоколи про порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища і подають їх органам державного контролю в галузі охорони навколишнього природного середовища та правоохоронним органам для притягнення винних до відповідальності;

в) подають допомогу органам державного контролю в галузі охорони навколишнього природного середовища в діяльності по запобіганню екологічним правопорушенням.

Органи громадського контролю в галузі охорони навколишнього природного середовища можуть здійснювати й інші функції відповідно до законодавства України.

Стаття 37. Прокурорський нагляд за додержанням законодавства про охорону навколишнього природного середовища

Нагляд за додержанням законодавства про охорону навколишнього природного середовища здійснює Генеральний прокурор України та підпорядковані йому органи прокуратури.

При здійсненні нагляду органи прокуратури застосовують надані їм законодавством України права, включаючи звернення до судів з позовами про відшкодування шкоди, заподіяної в результаті порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища, та про припинення екологічно небезпечної діяльності.

(Частина друга статті 37 із змінами, внесеними згідно із Законом N 762-IV від 15.05.2003)

В разі необхідності у складі органів Прокуратури України можуть створюватися спеціалізовані екологічні підрозділи.

Розділ IX

РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ

Стаття 38. Загальне та спеціальне використання природних ресурсів

Використання природних ресурсів в Україні здійснюється в порядку загального і спеціального використання природних ресурсів.

Законодавством України громадянам гарантується право загального використання природних ресурсів для задоволення життєво необхідних потреб (естетичних, оздоровчих, рекреаційних, матеріальних тощо) безоплатно, без закріплення цих ресурсів за окремими особами і надання відповідних дозволів, за винятком обмежень, передбачених законодавством України.

В порядку спеціального використання природних ресурсів громадянам, підприємствам, установам і організаціям надаються у володіння, користування або оренду природні ресурси на підставі спеціальних дозволів, зареєстрованих у встановленому порядку, за плату для здійснення виробничої та іншої діяльності, а у випадках, передбачених законодавством України, - на пільгових умовах.

Стаття 39. Природні ресурси загальнодержавного і місцевого значення

До природних ресурсів загальнодержавного значення належать:

- а) територіальні та внутрішні морські води;
- б) природні ресурси континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони;
- в) атмосферне повітря;
- г) підземні води;
- д) поверхневі води, що знаходяться або використовуються на території більш як однієї області;
- е) лісові ресурси державного значення;
- є) природні ресурси в межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення;
- ж) дикі тварини, які перебувають у стані природної волі в межах території України, її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони, інші об'єкти тваринного світу, на які поширюється дія Закону України "Про тваринний світ" і які перебувають у державній власності, а також об'єкти тваринного світу, що у встановленому законодавством порядку набуті в комунальну або приватну власність і визнані об'єктами загальнодержавного значення;
(Пункт "ж" статті 39 в редакції Законів N 81/96-ВР від 06.03.96, N 1122-IV від 11.07.2003)
- з) корисні копалини, за винятком загальнопоширених.

Законодавством України можуть бути віднесені до природних ресурсів загальнодержавного значення й інші природні ресурси.

До природних ресурсів місцевого значення належать природні ресурси, не віднесені законодавством України до природних ресурсів загальнодержавного значення.

(Стаття 39 із змінами, внесеними згідно із Законом N 81/96-ВР від 06.03.96)

Стаття 40. Додержання екологічних вимог при використанні природних ресурсів

Використання природних ресурсів громадянами, підприємствами, установами та організаціями здійснюється з додержанням обов'язкових екологічних вимог:

- а) раціонального і економного використання природних ресурсів на основі широкого застосування новітніх технологій;
- б) здійснення заходів щодо запобігання псуванню, забрудненню, виснаженню природних ресурсів, негативному впливу на стан навколишнього природного середовища;
- в) здійснення заходів щодо відтворення відновлюваних природних ресурсів;
- г) застосування біологічних, хімічних та інших методів поліпшення якості природних ресурсів, які забезпечують охорону навколишнього природного середовища і безпеку здоров'я населення;
- д) збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду, а також інших територій, що підлягають особливій охороні;
- е) здійснення господарської та іншої діяльності без порушення екологічних прав інших осіб;

є) здійснення заходів щодо збереження і невиснажливого використання біологічного різноманіття під час провадження діяльності, пов'язаної з поводженням з генетично модифікованими організмами.

(Частина першу статті 40 доповнено пунктом "є" згідно із Законом N 1158-VI від 19.03.2009)

При використанні природних ресурсів має забезпечуватися виконання й інших вимог, встановлених цим Законом та іншим законодавством України.

Розділ X

ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Стаття 41. Економічні заходи забезпечення охорони навколишнього природного середовища
Економічні заходи забезпечення охорони навколишнього природного середовища передбачають:

а) взаємозв'язок усієї управлінської, науково-технічної та господарської діяльності підприємств, установ та організацій з раціональним використанням природних ресурсів та ефективністю заходів по охороні навколишнього природного середовища на основі економічних важелів;

б) визначення джерел фінансування заходів щодо охорони навколишнього природного середовища;

в) встановлення лімітів використання природних ресурсів, скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище та на утворення і розміщення відходів;

(Пункт "в" статті 41 із змінами, внесеними згідно із Законами N 1288-XIV від 14.12.99, N 2556-III від 21.06.2001)

г) встановлення ставок екологічного податку;

(Пункт "г" статті 41 із змінами, внесеними згідно із Законами N 1288-XIV від 14.12.99, N 515-VI від 17.09.2008; в редакції Закону N 2756-VI від 02.12.2010)

д) надання підприємствам, установам і організаціям, а також громадянам податкових, кредитних та інших пільг при впровадженні ними маловідхідних, енерго- і ресурсозберігаючих технологій та нетрадиційних видів енергії, здійсненні інших ефективних заходів щодо охорони навколишнього природного середовища;

е) відшкодування в установленому порядку збитків, завданих порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища.

(Стаття 41 із змінами, внесеними згідно із Законом N 186/98-ВР від 05.03.98)

Стаття 42. Фінансування заходів щодо охорони навколишнього природного середовища

В Україні фінансування заходів щодо охорони навколишнього природного середовища здійснюється за рахунок Державного бюджету України, бюджету Автономної Республіки Крим та місцевих бюджетів, коштів підприємств, установ та організацій, фондів охорони навколишнього природного середовища, добровільних внесків та інших коштів.

(Стаття 42 із змінами, внесеними згідно із Законами N 81/96-ВР від 06.03.96, N 186/98-ВР від 05.03.98)

Стаття 43. Ліміти використання природних ресурсів

Ліміти використання природних ресурсів встановлюються в порядку, що визначається Верховною Радою Автономної Республіки Крим, обласними, міськими (міст загальнодержавного значення) радами, крім випадків, коли природні ресурси мають загальнодержавне значення.

Ліміти використання природних ресурсів загальнодержавного значення встановлюються в порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України.

(Стаття 43 із змінами, внесеними згідно із Законами N 81/96-ВР від 06.03.96, N 186/98-ВР від 05.03.98, N 1288-XIV від 14.12.99; в редакції Закону N 2756-VI від 02.12.2010)

Стаття 44. Ліміти скидів забруднюючих речовин

Ліміти скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище, утворення і розміщення відходів промислового, сільськогосподарського, будівельного та іншого

виробництва, а також інші види шкідливого впливу в цілому на території Автономної Республіки Крим, областей, міст загальнодержавного значення або окремих регіонів встановлюються:

у разі якщо це призводить до забруднення природних ресурсів загальнодержавного значення, територій інших областей, - центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища;

в інших випадках - у порядку, що встановлюється Верховною Радою Автономної Республіки Крим, обласними, міськими (міст загальнодержавного значення) радами, за поданням обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, а на території Автономної Республіки Крим - органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища.

(Абзац третій статті 44 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)(Стаття 44 із змінами, внесеними згідно із Законами N 186/98-ВР від 05.03.98, N 934-XIV від 14.07.99, N 1288-XIV від 14.12.99, N 2556-III від 21.06.2001, N 515-VI від 17.09.2008; в редакції Закону N 2756-VI від 02.12.2010)(Статтю 45 виключено на підставі Закону N 2756-VI від 02.12.2010)

Стаття 46. Розподіл екологічного податку

Кошти від екологічного податку (за винятком тих, що справляються за утворення радіоактивних відходів (включаючи вже накопичені) та/або тимчасове зберігання радіоактивних відходів їх виробниками понад установлені особливими умовами ліцензії строк) зараховуються до державного і місцевих бюджетів згідно з Бюджетним кодексом України.

(Стаття 46 із змінами, внесеними згідно із Законами N 81/96-ВР від 06.03.96, N 186/98-ВР від 05.03.98, N 934-XIV від 14.07.99, N 515-VI від 17.09.2008, N 2457-VI від 08.07.2010; в редакції Закону N 2756-VI від 02.12.2010)

Стаття 47. Фонди охорони навколишнього природного середовища Для фінансування заходів щодо охорони навколишнього природного середовища утворюються Державний, Автономної Республіки Крим та місцеві фонди охорони навколишнього природного середовища.

(Частина перша статті 47 із змінами, внесеними згідно із Законом N 186/98-ВР від 05.03.98) Автономної Республіки Крим та місцеві фонди охорони навколишнього природного середовища утворюються у складі бюджету Автономної Республіки Крим та відповідного місцевого бюджету за місцем заподіяння екологічної шкоди за рахунок:

а) частини екологічного податку згідно із законом;

(Пункт "а" частини другої статті 47 із змінами, внесеними згідно із Законом N 515-VI від 17.09.2008; в редакції Законів N 2457-VI від 08.07.2010, N 2756-VI від 02.12.2010)

б) частини грошових стягнень за шкоду, заподіяну порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища в результаті господарської та іншої діяльності, згідно з чинним законодавством;

(Пункт "б" частини другої статті 47 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2505-IV від 25.03.2005)(Щодо зіпнення дії пункту "б" частини другої статті 47 див. Закони N 380-IV від 26.12.2002, N 1344-IV від 27.11.2003, N 2285-IV від 23.12.2004)

в) цільових та інших добровільних внесків підприємств, установ, організацій та громадян.

(Частина друга статті 47 із змінами, внесеними згідно із Законом N 81/96-ВР від 06.03.96, в редакції Закону N 186/98-ВР від 05.03.98)

Розподіл коштів екологічного податку, що надходять до Автономної Республіки Крим та місцевих фондів охорони навколишнього природного середовища, здійснюється Верховною Радою Автономної Республіки Крим, відповідними обласними, міськими (міст загальнодержавного значення) радами за поданням обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, а на території Автономної Республіки Крим - органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища.

(Частина третя статті 47 із змінами, внесеними згідно із Законами N 186/98-ВР від 05.03.98, N 2756-VI від 02.12.2010, N 5456-VI від 16.10.2012)

Державний фонд охорони навколишнього природного середовища утворюється за рахунок:

а) частини екологічного податку згідно із законом;

(Пункт "а" частини четвертої статті 47 в редакції Законів N 2457-VI від 08.07.2010, N 2756-VI від 02.12.2010)

б) добровільних внесків підприємств, установ, організацій, громадян та інших надходжень;

(Пункт "в" частини четвертої статті 47 виключено на підставі Закону N 2756-VI від 02.12.2010)

г) частини грошових стягнень за шкоду, заподіяну порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища в результаті господарської та іншої діяльності, згідно з чинним законодавством.

(Частину четверту статті 47 доповнено пунктом "г" згідно із Законом N 489-V від 19.12.2006 - зміни діють у 2007 році, N 107-VI від 28.12.2007 - зміни діють по 31 грудня 2008 року - зміну визнано неконституційною згідно з Рішенням Конституційного Суду N 10-рп/2008 від 22.05.2008; в редакції Закону N 309-VI від 03.06.2008)(Частина четверта статті 47 із змінами, внесеними згідно із Законом N 186/98-ВР від 05.03.98)

Розподіл коштів, що надходять до Державного фонду охорони навколишнього природного середовища, здійснюється Кабінетом Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.

(Частина п'ята статті 47 із змінами, внесеними згідно із Законом N 186/98-ВР від 05.03.98)

Кошти місцевих, Автономної Республіки Крим і Державного фондів охорони навколишнього природного середовища можуть використовуватись тільки для цільового фінансування природоохоронних та ресурсозберігаючих заходів, в тому числі наукових досліджень з цих питань ведення державного кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду, а також заходів для зниження впливу забруднення навколишнього природного середовища на здоров'я населення.

(Частина шоста статті 47 із змінами, внесеними згідно із Законами N 81/96-ВР від 06.03.96, N 186/98-ВР від 05.03.98, N 1287-XIV від 14.12.99, N 2457-VI від 08.07.2010)

Положення про Автономної Республіки Крим та місцеві фонди охорони навколишнього природного середовища затверджуються відповідно Верховною Радою Автономної Республіки Крим, місцевими радами, а Державного фонду охорони навколишнього природного середовища - Кабінетом Міністрів України.

(Частина сьома статті 47 із змінами, внесеними згідно із Законами N 186/98-ВР від 05.03.98, N 5456-VI від 16.10.2012)

В Україні можуть утворюватись й інші фонди для стимулювання і фінансування заходів щодо охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки.

(Стаття 47 із змінами, внесеними згідно із Законом N 186/98-ВР від 05.03.98)

Стаття 48. Стимулювання в системі охорони навколишнього природного середовища

В Україні здійснюється стимулювання раціонального використання природних ресурсів, охорони навколишнього природного середовища шляхом:

а) надання пільг при оподаткуванні підприємств, установ, організацій і громадян в разі реалізації ними заходів щодо раціонального використання природних ресурсів та охорони навколишнього природного середовища, при переході на маловідхідні і ресурсо- і енергозберігаючі технології, організації виробництва і впровадженні очисного обладнання і устаткування для утилізації та знешкодження відходів, а також приладів контролю за станом навколишнього природного середовища та джерелами викидів і скидів забруднюючих речовин, виконанні інших заходів, спрямованих на поліпшення охорони навколишнього природного середовища;

(Пункт "а" статті 48 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1288-XIV від 14.12.99)

б) надання на пільгових умовах короткострокових і довгострокових позичок для реалізації заходів щодо забезпечення раціонального використання природних ресурсів та охорони навколишнього природного середовища;

в) встановлення підвищених норм амортизації основних виробничих природоохоронних фондів;

г) звільнення від оподаткування фондів охорони навколишнього природного середовища;

д) передачі частини коштів фондів охорони навколишнього природного середовища на договірних умовах підприємствам, установам, організаціям і громадянам на заходи для гарантованого зниження викидів і скидів забруднюючих речовин і зменшення шкідливих фізичних, хімічних та біологічних впливів на стан навколишнього природного середовища, на розвиток екологічно безпечних технологій та виробництв;

(Пункт "д" статті 48 із змінами, внесеними згідно із Законом N 186/98-ВР від 05.03.98)

е) надання можливості отримання природних ресурсів під заставу.

(Пункт "є" статті 48 втратив чинність на підставі Закону N 783-XIV від 30.06.99)

Стаття 49. Екологічне страхування та екологічний аудит

(Назва статті 49 в редакції Закону N 1863-IV від 24.06.2004)

В Україні здійснюється добровільне і обов'язкове державне та інші види страхування громадян та їх майна, майна і доходів підприємств, установ і організацій на випадок шкоди, заподіяної внаслідок забруднення навколишнього природного середовища та погіршення якості природних ресурсів.

З метою врахування екологічних вимог у процесі приватизації чи корпоратизації об'єктів права державної власності, іншої зміни форми власності чи зміни суб'єктів права власності на об'єкти, а також для потреб екологічного страхування, оренди майна, набуття права власності на майно та земельні ділянки, створення, функціонування і сертифікації систем екологічного управління, при здійсненні іншої діяльності в Україні проводиться добровільний чи обов'язковий екологічний аудит.

(Статтю 49 доповнено частиною другою згідно із Законом N 1863-IV від 24.06.2004; із змінами, внесеними згідно із Законом N 882-VI від 15.01.2009)

Порядок екологічного страхування та екологічного аудиту визначається законодавством України.

(Частина третя статті 49 в редакції Закону N 1863-IV від 24.06.2004)

Розділ XI

ЗАХОДИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Стаття 50. Екологічна безпека

Екологічна безпека є такий стан навколишнього природного середовища, при якому забезпечується попередження погіршення екологічної обстановки та виникнення небезпеки для здоров'я людей.

Екологічна безпека гарантується громадянам України здійсненням широкого комплексу взаємопов'язаних політичних, економічних, технічних, організаційних, державно-правових та інших заходів.

Діяльність фізичних та юридичних осіб, що завдає шкоди навколишньому природному середовищу, може бути припинена за рішенням суду.

(Статтю 50 доповнено частиною третьою згідно із Законом N 997-V від 27.04.2007)

Стаття 51. Екологічні вимоги до розміщення, проектування, будівництва, реконструкції, введення в дію та експлуатації підприємств, споруд та інших об'єктів

При проектуванні, розміщенні, будівництві, введенні в дію нових і реконструкції діючих підприємств, споруд та інших об'єктів, удосконаленні існуючих і впровадженні нових технологічних процесів та устаткування, а також в процесі експлуатації цих об'єктів забезпечується екологічна безпека людей, раціональне використання природних ресурсів, додержання нормативів шкідливих впливів на навколишнє природне середовище. При цьому повинні передбачатися вловлювання, утилізація, знешкодження шкідливих речовин і

відходів або повна їх ліквідація, виконання інших вимог щодо охорони навколишнього природного середовища і здоров'я людей.

Підприємства, установи й організації, діяльність яких пов'язана з шкідливим впливом на навколишнє природне середовище, незалежно від часу введення їх у дію повинні бути обладнані спорудами, устаткуванням і пристроями для очищення викидів і скидів або їх знешкодження, зменшення впливу шкідливих факторів, а також приладами контролю за кількістю і складом забруднюючих речовин та за характеристиками шкідливих факторів.

Проекти господарської та іншої діяльності повинні мати матеріали оцінки її впливу на навколишнє природне середовище і здоров'я людей.

Оцінка здійснюється з урахуванням вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища, екологічної ємності даної території, стану навколишнього природного середовища в місці, де планується розміщення об'єктів, екологічних прогнозів, перспектив соціально-економічного розвитку регіону, потужності та видів сукупного впливу шкідливих факторів та об'єктів на навколишнє природне середовище.

Підприємства, установи та організації, які розміщують, проектують, будують, реконструюють, технічно переозброюють, вводять в дію підприємства, споруди та інші об'єкти, а також проводять дослідну діяльність, що за їх оцінкою може негативно вплинути на стан навколишнього природного середовища, подають центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, спеціальну заяву про це.

Забороняється введення в дію підприємств, споруд та інших об'єктів, на яких не забезпечено в повному обсязі додержання всіх екологічних вимог і виконання заходів, передбачених у проектах на будівництво та реконструкцію (розширення та технічне переоснащення).

Стаття 52. Охорона навколишнього природного середовища при застосуванні засобів захисту рослин, мінеральних добрив, нафти і нафтопродуктів, токсичних хімічних речовин та інших препаратів

(Назва статті 52 із змінами, внесеними згідно із Законом N 650/97-ВР від 19.11.97)

Підприємства, установи, організації та громадяни зобов'язані додержувати правил транспортування, зберігання і застосування засобів захисту рослин, стимуляторів їх росту, мінеральних добрив, нафти і нафтопродуктів, токсичних хімічних речовин та інших препаратів, з тим щоб не допустити забруднення ними або їх складовими навколишнього природного середовища і продуктів харчування.

(Частина перша статті 52 із змінами, внесеними згідно із Законом N 650/97-ВР від 19.11.97)

При створенні нових хімічних препаратів і речовин, інших потенційно небезпечних для навколишнього природного середовища субстанцій повинні розроблятися та затверджуватися у встановленому законодавством порядку допустимі рівні вмісту цих речовин у об'єктах навколишнього природного середовища та продуктах харчування, методи визначення їх залишкової кількості та утилізації після використання.

Вміст природних та штучних домішок, які можуть негативно впливати на стан навколишнього природного середовища або здоров'я людей, у таких препаратах, а також сировині, що використовується для їх виробництва, не повинен перевищувати допустимих рівнів, встановлених відповідно до законодавства.

Екологічні вимоги при виробництві, зберіганні, транспортуванні, використанні, знешкодженні, захороненні токсичних та інших небезпечних для навколишнього природного середовища і здоров'я людей речовин, віднесення хімічних речовин до категорії токсичних та їх класифікація за ступенем небезпечності визначаються нормативними документами на підставі висновку державної екологічної експертизи і погоджуються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення, і центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.

(Частина четверта статті 52 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

Перелік пестицидів та агрохімікатів, дозволених для використання в Україні, регламенти їх застосування, а також щорічні доповнення до нього визначаються в установленому законодавством порядку.

(Частина п'ята статті 52 в редакції Закону N 1642-III від 06.04.2000)

Стаття 53. Охорона навколишнього природного середовища від неконтрольованого та шкідливого біологічного впливу

Підприємства, установи та організації зобов'язані забезпечувати екологічно безпечне виробництво, зберігання, транспортування, використання, знищення, знешкодження і захоронення мікроорганізмів, інших біологічно активних речовин та продуктів біотехнології, а також інтродукцію, акліматизацію і реакліматизацію тварин і рослин, розробляти і здійснювати заходи щодо запобігання та ліквідації наслідків шкідливого впливу біологічних факторів на навколишнє природне середовище та здоров'я людини.

(Частина перша статті 53 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1158-VI від 19.03.2009)

Створення нових штамів мікроорганізмів та біологічно активних речовин здійснюється тільки на підставі дозволів центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення, та центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, при наявності оцінки їх впливу на навколишнє природне середовище та здоров'я людей.

(Частина друга статті 53 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

При створенні зазначених організмів і речовин повинні розроблятися нормативи гранично допустимих концентрацій, методи визначення цих організмів та речовин у навколишньому природному середовищі і продуктах харчування.

Виробництво і використання нових штамів мікроорганізмів та інших біологічно активних речовин, а також генетично модифікованих організмів, продукції, отриманої з використанням генетично модифікованих організмів, здійснюється тільки після проведення комплексних досліджень їх впливу на здоров'я людей і навколишнє природне середовище за дозволом центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення, та центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.

(Частина четверта статті 53 із змінами, внесеними згідно із Законами N 1158-VI від 19.03.2009, N 5456-VI від 16.10.2012)

Стаття 54. Охорона навколишнього природного середовища від акустичного, електромагнітного, іонізуючого та іншого шкідливого впливу фізичних факторів та радіоактивного забруднення

Місцеві ради, підприємства, установи, організації та громадяни при здійсненні своєї діяльності зобов'язані вживати необхідних заходів щодо запобігання та недопущення перевищення встановлених рівнів акустичного, електромагнітного, іонізуючого та іншого шкідливого фізичного впливу на навколишнє природне середовище і здоров'я людини в населених пунктах, рекреаційних і заповідних зонах, а також в місцях масового скупчення і розмноження диких тварин.

Підприємства, установи та організації, що здійснюють господарську чи іншу діяльність, пов'язану з використанням радіоактивних речовин у різних формах і з будь-якою метою, зобов'язані забезпечувати екологічну безпеку цієї діяльності, що виключала б можливість радіоактивного забруднення навколишнього природного середовища та негативного впливу на здоров'я людей у процесі видобутку, збагачення, транспортування, переробки, використання та захоронення радіоактивних речовин.

Стаття 55. Охорона навколишнього природного середовища від забруднення відходами

Суб'єкти права власності на відходи повинні вживати ефективних заходів для зменшення обсягів утворення відходів, а також для їх утилізації, знешкодження або розміщення.

Розміщення відходів дозволяється лише за наявності спеціального дозволу на визначених місцевими радами територіях у межах установлених лімітів з додержанням санітарних і екологічних норм способом, що забезпечує можливість їх подальшого використання як вторинної сировини і безпеку для навколишнього природного середовища та здоров'я людей.
(Стаття 55 в редакції Закону N 1288-XIV від 14.12.99)

Стаття 56. Екологічна безпека транспортних та інших пересувних засобів і установок
(Назва статті 56 в редакції Закону N 198-IV від 24.10.2002)

Підприємства, установи, організації, що здійснюють проектування, виробництво, експлуатацію та обслуговування автомобілів, літаків, суден, інших пересувних засобів, установок та виробництво і постачання пального, зобов'язані розробляти і здійснювати комплекс заходів щодо зниження токсичності та знешкодження шкідливих речовин, що містяться у відпрацьованих газах та скидах транспортних засобів, переходу на менш токсичні види енергії й пального, додержання режиму експлуатації транспортних засобів та інші заходи, спрямовані на запобігання й зменшення викидів та скидів у навколишнє природне середовище забруднюючих речовин та додержання встановлених рівнів фізичних впливів.

(Частина перша статті 56 із змінами, внесеними згідно із Законом N 198-IV від 24.10.2002)

Виробництво і експлуатація транспортних та інших пересувних засобів та установок, у викидах та скидах яких вміст забруднюючих речовин перевищує встановлені нормативи, не допускається.

Керівники транспортних організацій та власники транспортних засобів несуть відповідальність за додержання встановлених для відповідного типу транспортного засобу нормативів вмісту забруднюючих речовин у відпрацьованих газах, скидів забруднюючих речовин та впливу фізичних факторів пересувних джерел на стан навколишнього природного середовища.

(Частина третя статті 56 в редакції Закону N 198-IV від 24.10.2002)

Стаття 57. Додержання вимог екологічної безпеки при проведенні наукових досліджень, впровадженні відкриттів, винаходів, застосуванні нової техніки, імпортного устаткування, технологій і систем

При проведенні фундаментальних та прикладних наукових, науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт обов'язково повинні враховуватися вимоги охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання і відтворення природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки.

Заборається впровадження відкриттів, винаходів, застосування нової техніки, імпортного устаткування, технологій і систем, якщо вони не відповідають вимогам екологічної безпеки.

У разі порушення встановлених вимог така діяльність припиняється уповноваженими на те державними органами, а винні особи притягуються до відповідальності.

Стаття 58. Вимоги екологічної безпеки щодо військових, оборонних об'єктів та військової діяльності

Вимоги екологічної безпеки, встановлені для розміщення, проектування, будівництва, реконструкції, введення в дію та експлуатації об'єктів щодо обмеження негативного впливу на навколишнє природне середовище хімічних, фізичних і біологічних факторів, а також інші вимоги, передбачені цим Законом та іншим законодавством України, повною мірою поширюються на військові та оборонні об'єкти, а також об'єкти органів внутрішніх справ та державної безпеки.

Вимоги екологічної безпеки повинні додержуватись також при дислокації військових частин, проведенні військових навчань, маневрів, переміщенні військ і військової техніки, крім випадків особливих ситуацій, що оголошуються відповідно до законодавства України.

Державний контроль за додержанням вимог екологічної безпеки щодо військових, оборонних об'єктів та військової діяльності на території України здійснюється відповідно до цього Закону та іншого законодавства України.

Стаття 59. Екологічні вимоги при розміщенні і розвитку населених пунктів

Планіровка, розміщення, забудова і розвиток населених пунктів здійснюються за рішенням місцевих рад з урахуванням екологічної ємкості територій, додержанням вимог охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів та екологічної безпеки.

При розробці генеральних планів розвитку і розміщення населених пунктів сільські, селищні, міські ради встановлюють режим використання природних ресурсів, охорони навколишнього природного середовища та екологічної безпеки у приміських та зелених зонах за погодженням з місцевими радами, на території яких вони знаходяться, відповідно до законодавства України.

(Частина друга статті 59 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

Розділ XII

ПРИРОДНІ ТЕРИТОРІЇ ТА ОБ'ЄКТИ, ЩО ПІДЛЯГАЮТЬ ОСОБЛИВІЙ ОХОРОНІ

Стаття 60. Система природних територій та об'єктів, що підлягають особливій охороні

Особливій охороні підлягають природні території та об'єкти, що мають велику екологічну цінність як унікальні та типові природні комплекси, для збереження сприятливої екологічної обстановки, попередження та стабілізації негативних природних процесів і явищ.

Природні території та об'єкти, що підлягають особливій охороні, утворюють єдину територіальну систему і включають території та об'єкти природно-заповідного фонду, курортні та лікувально-оздоровчі, рекреаційні, водозахисні, полезахисні та інші типи територій та об'єктів, що визначаються законодавством України.

Стаття 61. Природно-заповідний фонд України

Ділянки суші та водного простору, природні комплекси й об'єкти, які мають особливу екологічну, наукову, естетичну і економічну цінність і призначені для збереження природної різноманітності, генофонду видів тварин і рослин, підтримання загального екологічного балансу та фонового моніторингу навколишнього природного середовища, вилучаються з господарського використання повністю або частково і оголошуються територією чи об'єктом природно-заповідного фонду України.

(Частина перша статті 61 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

До складу природно-заповідного фонду України входять державні заповідники, природні національні парки, заказники, пам'ятки природи, ботанічні сади, дендрологічні та зоологічні парки, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва, заповідні урочища.

Порядок організації, використання і охорони територій та об'єктів природно-заповідного фонду, додаткові їх категорії визначаються законодавством України.

(Частина третя статті 61 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

Стаття 62. Курортні і лікувально-оздоровчі зони

Курортними і лікувально-оздоровчими зонами визнаються території, які мають виражені природні лікувальні фактори: мінеральні джерела, кліматичні та інші умови, сприятливі для лікування і оздоровлення людей.

З метою охорони природних якостей та лікувальних факторів курортних зон, запобігання їх псуванню, забрудненню і виснаженню встановлюються округи їх санітарної охорони.

В межах курортних і лікувально-оздоровчих зон забороняється діяльність, яка суперечить їх цільовому призначенню або може негативно впливати на лікувальні якості і санітарний стан території, що підлягає особливій охороні.

Оголошення природних територій курортними і лікувально-оздоровчими зонами здійснюється Верховною Радою України та Верховною Радою Автономної Республіки Крим, а їх природоохоронний режим визначається відповідно Кабінетом Міністрів України та Радою міністрів Автономної Республіки Крим відповідно до законодавства України.

(Частина четверта статті 62 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

Стаття 63. Рекреаційні зони

Рекреаційними зонами є ділянки суші і водного простору, призначені для організованого масового відпочинку населення і туризму.

На території рекреаційних зон забороняються:

- а) господарська та інша діяльність, що негативно впливає на навколишнє природне середовище або може перешкодити використанню їх за цільовим призначенням;
- б) зміни природного ландшафту та проведення інших дій, що суперечать використанню цих зон за прямим призначенням.

Режим використання цих територій визначається Верховною Радою Автономної Республіки Крим, місцевими радами відповідно до законодавства України.

(Частина третя статті 63 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

Стаття 64. Охорона рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу

Рідкісні і такі, що перебувають під загрозою зникнення, види тваринного і рослинного світу, які постійно або тимчасово перебувають (зростають) у природних умовах у межах території України, її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони, підлягають особливій охороні і заносяться до Червоної книги України.

Охорона та відтворення об'єктів Червоної книги України забезпечуються органами державної влади, органами місцевого самоврядування, юридичними та фізичними особами, які є суб'єктами використання тваринного і рослинного світу відповідно до закону.

Об'єкти Червоної книги України можуть бути об'єктами права державної, комунальної та приватної форми власності відповідно до закону.

Ведення Червоної книги України покладається на центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

(Частина четверта статті 64 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012) (Стаття 64 в редакції Закону N 824-IV від 22.05.2003)

Розділ XIII

НАДЗВИЧАЙНІ ЕКОЛОГІЧНІ СИТУАЦІЇ

Стаття 65. Зона надзвичайної екологічної ситуації

Окрема місцевість України, на якій виникла надзвичайна екологічна ситуація, може бути оголошена зоною надзвичайної екологічної ситуації.

Надзвичайна екологічна ситуація - надзвичайна ситуація, за якої на окремій місцевості сталися негативні зміни в навколишньому природному середовищі, що потребують застосування надзвичайних заходів з боку держави.

Негативні зміни в навколишньому природному середовищі - це втрата, виснаження чи знищення окремих природних комплексів та ресурсів внаслідок надмірного забруднення навколишнього природного середовища, руйнівного впливу стихійних сил природи та інших факторів, які обмежують або виключають можливість життєдіяльності людини та провадження господарської діяльності в цих умовах.

Окрема місцевість України оголошується зоною надзвичайної екологічної ситуації Президентом України за пропозицією Ради національної безпеки і оборони України або за поданням Кабінету Міністрів України. Указ Президента України про оголошення окремої місцевості зоною надзвичайної екологічної ситуації затверджується Верховною Радою України протягом двох днів з дня звернення Президента України.

Правове регулювання відносин, які виникають під час здійснення надзвичайних заходів, спрямованих на захист життя та здоров'я людей і нормалізацію екологічного стану на території зони надзвичайної екологічної ситуації, визначення порядку встановлення правового режиму зони надзвичайної екологічної ситуації, його організаційного, фінансового та матеріально-технічного забезпечення, порядку відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок виникнення надзвичайної екологічної ситуації, а також вирішення інших організаційних питань у цій сфері здійснюються згідно з Законом України "Про зону надзвичайної екологічної ситуації", іншими нормативно-правовими актами.

(Стаття 65 в редакції Закону N 3033-III від 07.02.2002)

Стаття 66. Запобігання аваріям і ліквідація їх шкідливих екологічних наслідків

При проектуванні й експлуатації господарських та інших об'єктів, діяльність яких може шкідливо впливати на навколишнє природне середовище, розробляються і здійснюються заходи щодо запобігання аваріям, а також ліквідації їх шкідливих екологічних наслідків.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику з промислової безпеки, і центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері безпеки використання ядерної енергії, спільно з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, систематично проводять перевірки стану екологічно небезпечних об'єктів та виконання відповідних заходів і вимог щодо їх безпечної експлуатації.

(Частина друга статті 66 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)
Перелік екологічно небезпечних об'єктів визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

(Частина третя статті 66 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)
У разі аварії, що спричинила забруднення навколишнього природного середовища, підприємства, установи, організації зобов'язані негайно приступити до ліквідації її наслідків. Одночасно посадові особи або власники підприємств, керівники установ і організацій зобов'язані повідомляти про аварію і заходи, вжиті для ліквідації її наслідків, виконавчому комітету сільської, селищної, міської ради, центральному органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення, відповідній обласній, Київській, Севастопольській міській державній адміністрації, а на території Автономної Республіки Крим - органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища та населенню.

(Частина четверта статті 66 із змінами, внесеними згідно із Законами N 81/96-ВР від 06.03.96, N 5456-VI від 16.10.2012)

Розділ XIV

ВИРІШЕННЯ СПОРІВ У ГАЛУЗІ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Стаття 67. Вирішення спорів у галузі охорони навколишнього природного середовища
Спори у галузі охорони навколишнього природного середовища вирішуються судом, місцевими радами чи органами, які утворюються ними, відповідно до їх компетенції і в порядку, встановленому законодавством України.

(Частина перша статті 67 із змінами, внесеними згідно із Законами N 762-IV від 15.05.2003, N 5456-VI від 16.10.2012)

Спори підприємств, установ і організацій України у галузі охорони навколишнього природного середовища з підприємствами, установами та організаціями інших держав, розглядаються комісіями, що утворюються на паритетних засадах із представників України і заінтересованих держав, або третейським судом.

Розділ XV

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ОХОРОНУ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Стаття 68. Відповідальність за порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища

Порушення законодавства України про охорону навколишнього природного середовища тягне за собою встановлену цим Законом та іншим законодавством України дисциплінарну, адміністративну, цивільну і кримінальну відповідальність.

Відповідальність за порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища несуть особи, винні у:

а) порушенні прав громадян на екологічно безпечне навколишнє природне середовище;

- б) порушенні норм екологічної безпеки;
- в) порушенні вимог законодавства України при проведенні екологічної експертизи, в тому числі поданні завідомо неправдивого експертного висновку;
- г) невиконанні вимог державної екологічної експертизи;
- д) фінансуванні і впровадженні у виробництво нових технологій і устаткування без позитивного висновку державної екологічної експертизи;
(Пункт "д" частини другої статті 68 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3038-VI від 17.02.2011)
- е) порушенні екологічних вимог при проектуванні, розміщенні, будівництві, реконструкції, введенні в дію, експлуатації та ліквідації підприємств, споруд, пересувних засобів та інших об'єктів;
- є) допущенні наднормативних, аварійних і залпових викидів і скидів забруднюючих речовин та інших шкідливих впливів на навколишнє природне середовище;
- ж) перевищенні лімітів та порушенні інших вимог використання природних ресурсів;
- з) самовільному спеціальному використанні природних ресурсів;
(Пункт "и" частини другої статті 68 виключено на підставі Закону N 2756-VI від 02.12.2010)
- і) невжитті заходів щодо попередження та ліквідації екологічних наслідків аварій та іншого шкідливого впливу на навколишнє природне середовище;
- ї) невиконанні розпоряджень органів, які здійснюють державний контроль у галузі охорони навколишнього природного середовища, та вчиненні опору їх представникам;
- й) порушенні природоохоронних вимог при зберіганні, транспортуванні, використанні, знешкодженні та захороненні хімічних засобів захисту рослин, мінеральних добрив, токсичних радіоактивних речовин та відходів;
(Пункт "й" статті 68 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1288-XIV від 14.12.99)
- к) невиконанні вимог охорони територій та об'єктів природно-заповідного фонду та інших територій, що підлягають особливій охороні, видів тварин і рослин, занесених до Червоної книги України;
- л) відмові від надання своєчасної, повної та достовірної інформації про стан навколишнього природного середовища, а також про джерела забруднення, у приховуванні випадків аварійного забруднення навколишнього природного середовища або фальсифікації відомостей про стан екологічної обстановки чи захворюваності населення;
(Пункт "л" частини другої статті 68 із змінами, внесеними згідно із Законом N 650/97-ВР від 19.11.97)
- м) приниженні честі і гідності працівників, які здійснюють контроль в галузі охорони навколишнього природного середовища, посягання на їх життя і здоров'я;
- н) порушенні природоохоронних вимог під час провадження діяльності, пов'язаної з поводженням з генетично модифікованими організмами.
(Частина другу статті 68 доповнено пунктом "н" згідно із Законом N 1158-VI від 19.03.2009)
- Законодавством України може бути встановлено відповідальність і за інші порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища.
- Підприємства, установи, організації та громадяни зобов'язані відшкодовувати шкоду, заподіяну ними внаслідок порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища, в порядку та розмірах, встановлених законодавством України.
- Застосування заходів дисциплінарної, адміністративної або кримінальної відповідальності не звільняє винних від компенсації шкоди, заподіяної забрудненням навколишнього природного середовища та погіршенням якості природних ресурсів.
- Незаконно добуті в природі ресурси та виготовлена з них продукція підлягають безоплатному вилученню, а знаряддя правопорушення - конфіскації. Одержані від їх реалізації доходи спрямовуються в Автономній Республіці Крим і місцеві фонди охорони навколишнього природного середовища.
- (Частина шоста статті 68 із змінами, внесеними згідно із Законом N 186/98-ВР від 05.03.98)

Посадові особи та спеціалісти, винні в порушенні вимог щодо охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки за поданням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, згідно з рішеннями їх органів управління позбавляються премій за основними результатами господарської діяльності повністю або частково.

(Частина сьома статті 68 із змінами, внесеними згідно із Законами N 81/96-ВР від 06.03.96, N 5456-VI від 16.10.2012)

Порядок позбавлення премій визначається законодавством України.

(Стаття 68 із змінами, внесеними згідно із Законом N 186/98-ВР від 05.03.98)

Стаття 69. Особливості застосування цивільної відповідальності

Шкода, заподіяна внаслідок порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища, підлягає компенсації в повному обсязі.

(Частина перша статті 69 в редакції Закону N 2756-VI від 02.12.2010)

Особи, яким завдано такої шкоди, мають право на відшкодування неодержаних прибутків за час, необхідний для відновлення здоров'я, якості навколишнього природного середовища, відтворення природних ресурсів до стану, придатного для використання за цільовим призначенням.

Особи, що володіють джерелами підвищеної екологічної небезпеки, зобов'язані компенсувати заподіяну шкоду громадянам та юридичним особам, якщо не доведуть, що шкода виникла внаслідок стихійних природних явищ чи навмисних дій потерпілих.

Шкода, заподіяна довіллю у зв'язку з виконанням угоди про розподіл продукції, підлягає відшкодуванню відповідно до вимог статті 29 Закону України "Про угоди про розподіл продукції".

(Статтю 69 доповнено частиною згідно із Законом N 1807-III від 08.06.2000)(Стаття 69 із змінами, внесеними згідно із Законом N 186/98-ВР від 05.03.98)

Стаття 70. Адміністративна та кримінальна відповідальність за екологічні правопорушення і злочини

Визначення складу екологічних правопорушень і злочинів, порядок притягнення винних до адміністративної та кримінальної відповідальності за їх вчинення встановлюються Кодексом України про адміністративні правопорушення та Кримінальним кодексом України.

Розділ XVI

МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ УКРАЇНИ У ГАЛУЗІ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Стаття 71. Участь України у міжнародному співробітництві у галузі охорони навколишнього природного середовища

Україна бере участь у міжнародному співробітництві у галузі охорони навколишнього природного середовища на державному рівні відповідно до законодавства України та міжнародного права.

(Частина перша статті 71 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

Якщо міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що містяться в законодавстві України про охорону навколишнього природного середовища, то застосовуються правила міжнародного договору.

(Частина друга статті 71 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

Україна здійснює заходи щодо розвитку та зміцнення міжнародного співробітництва у галузі охорони навколишнього природного середовища з іншими державами, а також в рамках природоохоронної діяльності ООН та організацій, що входять в її систему, інших урядових і неурядових міжнародних організацій.

Стаття 72. Обов'язок іноземців та осіб без громадянства, іноземних юридичних осіб щодо додержання законодавства України про охорону навколишнього природного середовища

(Назва статті 72 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

Іноземці та особи без громадянства, іноземні юридичні особи зобов'язані на території України додержувати вимог цього Закону, інших законодавчих актів у галузі охорони навколишнього природного середовища та несуть відповідальність за їх порушення відповідно до законодавства України.

(Текст статті 72 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456-VI від 16.10.2012)

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про захист рослин

Цей Закон регулює правовідносини, пов'язані із захистом рослин сільськогосподарського та іншого призначення, багаторічних і лісових насаджень, дерев, чагарників, рослинності закритого ґрунту, продукції рослинного походження від шкідників, хвороб та бур'янів, визначає права і обов'язки підприємств, установ, організацій усіх форм власності та громадян, повноваження органів виконавчої влади і посадових осіб у цій сфері.

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються у такому значенні:

захист рослин - комплекс заходів, спрямованих на зменшення втрат урожаю та запобігання погіршенню стану рослин сільськогосподарського та іншого призначення, багаторічних і лісових насаджень, дерев, чагарників, рослинності закритого ґрунту, продукції рослинного походження через шкідників, хвороби і бур'яни;

шкідники - види тварин (комахи, кліщі, мікроорганізми, нематоди, гризуни), здатні заподіяти шкоду рослинам, чагарникам, деревам, продукції рослинного походження, збитки від якої економічно доцільно відвернути;

(Абзац третій статті 1 в редакції Закону N 3042-VI від 17.02.2011)

хвороби - порушення нормального обміну речовин у рослині під впливом фітопатогенів (віруси, бактерії, гриби) або несприятливих умов середовища;

бур'яни - небажана рослинність в угіддях, посівах, насадженнях культурних рослин, яка конкурує з ними за світло, воду, поживні речовини, а також сприяє поширенню шкідників та хвороб;

шкідливі організми - шкідники, збудники хвороб і бур'яни;

особливий режим захисту рослин - особливий правовий режим діяльності місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, спрямований на локалізацію і ліквідацію особливо небезпечних шкідників і хвороб у межах населеного пункту, району, області, кількох областей;

фітосанітарний стан - сукупність шкідливих організмів, рівень їх чисельності, інтенсивності розвитку та потенційної загрози;

фітосанітарна діагностика - принципи, методи, ознаки, технічні засоби, за допомогою яких визначаються види комах, кліщів, нематод, гризунів, бур'янів та хвороби рослин;

прогноз - передбачення рівня поширення та розвитку комах, кліщів, нематод, гризунів, бур'янів і хвороб рослин;

методи захисту рослин - способи, за допомогою яких здійснюється захист рослин (організаційно-господарські, агротехнічні, селекційні, фізичні, біологічні, хімічні та інші);

інтегрований захист рослин - комплексне застосування методів для довгострокового регулювання розвитку та поширення шкідливих організмів до невідчутного господарського рівня на основі прогнозу, економічних порогів шкодочинності, дії корисних організмів, енергозберігаючих та природоохоронних технологій, які забезпечують надійний захист рослин і екологічну рівновагу довкілля;

засоби захисту рослин - препарати, які вміщують одну або декілька діючих речовин і використовуються з метою захисту рослини або продукції рослинництва від шкідливих організмів та знищення небажаних рослин або окремих частин рослин;

(Абзац тринадцятий статті 1 в редакції Закону N 1628-IV від 18.03.2004)

регламенти зберігання, транспортування, застосування та торгівлі засобами захисту рослин - сукупність вимог до зберігання, транспортування, застосування та торгівлі засобами захисту рослин;

(Абзац чотирнадцятий статті 1 в редакції Закону N 3042-VI від 17.02.2011)

сертифікат відповідності сільськогосподарської продукції та сировини рослинного походження щодо вмісту в них залишкової кількості пестицидів, агрохімікатів та важких металів - разовий документ, що підтверджує стан партії сільськогосподарської продукції та сировини рослинного походження щодо вмісту в них залишкової кількості пестицидів, агрохімікатів та важких металів, з обов'язковим зазначенням результатів лабораторних досліджень;

(Статтю 1 доповнено абзацом п'ятнадцятим згідно із Законом N 3042-VI від 17.02.2011)
розширений контроль - процес перевірки сільськогосподарської продукції та сировини рослинного походження щодо вмісту в них залишкової кількості пестицидів, агрохімікатів та важких металів за висновками їх лабораторного дослідження і процес перевірки дотримання умов зберігання сільськогосподарської продукції та сировини рослинного походження, які проводяться центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту рослин;

(Статтю 1 доповнено абзацом шістнадцятим згідно із Законом N 3042-VI від 17.02.2011)
сертифікат про дотримання регламентів застосування пестицидів і агрохімікатів (тільки регуляторів росту рослин) у сільськогосподарській продукції та сировині рослинного походження - разовий документ, що підтверджує стан дотримання регламентів застосування пестицидів і агрохімікатів (тільки регуляторів росту рослин) у сільськогосподарській продукції та сировині рослинного походження;

(Статтю 1 доповнено абзацом сімнадцятим згідно із Законом N 3042-VI від 17.02.2011)
ринковий нагляд - постійне спостереження за відповідністю сільськогосподарської продукції та сировини рослинного походження, введених в обіг, технічним регламентам, повнотою і достовірністю інформації про таку продукцію.

(Статтю 1 доповнено абзацом вісімнадцятим згідно із Законом N 3042-VI від 17.02.2011)

Стаття 2. Законодавство України про захист рослин

Відносини у сфері захисту рослин регулюються цим Законом, законами України "Про пестициди і агрохімікати", "Про карантин рослин", іншими нормативно-правовими актами.

Розділ II

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ЗАХИСТУ РОСЛИН

Стаття 3. Основні принципи державної політики у сфері захисту рослин

Основними принципами державної політики у сфері захисту рослин є:

формування єдиної державної політики у сфері захисту рослин;

здійснення державного контролю за захистом рослин;

визначення доцільності здійснення заходів щодо захисту рослин;

пріоритетність застосування інтегрованих та інших екологічно безпечних заходів щодо захисту рослин;

гарантування безпеки здоров'я людини та охорони довкілля при здійсненні заходів щодо захисту рослин.

Стаття 4. Основні вимоги щодо захисту рослин

Основними вимогами щодо захисту рослин є:

додержання технології вирощування рослин сільськогосподарського та іншого призначення, багаторічних і лісових насаджень, дерев, чагарників, рослинності закритого ґрунту;

екологічне та економічне обґрунтування доцільності захисту рослин від шкідливих організмів;

обов'язковість здійснення заходів щодо захисту рослин підприємствами, установами, організаціями усіх форм власності та громадянами, діяльність яких пов'язана з користуванням землею, лісом, водними об'єктами, вирощуванням рослин сільськогосподарського та іншого призначення, багаторічних і лісових насаджень, дерев, чагарників, рослинності закритого ґрунту, а також реалізацією, переробкою, зберіганням і використанням рослин та продукції рослинного походження;

суворе додержання регламентів зберігання, транспортування, торгівлі та застосування засобів захисту рослин;

(Абзац п'ятий статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3042-VI від 17.02.2011)

збереження корисної флори і фауни;

недопущення пошкодження рослин, погіршення їх стану та забруднення продукції рослинного походження і довкілля засобами захисту рослин.

Стаття 5. Фітосанітарна діагностика, нагляд та прогноз розвитку і поширення шкідливих організмів

Фітосанітарна діагностика та нагляд за розвитком, поширенням і шкодочинністю шкідливих організмів здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту рослин.

Нагляд за фітосанітарним станом угідь, посівів, насаджень, рослинності закритого ґрунту здійснюють підприємства, установи, організації усіх форм власності та громадяни, діяльність яких пов'язана з користуванням землею, лісом, водними об'єктами, вирощуванням рослин сільськогосподарського та іншого призначення, багаторічних і лісових насаджень, дерев, чагарників, рослинності закритого ґрунту, а також реалізацією, переробкою, зберіганням і використанням рослин та продукції рослинного походження;

Прогноз розвитку і поширення шкідливих організмів здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту рослин, разом із науково-дослідними установами.

Стаття 6. Основні завдання державного контролю у сфері захисту рослин

Основними завданнями державного контролю у сфері захисту рослин є:

організація обстеження сільськогосподарських та інших угідь, посівів, насаджень, рослинності закритого ґрунту, розробка прогнозів, виявлення і своєчасне інформування про наявність і розвиток шкідників та хвороб рослин, а також бур'янів;

проведення підприємствами, установами, організаціями усіх форм власності та громадянами, діяльність яких пов'язана із захистом рослин, систематичних обстежень угідь, посівів, насаджень, рослинності закритого ґрунту, а також продукції рослинного походження на заселеність та зараження їх шкідливими організмами;

запобігання масовому розмноженню та поширенню шкідливих організмів;

своєчасне здійснення рекомендованих заходів щодо захисту рослин, додержання підприємствами, установами, організаціями усіх форм власності та громадянами встановлених регламентів застосування засобів захисту рослин;

(Абзац п'ятий статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1628-IV від 18.03.2004)

своєчасне проведення профілактичних та винищувальних заходів щодо боротьби з шкідниками у місцях зберігання запасів продукції рослинного походження;

здійснення державного контролю за дотриманням регламентів застосування пестицидів і агрохімікатів (тільки регуляторів росту рослин), відповідністю вимогам сертифікатів якості засобів захисту рослин, які ввозяться на територію України, вмістом у сільськогосподарській продукції та сировині рослинного походження залишкової кількості пестицидів, агрохімікатів та важких металів.

(Статтю 6 доповнено абзацом сьомим згідно із Законом N 3042-VI від 17.02.2011)

Стаття 7. Органи, що здійснюють державну політику у сфері захисту рослин

Державна політика у сфері захисту рослин здійснюється Кабінетом Міністрів України, Урядом Автономної Республіки Крим, місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, а також центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері карантину рослин, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту рослин.

(Стаття 7 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5462-VI від 16.10.2012)

Стаття 8. Повноваження Кабінету Міністрів України у сфері захисту рослин

До повноважень Кабінету Міністрів України у сфері захисту рослин належить: здійснення державної політики;

(Абзац третій статті 8 виключено на підставі Закону N 5462-VI від 16.10.2012)

забезпечення розроблення і виконання загальнодержавних і міждержавних цільових програм із захисту рослин;

запровадження на території України особливого режиму захисту рослин у разі масового розвитку і поширення особливо небезпечних шкідливих організмів;

керівництво зовнішніми зв'язками України;

виконання інших функцій відповідно до законів України.

Стаття 9. Повноваження місцевих органів виконавчої влади у сфері захисту рослин

До повноважень місцевих органів виконавчої влади у сфері захисту рослин належить:

здійснення контролю за проведенням підприємствами, установами, організаціями усіх форм власності та громадянами заходів щодо захисту рослин і сприяння державним фітосанітарним інспекторам у виконанні ними службових обов'язків;

(Абзац другий статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5462-VI від 16.10.2012)

створення надзвичайних комісій із боротьби з особливо небезпечними шкідливими організмами у разі масового їх розмноження і поширення;

запровадження у межах компетенції особливого режиму захисту рослин на період масового розвитку і поширення особливо небезпечних шкідливих організмів.

Стаття 10. Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері захисту рослин

Органи місцевого самоврядування здійснюють повноваження у сфері захисту рослин відповідно до Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні".

Стаття 11. Посадові особи, які забезпечують здійснення повноважень у сфері захисту рослин
Здійснення повноважень у сфері захисту рослин покладається на Головного державного фітосанітарного інспектора України, головних державних фітосанітарних інспекторів в Автономній Республіці Крим, областях, їх заступників і державних фітосанітарних інспекторів.

(Стаття 11 із змінами, внесеними згідно із Законами N 1628-IV від 18.03.2004, N 141-V від 14.09.2006; в редакції Закону N 5462-VI від 16.10.2012)

Стаття 12. Компетенція центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері захисту рослин, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту рослин

До компетенції центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері захисту рослин, належить:

здійснення нормативно-правового забезпечення у сфері захисту рослин;

організація впровадження екологічно безпечних для людини і довкілля методів та заходів щодо захисту рослин;

участь у розробленні загальнодержавних і міждержавних цільових програм захисту рослин;

організація розроблення регіональних цільових програм захисту рослин;

вирішення інших питань, визначених законами України та покладеними на нього актами Президента України.

До компетенції центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту рослин, належить:

упровадження інтегрованої системи захисту рослин;

визначення асортименту та обсягів виробництва засобів захисту рослин вітчизняною промисловістю, координація закупівлі їх за імпортом, контроль за оптовою та роздрібною торгівлею засобами захисту рослин;

здійснення державного контролю за своєчасним проведенням підприємствами, установами, організаціями усіх форм власності та громадянами заходів щодо захисту рослин, додержанням регламентів застосування засобів захисту рослин, вмістом у сільськогосподарській продукції та сировині рослинного походження залишкової кількості пестицидів, агрохімікатів та важких металів;

погодження асортименту засобів захисту рослин, технічних умов їх виробництва і застосування, плану державних випробувань і реєстрації засобів захисту рослин, переліку

пестицидів, дозволених до використання в Україні, асортименту пестицидів, що завозяться в Україну;

участь у впровадженні у практику захисту рослин досягнень науки, техніки та екологічно безпечних для людини і довкілля методів та заходів щодо захисту рослин;

здійснення державного контролю за відповідністю вимогам сертифікатів якості засобів захисту рослин, у тому числі пестицидів, які завозяться в Україну, а також за додержанням регламентів їх застосування;

видача погодження на ввезення на територію України засобів захисту рослин;

вирішення інших питань, визначених законами України та покладених на нього актами Президента України.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту рослин, провадить свою діяльність разом з іншими центральними органами виконавчої влади, місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту рослин, є органом з оцінки відповідності сільськогосподарської продукції та сировини рослинного походження щодо вмісту в них залишкової кількості пестицидів, агрохімікатів та важких металів.

(Стаття 12 із змінами, внесеними згідно із Законами N 1628-IV від 18.03.2004, N 3370-IV від 19.01.2006, N 141-V від 14.09.2006, N 3042-VI від 17.02.2011; в редакції Закону N 5462-VI від 16.10.2012) (Статтю 13 виключено на підставі Закону N 5462-VI від 16.10.2012)

Стаття 14. Порядок запровадження особливого режиму захисту рослин

Особливий режим захисту рослин вводиться на території населеного пункту, району, області, декількох областей у разі масового розвитку і поширення особливо небезпечних шкідливих організмів і потреби в додаткових заходах та ресурсах щодо їх локалізації і ліквідації.

У разі масового розвитку і поширення особливо небезпечних шкідливих організмів головні державні фітосанітарні інспектори (або їх заступники) упродовж однієї доби після виявлення масового поширення особливо небезпечних шкідливих організмів вносять подання про запровадження особливого режиму захисту рослин до відповідного органу місцевого самоврядування, місцевого органу виконавчої влади або Кабінету Міністрів України.

(Частина друга статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5462-VI від 16.10.2012)

Територія особливого режиму захисту рослин встановлюється у межах населеного пункту, району, області відповідним органом місцевого самоврядування чи місцевим органом виконавчої влади, а в межах кількох областей - Кабінетом Міністрів України.

Орган, який прийняв рішення про запровадження або зняття особливого режиму захисту рослин, негайно повідомляє про це підприємства, установи та організації, розташовані на відповідній території, і громадян, які проживають на цій території.

У рішенні про запровадження особливого режиму захисту рослин зазначаються:

обставини, що спричинили запровадження особливого режиму захисту рослин;

межі території, на якій запроваджується особливий режим захисту рослин;

період, на який запроваджується особливий режим захисту рослин;

перелік особливо небезпечних шкідливих організмів та заходи щодо їх локалізації і ліквідації.

Стаття 15. Заходи, що здійснюються на території з особливим режимом захисту рослин

На території з особливим режимом захисту рослин здійснюються такі заходи:

знешкодження особливо небезпечних шкідливих організмів;

залучення та використання державних ресурсів (наукових, матеріальних тощо), а також ресурсів підприємств, установ, організацій усіх форм власності та громадян для локалізації і ліквідації особливо небезпечних шкідливих організмів з попереднім відшкодуванням їм понесених ними витрат;

інші заходи.

Стаття 16. Права Головного державного фітосанітарного інспектора України, головних державних фітосанітарних інспекторів та державних фітосанітарних інспекторів

(Назва статті 16 в редакції Закону N 5462-VI від 16.10.2012)

Головний державний фітосанітарний інспектор України, головні державні фітосанітарні інспектори та державні фітосанітарні інспектори мають право:

(Абзац перший частини першої статті 16 в редакції Закону N 5462-VI від 16.10.2012)

вимагати від підприємств, установ, організацій усіх форм власності та громадян, діяльність яких пов'язана із захистом рослин, дотримання законодавства про захист рослин;

безперешкодно відвідувати підприємства, установи, організації усіх форм власності та громадян, діяльність яких пов'язана з користуванням землею, лісом, водними об'єктами, вирощуванням рослин сільськогосподарського та іншого призначення, багаторічних і лісових насаджень, дерев, чагарників, рослинності закритого ґрунту, а також з реалізацією, переробкою, зберіганням і використанням рослин та сільськогосподарської продукції і сировини рослинного походження, з метою перевірки дотримання законодавства про захист рослин та в установленому порядку відбирати зразки ґрунту, води, насіння, рослин, сільськогосподарської продукції і сировини рослинного походження та інших матеріалів для проведення фітосанітарної діагностики та визначення вмісту залишкової кількості пестицидів, агрохімікатів та важких металів;

обмежувати, тимчасово забороняти або припиняти діяльність підприємств, установ, організацій усіх форм власності та громадян у разі порушення ними вимог технології та нормативно-правових актів з питань захисту рослин;

визначати і регулювати обсяги робіт, пов'язаних із захистом рослин, відповідно до фітосанітарного стану;

забороняти реалізацію засобів захисту рослин, які не відповідають вимогам щодо їх якості;

вимагати відсторонення від робіт осіб, діяльність яких безпосередньо пов'язана з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею засобами захисту рослин, а також працівників підприємств, установ та організацій усіх форм власності, фізичних осіб - підприємців, що організовують виконання таких робіт, які не мають допуску та посвідчення на право проведення робіт, пов'язаних з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею засобами захисту рослин;

погоджувати (засвідчувати) санітарні паспорти на складські приміщення для зберігання та торгівлі засобами захисту рослин у порядку, затвердженому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері захисту рослин;

(Абзац восьмий частини першої статті 16 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5462-VI від 16.10.2012)

одержувати від міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, підприємств, установ, організацій усіх форм власності та громадян необхідну інформацію з питань захисту рослин;

видавати обов'язкові для виконання розпорядження (приписи) про проведення підприємствами, установами, організаціями усіх форм власності та громадянами профілактичних і винищувальних заходів щодо захисту рослин;

здійснювати розширений контроль з метою перевірки:

1) вмісту у сільськогосподарській продукції та сировині рослинного походження залишкової кількості пестицидів, агрохімікатів та важких металів. У разі виявлення у сільськогосподарській продукції та сировині рослинного походження вмісту залишкової кількості пестицидів, агрохімікатів та важких металів у кількості, що перевищує встановлені норми, забороняти їх переробку та торгівлю ними;

2) дотримання умов зберігання сільськогосподарської продукції та сировини рослинного походження;

видавати сертифікати відповідності сільськогосподарської продукції та сировини рослинного походження щодо вмісту в них залишкової кількості пестицидів, агрохімікатів та важких металів;

видавати сертифікати про дотримання регламентів застосування пестицидів і агрохімікатів (тільки регуляторів росту рослин) у сільськогосподарській продукції та сировині рослинного походження;

розглядати справи та накладати адміністративні стягнення на осіб, винних у порушенні законодавства про захист рослин, а саме:

Головний державний фітосанітарний інспектор України та його заступники:

(Абзац сімнадцятий частини першої статті 16 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5462-VI від 16.10.2012)

на громадян - до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

на посадових осіб - до дев'яноста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

головні державні фітосанітарні інспектори Автономної Республіки Крим, областей та їх заступники:

(Абзац двадцятий частини першої статті 16 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5462-VI від 16.10.2012)

на громадян - до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

на посадових осіб - до дев'яноста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

головні державні фітосанітарні інспектори районів:

(Абзац двадцять третій частини першої статті 16 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5462-VI від 16.10.2012)

на громадян - до сорока неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

на посадових осіб - до сімдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Сплата штрафу не звільняє винних від відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок невиконання заходів щодо захисту рослин.

(Стаття 16 із змінами, внесеними згідно із Законом N 141-V від 14.09.2006; в редакції Закону N 3042-VI від 17.02.2011)

Стаття 16-1. Погодження та сертифікати, що видаються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту рослин

Погодження на ввезення на територію України засобів захисту рослин видається з метою недопущення ввезення заборонених, непридатних засобів і таких, що не відповідають вимогам щодо їх якості.

Погодження видається на кожну окрему партію засобів захисту рослин, що ввозиться на територію України.

Погодження на ввезення на територію України засобів захисту рослин видається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту рослин.

(Частина третя статті 16-1 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5462-VI від 16.10.2012)

Рішення про видачу або відмову у видачі погодження на ввезення на територію України засобів захисту рослин приймається протягом 10 днів з дня надходження заяви та відповідних документів на розгляд.

Підставою для прийняття рішення про відмову у видачі погодження є:

подання суб'єктом господарювання неповного пакета документів, необхідних для одержання погодження;

виявлення в документах, поданих суб'єктом господарювання, недостовірних відомостей;

негативний результат лабораторних досліджень.

(Абзац четвертий частини п'ятої статті 16-1 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5462-VI від 16.10.2012)

Підставою для переоформлення погодження на ввезення на територію України засобів захисту рослин є зміна найменування суб'єкта господарювання або його місцезнаходження.

Підставою для видачі дублікату погодження є його втрата або пошкодження.

Погодження на ввезення засобів захисту рослин може бути анульовано у разі:

(Абзац перший частини восьмої статті 16-1 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5462-VI від 16.10.2012)

звернення суб'єкта господарювання із заявою про анулювання погодження;
припинення діяльності суб'єкта господарювання;
встановлення факту надання в заяві та документах до неї недостовірної інформації;
визнання виданого погодження недійсним у судовому порядку;
порушення суб'єктом господарювання вимог законодавства у сфері захисту рослин.

Сертифікат про дотримання регламентів застосування пестицидів і агрохімікатів (тільки регуляторів росту рослин) у сільськогосподарській продукції та сировині рослинного походження необхідний при здійсненні експорту сільськогосподарської продукції та сировини рослинного походження.

Сертифікат відповідності сільськогосподарської продукції та сировини рослинного походження щодо вмісту в них залишкової кількості пестицидів, агрохімікатів та важких металів необхідний при здійсненні торгівлі та обігу на території України.

Сертифікат відповідності сільськогосподарської продукції та сировини рослинного походження щодо вмісту в них залишкової кількості пестицидів, агрохімікатів та важких металів і сертифікат про дотримання регламентів застосування пестицидів і агрохімікатів (тільки регуляторів росту рослин) у сільськогосподарській продукції та сировині рослинного походження видаються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту рослин. Рішення про видачу або відмову у видачі сертифікатів приймається протягом 10 днів з дня надходження заяви та відповідних документів на розгляд.

(Частина одинадцята статті 16-1 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5462-VI від 16.10.2012)

Підставою для прийняття рішення про відмову у видачі сертифікатів є:
подання суб'єктом господарювання неповного пакета документів, необхідних для одержання сертифікатів;

виявлення в документах, поданих суб'єктом господарювання, недостовірних відомостей;
негативний результат лабораторних досліджень.

(Абзац четвертий частини дванадцятої статті 16-1 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5462-VI від 16.10.2012)

Підставою для переоформлення сертифікатів є зміна найменування суб'єкта господарювання або його місцезнаходження.

Підставою для видачі дублікатів сертифікатів є їх втрата або пошкодження.

Сертифікати можуть бути анульовані у разі:

(Абзац перший частини п'ятнадцятої статті 16-1 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5462-VI від 16.10.2012)

звернення суб'єкта господарювання із заявою про анулювання сертифікатів;
припинення діяльності суб'єкта господарювання;

встановлення факту надання в заяві та документах недостовірної інформації;
визнання виданих сертифікатів недійсними у судовому порядку;

порушення суб'єктом господарювання вимог законодавства у сфері захисту рослин.

Порядок видачі погодження на ввезення на територію України засобів захисту рослин, сертифіката відповідності сільськогосподарської продукції та сировини рослинного походження щодо вмісту в них залишкової кількості пестицидів, агрохімікатів та важких металів і сертифіката про дотримання регламентів застосування пестицидів і агрохімікатів (тільки регуляторів росту рослин) у сільськогосподарській продукції та сировині рослинного походження, а також вичерпний перелік документів, необхідних для їх одержання, затверджуються Кабінетом Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері захисту рослин.

(Частина шістнадцята статті 16-1 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5462-VI від 16.10.2012)

Погодження на ввезення на територію України засобів захисту рослин, сертифікат відповідності сільськогосподарської продукції та сировини рослинного походження щодо вмісту в них залишкової кількості пестицидів, агрохімікатів та важких металів і сертифікат про дотримання регламентів застосування пестицидів і агрохімікатів (тільки регуляторів росту рослин) у сільськогосподарській продукції та сировині рослинного походження видаються безоплатно.

(Закон доповнено статтею 16-1 згідно із Законом N 3042-VI від 17.02.2011)

Стаття 16-2. Проведення аналітичних досліджень засобів захисту рослин

Засоби захисту рослин ввозяться на територію України за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту рослин, після проведення їх аналітичних досліджень.

(Частина перша статті 16-2 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5462-VI від 16.10.2012)

Ввезення на територію України засобів захисту рослин, що не пройшли процес визначення якісних показників, забороняється.

Відбір зразків засобів захисту рослин на митній території України здійснюється державними фітосанітарними інспекторами з метою проведення їх аналітичних досліджень у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

(Частина третя статті 16-2 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5462-VI від 16.10.2012)

Аналітичні дослідження засобів захисту рослин проводить центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту рослин.

(Частина четверта статті 16-2 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5462-VI від 16.10.2012) (Закон доповнено статтею 16-2 згідно із Законом N 3042-VI від 17.02.2011)

Стаття 17. Обов'язки Головного державного фітосанітарного інспектора України, головних державних фітосанітарних інспекторів та державних фітосанітарних інспекторів

(Назва статті 17 в редакції Закону N 5462-VI від 16.10.2012)

Головний державний фітосанітарний інспектор України, головні державні фітосанітарні інспектори та державні фітосанітарні інспектори зобов'язані:

(Абзац перший статті 17 в редакції Закону N 5462-VI від 16.10.2012) (Абзац другий статті 17 виключено на підставі Закону N 5462-VI від 16.10.2012)

прогнозувати розвиток і поширення шкідливих організмів;

своєчасно інформувати органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, а також підприємства, установи, організації усіх форм власності та громадян, діяльність яких пов'язана з користуванням землею, лісом, водними об'єктами, вирощуванням, реалізацією, переробкою, зберіганням і використанням рослин та продукції рослинного походження, про фітосанітарний стан, строки та методи проведення захисних заходів;

здійснювати контроль за виконанням загальнодержавних, міждержавних, регіональних цільових програм захисту рослин;

впроваджувати безпечні для здоров'я людини та охорони довкілля інтегровані та інші системи захисту рослин;

визначати обставини, межі території, час введення особливого режиму захисту рослин та заходи щодо локалізації і ліквідації особливо небезпечних шкідливих організмів, а також залучати в установленому законодавством порядку для цих цілей ресурси держави, а також ресурси підприємств, установ, організацій усіх форм власності та громадян з попереднім відшкодуванням їм понесених ними витрат;

вносити упродовж однієї доби до відповідного органу виконавчої влади чи органу місцевого самоврядування подання про запровадження особливого режиму та відповідних заходів захисту рослин;

в межах компетенції вести баланс потреб у засобах захисту рослин за асортиментом і обсягами їх виробництва в Україні та закупівлі за імпортом і погоджувати їх ввезення на територію адміністративно-територіальної одиниці;

(Абзац дев'ятий статті 17 в редакції Закону N 3042-VI від 17.02.2011)

проводити аналітичні дослідження засобів захисту рослин на відповідність їх сертифікатам якості, у тому числі тих, що завозяться на митну територію України, а також регламентів їх застосування тощо;

погоджувати асортимент і технічні умови виробництва, регламенти застосування, перелік пестицидів, дозволених до використання в Україні, а також їх асортимент, який закупається за імпортом.

Стаття 18. Права та обов'язки підприємств, установ, організацій та громадян у сфері захисту рослин

Підприємства, установи, організації усіх форм власності та громадяни у сфері захисту рослин мають право:

отримувати в установленому порядку повну та достовірну інформацію про появу, поширення, розвиток шкідливих організмів та їх шкодочинність;

брати участь у розробці та обговоренні проектів цільових програм захисту рослин, вносити пропозиції з цих питань до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту рослин;

на відшкодування збитків, завданих їм внаслідок порушення законодавства про захист рослин.

Підприємства, установи, організації усіх форм власності та громадяни зобов'язані у сфері захисту рослин:

проводити систематичні обстеження угідь, посівів, насаджень, продукції рослинного походження, сховищ тощо і в разі виявлення поширення шкідливих організмів інформувати про це центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту рослин;

додержувати технології вирощування рослин сільськогосподарського та іншого призначення;

допускати до робіт, пов'язаних із транспортуванням, зберіганням, застосуванням засобів захисту рослин, їх торгівлею, лише осіб, які пройшли згідно з цим Законом спеціальну підготовку та мають на те відповідне посвідчення і допуск, що видаються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту рослин, щороку;

(Частина другу статті 18 доповнено абзацом згідно із Законом N 1628-IV від 18.03.2004; із змінами, внесеними згідно із Законом N 3042-VI від 17.02.2011)

повідомляти центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту рослин, про вивезення/ввезення з/до адміністративно-територіальної одиниці асортименту засобів захисту рослин;

(Частина другу статті 18 доповнено новим абзацом згідно із Законом N 3042-VI від 17.02.2011; із змінами, внесеними згідно із Законом N 5462-VI від 16.10.2012)

отримувати сертифікат відповідності сільськогосподарської продукції та сировини рослинного походження щодо вмісту в них залишкової кількості пестицидів, агрохімікатів та важких металів;

(Частина другу статті 18 доповнено новим абзацом згідно із Законом N 3042-VI від 17.02.2011)

отримувати сертифікат про дотримання регламентів застосування пестицидів і агрохімікатів (тільки регуляторів росту рослин) у сільськогосподарській продукції та сировині рослинного походження;

(Частина другу статті 18 доповнено новим абзацом згідно із Законом N 3042-VI від 17.02.2011)

своєчасно проводити комплекс профілактичних і винищувальних заходів щодо боротьби з шкідниками, хворобами і бур'янами;

виконувати регламенти зберігання, транспортування та застосування засобів захисту рослин; використовувати відповідну техніку, обладнання та засоби громадської і особистої безпеки;

відшкодувати підприємствам, установам, організаціям усіх форм власності та громадянам завдані їм збитки в установленому законодавством порядку;

сприяти державним фітосанітарним інспекторам у виконанні покладених на них обов'язків.

(Абзац дванадцятий частини другої статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5462-VI від 16.10.2012)

Стаття 19. Гарантії діяльності посадових осіб, які здійснюють державний контроль у сфері захисту рослин

Головний державний фітосанітарний інспектор України, головні державні фітосанітарні інспектори, державні фітосанітарні інспектори у своїй діяльності незалежні і керуються Конституцією України, цим Законом, іншими актами законодавства.

(Частина перша статті 19 в редакції Закону N 1628-IV від 18.03.2004; із змінами, внесеними згідно із Законом N 5462-VI від 16.10.2012)

Рішення державного фітосанітарного інспектора, прийняте у межах його повноважень, є обов'язковим до виконання.

(Частина друга статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5462-VI від 16.10.2012)

Образа особи, яка здійснює державний контроль у сфері захисту рослин, а також опір, погрози, насильство та інші дії, що перешкоджають виконанню покладених на неї обов'язків, тягнуть за собою відповідальність, встановлену законом.

Майнова шкода, завдана особі, яка здійснює державний контроль у сфері захисту рослин, у зв'язку з виконанням нею службових обов'язків, компенсується у повному обсязі за рахунок коштів Державного бюджету України з наступним стягненням цієї суми з винних осіб.

Використання спеціалістів із захисту рослин для виконання робіт, не пов'язаних із захистом рослин, забороняється, якщо інше не передбачено законами України.

Будь-які вказівки посадових осіб не можуть бути підставою для незаконних дій або бездіяльності спеціалістів із захисту рослин.

Стаття 20. Соціальний і правовий захист спеціалістів із захисту рослин

Місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації усіх форм власності забезпечують спеціалістам із захисту рослин належні виробничі та житлові умови, а також медичне і транспортне обслуговування.

Спеціалісти із захисту рослин підлягають обов'язковому страхуванню на випадок каліцтва або професійного захворювання, одержаних при виконанні службових обов'язків, у порядку, встановленому законодавством.

У разі такого каліцтва або професійного захворювання спеціалістам із захисту рослин виплачується одноразова грошова допомога у розмірі від трирічної до п'ятирічної заробітної плати залежно від ступеня втрати працездатності.

Спеціалістам із захисту рослин, які проживають і працюють за спеціальністю у сільській місцевості, селищах міського типу, відповідно до законодавства надається право на безплатне користування житлом, опаленням та освітленням, пільгове кредитування на обзаведення господарством, на будівництво індивідуальних жилих будинків, придбання худоби. Це право зберігається за спеціалістами із захисту рослин - пенсіонерами, які працювали у сфері захисту рослин у сільській місцевості і проживають там.

Пільги на безплатне користування житлом з опаленням та освітленням, передбачені абзацом першим цього пункту, надаються:

працівникам за умови, якщо розмір наданих пільг у грошовому еквіваленті разом із середньомісячним сукупним доходом працівника за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України;

пенсіонерам за умови, якщо середньомісячний сукупний дохід сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

(Статтю 20 доповнено частиною згідно із Законом N 107-VI від 28.12.2007 - зміну визнано неконституційною згідно з Рішенням Конституційного Суду N 10-рп/2008 від 22.05.2008)

Спеціалісти із захисту рослин для виконання службових обов'язків забезпечуються службовими транспортними засобами. У разі використання ними особистого автомобільного транспорту в службових цілях їм виплачується грошова компенсація у встановлених розмірах.

Моральне та матеріальне заохочення, надбавки до заробітної плати за шкідливі умови праці, надурочні роботи спеціалістів із захисту рослин здійснюються відповідно до законодавства.

Розділ III

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ЗАХИСТ РОСЛИН. ВІДШКОДУВАННЯ ЗБИТКІВ, РОЗГЛЯД СПОРІВ У СФЕРІ ЗАХИСТУ РОСЛИН

Стаття 21. Відповідальність за порушення законодавства про захист рослин
Порушення законодавства про захист рослин тягне за собою дисциплінарну, адміністративну, цивільно-правову або кримінальну відповідальність згідно із законом.
Відповідальність за порушення законодавства про захист рослин несуть особи, винні у:
поширенні шкідливих організмів внаслідок порушення технології вирощування або зберігання рослин сільськогосподарського та іншого призначення;
поширенні шкідливих організмів внаслідок несвоєчасного проведення комплексу профілактичних і винищувальних заходів щодо боротьби зі шкідниками, хворобами і бур'янами;
екологічно необґрунтованому здійсненні захисту рослин;
недотриманні вимог нормативно-правових актів з питань захисту рослин, що призвело або може призвести до пошкодження, погіршення стану рослин та якості продукції рослинного походження, а також забруднення довкілля;
неповідомленні (приховуванні) або наданні неправдивої інформації про загрозу посівам, деревним насадженням, іншій рослинності відкритого та закритого ґрунту, а також продукції рослинного походження від шкідливих організмів;
ввезенні на територію України, реалізації та застосуванні засобів захисту рослин, речовин і сировини для їх виготовлення, що не пройшли державних випробувань і реєстрації, а також у торгівлі засобами захисту рослин, термін придатності яких закінчився;
недотриманні правил торгівлі засобами захисту рослин;
ухиленні від пред'явлення або неперед'явленні засобів захисту рослин, сільськогосподарської продукції та сировини рослинного походження для проведення їх огляду, аналітичних досліджень;
неповідомленні відповідної державної інспекції захисту рослин про вивезення/ввезення з/до адміністративно-територіальної одиниці асортименту засобів захисту рослин;
неотриманні сертифіката відповідності сільськогосподарської продукції та сировини рослинного походження щодо вмісту в них залишкової кількості пестицидів, агрохімікатів та важких металів;
непроходженні спеціальної підготовки та неотриманні відповідного допуску та посвідчення на право проведення робіт, пов'язаних з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею засобами захисту рослин;
порушенні регламентів зберігання, транспортування, застосування та торгівлі засобами захисту рослин;
неотриманні сертифіката про дотримання регламентів застосування пестицидів і агрохімікатів (тільки регуляторів росту рослин) у сільськогосподарській продукції та сировині рослинного походження;
невиконанні законних вимог посадових осіб, які здійснюють державний контроль за додержанням законодавства про захист рослин.
Законами України може бути встановлено відповідальність і за інші види порушень у сфері захисту рослин.

(Стаття 21 в редакції Закону N 3042-VI від 17.02.2011)

Стаття 22. Відшкодування збитків, завданих внаслідок порушення законодавства про захист рослин

Підприємства, установи, організації усіх форм власності та громадяни, які своїми діями або бездіяльністю сприяли поширенню шкідливих організмів, відшкодовують завдані збитки відповідно до законодавства України.

Стаття 23. Розгляд спорів з питань захисту рослин

Спори, що виникають у сфері захисту рослин, вирішуються судом у встановленому законодавством порядку.

Розділ IV

НАУКОВЕ, ФІНАНСОВЕ ТА МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХОДІВ ЩОДО ЗАХИСТУ РОСЛИН

Стаття 24. Професійна діяльність у сфері захисту рослин

Професійною діяльністю у сфері захисту рослин можуть займатися громадяни, які мають вищу освіту відповідного рівня і професійного спрямування.

На підприємствах, в установах та організаціях усіх форм власності роботи, пов'язані із захистом рослин, проводяться працівниками, які пройшли відповідну підготовку з технології захисту рослин, і тільки під безпосереднім керівництвом спеціалістів із захисту рослин.

Громадяни, яким земельні ділянки належать на праві власності або праві користування і які займаються вирощуванням сільськогосподарських та інших рослин і насаджень, мають бути обізнані із засобами захисту рослин і технологією їх застосування. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту рослин, повинен сприяти їм у цьому.

(Частина третя статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5462-VI від 16.10.2012)

Стаття 25. Підготовка кадрів, підвищення кваліфікації, перепідготовка та атестація спеціалістів із захисту рослин

Підготовка спеціалістів із захисту рослин здійснюється на факультетах захисту рослин у вищих сільськогосподарських навчальних закладах.

Післядипломне навчання спеціалістів із захисту рослин здійснюється на факультетах захисту рослин, курсах підвищення кваліфікації у вищих навчальних закладах, навчальних комбінатах (центрах), школах та на спеціалізованих курсах.

Періодичність підвищення кваліфікації - не рідше одного разу на 5 років.

Підготовка і перепідготовка, підвищення кваліфікації кадрів масових професій, підприємств, установ та організацій усіх форм власності, фермерських господарств, які проводять роботи, пов'язані із захистом рослин, здійснюються у навчальних комбінатах (центрах), на спеціалізованих курсах.

(Частина четверта статті 25 із змінами, внесеними згідно із Законами N 141-V від 14.09.2006, N 5462-VI від 16.10.2012)

Плата за навчання спеціалістів центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту рослин здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України, а спеціалістів сільськогосподарських підприємств, установ і організацій, незалежно від форм власності, фермерських господарств та тих, які працюють на підприємницьких засадах, - за рахунок коштів цих підприємств, установ, організацій і господарств або ж за рахунок власних коштів.

(Частина п'ята статті 25 в редакції Закону N 1628-IV від 18.03.2004)

Спеціалісти центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту рослин, підлягають атестації у встановленому законодавством порядку. За результатами атестації визначаються відповідність працівника займаній посаді, рівень його кваліфікації, категорія, а також встановлюється посадовий оклад згідно з законодавством України.

Стаття 26. Наукове забезпечення захисту рослин

Наукове забезпечення захисту рослин здійснюється Національною академією наук України, Національною академією аграрних наук України, центральним органом виконавчої влади,

що реалізує державну політику у сфері захисту рослин, через мережу наукових і науково-дослідних установ та організацій.

(Стаття 26 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5462-VI від 16.10.2012)

Стаття 27. Фінансування заходів щодо захисту рослин

Фінансування заходів щодо захисту рослин здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України, коштів підприємств, установ, організацій усіх форм власності, громадян та інших не заборонених законами України джерел.

Фінансування розроблення та виконання загальнодержавних, міждержавних, регіональних цільових програм захисту рослин, запобіжні заходи щодо поширення, локалізації та ліквідації карантинних і особливо небезпечних шкідливих організмів, а також контрольні обстеження сільськогосподарських угідь здійснюються за рахунок коштів Державного бюджету України в порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України, а також за рахунок коштів підприємств, установ, організацій усіх форм власності та громадян.

Стаття 28. Фінансування та матеріально-технічне забезпечення центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту рослин

Фінансування та матеріально-технічне забезпечення центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту рослин, здійснюється за рахунок коштів загального та спеціального фондів Державного бюджету України.

Джерелами фінансування центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту рослин, за рахунок спеціального фонду Державного бюджету України можуть бути надходження від надання платних послуг за проведення огляду, обстеження посівів сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень, аналітичних досліджень засобів захисту рослин щодо відповідності їх сертифіката якості, навчання працівників, які безпосередньо виконують роботи із захисту рослин, надання консультативних та інших послуг, реалізації виготовлених ними біологічних засобів захисту рослин.

(Стаття 28 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1628-IV від 18.03.2004)

Стаття 29. Міжнародне співробітництво у сфері захисту рослин

Україна бере участь у міжнародному співробітництві у сфері захисту рослин на основі багатосторонніх та двосторонніх угод.

Участь України у міжнародному співробітництві у сфері захисту рослин здійснюється в порядку, встановленому законодавством України, шляхом:

проведення спільних наукових досліджень;

розроблення і реалізації міжнародних програм із захисту рослин;

здійснення взаємного обміну інформацією у сфері захисту рослин, вивчення міжнародного досвіду;

проведення та участі у міжнародних конференціях, конгресах, симпозіумах, виставках тощо.

Якщо міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлені інші правила, ніж ті, що передбачені цим Законом, то застосовуються правила міжнародного договору.

Розділ V

ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України до 1 лютого 1999 року:

подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законів України у відповідність із Законом України "Про захист рослин";

привести у відповідність з цим Законом свої нормативно-правові акти;

забезпечити перегляд і скасування міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади України їхніх нормативно-правових актів, що суперечать цьому Закону.

ЗАКОН УКРАЇНИ ПРО ЛІЦЕНЗУВАННЯ ПЕВНИХ ВИДІВ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Цей Закон визначає види господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню, порядок їх ліцензування, встановлює державний контроль у сфері ліцензування, відповідальність суб'єктів господарювання та органів ліцензування за порушення законодавства у сфері ліцензування.

Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі терміни вживаються у такому значенні:

анулювання ліцензії - позбавлення ліцензіата органом ліцензування права на провадження певного виду господарської діяльності;

виробництво (виготовлення) - діяльність, пов'язана з випуском продукції, яка включає всі стадії технологічного процесу, а також реалізацію продукції власного виробництва;

господарська діяльність - будь-яка діяльність, у тому числі підприємницька, юридичних осіб, а також фізичних осіб - підприємців, пов'язана з виробництвом (виготовленням) продукції, торгівлею, наданням послуг, виконанням робіт;

ліцензіат - суб'єкт господарювання, який одержав ліцензію на провадження певного виду господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню;

ліцензія - документ державного зразка, який засвідчує право ліцензіата на провадження зазначеного в ньому виду господарської діяльності протягом визначеного строку у разі його встановлення Кабінетом Міністрів України за умови виконання ліцензійних умов;

(Абзац шостий частини першої статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1759-VI від 15.12.2009)

ліцензійні умови - установлені з урахуванням вимог законів вичерпний перелік організаційних, кваліфікаційних та інших спеціальних вимог, обов'язкових для виконання при провадженні видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню;

ліцензування - видача, переоформлення та анулювання ліцензій, видача дублікатів ліцензій, ведення ліцензійних справ та ліцензійних реєстрів, контроль за додержанням ліцензіатами ліцензійних умов, видача розпоряджень про усунення порушень ліцензійних умов, а також розпоряджень про усунення порушень законодавства у сфері ліцензування;

місце провадження фізичною особою - підприємцем господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню, - територія, приміщення, що відповідають вимогам ліцензійних умов та належать фізичній особі - підприємцю на праві власності та/або користування;

(Статтю 1 доповнено новим абзацом згідно із Законом N 3994-VI від 03.11.2011)

орган ліцензування - орган виконавчої влади, визначений Кабінетом Міністрів України, уповноважений законом державний колегіальний орган, спеціально уповноважений виконавчий орган рад для ліцензування певних видів господарської діяльності;

(Абзац частини першої статті 1 в редакції Закону N 3610-VI від 07.07.2011)

плата за ліцензію - разовий платіж, що вноситься суб'єктом господарювання за одержання ліцензії;

повторне порушення - вчинення ліцензіатом протягом строку дії ліцензії повторного порушення певних ліцензійних умов після застосування санкцій за аналогічне порушення;

розпорядження про усунення порушень ліцензійних умов - рішення органу ліцензування про необхідність усунення ліцензіатом у встановлені строки порушень ліцензійних умов;

(Абзац частини першої статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1571-VI від 25.06.2009)

розпорядження про усунення порушень законодавства у сфері ліцензування - рішення спеціально уповноваженого органу з питань ліцензування про необхідність усунення органом ліцензування в установлені строки порушень законодавства у сфері ліцензування;

(Абзац частини першої статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1571-VI від 25.06.2009)

суб'єкт господарювання - зареєстрована в установленому законодавством порядку юридична особа незалежно від її організаційно-правової форми та форми власності, яка провадить господарську діяльність, крім органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також фізична особа - підприємець, а також інвестор, у тому числі іноземний, що є стороною угоди про розподіл продукції відповідно до Закону України "Про угоди про розподіл продукції", його підрядник, субпідрядник, постачальник та інший контрагент, що виконує роботи, передбачені угодою про розподіл продукції, на основі договорів з інвестором;

(Визначення терміна "суб'єкт господарювання" статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2562-VI від 23.09.2010)

торгівля - будь-які операції, що здійснюються за договорами купівлі-продажу, міни, поставки та іншими цивільно-правовими договорами, які передбачають передачу прав власності на товари.

Стаття 2. Сфера дії Закону

Дія цього Закону поширюється на всіх суб'єктів господарювання.

Види господарської діяльності, не передбачені у статті 9 цього Закону, не підлягають ліцензуванню.

(Стаття 2 із змінами, внесеними згідно із Законами N 2209-III від 11.01.2001, N 2664-III від 12.07.2001, N 2984-III від 17.01.2002, N 1280-IV від 18.11.2003, N 2800-IV від 06.09.2005, N 3317-IV від 12.01.2006, N 530-V від 22.12.2006, N 1026-V від 16.05.2007, N 2289-VI від 01.06.2010, N 2467-VI від 08.07.2010, N 2562-VI від 23.09.2010; в редакції Закону N 2608-VI від 19.10.2010)

Стаття 3. Основні принципи державної політики у сфері ліцензування

Основними принципами державної політики у сфері ліцензування є:

забезпечення рівності прав, законних інтересів усіх суб'єктів господарювання;

захист прав, законних інтересів, життя та здоров'я громадян, захист навколишнього природного середовища та забезпечення безпеки держави;

встановлення єдиного порядку ліцензування видів господарської діяльності на території України та визначення його особливостей для окремих видів господарської діяльності, що зумовлені специфікою їх провадження, у законах, що регулюють відносини у відповідній сфері, крім випадків, передбачених частиною першою статті 9 цього Закону;

(Абзац четвертий частини першої статті 3 в редакції Закону N 1571-VI від 25.06.2009; із змінами, внесеними згідно із Законом N 2608-VI від 19.10.2010)

встановлення єдиного переліку видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню; запровадження ліцензування окремого виду господарської діяльності у разі недостатності інших засобів державного регулювання господарської діяльності, визначених відповідним законом.

(Частина першу статті 3 доповнено абзацом шостим згідно із Законом N 1571-VI від 25.06.2009)

Ліцензування не може використовуватися для обмеження конкуренції у провадженні господарської діяльності.

Ліцензія є єдиним документом дозвільного характеру, який дає право на зайняття певним видом господарської діяльності, що відповідно до законодавства підлягає обмеженню.

Стаття 4. Повноваження органів державної влади у сфері ліцензування

Верховна Рада України визначає основні напрями державної політики у сфері ліцензування, законодавчі основи її реалізації.

Реалізацію державної політики у сфері ліцензування здійснює Кабінет Міністрів України, спеціально уповноважений орган з питань ліцензування, а також органи виконавчої влади, визначені Кабінетом Міністрів України, уповноважені законом державні колегіальні органи, спеціально уповноважені виконавчі органи рад, уповноважені провадити ліцензування певних видів господарської діяльності.

(Частина друга статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3610-VI від 07.07.2011)

Розробку та реалізацію державної політики ліцензування телерадіомовлення здійснює Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення.

(Статтю 4 доповнено частиною третьою згідно із Законом N 3317-IV від 12.01.2006)

Стаття 5. Спеціально уповноважений орган з питань ліцензування

Спеціально уповноважений орган з питань ліцензування:

розробляє основні напрями розвитку ліцензування;

розробляє проекти нормативно-правових актів з питань ліцензування;

погоджує проекти нормативно-правових актів з питань ліцензування, що розробляються та приймаються органами виконавчої влади;

узагальнює практику застосування нормативно-правових актів з питань ліцензування;

здійснює нагляд за додержанням органами ліцензування законодавства у сфері ліцензування та дає роз'яснення щодо його застосування;

(Абзац шостий частини першої статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1571-VI від 25.06.2009)

здійснює методичне керівництво, інформаційне забезпечення діяльності органів ліцензування;

визначає форми документів у сфері ліцензування та правила їх оформлення;

погоджує за поданням органу ліцензування ліцензійні умови провадження певного виду господарської діяльності та порядок контролю за їх додержанням, крім випадків, передбачених цим Законом;

(Абзац дев'ятий частини першої статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законами N 2340-IV від 13.01.2005, N 1571-VI від 25.06.2009)

формує експертно-апеляційну раду;

організовує підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації фахівців з ліцензування;

веде Єдиний ліцензійний реєстр;

організовує замовлення, постачання, облік і звітність витрачання бланків ліцензій;

видає розпорядження про усунення порушень законодавства у сфері ліцензування.

(Абзац чотирнадцятий частини першої статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1571-VI від 25.06.2009)(Абзац п'ятнадцятий частини першої статті 5 виключено на підставі Закону N 1571-VI від 25.06.2009)

Для забезпечення підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців з ліцензування спеціально уповноважений орган з питань ліцензування здійснює розроблення навчальних програм, методичних рекомендацій та посібників, установлює порядок підготовки та атестації фахівців з ліцензування.

Для здійснення своїх повноважень спеціально уповноважений орган з питань ліцензування має свої територіальні органи, які діють на підставі положень, що затверджуються спеціально уповноваженим органом з питань ліцензування.

Розпорядження спеціально уповноваженого органу з питань ліцензування, прийняті у межах його компетенції, є обов'язковими до виконання органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, юридичними особами всіх форм власності, а також фізичними особами - підприємцями.

Розпорядження спеціально уповноваженого органу з питань ліцензування можуть бути оскаржені до суду.

Стаття 6. Орган ліцензування

Орган ліцензування:

забезпечує виконання законодавства у сфері ліцензування;

затверджує ліцензійні умови провадження певного виду господарської діяльності та порядок контролю за їх додержанням за погодженням із спеціально уповноваженим органом з питань ліцензування, крім випадків, передбачених цим Законом;

(Абзац третій частини першої статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2340-IV від 13.01.2005; в редакції Закону N 1571-VI від 25.06.2009)

видає та переоформлює ліцензії, видає дублікати ліцензій на певний вид господарської діяльності, приймає рішення про визнання ліцензій недійсними; здійснює у межах своєї компетенції контроль за додержанням ліцензіатами ліцензійних умов;

видає розпорядження про усунення порушень ліцензійних умов;

анулює ліцензії на певний вид господарської діяльності;

формує і веде ліцензійний реєстр.

Орган ліцензування, яким є центральний орган виконавчої влади чи державний колегіальний орган, що здійснює передбачені цією статтею повноваження, може делегувати їх своїм структурним територіальним підрозділам.

(Частина друга статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3610-VI від 07.07.2011)

Повноваження органу ліцензування не можуть бути делеговані іншим особам, у тому числі створеним органом ліцензування, крім випадку, передбаченого цим Законом. У разі якщо Кабінет Міністрів України визначає органом ліцензування Раду міністрів Автономної Республіки Крим, відповідні повноваження за рішенням Ради міністрів Автономної Республіки Крим можуть передаватися відповідним міністерствам та республіканським комітетам Автономної Республіки Крим.

(Частина третя статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1571-VI від 25.06.2009)

Орган ліцензування не може доручати іншим особам визначати спроможність суб'єктів господарювання виконувати ліцензійні умови згідно з поданими документами.

Фінансування органу ліцензування здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України або місцевого бюджету.

Стаття 7. Експертно-апеляційна рада

Експертно-апеляційна рада є колегіальним органом, створеним при спеціально уповноваженому органі з питань ліцензування. У своїй діяльності експертно-апеляційна рада керується Конституцією України, законами України, актами Президента України та Кабінету Міністрів України.

Рішення експертно-апеляційної ради мають характер експертних висновків і є обов'язковими для розгляду спеціально уповноваженим органом з питань ліцензування.

До компетенції експертно-апеляційної ради належать:

експертиза проектів нормативно-правових актів органів виконавчої влади з питань ліцензування;

розроблення рекомендацій з основних проблем державної політики у сфері ліцензування;

надання попередніх висновків щодо пропозицій органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян і підприємців щодо доцільності запровадження ліцензування певних видів господарської діяльності чи його скасування;

розгляд заяв, претензій та скарг суб'єктів господарювання на рішення органів ліцензування щодо порушення цими органами законодавства у сфері ліцензування;

аналіз стану та розроблення рекомендацій щодо вдосконалення ліцензування.

Склад експертно-апеляційної ради формується з державних службовців, науковців, інших фахівців та представників громадських організацій. Положення про експертно-апеляційну раду та її склад затверджується Кабінетом Міністрів України.

Експертно-апеляційну раду очолює голова спеціально уповноваженого органу з питань ліцензування.

До складу експертно-апеляційної ради залучаються незалежні експерти та представники громадських організацій у кількості не менше ніж двадцять відсотків загальної кількості членів цієї ради.

Організаційне, інформаційне та матеріально-технічне забезпечення діяльності експертно-апеляційної ради здійснює спеціально уповноважений орган з питань ліцензування.

Експертно-апеляційна рада має право залучати для консультацій та експертизи державних службовців, науковців та інших фахівців на громадських засадах.

Проекти нормативно-правових актів, пропозиції та звернення (апеляції) розглядаються експертно-апеляційною радою протягом двадцяти робочих днів з дня їх реєстрації в спеціально уповноваженому органі з питань ліцензування.

Рішення експертно-апеляційної ради приймається більшістю голосів від загальної кількості членів експертно-апеляційної ради.

За результатами розгляду поданих проектів нормативно-правових актів, пропозицій та звернень (апеляцій) приймається рішення експертно-апеляційної ради, яке оформляється протоколом, що підписується головою та секретарем експертно-апеляційної ради.

Рішення експертно-апеляційної ради з питань звернень (апеляцій) є підставою для видання спеціально уповноваженим органом з питань ліцензування розпорядження про усунення порушень законодавства у сфері ліцензування, допущених органом ліцензування.

Стаття 8. Ліцензійні умови

Ліцензійні умови є нормативно-правовим актом, положення якого встановлюють кваліфікаційні, організаційні, технологічні та інші вимоги для провадження певного виду господарської діяльності.

Суб'єкт господарювання зобов'язаний провадити певний вид господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню, відповідно до встановлених для цього виду діяльності ліцензійних умов.

У ліцензійні умови щодо видів господарської діяльності, для провадження яких необхідні спеціальні знання, включаються кваліфікаційні вимоги до працівників суб'єктів господарювання - юридичних осіб та (або) до фізичних осіб - підприємців.

У разі якщо для провадження певних видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню, необхідні особливі вимоги щодо будівель, приміщень, обладнання, інших технічних засобів, такі вимоги включаються до ліцензійних умов.

У ліцензійних умовах встановлюється вимога до суб'єкта господарювання щодо необхідності подання повідомлення органу ліцензування про зміну даних, зазначених у документах, що додавалися до заяви про видачу ліцензії, у визначений цим Законом строк.

(Статтю 8 доповнено частиною згідно із Законом N 1759-VI від 15.12.2009) (Частину статті 8 виключено на підставі Закону N 1571-VI від 25.06.2009) (Частину сьому статті 8 виключено на підставі Закону N 2608-VI від 19.10.2010)

У разі якщо суб'єкт господарювання провадить вид господарської діяльності, зазначений у частині третій статті 9 цього Закону, не в повному обсязі, а частково, ліцензійні умови поширюються на суб'єкта господарювання виключно в частині, що встановлює вимоги до провадження господарської діяльності, зазначеної в ліцензії.

(Частина восьма статті 8 в редакції Закону N 2608-VI від 19.10.2010)

Ліцензійні умови та зміни до ліцензійних умов підлягають оприлюдненню у порядку, встановленому законодавством, і набувають чинності через десять днів з дати державної реєстрації нормативно-правового акта, якщо в ньому не передбачений пізніший строк набрання чинності.

Стаття 9. Види господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню

Відповідно до спеціальних законів ліцензуванню підлягають такі види господарської діяльності:

- 1) банківська діяльність;
- 2) професійна діяльність на ринку цінних паперів;
- 3) із надання фінансових послуг;
- 4) зовнішньоекономічна діяльність;
- 5) діяльність у галузі телебачення і радіомовлення;
- 6) діяльність у сфері електроенергетики та використання ядерної енергії;
- 7) діяльність у сфері освіти;

(Пункт 8 частини першої статті 9 виключено на підставі Закону N 4023-VI від 15.11.2011)

- 9) виробництво і торгівля спиртом етиловим, коньячним і плодовим, алкогольними напоями та тютюновими виробами;

10) діяльність у сфері телекомунікацій;

11) будівельна діяльність;

12) надання послуг з перевезення пасажирів, вантажу повітряним транспортом.

(Частина першу статті 9 доповнено пунктом 12 згідно із Кодексом N 3393-VI від 19.05.2011)

Господарська діяльність з обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, виробництва лікарських засобів, оптової та роздрібною торгівлі лікарськими засобами, а також охоронна діяльність підлягають ліцензуванню відповідно до цього Закону з урахуванням особливостей, визначених законами України "Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори", "Про лікарські засоби" та "Про охоронну діяльність".

(Частина друга статті 9 в редакції Законів N 4196-VI від 20.12.2011, N 4616-VI від 22.03.2012)

Відповідно до цього Закону ліцензуванню підлягають такі види господарської діяльності:

1) виробництво та ремонт вогнепальної зброї невійськового призначення і боєприпасів до неї, холодної зброї, пневматичної зброї калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів на секунду, торгівля вогнепальною зброєю невійськового призначення та боєприпасами до неї, холодною зброєю, пневматичною зброєю калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів на секунду;

2) виробництво вибухових матеріалів промислового призначення (згідно з переліком, що затверджується спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань нагляду за охороною праці та державного гірничого нагляду);

3) виробництво особливо небезпечних хімічних речовин; операції у сфері поводження з небезпечними відходами, збирання і заготівля окремих видів відходів як вторинної сировини (згідно з переліками, що визначаються Кабінетом Міністрів України);

4) видобуток дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органогенного утворення, напівдорогоцінного каміння;

(Пункт 5 частини третьої статті 9 виключено на підставі Закону N 4196-VI від 20.12.2011)

б) виробництво ветеринарних медикаментів і препаратів, оптова, роздрібна торгівля ветеринарними медикаментами і препаратами;

7) торгівля пестицидами та агрохімікатами (тільки регуляторами росту рослин);

8) виробництво спеціальних засобів, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії, індивідуального захисту, активної оборони та їх продаж;

9) розроблення, виготовлення спеціальних технічних засобів для зняття інформації з каналів зв'язку, інших засобів негласного отримання інформації, торгівля спеціальними технічними засобами для зняття інформації з каналів зв'язку, іншими засобами негласного отримання інформації;

10) надання послуг у галузі криптографічного захисту інформації (крім послуг електронного цифрового підпису), торгівля криптосистемами і засобами криптографічного захисту інформації (згідно з переліком, що визначається Кабінетом Міністрів України);

11) впровадження, ввезення, вивезення голографічних захисних елементів;

12) надання послуг у галузі технічного захисту інформації (згідно з переліком, що визначається Кабінетом Міністрів України);

13) виготовлення бланків цінних паперів;

(Пункт 13 частини третьої статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законами N 5316-VI від 02.10.2012; зміни до пункту 13 частини третьої статті 9 див. в Законі N 5492-VI від 20.11.2012)

14) транспортування нафти, нафтопродуктів магістральним трубопроводом, транспортування природного, нафтового газу і газу (метану) вугільних родовищ трубопроводами та їх розподіл;

15) постачання природного газу, газу (метану) вугільних родовищ за регульованим та нерегульованим тарифом;

- 16) зберігання природного газу, газу (метану) вугільних родовищ в обсягах, що перевищують рівень, встановлений ліцензійними умовами;
- 17) централізоване водопостачання та водовідведення;
- 18) розроблення, випробування, виробництво, експлуатація ракет-носіїв, космічних апаратів та їх складових частин, наземного комплексу управління космічними апаратами та його складових частин;
- 19) культивування рослин, включених до таблиці I Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, затвердженого Кабінетом Міністрів України, розроблення, виробництво, виготовлення, зберігання, перевезення, придбання, реалізація (відпуск), ввезення на територію України, вивезення з території України, використання, знищення наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, включених до зазначеного Переліку;
- 20) медична практика;
- 21) переробка донорської крові та її компонентів, виготовлення з них препаратів, крім діяльності банків пуповинної крові, інших тканин і клітин людини;
- 22) діяльність банків пуповинної крові, інших тканин і клітин людини згідно з переліком, затвердженим Міністерством охорони здоров'я України (діяльність банків пуповинної крові, інших тканин і клітин людини);
- 23) ветеринарна практика;
- 24) випуск та проведення лотерей;
(Див. пункт 1 розділу II Закону N 2608-VI від 19.10.2010 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5204-VI від 06.09.2012)
- 25) надання послуг з перевезення пасажирів, небезпечних вантажів, багажу річковим, морським, автомобільним, залізничним транспортом;
(Пункт 25 частини третьої статті 9 із змінами, внесеними згідно із Кодексом N 3393-VI від 19.05.2011)
- 26) заготівля, переробка, металургійна переробка металобрухту кольорових і чорних металів;
- 27) збирання, первинна обробка відходів і брухту дорогоцінних металів та дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органогенного утворення, напівдорогоцінного каміння;
- 28) надання послуг і виконання робіт протипожежного призначення;
(Пункт 29 частини третьої статті 9 виключено на підставі Закону N 4616-VI від 22.03.2012)
- 30) туроператорська діяльність;
(Пункт 31 частини третьої статті 9 виключено на підставі Закону N 4212-VI від 22.12.2011)
- 32) посередництво у працевлаштуванні на роботу за кордоном;
- 33) проведення землеоціночних робіт та земельних торгів;
(Пункт 33 частини третьої статті 9 в редакції Закону N 5394-VI від 02.10.2012)
- 34) діяльність, пов'язана з промисловим виловом риби, крім внутрішніх водойм (ставків) господарств;
- 35) митна брокерська діяльність;
(Пункт 35 частини третьої статті 9 в редакції Закону N 4496-VI від 13.03.2012)
- 36) виробництво, експорт та імпорт дисків для лазерних систем зчитування, матриць;
- 37) торгівля племінними (генетичними) ресурсами, проведення генетичної експертизи походження та аномалій тварин;
- 38) проведення фумігації (знезараження) об'єктів регулювання, визначених Законом України "Про карантин рослин", які переміщуються через державний кордон України та карантинні зони;
- 39) діяльність, пов'язана з виробництвом, торгівлею піротехнічними засобами;
- 40) діяльність, пов'язана з наданням послуг стрільбищами невійськового призначення та функціонуванням мисливських стендів;
- 41) розроблення, виготовлення, реалізація, ремонт, модернізація та утилізація озброєння, військової техніки, військової зброї і боєприпасів до неї;

- 42) виробництво теплової енергії, транспортування її магістральними і місцевими (розподільчими) тепловими мережами та постачання теплової енергії;
- 43) збирання та використання інформації, яка складає кредитну історію;
- 44) генетично-інженерна діяльність у замкненій системі;
- 45) торгівля рідким паливом з біомаси та біогазом.

(Стаття 9 із змінами, внесеними згідно із Законами N 1969-III від 21.09.2000, N 2209-III від 11.01.2001, N 2344-III від 05.04.2001, N 2745-III від 04.10.2001, N 2759-III від 04.10.2001, N 2953-III від 17.01.2002, N 2984-III від 17.01.2002, N 3073-III від 07.03.2002, N 3077-III від 07.03.2002, N 546-IV від 20.02.2003, N 852-IV від 22.05.2003, N 1280-IV від 18.11.2003, N 1282-IV від 18.11.2003, N 1377-IV від 11.12.2003, N 1804-IV від 17.06.2004, N 2247-IV від 16.12.2004, N 2288-IV від 23.12.2004, N 2340-IV від 13.01.2005, N 2505-IV від 25.03.2005, N 2630-IV від 02.06.2005, N 2633-IV від 02.06.2005, N 2704-IV від 23.06.2005, N 2734-IV від 06.07.2005, N 2800-IV від 06.09.2005, N 3370-IV від 19.01.2006, N 3396-IV від 07.02.2006, N 3447-IV від 21.02.2006, N 3503-IV від 23.02.2006, N 530-V від 22.12.2006, N 961-V від 19.04.2007, N 1026-V від 16.05.2007, N 1158-VI від 19.03.2009, N 1391-VI від 21.05.2009, N 1392-VI від 21.05.2009, N 1571-VI від 25.06.2009, N 1759-VI від 15.12.2009, N 2374-VI від 29.06.2010, N 2467-VI від 08.07.2010; текст статті 9 в редакції Закону N 2608-VI від 19.10.2010)

Стаття 10. Документи, що подаються органу ліцензування для одержання ліцензії

Суб'єкт господарювання, який має намір провадити певний вид господарської діяльності, що ліцензується, особисто або через уповноважений ним орган чи особу звертається до відповідного органу ліцензування із заявою встановленого зразка про видачу ліцензії.

У заяві про видачу ліцензії повинні міститися такі дані:

1) відомості про суб'єкта господарювання - заявника:

найменування, місцезнаходження, банківські реквізити, ідентифікаційний код - для юридичної особи;

прізвище, ім'я, по батькові, дані паспорта громадянина України (серія, номер паспорта, ким і коли виданий, місце проживання), ідентифікаційний номер фізичної особи - платника податків та інших обов'язкових платежів - для фізичної особи;

(Абзац третій пункту 1 частини другої статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5492-VI від 20.11.2012)

2) вид господарської діяльності, вказаний згідно з частиною третьою статті 9 цього Закону (повністю або частково), на провадження якого заявник має намір одержати ліцензію.

(Пункт 2 частини другої статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2608-VI від 19.10.2010)

У разі наявності у заявника - юридичної особи філій, інших відокремлених підрозділів, за місцем яких буде провадитися заявлена діяльність, а у заявника - фізичної особи - підприємця місць провадження заявленої діяльності у заяві зазначається їх місцезнаходження.

(Частина третя статті 10 в редакції Закону N 3994-VI від 03.11.2011) (Частиною четвертою статті 10 виключено на підставі Закону N 4223-VI від 22.12.2011)

Для окремих видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню, до заяви про видачу ліцензії також додаються документи, вичерпний перелік яких встановлюється Кабінетом Міністрів України за поданням спеціально уповноваженого органу з питань ліцензування.

Органу ліцензування забороняється вимагати від суб'єктів господарювання інші документи, не вказані у цьому Законі, крім документів, передбачених частиною п'ятою цієї статті.

Заява про видачу ліцензії та документи, що додаються до неї, приймаються за описом, копія якого видається заявнику з відміткою про дату прийняття документів органом ліцензування та підписом відповідальної особи.

Заява про видачу ліцензії залишається без розгляду, якщо:

заява подана (підписана) особою, яка не має на це повноважень;

документи оформлені з порушенням вимог цієї статті;
немає в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб і фізичних осіб - підприємців відомостей про заявника або наявні відомості про перебування юридичної особи у стані припинення шляхом ліквідації (перебування фізичної особи - підприємця у стані припинення підприємницької діяльності) чи про державну реєстрацію її припинення (державну реєстрацію припинення підприємницької діяльності фізичної особи - підприємця).

(Частину восьму статті 10 доповнено абзацом четвертим згідно із Законом N 4223-VI від 22.12.2011)

Про залишення заяви про видачу ліцензії без розгляду заявник повідомляється в письмовій формі із зазначенням підстав залишення заяви про видачу ліцензії без розгляду у строки, передбачені для видачі ліцензії.

Після усунення причин, що були підставою для винесення рішення про залишення заяви про видачу ліцензії без розгляду, заявник може повторно подати заяву про видачу ліцензії, яка розглядається в порядку, встановленому цим Законом.

У разі запровадження ліцензування нового виду господарської діяльності суб'єкт господарювання, який здійснює цей вид господарської діяльності, зобов'язаний подати протягом 30 робочих днів з дня визначення органу ліцензування заяву та відповідні документи, передбачені цією статтею, для отримання ліцензії на провадження цього виду господарської діяльності.

(Статтю 10 доповнено частиною одинадцятю згідно із Законом N 994-V від 27.04.2007)

Ліцензія в цьому випадку видається в порядку, визначеному цим Законом. Відсутність ліцензійних умов на провадження певного виду господарської діяльності, щодо якого запроваджується ліцензування, не є підставою для відмови у видачі ліцензії.

(Статтю 10 доповнено частиною дванадцятю згідно із Законом N 994-V від 27.04.2007)

Стаття 11. Рішення про видачу або відмову у видачі ліцензії

Орган ліцензування приймає рішення про видачу ліцензії або про відмову у її видачі у строк не пізніше ніж десять робочих днів з дати надходження заяви про видачу ліцензії та документів, що додаються до заяви, якщо спеціальним законом, що регулює відносини у певних сферах господарської діяльності, не передбачений інший строк видачі ліцензії на окремі види діяльності.

Повідомлення про прийняття рішення про видачу ліцензії або про відмову у видачі ліцензії надсилається (видається) заявникові в письмовій формі протягом трьох робочих днів з дати прийняття відповідного рішення. У рішенні про відмову у видачі ліцензії зазначаються підстави такої відмови.

Підставами для прийняття рішення про відмову у видачі ліцензії є:

недостовірність даних у документах, поданих заявником, для отримання ліцензії;

невідповідність заявника згідно з поданими документами ліцензійним умовам, встановленим для виду господарської діяльності, зазначеного в заяві про видачу ліцензії.

У разі відмови у видачі ліцензії на підставі виявлення недостовірних даних у документах, поданих заявником про видачу ліцензії, суб'єкт господарювання може подати до органу ліцензування нову заяву про видачу ліцензії не раніше ніж через три місяці з дати прийняття рішення про відмову у видачі ліцензії.

У разі відмови у видачі ліцензії на підставі невідповідності заявника ліцензійним умовам, встановленим для виду господарської діяльності, вказаного в заяві про видачу ліцензії, суб'єкт господарювання може подати до органу ліцензування нову заяву про видачу ліцензії після усунення причин, що стали підставою для відмови у видачі ліцензії.

Рішення про відмову у видачі ліцензії може бути оскаржено у судовому порядку.

Стаття 12. Особливості проведення конкурсу на отримання ліцензій для видів господарської діяльності, провадження яких пов'язане з використанням обмежених ресурсів

З метою забезпечення ефективного та раціонального використання обмежених ресурсів, застосування новітніх технологій і обладнання, створення вигідних для держави умов експлуатації таких ресурсів, ліцензування видів господарської діяльності, провадження яких

пов'язане з використанням обмежених ресурсів, у разі надходження кількох заяв про видачу ліцензій, здійснюється тільки за результатами відкритих конкурсів.

Порядок проведення конкурсів на отримання ліцензій встановлюється Кабінетом Міністрів України, якщо інше не передбачене законами України.

Оголошення про проведення конкурсів на отримання ліцензій дається органом ліцензування не пізніше ніж за шістдесят календарних днів до дня проведення конкурсу на отримання ліцензії і підлягає обов'язковій публікації в офіційних друкованих виданнях.

Для участі у конкурсі на отримання ліцензії на конкурсній основі суб'єкти господарювання не пізніше ніж за тридцять календарних днів до дня проведення конкурсу подають до органу ліцензування повідомлення про намір взяти участь у конкурсі, а також інші документи, передбачені порядком проведення конкурсу на отримання ліцензії для виду діяльності, що підлягає ліцензуванню на конкурсній основі.

Рішення про результати конкурсу оформлюється протоколом і затверджується керівником органу ліцензування у строк не пізніше ніж п'ять робочих днів з дати проведення конкурсу.

Повідомлення про прийняття рішення про видачу ліцензії за результатами конкурсу або про відмову у видачі ліцензії за результатами конкурсу надсилається (видається) заявнику в письмовій формі протягом трьох робочих днів з дати затвердження рішення про результати конкурсу.

Рішення про результати конкурсу може бути оскаржено у судовому порядку.

У разі анулювання ліцензії, виданої за результатами конкурсу, орган ліцензування у строк не пізніше ніж десять робочих днів з дати прийняття рішення про її анулювання зобов'язаний оголосити конкурс на отримання ліцензії, яка була анульована.

У разі, коли ліцензіат протягом шести місяців не провадить господарську діяльність згідно з отриманою за результатами конкурсу ліцензією, орган ліцензування має право анулювати таку ліцензію.

До видів господарської діяльності, провадження яких пов'язане з використанням обмежених ресурсів, відносяться:

(Абзац другий частини десятої статті 12 виключено на підставі Закону N 2608-VI від 19.10.2010)

видобуток дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння;

постачання природного газу за регульованим, за нерегульованим тарифом;

зберігання природного газу в обсягах, що перевищують рівень, встановлюваний ліцензійними умовами.

(Абзац шостий частини десятої статті 12 виключено на підставі Закону N 2608-VI від 19.10.2010)

Стаття 13. Відомості, які містить ліцензія

На території України органи ліцензування використовують бланки ліцензії єдиного зразка.

Бланк ліцензії єдиного зразка затверджується Кабінетом Міністрів України.

(Частину другу статті 13 виключено на підставі Закону N 5316-VI від 02.10.2012)

У ліцензії зазначаються:

найменування органу ліцензування, що видав ліцензію;

вид господарської діяльності, вказаний згідно з частиною третьою статті 9 цього Закону (в повному обсязі або частково), на право провадження якого видається ліцензія;

(Абзац третій частини третьої статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2608-VI від 19.10.2010)

найменування юридичної особи або прізвище, ім'я, по батькові фізичної особи - підприємця; ідентифікаційний код юридичної особи або ідентифікаційний номер фізичної особи - платника податків та інших обов'язкових платежів;

місцезнаходження юридичної особи або місце проживання фізичної особи - підприємця;

дата прийняття та номер рішення про видачу ліцензії;

строк дії ліцензії у разі його встановлення Кабінетом Міністрів України;

(Абзац восьмий частини третьої статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1759-VI від 15.12.2009)

посада, прізвище та ініціали особи, яка підписала ліцензію;

дата видачі ліцензії;

наявність додатку (із зазначенням кількості сторінок).

(Частину третю статті 13 доповнено абзацом згідно із Законом N 2953-III від 17.01.2002)

Ліцензія підписується керівником органу ліцензування або його заступником та засвідчується печаткою цього органу.

Стаття 14. Видача ліцензії

Орган ліцензування повинен оформити ліцензію не пізніше ніж за три робочі дні з дня надходження документа, що підтверджує внесення плати за видачу ліцензії.

Орган ліцензування робить відмітку про дату прийняття документів, що підтверджують внесення заявником плати за видачу ліцензії, на копії опису, яку було видано заявнику при прийомі заяви про видачу ліцензії.

Якщо заявник протягом тридцяти календарних днів з дня направлення йому повідомлення про прийняття рішення про видачу ліцензії не подав документа, що підтверджує внесення плати за видачу ліцензії, або не звернувся до органу ліцензування для отримання оформленої ліцензії, орган ліцензування, який оформив ліцензію, має право скасувати рішення про видачу ліцензії або прийняти рішення про визнання такої ліцензії недійсною.

Ліцензія на провадження певного виду господарської діяльності видається на необмежений строк. Кабінет Міністрів України за поданням спеціально уповноваженого органу з питань ліцензування може обмежити строк дії ліцензії на провадження певного виду господарської діяльності, але цей строк не може бути меншим, ніж п'ять років.

(Частина четверта статті 14 в редакції Закону N 1759-VI від 15.12.2009)

Господарська діяльність на підставі ліцензії, виданої органом ліцензування, яким є центральний орган виконавчої влади чи державний колегіальний орган, здійснюється на всій території України.

(Частина п'ята статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3610-VI від 07.07.2011)

Господарська діяльність на підставі ліцензії, виданої органом ліцензування, яким є місцевий орган виконавчої влади або спеціально уповноважений виконавчий орган рад, здійснюється на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці.

Засвідчена органом ліцензування копія ліцензії видається ліцензіату - юридичній особі на кожен філію, інший відокремлений підрозділ, де відповідний ліцензіат буде провадити зазначений у ліцензії вид господарської діяльності, та підтверджує право ліцензіата на таку діяльність, а ліцензіату - фізичній особі - підприємцю на кожне місце провадження господарської діяльності. Копія ліцензії видається у порядку, визначеному цією статтею та статтями 10 і 11 цього Закону.

(Частина шоста статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1571-VI від 25.06.2009; в редакції Закону N 3994-VI від 03.11.2011)

За видачу копії ліцензії справляється плата в розмірі одного неоподаткованого мінімуму доходів громадян. Плата за видачу копії ліцензії зараховується до Державного бюджету України.

У разі створення ліцензіатом - юридичною особою нової філії, іншого відокремленого підрозділу, де буде ним провадитися зазначений у ліцензії вид господарської діяльності, а для фізичної особи - підприємця - нового місця провадження господарської діяльності, такий ліцензіат повинен подати до органу ліцензування заяву встановленого зразка про видачу копії ліцензії, а також документи відповідно до статті 10 цього Закону.

(Частина дев'ята статті 14 в редакції Закону N 3994-VI від 03.11.2011)

У разі припинення провадження зазначеного у ліцензії виду господарської діяльності за місцем провадження такої діяльності, на яке була видана копія ліцензії, ліцензіат зобов'язаний протягом десяти робочих днів з дати припинення повідомити про це орган ліцензування у письмовій формі. Орган ліцензування повинен внести відповідні зміни до

ліцензійного реєстру не пізніше наступного робочого дня з дати надходження такого повідомлення.

(Частина десята статті 14 в редакції Закону N 3994-VI від 03.11.2011)

У разі, коли ліцензіат має намір провадити зазначений в ліцензії вид господарської діяльності після закінчення строку її дії, якщо такий строк встановлено Кабінетом Міністрів України, він повинен отримати нову ліцензію в порядку, встановленому цим Законом.

(Частина одинадцята статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1759-VI від 15.12.2009)

Нова ліцензія видається органом ліцензування не раніше ніж в останній робочий день дії попередньо виданої ліцензії.

Ліцензіат не може передавати ліцензію або її копію іншій юридичній або фізичній особі для провадження господарської діяльності. У визначених законом випадках правонаступник ліцензіата має право провадити діяльність на підставі виданої ліцензіату ліцензії в межах строку її дії до оформлення ліцензії на такого правонаступника ліцензіата.

(Частина тринадцята статті 14 з змінами, внесеними згідно із Законом N 4442-VI від 23.02.2012)

До ліцензій на надання послуг з перевезення пасажирів і небезпечних вантажів автомобільним транспортом додаються ліцензійні картки на кожен автомобільний транспортний засіб. До ліцензійної картки вносяться реєстраційні дані ліцензії та автомобільного транспортного засобу.

(Статтю 14 доповнено частиною згідно із Законом N 2344-III від 05.04.2001; із змінами, внесеними згідно із Законами N 961-V від 19.04.2007, N 4621-VI від 22.03.2012, N 5316-VI від 02.10.2012)

Стаття 15. Плата за видачу ліцензій

За видачу ліцензії справляється плата, розмір та порядок зарахування якої до Державного бюджету України встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Плата за видачу ліцензії вноситься після прийняття рішення про видачу ліцензії.

(Частина третю статті 15 виключено на підставі Закону N 2608-VI від 19.10.2010) (Частина четверту статті 15 виключено на підставі Закону N 2608-VI від 19.10.2010)

Стаття 16. Переоформлення ліцензії

Підставами для переоформлення ліцензії є:

зміна найменування юридичної особи (якщо зміна найменування не пов'язана з реорганізацією юридичної особи) або прізвища, ім'я, по батькові фізичної особи - підприємця;

зміна місцезнаходження юридичної особи або місця проживання фізичної особи - підприємця;

зміни, пов'язані з провадженням ліцензіатом певного виду господарської діяльності, вказаного в частині третій статті 9 цього Закону.

(Абзац четвертий частини першої статті 16 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2608-VI від 19.10.2010)

У разі виникнення підстав для переоформлення ліцензії ліцензіат зобов'язаний протягом десяти робочих днів подати органу ліцензування заяву про переоформлення ліцензії разом з ліцензією, що підлягає переоформленню, та відповідними документами або їх нотаріально засвідченими копіями, які підтверджують зазначені зміни.

Орган ліцензування протягом трьох робочих днів з дати надходження заяви про переоформлення ліцензії та документів, що додаються до неї, зобов'язаний видати переоформлену на новому бланку ліцензію з урахуванням змін, зазначених у заяві про переоформлення ліцензії.

У разі переоформлення ліцензії у зв'язку із змінами, пов'язаними з провадженням ліцензіатом певного виду господарської діяльності, зазначеного в частині третій статті 9 цього Закону, якщо ця зміна пов'язана з намірами ліцензіата розширити свою діяльність, ліцензія переоформляється в порядку і в строки, передбачені для видачі ліцензії.

(Частина четверта статті 16 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2608-VI від 19.10.2010)

Одночасно з переоформленою на новому бланку ліцензією орган ліцензування на підставі даних ліцензійного реєстру безкоштовно видає ліцензіату засвідчені ним копії такої ліцензії. У разі переоформлення ліцензії орган ліцензування приймає рішення про визнання недійсною ліцензії, що була переоформлена, з внесенням відповідних змін до ліцензійного реєстру не пізніше наступного робочого дня.

Строк дії переоформленої ліцензії не може перевищувати строку дії, зазначеного в ліцензії, що переоформлялася, у разі його встановлення Кабінетом Міністрів України.

(Частина сьома статті 16 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1759-VI від 15.12.2009)

За переоформлення ліцензії справляється плата в розмірі п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Плата за переоформлення ліцензії зараховується до Державного бюджету України.

Ліцензіат, який подав заяву та відповідні документи про переоформлення ліцензії, може провадити свою діяльність на підставі довідки про прийняття заяви про переоформлення ліцензії на провадження певного виду господарської діяльності, яка видається органом ліцензування у разі подання заяви про переоформлення ліцензії.

Не переоформлена в установлений строк ліцензія є недійсною.

Стаття 17. Зміна даних, зазначених у документах, що додавалися до заяви про видачу ліцензії
Ліцензіат зобов'язаний повідомляти орган ліцензування про всі зміни даних, зазначених у документах, що додавалися до заяви про видачу ліцензії. У разі виникнення таких змін ліцензіат зобов'язаний протягом десяти робочих днів подати до органу ліцензування відповідне повідомлення в письмовій формі разом з документами або їх нотаріально засвідченими копіями, які підтверджують зазначені зміни.

На підставі документів, поданих ліцензіатом до органу ліцензування, орган ліцензування може прийняти рішення про анулювання ліцензії у строки, передбачені цим Законом.

Підставою для прийняття рішення про анулювання ліцензії є неможливість ліцензіата згідно з поданими документами забезпечити виконання ліцензійних умов, встановлених для виду господарської діяльності, на який видана ліцензія.

Стаття 18. Видача дубліката ліцензії

Підставами для видачі дубліката ліцензії є:

втрата ліцензії;

пошкодження ліцензії.

У разі втрати ліцензії ліцензіат зобов'язаний звернутися до органу ліцензування із заявою про видачу дубліката ліцензії, до якої додається документ, що засвідчує внесення плати за видачу дубліката ліцензії.

Якщо бланк ліцензії непридатний для користування внаслідок його пошкодження, ліцензіат подає відповідному органу ліцензування:

заяву про видачу дубліката ліцензії;

непридатну для користування ліцензію;

документ, що підтверджує внесення плати за видачу дубліката ліцензії.

Строк дії дубліката ліцензії не може перевищувати строку дії, який зазначався у втраченій або пошкодженій ліцензії, у разі його встановлення Кабінетом Міністрів України.

(Частина четверта статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1759-VI від 15.12.2009)

Ліцензіат, який подав заяву та відповідні документи для видачі дубліката ліцензії замість втраченої або пошкодженої, може провадити свою діяльність на підставі довідки про подання заяви про видачу дубліката ліцензії на провадження певного виду господарської діяльності, яка видається органом ліцензування у разі подання заяви про видачу дубліката ліцензії.

Орган ліцензування зобов'язаний протягом трьох робочих днів з дати одержання заяви про видачу дублікату ліцензії видати заявникові дублікат ліцензії замість втраченої або пошкодженої.

У разі видачі дублікату ліцензії замість втраченої або пошкодженої орган ліцензування приймає рішення про визнання недійсною ліцензії, що була втрачена або пошкоджена, з внесенням відповідних змін до ліцензійного реєстру не пізніше наступного робочого дня.

За видачу дублікату ліцензії замість втраченої або пошкодженої ліцензії справляється плата у розмірі п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Плата за видачу дублікату ліцензії зараховується до Державного бюджету України.

Стаття 19. Ліцензійні справи та ліцензійний реєстр

Орган ліцензування після надходження заяви про видачу ліцензії формує ліцензійну справу щодо кожного суб'єкта, в якій зберігаються документи, що подаються суб'єктом господарювання для видачі, переоформлення ліцензії, видачі дублікатів ліцензії, документи, пов'язані із зміною даних в документах, що додаються до заяви про видачу ліцензії, а також копії рішень органу ліцензування про видачу, переоформлення та анулювання ліцензії, про видачу дублікатів ліцензії, розпорядження про усунення порушень ліцензійних умов.

Орган ліцензування фіксує дату надходження документів у журналі обліку заяв та виданих ліцензій. Журнал обліку заяв та виданих ліцензій ведеться на кожний вид господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню.

Журнал обліку заяв і виданих ліцензій повинен містити відомості про заявника, дату надходження заяви на видачу ліцензії, номер та дату прийняття рішення про видачу ліцензії або про відмову у її видачі, а також відомості про видачу копій ліцензії.

При видачі ліцензії у журналі обліку заяв та виданих ліцензій зазначаються дата видачі ліцензії, прізвище заявника, якого ознайомлено з ліцензійними умовами провадження певного виду господарської діяльності, що засвідчується його підписом.

Орган ліцензування несе відповідальність за зберігання ліцензійної справи.

Орган ліцензування формує і веде ліцензійний реєстр з певного виду господарської діяльності.

До ліцензійного реєстру заносяться:

відомості про суб'єкта господарювання - ліцензіата;

відомості про орган ліцензування, який видав ліцензію;

вид господарської діяльності згідно з виданою ліцензією;

дата прийняття рішення про видачу ліцензії та номер рішення;

серія та номер ліцензії;

строк дії ліцензії у разі його встановлення Кабінетом Міністрів України;

(Абзац сьомий частини сьомої статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1759-VI від 15.12.2009)

відомості про переоформлення ліцензії, видачу дублікату ліцензії, видачу копій ліцензії;

підстави, дата і номер розпорядження про необхідність усунення порушень ліцензійних умов;

підстави, дата і номер рішення про анулювання ліцензії;

підстави, дата і номер рішення про визнання ліцензії недійсною.

Спеціально уповноважений орган з питань ліцензування веде Єдиний ліцензійний реєстр, який містить відомості ліцензійних реєстрів та ідентифікаційні коди органів ліцензування.

Інформація, що міститься в Єдиному ліцензійному реєстрі та ліцензійних реєстрах, є відкритою та розміщується на офіційному веб-сайті спеціально уповноваженого органу влади з питань ліцензування, крім інформації про ліцензіатів щодо їх даних паспорта громадянина України, адреси місця проживання, банківських реквізитів, ідентифікаційних кодів юридичних осіб або ідентифікаційних номерів фізичних осіб - платників податків та інших обов'язкових платежів. За користування їх даними справляється плата, яка зараховується до Державного бюджету України.

(Частина дев'ята статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законами N 1571-VI від 25.06.2009, N 5492-VI від 20.11.2012)

Порядок формування, ведення та користування ліцензійними реєстрами, порядок надання відомостей з ліцензійних реєстрів до Єдиного ліцензійного реєстру визначається Кабінетом Міністрів України.

Органи державної влади звільняються від плати за користування даними Єдиного ліцензійного реєстру та ліцензійних реєстрів.

Стаття 20. Нагляд і контроль у сфері ліцензування

Державний нагляд за додержанням органами ліцензування вимог законодавства у сфері ліцензування здійснює спеціально уповноважений орган з питань ліцензування шляхом проведення планових та позапланових перевірок відповідно до Закону України "Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності".

(Частина перша статті 20 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1571-VI від 25.06.2009)

Спеціально уповноважений орган з питань ліцензування здійснює позапланові перевірки додержання органами ліцензування вимог законодавства у сфері ліцензування лише на підставі надходження до нього в письмовій формі заяви (повідомлення) про порушення вимог законодавства у сфері ліцензування, або з метою перевірки виконання розпоряджень про усунення порушень органом ліцензування вимог законодавства у сфері ліцензування.

Орган ліцензування під час перевірки надає спеціально уповноваженому органу з питань ліцензування рішення та інші документи з питань ліцензування та забезпечує умови для проведення перевірки.

За результатами перевірки спеціально уповноважений орган з питань ліцензування протягом п'яти робочих днів з дня закінчення перевірки складає акт у двох примірниках. Один примірник акта видається керівнику органу ліцензування, діяльність якого перевірялася, другий - зберігається спеціально уповноваженим органом з питань ліцензування.

(Частина четверта статті 20 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1571-VI від 25.06.2009)

У разі виявлення порушень органом ліцензування законодавства у сфері ліцензування спеціально уповноважений орган з питань ліцензування не пізніше ніж за п'ять робочих днів з дати складання акта перевірки видає розпорядження про усунення органом ліцензування порушень законодавства у сфері ліцензування.

(Частина п'ята статті 20 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1571-VI від 25.06.2009)

Орган ліцензування, який одержав розпорядження про усунення порушень законодавства у сфері ліцензування, зобов'язаний в установленій у розпорядженні строк подати спеціально уповноваженому органу з питань ліцензування інформацію про усунення виявлених порушень.

Контроль за наявністю ліцензії у суб'єктів господарювання здійснюють органи виконавчої влади, державні колегіальні органи, на які згідно із законом покладено функції контролю за наявністю ліцензій, шляхом проведення планових та позапланових перевірок.

(Статтю 20 доповнено частиною сьомою згідно із Законом N 2953-III від 17.01.2002; в редакції Законів N 1571-VI від 25.06.2009, N 3610-VI від 07.07.2011)

Контроль за додержанням ліцензіатами ліцензійних умов здійснює орган ліцензування в межах своїх повноважень шляхом проведення планових і позапланових перевірок.

(Частина восьма статті 20 в редакції Закону N 1571-VI від 25.06.2009)

Планові перевірки дотримання ліцензіатом ліцензійних умов проводяться не частіше одного разу на рік.

Позапланові перевірки здійснюють органи ліцензування або спеціально уповноважений орган з питань ліцензування лише на підставі надходження до них у письмовій формі заяви (повідомлення) про порушення ліцензіатом ліцензійних умов або з метою перевірки виконання розпоряджень про усунення порушень ліцензійних умов.

Ліцензіат під час перевірки дотримання ним ліцензійних умов надає всі необхідні для проведення перевірки документи та забезпечує умови для її проведення.

За результатами перевірки орган ліцензування в останній день перевірки складає акт у двох примірниках. Один примірник видається керівнику юридичної особи або фізичній особі - підприємцю, який перевірявся, другий - зберігається органом ліцензування.

(Частина дванадцята статті 20 в редакції Закону N 1571-VI від 25.06.2009)

Орган ліцензування не пізніше п'яти робочих днів з дати складання акта перевірки порушень ліцензійних умов видає розпорядження про усунення порушень ліцензійних умов або приймає рішення про анулювання ліцензії.

(Частина тринадцята статті 20 в редакції Закону N 1571-VI від 25.06.2009)

Ліцензіат, який одержав розпорядження про усунення ним порушень ліцензійних умов, зобов'язаний в установленій у розпорядженні строк подати до органу ліцензування інформацію про усунення порушень.

(Частина чотирнадцята статті 20 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1571-VI від 25.06.2009)

Державні контролюючі органи та органи місцевого самоврядування у разі виявлення порушень ліцензійних умов зобов'язані повідомити про ці порушення орган ліцензування.

Стаття 21. Анулювання ліцензії

Підставами для анулювання ліцензії є:

заява ліцензіата про анулювання ліцензії;

акт про повторне порушення ліцензіатом ліцензійних умов;

наявність в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб і фізичних осіб - підприємців відомостей про перебування юридичної особи у стані припинення шляхом ліквідації (перебування фізичної особи - підприємця у стані припинення підприємницької діяльності) або про державну реєстрацію її припинення (державну реєстрацію припинення підприємницької діяльності фізичної особи - підприємця);

(Абзац четвертий частини першої статті 21 в редакції Закону N 4223-VI від 22.12.2011)

нотаріально засвідчена копія свідоцтва про смерть фізичної особи - підприємця;

акт про виявлення недостовірних відомостей у документах, поданих суб'єктом господарювання для одержання ліцензії;

акт про встановлення факту передачі ліцензії або її копії іншій юридичній або фізичній особі для провадження господарської діяльності;

(Абзац восьмий частини першої статті 21 виключено на підставі Закону N 1759-VI від 15.12.2009)

акт про невиконання розпорядження про усунення порушень ліцензійних умов;

акт про неможливість ліцензіата забезпечити виконання ліцензійних умов, встановлених для певного виду господарської діяльності;

(Абзац десятий частини першої статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1759-VI від 15.12.2009)

акт про відмову ліцензіата в проведенні перевірки органом ліцензування або спеціально уповноваженим органом з питань ліцензування.

(Частину першу статті 21 доповнено абзацом згідно із Законом N 2953-III від 17.01.2002)

Орган ліцензування приймає рішення про анулювання ліцензії протягом десяти робочих днів з дати встановлення підстав для анулювання ліцензії, яке вручається (надсилається) ліцензіату із зазначенням підстав анулювання не пізніше трьох робочих днів з дати його прийняття.

Розгляд питань про анулювання ліцензії на підставі акта про виявлення недостовірних відомостей у документах, поданих суб'єктом господарювання для одержання ліцензії; акта про встановлення факту передачі ліцензії іншій юридичній або фізичній особі для провадження господарської діяльності; акта про невиконання розпорядження про усунення порушень ліцензійних умов здійснюється органом ліцензування з обов'язковим запрошенням ліцензіата або його представників.

(Частина третя статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1759-VI від 15.12.2009)

Рішення про анулювання ліцензії набирає чинності через тридцять днів з дня його прийняття, крім рішень про анулювання ліцензій, прийнятих згідно з поданою заявою ліцензіата про анулювання ліцензії та в разі смерті ліцензіата (фізичної особи - підприємця), які набирають чинності з дня їх прийняття.

(Частина четверта статті 21 в редакції Закону N 1759-VI від 15.12.2009)

Якщо ліцензіат протягом цього часу подає скаргу до експертно-апеляційної ради, дія даного рішення органу ліцензування зупиняється до прийняття відповідного рішення спеціально уповноваженого органу з питань ліцензування.

Запис про дату та номер рішення про анулювання ліцензії вноситься до ліцензійного реєстру не пізніше наступного робочого дня після набрання чинності рішенням про анулювання ліцензії.

У разі анулювання ліцензії на підставі акта про повторне порушення ліцензіатом ліцензійних умов, акта про виявлення недостовірних відомостей у документах, поданих суб'єктом господарювання для одержання ліцензії, акта про встановлення факту передачі ліцензії іншій юридичній або фізичній особі для провадження господарської діяльності, акта про невиконання розпорядження про усунення порушень ліцензійних умов суб'єкт господарювання може одержати нову ліцензію на право провадження цього виду господарської діяльності не раніше ніж через рік з дати прийняття рішення органу ліцензування про анулювання попередньої ліцензії.

(Частина сьома статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1759-VI від 15.12.2009)

Рішення про анулювання ліцензії може бути оскаржено у судовому порядку.

Стаття 22. Відповідальність за порушення норм цього Закону

Посадові особи органів ліцензування та спеціально уповноваженого органу з питань ліцензування у разі недодержання законодавства у сфері ліцензування несуть відповідальність згідно із законом.

До суб'єктів господарювання за провадження господарської діяльності без ліцензії застосовуються фінансові санкції у вигляді штрафів у розмірах, встановлених законом.

Зазначені штрафи спрямовуються до Державного бюджету України.

Рішення про стягнення штрафів приймаються органом, на який згідно з чинним законодавством покладено функції контролю за наявністю ліцензій.

Стаття 23. Відшкодування шкоди у зв'язку з порушенням законодавства у сфері ліцензування
Шкода, заподіяна порушенням законодавства у сфері ліцензування, підлягає відшкодуванню за позовами заінтересованих осіб у порядку, визначеному законом.

Стаття 24. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності через три місяці з дня опублікування.

2. До приведення законодавства у відповідність із Законом України "Про ліцензування певних видів господарської діяльності" закони та інші нормативно-правові акти застосовуються в частині, що не суперечить цьому Закону.

3. Ліцензії на провадження певних видів господарської діяльності, які видані в установленому порядку до набрання чинності цим Законом і ліцензування яких передбачено цим Законом, діють до закінчення встановлених у них строків, а бланки цих ліцензій підлягають заміні на бланки ліцензій єдиного зразка протягом одного року з дня набрання чинності цим Законом в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

4. Кабінету Міністрів України у місячний строк після набрання чинності цим Законом:

подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законодавчих актів України у відповідність з цим Законом;

привести свої рішення у відповідність з цим Законом;

забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади своїх нормативно-правових актів у відповідність з цим Законом;

розробити нормативно-правові акти, передбачені цим Законом.

5. Внести зміни до Закону України "Про підприємництво" (Відомості Верховної Ради УРСР, 1991 р., N 14, ст. 168; Відомості Верховної Ради України, 1995 р., N 30, ст. 232; 1998 р., N 17,

ст. 80, N 26, ст. 158; 1999 р., N 7, ст. 52, N 8, ст. 60, N 36, ст. 317, N 38, ст. 350, N 42-43, ст. 378, N 48, ст. 415; 2000 р., N 5, ст. 34, N 6-7, ст. 37):

(Абзац другий частини п'ятої статті 24 втратив чинність на підставі Кодексу N 436-IV від 16.01.2003)

статтю 4 викласти в такій редакції:

"Стаття 4. Обмеження у здійсненні підприємницької діяльності

Діяльність, пов'язана з обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів, здійснюється відповідно до Закону України "Про обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів".

Діяльність, пов'язана з виготовленням і реалізацією військової зброї та боєприпасів до неї, видобуванням бурштину, охороною окремих особливо важливих об'єктів права державної власності, перелік яких визначається у встановленому Кабінетом Міністрів України порядку, а також діяльність, пов'язана з проведенням криміналістичних, судово-медичних, судово-психіатричних експертиз та розробленням, випробуванням, виробництвом та експлуатацією ракет-носіїв, у тому числі з їх космічними запусками із будь-якою метою, може здійснюватися тільки державними підприємствами та організаціями, а проведення ломбардних операцій - також і повними товариствами.

Діяльність, пов'язана з технічним обслуговуванням та експлуатацією первинних мереж (крім місцевих мереж) та супутникових систем телефонного зв'язку в мережах зв'язку загального користування (крім супутникових систем телефонного зв'язку в мережах загального користування, які мають наземну станцію спряження на території України та створюються або розгортаються за допомогою національних ракет-носіїв або національних космічних апаратів), виплатою та доставкою пенсій, грошової допомоги малозабезпеченим громадянам, здійснюється виключно державними підприємствами і об'єднаннями зв'язку.

Діяльність, пов'язана з виробництвом бензинів моторних сумішевих (А-76Ек, А-80Ек, А-92Ек, АІ-93Ек, А-95Ек, А-98Ек) з вмістом не менш як 5 відсотків високооктанових кисневмісних добавок - абсолютowanego технічного спирту та етил-трет-бутилового ефіру, здійснюється нафтопереробними підприємствами, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України.

Діяльність, пов'язана з виробництвом зазначених у частині четвертій цієї статті високооктанових кисневмісних добавок, здійснюється державними спиртовими заводами, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України".

ПОСТАНОВИ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ (БАЗОВІ)

КАБІNET МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА
від 18 вересня 1995 р. N 746 Київ

Про затвердження Порядку одержання допуску (посвідчення) на право роботи, пов'язаної з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами

(Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ N 9 від 14.01.2009 N 853 від 10.08.2011)
Відповідно до статті 11 Закону України "Про пестициди і агрохімікати" Кабінет Міністрів України постановляє:

Затвердити Порядок одержання допуску (посвідчення) на право роботи, пов'язаної з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами

ЗАТВЕРДЖЕНИЙ
постановою Кабінету Міністрів України
від 18 вересня 1995 р. N 746

ПОРЯДОК

одержання допуску (посвідчення) на право роботи, пов'язаної з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами

1. Цей Порядок визначає умови одержання особами, діяльність яких пов'язана з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами, допуску (посвідчення) на право роботи із зазначеними препаратами (далі - допуск) і поширюється на всі галузі виробництва, де застосовуються пестициди і агрохімікати.

2. До виконання роботи з пестицидами і агрохімікатами не допускаються особи віком до 18 років, вагітні жінки, жінки, що годують дітей, особи, які мають протипоказання за станом здоров'я, а також особи, зазначені у переліку важких робіт та робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці жінок, визначеному МОЗ.

3. Допуск видається державними фітосанітарними інспекціями (далі - інспекції) за формою згідно з додатком 1.

(Пункт 3 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 853 від 10.08.2011)

4. Підставою для видачі допуску є посвідчення про проходження спеціальної підготовки з питань безпечного виконання роботи з пестицидами і агрохімікатами згідно з додатком 2 та медична книжка з висновком медичної комісії про відсутність протипоказань за станом здоров'я згідно з додатком 3.

5. Навчання осіб, діяльність яких безпосередньо пов'язана з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами, а також працівників підприємств, установ та організацій, фізичних осіб - підприємців, що організують виконання такої роботи (далі - організатори роботи), проводиться інспекціями один раз на три роки за програмою, затвердженою Мінагрополітики за погодженням з МОЗ, Мінприроди, Мінпраці та Держгірпромнаглядом.

Організатори роботи щороку підвищують свою кваліфікацію на відповідних курсах і семінарах, що проводяться інспекціями.

Плата за навчання спеціалістів спеціально уповноважених органів виконавчої влади у сфері захисту рослин здійснюється за рахунок коштів державного бюджету, а спеціалістів сільськогосподарських підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності, фермерських господарств і тих, що працюють на підприємницьких засадах, - за рахунок коштів таких підприємств, установ, організацій і господарств або за рахунок власних коштів.

6. Особи, діяльність яких безпосередньо пов'язана з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами, а також організатори роботи

проходять медичний огляд у закладах охорони здоров'я і допускаються до роботи за наявності висновку медичної комісії про відсутність протипоказань за станом здоров'я.

7. Організатори роботи видають працівникам підприємств, установ та організацій, що мають допуск, наряд на виконання роботи з пестицидами і агрохімікатами згідно з додатком 4. Перед початком роботи проводиться інструктаж на робочих місцях щодо заходів забезпечення безпеки, запобігання забрудненню залишками пестицидів і агрохімікатів продукції, навколишнього природного середовища, а також щодо надання першої медичної допомоги у разі отруєння, виникнення аварії.

8. Особи, діяльність яких пов'язана з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами, повинні мати при собі під час виконання роботи допуск, медичну книжку і наряд на виконання такої роботи.

Виконання роботи з пестицидами і агрохімікатами особами, які не мають допуску, забороняється.

(Порядок в редакції Постанови КМ N 9 від 14.01.2009)

Додаток N 1
до Порядку одержання допуску (посвідчення) на право
роботи, пов'язаної з транспортуванням, зберіганням,
застосуванням та торгівлею пестицидами і
агрохімікатами

**ДОПУСК (ПОСВІДЧЕННЯ)
на право роботи з пестицидами і агрохімікатами**

Виданий

прізвище, ім'я, по батькові

Адреса

Місце роботи

на право роботи з пестицидами та агрохімікатами
до _____ 20__ року

Допуск (посвідчення) видано на підставі:

1. Висновку медичної комісії від _____ 20__ року.
2. Посвідчення про проходження спеціальної підготовки від _____
20__ р., реєстраційний N _____.

Начальник державної
фітосанітарної інспекції

підпис, прізвище, ініціали
МП

Дата видачі _____ 20__ р., реєстраційний N _____
ПРОДОВЖЕНО до _____ 20__ року

Допуск (посвідчення) продовжено на підставі:

1. Висновку медичної комісії від _____ 20__ року
2. Посвідчення про проходження спеціальної підготовки від _____
_____ 20__ року, реєстраційний N _____

Начальник державної
фітосанітарної інспекції

підпис, прізвище, ініціали
МП

Дата видачі _____ 20__ р., реєстраційний N _____

(Додаток 1 із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ N 9 від 14.01.2009, N 853 від
10.08.2011)

Додаток N 2
до Порядку одержання допуску (посвідчення) на право
роботи, пов'язаної з транспортуванням, зберіганням,
застосуванням та торгівлею пестицидами і
агрохімікатами

ПОСВІДЧЕННЯ
про проходження спеціальної підготовки з питань безпечного проведення робіт з
пестицидами і агрохімікатами

Видане

(прізвище, ім'я, по батькові)

Адреса

Місце роботи

спеціальну підготовку з питань безпечного проведення робіт з
пестицидами і агрохімікатами пройшов (ла) _____
_____ 20__ року.

Назва установи, організації, закладу, на базі яких здійснена
спеціальна підготовка _____

Посвідчення дійсне до _____ 20__ року.

Начальник державної
фітосанітарної інспекції _____
(підпис)

МП

Дата видачі _____ 20__ року

Реєстраційний N _____

(Додаток 2 із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ N 9 від 14.01.2009, N 853 від
10.08.2011)

Додаток N 3
до Порядку одержання допуску (посвідчення) на право
роботи, пов'язаної з транспортуванням, зберіганням,
застосуванням та торгівлею пестицидами і
агрохімікатами

МЕДИЧНА КНИЖКА
особи, яка працює з пестицидами і агрохімікатами

Прізвище

Ім'я, по батькові

Рік народження

Місце роботи

Посада

З якого року працює з пестицидами і агрохімікатами

Підпис володільця книжки

Висновок медичної комісії

Голова медичної комісії

(прізвище, ім'я, по батькові, підпис)

МП

Дата видачі книжки _____ 20__ р.

Термін дії до _____ 20__ р.

(Додаток 3 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 9 від 14.01.2009)

Додаток N 4
до Порядку одержання допуску (посвідчення) на право
роботи, пов'язаної з транспортуванням, зберіганням,
застосуванням та торгівлею пестицидами і
агрохімікатами
ЗАТВЕРДЖУЮ

(посада, підпис керівника)
" ____ " _____ 20__ р.

НАРЯД
на виконання робіт з пестицидами і агрохімікатами

(адреса місця виконання роботи, найменування ділянки тощо)
Початок роботи _____ г. _____ хв. __ число __ місяць 20__ р.
Відповідальний керівник робіт

(посада, прізвище, ініціали)
з бригадою у складі _____ чол.

(професія, прізвище, ініціали всіх працівників)
Доручається виконати

(конкретний зміст, місце, умови роботи)
Заходи безпеки

Інструктаж з техніки безпеки провів

(посада, прізвище, ініціали, дата, підпис)
Наряд видав

(посада, прізвище, ініціали, дата, підпис)
Наряд і інструктаж отримав

(прізвище, ініціали, підпис, дата, час)
(Додаток 4 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 9 від 14.01.2009)

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА
від 4 березня 1996 р. N 295 Київ

(Дію Постанови відновлено згідно з Постановою КМ N 874 від 08.09.2005) (Постанова втратила чинність на підставі Постанови КМ N 788 від 20.08.2005)

Про затвердження Порядку проведення державних випробувань, державної реєстрації та перереєстрації, видання переліків пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні

(Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ N 1794 від 07.12.2000 N 879 від 01.07.2002 N 769 від 16.06.2004 N 800 від 07.06.2006 N 1328 від 21.11.2007 N 903 від 29.09.2010 N 1048 від 12.10.2011)

Відповідно до статей 5 та 7 Закону України "Про пестициди і агрохімікати" Кабінет Міністрів України постановляє:

Затвердити Порядок проведення державних випробувань, державної реєстрації та перереєстрації, видання переліків пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 4 березня 1996 р. N 295

ПОРЯДОК

проведення державних випробувань, державної реєстрації та перереєстрації, видання переліків пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні

(У тексті Порядку слово "Укрдержхімкомісія" в усіх відмінках та слово "Мінекобезпеки" замінено словом "Мінекоресурсів", а слова "Мінсільгосппрод", "Мінлісгосп" і "Держмитком" у всіх відмінках замінено відповідно словами "Мінагрополітики", "Держкомлісгосп" і "Держмитслужба" у відповідному відмінку згідно з Постановою КМ N 1794 від 07.12.2000) (У тексті Порядку слово "Мінекоресурсів" замінено словом "Мінприроди" згідно з Постановою КМ N 769 від 16.06.2004)

1. Цей Порядок встановлює вимоги до проведення державних випробувань, державної реєстрації та перереєстрації, видання переліків пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні (далі - препарати).

Державні випробування препаратів

2. Державні випробування нових препаратів проводяться з метою біологічної, токсиколого-гігієнічної та екологічної оцінки і розроблення нормативів та регламентів їх безпечного застосування.

Державні випробування препаратів проводяться в науково-дослідних установах та організаціях, акредитованих Мінприроди, при цьому токсиколого-гігієнічні (медико-біологічні) дослідження - за затвердженими методиками в установах, визначених МОЗ.

(Абзац другий пункту 2 в редакції Постанови КМ N 1328 від 21.11.2007)

3. Державні випробування препаратів з новою діючою речовиною проводяться протягом двох повних вегетаційних періодів. Дослідження нових препаратів, які не включалися до плану державних випробувань, але були проведені науково-дослідними установами, підприємствами і організаціями, зазначеними у пункті 2, є початком державних випробувань (за умови позитивних висновків зазначених науково-дослідних установ, підприємств і організацій).

(Абзац перший пункту 3 в редакції Постанови КМ N 1794 від 07.12.2000)

За результатами польових випробувань Мінприроди визначає обсяги проведення державних випробувань, а у разі невстановлення або непідтвердження біологічної ефективності нового препарату порівняно з тими, що вже застосовуються, приймає рішення про зняття препарату з подальших державних випробувань.

4. Якщо поданий на державні випробування препарат містить діючу речовину, яка входить до складу вже зареєстрованого препарату того ж призначення і для тієї ж групи культур, термін державних випробувань може бути скорочений до одного повного вегетаційного періоду.

5. Державні випробування препаратів для закритого ґрунту, фумігації складських приміщень і запасів зерна, боротьби з мишовидними гризунами і побутовими комахами проводяться терміном до одного року.

6. Під час проведення державних випробувань препаратів установами МОЗ дається токсиколого-гігієнічна оцінка препарату та умов його застосування, розробляються необхідні гігієнічні нормативи та регламенти.

(Пункт 6 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 1328 від 21.11.2007)

7. Установи, що входять до мережі державних випробувань препаратів, у разі потреби розробляють максимально допустимі рівні (МДР) у кормах, гранично допустимі рівні (ГДК) або орієнтовно допустимі рівні (ОДР) у воді водоймищ рибогосподарського призначення, ГДК у кормах для бджіл.

8. Під час проведення державних випробувань препаратів група експертів з методики визначення залишкових кількостей препаратів та метаболітів при Мінприроді апробує методи визначення залишкових кількостей препаратів, їх токсичних метаболітів у ґрунті, воді, повітрі, рослинах, кормах, продуктах харчування і подає їх на погодження до МОЗ та затвердження Мінприроді.

Мінприроді розробляє та затверджує за погодженням з МОЗ методики визначення відповідності препаратів сертифікатам якості.

(Пункт 8 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ N 800 від 07.06.2006) (Пункт 8 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 1794 від 07.12.2000)

9. Для включення препарату до плану державних випробувань суб'єкт господарювання (далі - заявник) подає Мінприроді такі документи:

клопотання про включення препарату до плану;

заявку на випробування препарату українською мовою у двох примірниках;

матеріали (досьє), на підставі яких складається заявка на випробування, українською або англійською чи російською мовами в одному примірнику;

(Абзац четвертий пункту 9 в редакції Постанови КМ N 1328 від 21.11.2007)

проект технічних умов на виробництво дослідної партії у двох примірниках - для вітчизняних препаратів.

(Абзац шостий пункту 9 виключено на підставі Постанови КМ N 1328 від 21.11.2007) (Абзац сьомий пункту 9 виключено на підставі Постанови КМ N 1328 від 21.11.2007)

Мінприроді забезпечує зберігання матеріалів (досьє) на період реєстрації препарату.

(Пункт 9 в редакції Постанови КМ N 800 від 07.06.2006)

10. Клопотання про включення препаратів до плану державних випробувань на поточний рік приймаються Мінприроді до 25 лютого поточного року. В разі потреби строк подання клопотання може бути продовжений до 25 березня, а для препаратів, що використовуються в літньо-осінній період, - до 1 липня.

(Пункт 10 в редакції Постанови КМ N 800 від 07.06.2006)

11. Матеріали заявників і проект плану державних випробувань препаратів проходять експертизу в МОЗ в термін до 45 календарних днів, при цьому визначаються обсяги необхідних досліджень і перелік науково-дослідних установ, підприємств та організацій (далі - виконавець), які відповідно до пункту 2 цього Порядку проводитимуть державні випробування препаратів, які затверджує Мінприроді.

За висновками експертизи план державних випробувань препаратів у десятиденний термін погоджується з МОЗ та затверджується Мінприроді.

(Пункт 11 із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ N 1794 від 07.12.2000, N 800 від 07.06.2006)

12. Препарати, термін проведення польових випробувань яких не закінчився, під час складання плану державних випробувань на наступний рік не підлягають експертизі та погодженню з МОЗ.

(Пункт 13 виключено на підставі Постанови КМ N 800 від 07.06.2006)

14. Згідно з планом державних випробувань, планами наукових досліджень та договорами, укладеними заявником і виконавцем, Мінприроди надає за узгодженням з МОЗ дозволи на ввезення дослідних партій препаратів, де зазначаються їх обсяги.

(Пункт 14 в редакції Постанови КМ N 800 від 07.06.2006)

15. Дозвіл на виготовлення та застосування дослідних партій вітчизняних препаратів Мінприроди надає після затвердження плану державних випробувань та технічних умов на виробництво дослідної партії.

Обсяги дослідних партій визначаються Мінприроди у межах науково обґрунтованої кількості препаратів, необхідної для проведення державних випробувань, науково-технологічних досліджень та випробувань.

(Пункт 15 в редакції Постанови КМ N 800 від 07.06.2006)

16. Звіти про використання дослідних партій препаратів щорічно подаються заявником Мінприроди до 31 грудня поточного року.

17. У разі коли результати державних випробувань препаратів суперечать результатам аналогічних досліджень, проведених в іноземних державах, то за клопотанням заявника Мінприроди може прийняти рішення про проведення арбітражних випробувань, до участі в яких можуть залучатися в установленому порядку експерти як вітчизняних, так і міжнародних організацій.

18. Фінансування науково-дослідних робіт у межах державних і арбітражних випробувань препаратів здійснюється заявниками за договорами, укладеними з виконавцями відповідно до плану державних і арбітражних випробувань.

Державна реєстрація препаратів

19. Державній реєстрації підлягають препаративні форми пестицидів і агрохімікатів вітчизняного та іноземного виробництва, для яких розроблені регламенти застосування, включаючи гігієнічні нормативи і методи контролю за їх дотриманням.

(Абзац перший пункту 19 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 1328 від 21.11.2007)

Державна реєстрація препаратів, що виготовляються на території України, проводиться після реєстрації діючої речовини у Комітеті з питань гігієнічного регламентування МОЗ.

20. Для державної реєстрації препаратів заявник подає Мінприроди такі документи (далі - реєстраційні документи):

заявку на державну реєстрацію препарату українською мовою у двох примірниках;

(Абзац другий пункту 20 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 1328 від 21.11.2007)

матеріали (досьє), на підставі яких складається заявка на реєстрацію препарату, що комплектуються за розділами і пунктами заявки, українською або англійською чи російською мовами у двох примірниках;

(Абзац третій пункту 20 в редакції Постанови КМ N 1328 від 21.11.2007)

довідку про сталість складу препарату, державний (галузевий) стандарт або технічні умови на діючу речовину і препаративну форму у двох примірниках - для вітчизняних препаратів;

звіт про результати державних випробувань препарату у двох примірниках;

методичні вказівки щодо визначення вмісту залишкових кількостей пестицидів у сільськогосподарській продукції, кормах, харчових продуктах, ґрунті, воді, повітрі та методики визначення відповідності пестицидів і агрохімікатів сертифікатам якості у двох примірниках;

(Абзац сьомий пункту 20 виключено на підставі Постанови КМ N 1328 від 21.11.2007)

зразок етикетки та інструкцію з безпечного застосування препарату у двох примірниках.

Під час реєстрації препарату, призначеного для роздрібного продажу населенню, заявник також подає опис тари.

(Пункт 20 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ N 1328 від 21.11.2007)

Інформація, що міститься у заявці на державну реєстрацію препарату та в матеріалах (досьє), відповідно до Закону України "Про пестициди і агрохімікати" та інших нормативно-правових актів підлягає державній охороні від розголошення і недобросовісного комерційного використання.

(Пункт 20 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ N 1328 від 21.11.2007)

Забороняється використовувати протягом десяти років з дати державної реєстрації препарату (незалежно від строку чинності будь-якого патенту, який має відношення до препарату) інформацію щодо його безпечного застосування для подання заявки на державну реєстрацію іншого препарату, крім випадків, коли право посилатися або інакше використовувати таку інформацію одержано в установленому законодавством порядку від особи чи організації, що подала інформацію, або інформація підготовлена заявником чи для заявника.

(Пункт 20 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ N 1328 від 21.11.2007)(Пункт 20 в редакції Постанов КМ N 1794 від 07.12.2000, N 800 від 07.06.2006)

21. Після прийняття на розгляд реєстраційних документів заявникові видається для оплати рахунок за проведення експертизи препарату.

Розмір плати за проведення експертизи, державної реєстрації (перереєстрації) пестицидів та агрохімікатів затверджується Мінприроди за погодженням з Мінфіном.

(Пункт 21 доповнено абзацом другим згідно з Постановою КМ N 1794 від 07.12.2000)

Плата за проведення експертизи, державної реєстрації (перереєстрації) пестицидів та агрохімікатів зараховується до спеціального фонду державного бюджету. Зазначені кошти використовуються на оплату праці запрошених експертів, послуг установ та організацій, що проводять експертизу державних випробувань і реєстраційних документів; придбання обладнання та оргтехніки, необхідних для проведення експертизи реєстраційних документів, державної реєстрації (перереєстрації) пестицидів і агрохімікатів; відряджень; участі у науково-практичних семінарах, конференціях тощо, їх організації і проведення; здійснення перекладу іноземної літератури, передплати спеціальних періодичних видань, підготовки та видання переліків пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні; розроблення та видання методичних вказівок щодо визначення залишкових кількостей препаратів, їх токсичних метаболітів у ґрунті, воді, повітрі, рослинах, кормах і продуктах харчування; послуг зв'язку; утримання транспорту для перевезення заявок на випробування препаратів (досьє) та стандартних зразків пестицидів і агрохімікатів; проведення післяреєстраційного моніторингу пестицидів і агрохімікатів; забезпечення роботи науково-експертної ради, виконання науково-дослідних робіт у сфері поводження з пестицидами та агрохімікатами, розроблення стандартних аналітичних зразків препаратів і методик визначення відповідності препаратів сертифікатам якості, зберігання реєстраційних документів, покриття інших витрат, пов'язаних з утриманням Мінприроди відповідно до законодавства, крім видатків на оплату праці працівників Міністерства, придбання автотранспортних засобів, меблів, мобільних телефонів, ноутбуків та проведення ремонту кабінетів.

(Пункт 21 доповнено абзацом третім згідно з Постановою КМ N 1794 від 07.12.2000; із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ N 879 від 01.07.2002, N 800 від 07.06.2006, N 903 від 29.09.2010)

Після одержання Укрдежхімкомісією підтвердження оплати рахунку за проведення експертизи препарату, реєстраційні документи подаються на санітарно-гігієнічну експертизу до МОЗ, екологічну - до Мінприроди.

(Абзац четвертий пункту 21 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 1794 від 07.12.2000)

Термін проведення зазначених експертиз встановлюється не більш як 30 днів з дня надходження реєстраційних документів до відповідних установ, у разі потреби за погодженням з Мінприроди він може бути продовжений до 45 днів.

Термін розгляду реєстраційних документів від оплати рахунку за проведення експертизи препарату до прийняття рішення про його державну реєстрацію не повинен перевищувати 90 днів.

22. Результати державної санітарно-гігієнічної експертизи препарату затверджуються головним державним санітарним лікарем України, державної екологічної експертизи - заступником Міністра екології та природних ресурсів.

(Абзац перший пункту 22 із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ N 769 від 16.06.2004, N 1048 від 12.10.2011)

Рекомендації щодо реєстрації препарату у зв'язку з його біологічною та господарською ефективністю надаються інститутом - виконавцем державних випробувань та затверджуються його вченою радою.

Результати експертизи та реєстраційні документи розглядаються незалежними експертами науково-експертної ради, утвореної при Мінприроди, якими розробляються пропозиції та рекомендації про можливість проведення державної реєстрації препарату.

(Пункт 22 в редакції Постанови КМ N 1794 від 07.12.2000)

23. У разі позитивних результатів експертиз, зазначених у пункті 22 цього Порядку та рекомендацій науково-експертної ради, Мінприроди приймає рішення про державну реєстрацію препарату, після чого заявникові видається рахунок на сплату реєстраційного внеску.

(Абзац перший пункту 23 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 1794 від 07.12.2000)

Про негативні результати зазначених експертиз Мінприроди протягом 10 днів повідомляє заявника в письмовій формі.

Підставою для прийняття рішення про відмову у реєстрації (перереєстрації) препарату може бути:

(Пункт 23 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ N 1328 від 21.11.2007)

невідповідність поданих документів вимогам цього Порядку;

(Пункт 23 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ N 1328 від 21.11.2007)

негативний висновок державної санітарно-епідеміологічної експертизи;

(Пункт 23 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ N 1328 від 21.11.2007)

одержання раніше невідомих даних про небезпечність препарату або недостатню біологічну ефективність його цільового призначення;

(Пункт 23 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ N 1328 від 21.11.2007)

негативний висновок державної екологічної експертизи;

(Пункт 23 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ N 1328 від 21.11.2007)

неповідомлення про внесення змін до складу препарату.

(Пункт 23 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ N 1328 від 21.11.2007)

Рішення про відмову у реєстрації (перереєстрації) препарату може бути оскаржене в установленому порядку.

(Пункт 23 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ N 1328 від 21.11.2007)

24. Після сплати реєстраційного внеску і затвердження зразка етикетки препарат заноситься до Державного реєстру пестицидів і агрохімікатів (далі - Державний реєстр препаратів), а заявникові видається реєстраційне посвідчення про державну реєстрацію препарату, зразок якого затверджується Мінприроди.

(Абзац перший пункту 24 із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ N 800 від 07.06.2006, N 1328 від 21.11.2007)

Державний реєстр препаратів ведеться в електронному вигляді.

(Пункт 24 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ N 1328 від 21.11.2007)

До Державного реєстру препаратів заноситься реєстраційний номер препарату, дата видачі, серія та номер посвідчення про державну реєстрацію препарату, найменування та вміст діючої речовини, торгова назва препарату та позначення його препаративної форми, класифікація препарату, найменування заявника та його адреса, найменування виробника препарату, сфера застосування (перелік сільськогосподарських культур), строк реєстрації препарату, дата скасування (призупинення) державної реєстрації препарату.

(Пункт 24 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ N 1328 від 21.11.2007)

Державний реєстр препаратів розміщується на веб-сайті Мінприроди.

(Пункт 24 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ N 1328 від 21.11.2007)

Користування даними Державного реєстру препаратів є безоплатним.

(Пункт 24 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ N 1328 від 21.11.2007)

Рішення про державну реєстрацію препарату набуває чинності з моменту видачі реєстраційного посвідчення та втрачає чинність в кінці року (31 грудня), визначеного терміном реєстрації. Пестициди і агрохімікати реєструються на строк до десяти років.

(Абзац пункту 24 із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ N 800 від 07.06.2006, N 1328 від 21.11.2007)

За бажанням заявника термін дії державної реєстрації препарату може бути скорочений з відповідним зменшенням суми реєстраційного внеску.

25. Препарати, інформація про які на момент державної реєстрації не може бути надана Мінприроди у повному обсязі, але токсиколого-гігієнічні властивості та сфера застосування яких дають змогу вважати ризик небезпечності несуттєвим, можуть бути зареєстровані експериментально терміном до 2 років.

Відсутність постійних та розрахункових нормативів у продуктах харчування, воді, повітрі та ґрунті, методів визначення залишкових кількостей, остаточної інформації про особливості токсичної та екоотоксичної дії препарату не дає підстав для відмови в його експериментальній реєстрації, якщо це не суперечить результатам експертизи.

26. У разі коли за два роки з об'єктивних причин не отримано необхідних даних для постійної реєстрації препарату, за висновками експертизи рішенням Мінприроди термін дії експериментальної реєстрації може бути продовжений ще на рік.

27. У разі експериментальної реєстрації препарату Мінприроди в кожному конкретному випадку встановлюються обсяги площ застосування препарату та обсяги, в яких він ввозиться, з урахуванням його призначення, цільового об'єкта і загальної площі вирощування культури.

(Пункт 27 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 1328 від 21.11.2007)

28. Підставою для прийняття рішення про скасування або зупинення державної реєстрації є: одержання раніше невідомих даних про небезпечність препарату або недостатню біологічну ефективність його цільового призначення;

ненадання протягом дії експериментальної реєстрації даних, необхідних для постійної реєстрації;

неповідомлення про внесення змін до складу препарату та нові дані щодо його небезпечності.

Рішення про скасування або зупинення державної реєстрації може бути оскаржене в установленому порядку.

Мінприроди повідомляє в десятиденний строк про скасування або зупинення державної реєстрації препарату відповідні центральні органи виконавчої влади.

(Пункт 28 в редакції Постанови КМ N 1328 від 21.11.2007)

Перереєстрація препаратів

29. Перереєстрації підлягають раніше зареєстровані препарати, термін реєстрації яких закінчився. Для перереєстрації препаратів до Мінприроди подається заявка в двох примірниках та нові матеріали, які не ввійшли до раніше поданих реєстраційних документів.

Перереєстрація здійснюється в порядку, передбаченому для державної реєстрації препаратів.

30. Перереєстрації не підлягають препарати, щодо яких в Україні або за її межами одержані нові, раніше невідомі дані про їх небезпечність або недостатню біологічну ефективність цільового призначення.

31. Заявник препарату зобов'язаний інформувати Мінприроди про всі зміни в складі препарату та появу нових даних про його небезпечність.

У разі втрати або пошкодження посвідчення про державну реєстрацію препарату видача дубліката посвідчення про його реєстрацію здійснюється на підставі письмового звернення заявника.

(Пункт 31 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ N 1328 від 21.11.2007)

Якщо змінюється найменування препарату, заявнику видається нове посвідчення про реєстрацію.

(Пункт 31 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ N 1328 від 21.11.2007)

32. У разі зміни складу і вмісту інгредієнтів препаративної форми, які за висновками експертизи не впливають на біологічну активність препарату, токсичність, фізико-хімічні властивості та сталість під час зберігання, Мінприроди може визнати ці зміни допустимими і препарат перереєструється без додаткових випробувань.

33. Якщо виникне потреба в уточненні зареєстрованих норм витрат, Мінприроди має право провести арбітражні дослідження. Фінансування цих досліджень провадиться за рахунок заявника або державного бюджету.

34. Інформація про державні випробування, державну реєстрацію та перереєстрацію препаратів використовується відповідно до чинного законодавства.

Видання Переліку пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні

35. На підставі Державного реєстру препаратів Мінприроди розробляє, погоджує з МОЗ та Мінагрополітики, готує до друку та видає один раз на два роки Перелік пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні (далі - Перелік), з щорічним виданням доповнень до нього про нові зареєстровані, а також заборонені до використання препарати.

(Пункт 35 із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ N 1794 від 07.12.2000, N 800 від 07.06.2006, N 1328 від 21.11.2007)

36. Тираж Переліку визначається за попередніми замовленнями Мінагрополітики, МОЗ, Мінприроди, Держлісагентства та інших заінтересованих міністерств, відомств, установ та організацій.

(Пункт 36 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 1048 від 12.10.2011)

37. Примірники Переліку та доповнення до нього надсилаються МОЗ, Мінприроди, Мінагрополітики, Держмитслужби.

НАКАЗИ (БАЗОВІ)
Наказ Міністерства охорони здоров'я України
Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві
Державні санітарні правила
ДСП 8.8.1.2.001-98
(Витяг)

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Державна політика України в сфері діяльності, пов'язаної з пестицидами, базується на:
- пріоритетності збереження здоров'я людини і охорони навколишнього середовища по відношенню до економічного ефекту від застосування пестицидів;
- безпеці для здоров'я людини і навколишнього середовища під час виробництва, випробування і застосування пестицидів за умови дотримання вимог, встановлених державними стандартами, санітарними нормами, регламентами та іншими нормативними документами.

1.2. Ці правила розроблені відповідно до Законів України "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення" та "Про пестициди і агрохімікати".

1.3. У цих правилах терміни вжиті в наступному значенні:

пестициди - токсичні речовини, їх сполуки або суміші речовин хімічного або біологічного походження, призначені для знищення, регуляції і припинення розвитку шкідливих організмів, внаслідок діяльності яких вражаються рослини, тварини, люди і завдається шкода матеріальним цінностям, а також гризунів, бур'янів, деревної і чагарникової рослинності, засмічуючих видів риб;

технічні засоби застосування пестицидів - спеціальні машини, механізми і пристосування для обробки цільових об'єктів пестицидами;

залишкові кількості - вміст діючої речовини пестицидів, їх похідних і продуктів перетворення (метаболітів) в живих системах, харчових продуктах і у навколишньому природному середовищі;

регламенти застосування - сукупність вимог по застосуванню пестицидів;

паспортизація об'єкта - документальне засвідчення наявності належних умов для виробництва, транспортування, зберігання та роботи з пестицидами.

1.4. Дані правила є частиною санітарного законодавства та обов'язкові для дотримання всіма підприємствами, установами і організаціями, приватними господарствами та особами, що проводять будь-які дії з пестицидами.

1.5. Порушення цих правил тягне за собою цивільно-правову, дисциплінарну, адміністративну або кримінальну відповідальність відповідно до чинного Законодавства.

1.6. На території України дозволяється транспортування, зберігання і застосування тільки зареєстрованих Укрдержхімкомісією пестицидних препаратів за винятком випадків, зазначених у "Порядку надання дозволу на ввезення та застосування незареєстрованих пестицидів і агрохімікатів іноземного виробництва" (затв. постановою Кабінету Міністрів України N 288 від 04.03.96). Державні випробування незареєстрованих у країні пестицидних препаратів проводяться відповідно до "Порядку проведення державних випробувань, державної реєстрації та перереєстрації, ведення переліків пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні (затв. постановою Кабінету Міністрів України N 295 від 04.03.96).

1.8. Державний нагляд і державний контроль за транспортуванням, зберіганням, реалізацією, застосуванням пестицидів, вмістом їх залишкових кількостей в сільськогосподарській продукції, кормах та об'єктів навколишнього природного середовища здійснюється державними органами, установами і організаціями в межах їх повноважень відповідно до постанови Кабінету Міністрів України N 226 від 19.02.96 "Про державний нагляд і державний контроль за додержанням законодавства про пестициди і агрохімікати" і в порядку, передбаченому законодавством.

1.9. Використання пестицидів в окремих галузях народного господарства, у колективних та індивідуальних садах і городах, в охороні здоров'я та побуті, а також продаж їх населенню повинно здійснюватись тільки у відповідності з "Переліком пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні" і доповненнями до нього. Вказані документи з визначенням науково обґрунтованих регламентів застосування (норм витрат, кратностей обробок, обмежень щодо способу, періоду обробок, строків останньої обробки до збирання урожаю) повинні бути погоджені Міністерством охорони здоров'я і є обов'язковими до дотримання на території країни.

1.10. Пестициди підвищеної небезпеки застосовуються тільки за спеціальним дозволом Міністерства охорони здоров'я і Мінекобезпеки, їх перелік визначається Кабінетом Міністрів України.

1.11. Сільськогосподарська сировина для виготовлення продуктів дитячого і дієтичного харчування виробляється в спеціальних сировинних зонах. Їх правовий режим і порядок надання статусу визначається "Положенням про спеціальні сировинні зони для виробництва сільськогосподарської продукції" (затв. постановою Кабінету Міністрів України N 679 від 26.06.96). Застосування пестицидів у спеціальних сировинних зонах забороняється.

1.12. Застосування пестицидів на території, що зазнала радіоактивного забруднення, а також у зонах надзвичайних екологічних ситуацій обмежується і проводиться відповідно до "Порядку застосування пестицидів і агрохімікатів на територіях, що зазнали радіоактивного забруднення, та в зонах надзвичайних екологічних ситуацій" (затв. Постановою Кабінету Міністрів України N 92 від 16.01.96).

1.13. Всі відомчі інструкції по виконанню будь-яких дій з пестицидами повинні ґрунтуватися на цих санітарних правилах.

1.14. До роботи з пестицидами допускаються особи, що пройшли медичний огляд, спеціальну підготовку та мають відповідні посвідчення, допуск та наряд на виконання робіт з пестицидами (Додаток 1) відповідно до "Порядку одержання допуску (посвідчення) на право роботи, пов'язаної з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами" (затв. Постановою Кабінету Міністрів України N 746 від 18.09.95).

1.15. Адміністрація підприємства, установи, організації, господарства зобов'язані надавати в розпорядження працюючих з пестицидами засоби механізації, спеціальний одяг і спецвзуття, засоби захисту рук, органів дихання, зору, проводити навчання правилам техніки безпеки відповідно до вимог ГОСТ 12.0.004-90. Тривалість роботи з пестицидами першого і другого класів небезпеки не повинна перевищувати 4 години, з іншими - 6 годин на добу (з доробкою іншої частини робочого дня на операціях, не пов'язаних із застосуванням пестицидів). До роботи з пестицидами не допускаються особи, які не досягли 18-річного віку, вагітні і жінки, що годують груддю. Діти шкільного та дошкільного віку не допускаються до роботи з пестицидами і на оброблених ними площах.

1.16. В етикетках на упаковках пестицидів повинні бути зазначені:

- клас небезпечності та лімітуючий показник по кожній з трьох груп критеріїв за діючою гігієнічною класифікацією пестицидів (токсичність препаративної форми, віддалені ефекти діючої речовини, гігієнічна характеристика діючої речовини);
- рекомендації по транспортуванню, зберіганню, застосуванню та знешкодженню, індивідуальній і громадській безпеці, охороні навколишнього середовища при виконанні дій з препаратами (вимоги щодо безпеки працюючих та населення, охорони сільськогосподарської сировини, харчових продуктів, кормів, повітря, водних джерел з урахуванням їх призначення, нецільової флори і фауни, ґрунту), першій допомозі при отруєнні.

Інформація на етикетці повинна бути зрозумілою для користувача.

2. ПОПЕРЕДНІ І ПЕРІОДИЧНІ МЕДИЧНІ ОГЛЯДИ

2.1. До роботи з пестицидами допускаються практично здорові особи, які до початку робіт пройшли медичний огляд.

Попередні та періодичні медичні огляди організують і проводять медичні комісії лікувальних закладів у відповідності з "Положенням про медичний огляд працівників певних категорій" (затв. наказом МОЗ України N 45 від 31.03.94 р.) та Додатками 1 і 2 до наказу МОЗ СРСР N 555 від 23.09.1989 року "О проведенні обязательных предварительных при поступлении на работу и периодических медицинских осмотров трудящихся, подвергающихся воздействию вредных и неблагоприятных условий труда".

2.2. Склад медичних комісій, обсяг лабораторних і інструментальних досліджень, перелік медичних протипоказань до роботи з пестицидами визначено Додатками 1 і 2 до наказу МОЗ СРСР N 555 від 29.09.1989 року і даними правилами (Додаток 3).

2.3. Результати медичних оглядів реєструються у відповідних облікових документах медичної служби. Проходження оглядів відмічається в медичних книжках працюючих із пестицидами, а також в санітарних паспортах на право одержання і зберігання пестицидів та мінеральних добрив (Додатки 2 і 4).

3. ЗАСОБИ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

3.1. Особи, що контактують із пестицидами (транспортування, зберігання, фасування, навантаження, розвантаження, приготування робочих розчинів, заправка апаратури, протруювання і сівба посівного матеріалу, його фасування, транспортування і зберігання, навантаження і розвантаження, а також фумігація, обприскування, обпилювання, внесення в ґрунт, дезінсекція, дератизація та ін.) зобов'язані використовувати справні засоби індивідуального захисту (ЗІЗ) відповідно до ступеню небезпечності пестициду, рекомендованих заходів безпеки при виконанні дій з препаратами (див. п. 1.16) та вимог інструкцій по їх безпечному застосуванню.

3.2. Вибір ЗІЗ і контроль за дотриманням правил їх використання забезпечують особи, відповідальні за проведення робіт з пестицидами.

Комплект ЗІЗ - спецодяг, спецвзуття, рукавиці, рукавички, захисні окуляри, респіратори або протигази повинні бути підібрані індивідуально та закріплені за кожним працюючим на весь період роботи.

3.3. Засоби індивідуального захисту повинні зберігатися в індивідуальних шафах у спеціально виділеному сухому, чистому приміщенні, яке добре провітрюється. Забороняється зберігати ЗІЗ в одному приміщенні з пестицидами, відносити додому і користуватися ними після роботи.

3.4. Розміри лицевих частин протигазів і респіраторів, підбираються з урахуванням розміру обличчя працюючого. Підгонка лицевої частини повинна забезпечити герметичність прилягання до обличчя і відсутність больових відчуттів при тривалому користуванні.

3.5. При використанні засобів захисту органів дихання необхідно додержуватися часу захисної дії (ознак непридатності) фільтруючих пристроїв у відповідності з основними положеннями "Рекомендаций по применению средств защиты органов дыхания при работе с ядохимикатами и минеральными удобрениями". М., 1974. Поява запаху пестициду під маскою справного респіратора або протигазу свідчить про непридатність фільтруючих пристроїв і вказує на необхідність їх негайної заміни.

3.6. При застосуванні малонебезпечних та помірнонебезпечних (IV та III класи небезпечності у відповідності з "Гігієнічною класифікацією пестицидів за ступенем небезпечності", ДСанПін 8.8.1.002-98) малолетких препаративних форм пестицидів допускається використання респіраторів типу ШБ-1, "Лепесток" і "У-2К", Ф-62 Ш, "Астра" і "Кама".

3.7. При роботі з легкими препаративними формами пестицидів всіх класів небезпечності необхідно користуватися універсальними або протигазовими респіраторами типу РУ-60М, РПГ-67 із протигазовими патронами або фільтруючими протигазами. При роботі з препаративними формами, які відносяться до небезпечних за критеріями інгаляційного впливу (II клас небезпечності у відповідності з "Гігієнічною класифікацією пестицидів за ступенем небезпечності", ДСанПін 8.8.1.002-98) рекомендується використання фільтруючих протигазів; при роботі з пестицидами, які відносяться до помірно небезпечних та малонебезпечних за критеріями інгаляційного впливу (III та IV класи небезпечності у

відповідності з названою класифікацією) рекомендується використання універсальних або протигазових респіраторів типу РУ-60М або РПГ-67 із протигазовими патронами. Для захисту від ртутьорганічних препаратів використовуються патрони марки "РГ", від хлор- і фосфорорганічних пестицидів - марки А і В, кислих парів і газів - марки В, аміаку і сірководню - марки КД.

3.8. Для роботи з малонебезпечними, помірно небезпечними, в окремих випадках небезпечними (IV, III та II класи небезпечності, в т.ч. за критеріями впливу через шкіру, подразнення шкіри та слизових оболонок у відповідності з "Гігієнічною класифікацією пестицидів за ступенем небезпечності", ДСанПін 8.8.1.002-98) твердими і рідкими формами препаратів необхідно застосовувати спецодяг із маркіровкою захисних засобів згідно ГОСТ 12.4.103-83 "ССБТ. Одежда специальная защитная, средства индивидуальной защиты ног и рук. Классификация"; для роботи з розчинами пестицидів - спецодяг, у т.ч. фартухи та наруківники, виготовлені з водонепроникних тканин та матеріалів, який має відповідне маркування. Для захисту рук при роботі з розчинами пестицидів необхідно використовувати гумові рукавички з трикотажною основою, для захисту ніг - гумові чоботи з підвищеною стійкістю до дії пестицидів і дезінфікуючих засобів. Для захисту очей необхідно використовувати герметичні окуляри типу "Г" (ТУ 381051-78) або герметичні захисні окуляри типу ПО-2.

3.9. При фумігації приміщень працюючі повинні використовувати ізолюючі ЗІЗ шкіряних покривів або спеціальний одяг з плівкових тканин. Якщо пари фуміганту мають властивості проникати через матеріал ЗІЗ, а сам матеріал перешкоджає випаровуванню речовини з поверхні шкіри і збільшує небезпеку подразнення чи резорбтивної дії, слід користуватися одягом, в т.ч. рукавицями, які забезпечують вільне випаровування фуміганту (бромистий метил).

3.10. Знешкодження спецодягу і засобів захисту органів, дихання повинно проводитися відповідно до рекомендацій, які викладені в додатку 12.

4. ТРАНСПОРТУВАННЯ

4.1. Загальні вимоги

4.1.1. Пестициди входять у перелік небезпечних вантажів, які потребують спеціальних умов транспортування та виконання вантажно-розвантажувальних робіт.

4.1.2. В якості вантажів за ступенем небезпечності пестицидні препарати класифікуються як: 1. легкозаймисті рідини (ЛЗР); 2. легкозаймисті речовини та матеріали (ЛЗМ); 3. речовини, що окислюються, (ОР) і органічні перекиси (ОП); 4. отруйні (токсичні) речовини (ТР); 5. їдкі і корозійні речовини (ІР); 6. інші небезпечні речовини.

4.1.3. Небезпечні вантажі кожного класу розділяються на групи:

1. Високого ступеня небезпечності (група пакування 1) - вантажі в сталевих барабанах, бочках, спеціальних контейнерах;
2. Середнього ступеня небезпечності (група пакування 2) - вантажі в тарі з полімерних матеріалів, дерев'яних ящиках;
3. Низького ступеня небезпечності (група пакування 3) - вантажі в паперових мішках, картонних ящиках.

Таблиця 4.1. Класифікація вантажів за ступенем небезпечності

Токсичність	Ступень небезпечності		
	висока (група пакування 1)	середня (група пакування 2)	відносно низька (група пакування 3)

При введенні у шлунок ЛД(50), в мг/кг, не більше	5	50	500
При нанесенні на шкіру, ЛД(50) в мг/кг, не більше	40	200	1000
При вдиханні пилу, ЛК(50) в мг/л, не більше	0,5	2	10

4.1.4. Небезпечні вантажі повинні мати знаки небезпечності, які наносять на тару і усі види засобів транспорту. Знаки безпеки повинні відповідати вимогам ГОСТ 19433-88. "Грузы опасные. Классификация и маркировка" (Таблиця 4.2.).

4.1.5. Пестициди перевозяться тільки в спеціально виділених для цих цілей транспортних засобах (залізничні вагони, морські і річкові судна, літаки, автомобілі та ін.). Транспортування пестицидів разом з іншими вантажами забороняється.

Таблиця 4.2. Класи небезпечності вантажів і їх позначення	Номер класу	Символ
небезпечності	Фон	Написи, що наносяться на знаки
3	Чорне або біле полум'я	Червоний Легкозаймиста рідина
4	Чорне полум'я	Чергуються Займається, самозаймається або запалюється від води 4.1.; 4.2.; 4.3.
5	Чорне полум'я над чорним колом	Жовтий Окислювач 5.1. або органічний перекис 5.2.
6 (Ступінь небезпечності 1 і 2)	Чорний череп і дві кістки	Білий Отрута 6.1. або отрута 6.2.
7 (Ступінь небезпечності 3)	Колос перекреслений	Білий Шкідливо, зберігати віддалено від харчових продуктів 6.1. і 6.2.
8	Краплі, що витікають із пробірок на металеву платівку і на чорний.	Їдка речовина 8.1.; 8.2. або 8.3. Верхня -білий, нижня - чорний.
9	Чорний знак оклику	Білий

4.1.6. Перевезення вантажів здійснюють з застосуванням відповідних засобів індивідуального захисту.

4.2. Залізничний транспорт

4.2.1. Пестициди перевозяться тільки в спеціально виділених вагонах, цистернах, контейнерах, арендованих вантажовідправником і приписаних до станції навантаження. Призначені для перевезення препарати повинні бути упаковані в заводську або спеціально призначену для цієї мети міцну і герметичну тару. Забруднення пестицидами зовнішньої поверхні тари не допускається. Вантаж повинен мати сертифікати з указівкою необхідних заходів безпеки. Аналогічні сертифікати повинні мати рухомий склад, що направляється для знешкодження.

4.2.2. Підготовка вагонів і цистерн для перевезення пестицидів виконується на залізничних підприємствах, які займаються очищенням і миттям рухомого складу.

4.2.3. Після закінчення розвантаження пестицидів вагони, цистерни, контейнери підлягають пломбуванню і відправляються вантажовідправнику із маркуванням як небезпечні.

4.2.4. Знешкодження вагонів, цистерн і контейнерів повинно здійснюватися на спеціальних пунктах промивання та знешкодження транспортних засобів і тари.

4.2.5. Транспортування інших вантажів у вагонах і тарі, які були використані для перевезення пестицидів, дозволяється тільки після попереднього очищення і знешкодження. Категорично забороняється перевезення харчових продуктів, фуражу і питної води разом із пестицидами або в транспортних засобах і тарі, що були раніше використані для перевезення засобів захисту рослин.

4.2.6. Навантаження і розвантаження пестицидів повинно здійснюватися на спеціально обладнаних майданчиках, розташованих на відстані не менше 200 м від житлових і тваринницьких приміщень.

4.2.7. При вантажно-розвантажувальних роботах не допускаються удари і порушення герметичності тари, проливання і розсипання вантажу. У випадку ушкодження тари необхідно вжити термінових заходів для збирання залишків вантажу (у змилену тару й інші ємності вантажоодержувачів), а також знешкодження місць розливу або розсипу, а також знешкодження транспортних засобів і тари.

4.2.8. Після закінчення роботи транспортні засоби і вантажно-розвантажувальні механізми необхідно очистити від залишків пестицидів і знешкодити.

4.2.9. У складських приміщеннях забороняється використовувати вантажно-розвантажувальні машини, які працюють на двигунах внутрішнього згорання, або які створюють значне пилевиділення (ЗГС-100, ТЛ-4, д-665 і ін.).

4.2.10. Перед початком роботи з пестицидами у всіх складських приміщеннях і вагонах необхідно організувати наскрізне провітрювання (не менше 30 хвилин) шляхом відкривання дверей, вікон, люків і т.д.

4.2.11. У випадку виникнення аварійних ситуацій під час перевезення пестицидів необхідно:

- а) негайно припинити рух потягу і маневрові роботи в небезпечній зоні;
- б) викликати аварійно-рятувальний потяг;
- в) сповістити місцеві органи влади, установи санепідслужби і Мінекобезпеки про небезпеку отруєння людей та забруднення навколишнього природного середовища;
- г) видалити з місця аварії сторонніх осіб;
- д) ізолювати небезпечну зону забруднення в радіусі від 200 до 1000 м в залежності від ступеня реальної небезпеки;
- е) не ходити по розсипаній і пролитій речовині;
- є) у зоні аварії знаходитися особам лише у повному комплекті захисного одягу і протигазах;
- ж) у випадку забруднення води повідомити по це дорожню або лінійну СЕС;
- з) ушкоджені пакування завантажити у вагон і завезти на найближчу станцію з дотриманням застережних заходів;
- и) просипання зібрати в ємкості і вивезти разом з ушкодженими упаковками;
- і) великі просипи зібрати в ємкості або засипати сухим піском і вивезти разом з ушкодженими упаковками;
- й) не доторкатися до проливої речовини;
- к) перелити пестициди з пошкодженої тари у справну з дотриманням запобіжних заходів;
- л) викликати спеціалістів для знищення (зnezараження) речовин;
- м) місця розливу обробити засобами хімічного зnezараження;
- н) великі просипання і розлиті речовини обгородити земляним валом, засипати сухим піском;
- о) після ліквідації аварії провести заключний медичний огляд усіх осіб, що беруть участь в аварійно-рятувальних роботах, із залученням спеціалістів і застосуванням відповідних лабораторних методів дослідження;
- п) постраждалих госпіталізувати в найближчі спеціалізовані медичні заклади;
- р) відповідальність і всі права по залученню відповідних організацій і осіб до виконання протиаварійних операцій покладається на начальника аварійної бригади.

4.3. Водний транспорт

4.3.1. Транспортування пестицидів може здійснюватися тільки судами, що мають відповідний запис у класифікаційному посвідченні Морського Регістру. Придатність судна до перевезення небезпечних вантажів при відсутності спеціального запису в кваліфікаційному посвідченні визначається спеціальною комісією з обов'язковою участю представників санітарно-епідеміологічної служби і місцевих установ Мінекобезпеки. При транспортуванні і застосуванні пестицидів заходи щодо техніки безпеки, виробничої санітарії та охорони природного навколишнього середовища здійснюються відповідно до вимог діючих Правил МОПНГ.

4.3.2. Перед перевезенням пестицидів вантажні приміщення судна повинні бути старанно промиті, зачищені і просушені. Повинна бути проведена перевірка роботи вентиляційних систем, штучного освітлення, наявності вогнегасних засобів. Перевезення пестицидів у пасажирських судах забороняються.

4.3.3. Транспортування пестицидів повинно здійснюватися під палубою в газонепроникних вантажних приміщеннях, забезпечених автономною інтенсивною вентиляцією і устаткуванням пилегазоочистки, що виключає іскроутворення, а також попадання шкідливих парів і газів у житлову надбудову судна.

4.3.4. Укладка пестицидів у вантажних приміщеннях повинна забезпечити можливість контролю за станом вантажу у рейсі.

4.3.5. Під час перевезення пестицидів одного найменування повним вантажем маркірування і знаки небезпеки наносяться не менше ніж на 20% місць. У інших випадках маркірування і знаки небезпеки наносяться на всі місця.

До перевезення не допускаються пестициди, пакування і маркування яких не задовольняє вимогам діючих Правил МКМПНГ і ПОНОГ.

4.3.6. На кожному вантажному місці і у всіх вантажних документах повинно бути зазначене технічне найменування вантажу. Відповідно до вимог "Конвенції по охороні людського життя на морі" (1960 р.) торгіві найменування не допускаються.

4.3.7. Під час перевезення пестицидів у контейнерах і зйомних цистернах повинно бути виключене надходження шкідливих речовин у навколишнє середовище.

4.3.8. Не допускаються до перевезень контейнери і зйомні цистерни, в яких виявлені ушкодження. При виявленні в процесі перевезення ознак ушкодження пакування пестицидів капітан судна повинен установити спеціальний пост і вивантажити їх у першому попутному порту заходу.

Розлита частина вантажу повинна бути старанно прибрана, місця забруднення насухо зачищені і знешкоджені. Ці роботи проводяться під наглядом старшого помічника капітана судна.

4.3.9. Перепакування або перелив небезпечних вантажів на борту судна забороняється. Виключенням можуть бути випадки, коли подальше транспортування вантажу в ушкодженій тарі і ремонт ємностей без перетарювання неможливі.

4.3.10. При перевантаженні пестицидів повинні бути прийняті заходи для попередження забруднення навколишнього середовища.

4.3.11. Для ліквідації аварійних ситуацій при транспортуванні пестицидів водним транспортом виділяються спеціальні аварійні бригади, які повинні пройти навчання безпечним прийомом аварійно-рятувальних робіт.

4.3.12. У випадку виникнення аварійних ситуацій необхідно дотримуватись вимог п. 4.2.11, п.п. а-р.

4.4. Повітряний транспорт

4.4.1. Перевезення пестицидів повітряним транспортом здійснюється відповідно до "Правил перевезення небезпечних грузів повітряним транспортом" та діючих нормативно-інструктивних документів.

4.4.2. Транспортування пестицидів допускається тільки вантажними повітряними судами (ПС) у супроводі представника відправника або одержувача.

4.4.3. До перевезення повітряним транспортом допускаються пестициди, маса (нетто) яких на одне вантажне місце не перевищує маси, зазначеної в алфавітних переліках N 1 і N 2 "Правил".

4.4.4. При спільному перевезенні декількох пестицидів необхідно обов'язково враховувати можливість використання однорідних засобів пожежогасіння.

4.4.5. Перевезення пестицидів виконується тільки прямими рейсами ПС. Прийом до перевезення пестицидів із перевантаженням у проміжних аеропортах категорично забороняється.

4.4.6. Не пізніше ніж за 3 години до початку вантажно-розвантажувальних робіт, начальник аеропорту повинен повідомити санітарно-епідеміологічну службу і установи Мінекобезпеки про перевезення пестицидів повітряним транспортом.

4.4.7. До перевезення пестицидів допускаються екіпажі, які підготовлені до виконання польотів у складних умовах вдень і вночі при встановленому мінімумі погоди. ПС для перевезення пестицидів повинні мати наліт не менше 10 годин після одержання з заводу-виготовлювача або ремонтного підприємства.

4.4.8. Виліт ПС із пестицидами дозволяється тільки після підтвердження аеропорту призначення про готовність одержувача до прийому цього вантажу.

ПС, які транспортують пестициди, повинні знаходитися на особливому контролі диспетчерської служби від моменту вильоту з аеропорту до моменту прибуття в аеропорт призначення.

4.4.9. Пестициди повинні бути вивезені одержувачем своїм транспортом безпосередньо з ПС. Тимчасове збереження пестицидів (не більш 2-х діб) дозволяється у виняткових випадках тільки в аеропортах, що мають для цього умови, передбачені "Правилами". Відповідальність за тимчасове збереження пестицидів в аеропорті покладається на начальника служби перевезень.

4.4.10. У польоті організується систематичне спостереження за станом пакування пестицидів. При його порушенні і загрозі безпеці польоту командир екіпажу може прийняти рішення про викид вантажу з борта ПС. У цьому випадку вантаж, що викидається, повинен мати пізнавальні знаки. Забороняється викид вантажу над населеними пунктами і водоймами. Начальник аеропорту (аеродрому), у районі якого зроблений викид пестицидів, повинний негайно сповістити про це міліцію, санітарно-епідеміологічну службу та установи Мінекобезпеки.

4.5. Автомобільний транспорт

4.5.1. Транспортування з базисних до витратних складів споживачів проводиться спеціально обладнаним автотранспортом закладів Міністерства АПК лише за маршрутами руху, погодженими територіальною санепідстанцією і державтоінспекцією.

4.5.2. Транспорт для перевезення пестицидів повинен мати сигнальне фарбування кузова і бортовий напис "Отрути" відповідно до ГОСТ. На транспорті господарств, що виділяється для перевезень пестицидів, повинні встановлюватися сигнальні прапорні, які кріпляться до кабіни і на кутах кузова.

Транспорт для перевезення пестицидів підлягає паспортизації санітарно-епідеміологічного службою, повинен бути справним і легко піддаватися знезараженню.

4.5.3. Транспортування пестицидів допускається тільки у супроводі спеціально виділених і проінструктованих осіб. Транспортування може бути довірено водію транспорту після проходження їм відповідного інструктажу. Відповідальні за перевезення особи повинні стежити за станом тари і негайно ліквідувати ушкодження.

4.5.4. Швидкість руху транспорту під час перевезення пестицидів повинна бути не більше 40 км/год, а під час дощу, туману і снігопаду не більш 20 км/год. Забороняється перевозити пестициди при обмеженій видимості (до 300 м).

4.5.5. Під час перевезення вогнебезпечних пестицидів здійснюють додаткові заходи протипожежної безпеки.

4.5.6. Балони з фумігантами транспортуються у відповідності з вимогами діючих інструкцій.

4.5.7. Забороняється перевезення пестицидів в ушкодженій тарі. У випадку порушення пакування необхідно негайно вжити заходів до нерозповсюдження препарату в навколишньому середовищі, (роздування вітром, розмивання дощем, тощо).

4.5.8. Для ліквідації аварійних ситуацій виділяються спеціальні бригади, які пройшли навчання безпечним прийомом аварійно-рятувальних робіт з пестицидами.

5. ЗБЕРІГАННЯ

5.1. Загальні положення

5.1.1. Зберігання пестицидів допускається тільки в спеціально призначених для цього складах, які відповідають вимогам СНіП 11-108-78 "Склади сухих мінеральних добрив і хімічних засобів захисту рослин" і "Норм технологічного проектування складів твердих мінеральних добрив і пестицидів для колхозів, совхозів і пунктів хімізації", (1981 г.).

5.1.2. До базисних складів відносяться приреєсові, прирешейні, районні, міжгосподарчі, до витратних - склади господарств, тваринницьких і птахівницьких комплексів, а також інших організацій.

5.1.3. Базисні склади загального призначення для зберігання пестицидів повинні бути обладнані ізольованими приміщеннями.

5.1.4. Міжгосподарські пункти хімізації (агрохімкомплекси), включаючи склади пестицидів, що обслуговують 3-5 господарств, обладнуються у відповідності з вимогами до базових складів.

5.1.5. При відсутності на витратних складах централізованого водопостачання вода повинна доставлятися і зберігатися в спеціальних ємкостях. Обладнання складу душовою установкою є обов'язковим. Обладнується "мала каналізація" або здійснюється ємнісне накопичення з регуляторним знешкодженням і вивезенням вмісту в спеціально відведені місця.

5.1.6. Ширина санітарно-захисних зон для базисних складів встановлюється в залежності від їхньої місткості:

до 20 т - 200 м

21-50 т - 300 м

51-100 т - 400 м

101-300 т - 500 м

301-400 т - 600 м

401-500 т - 700 м

понад 500 т - 1000 м

При зберіганні на таких складах крім пестицидів мінеральних добрив (в окремих спорудах) санітарно-захисні зони встановлюються, виходячи з кількості пестицидів, що зберігаються. Ширина санітарно-захисних зон для витратних складів повинна бути не менше 200 м.

5.1.7. Площадка для будівництва базисного складу пестицидів або пункту хімізації відводиться з урахуванням умов землекористування та проекту перспективного будівництва в даному районі. Вона повинна відповідати санітарним і природоохоронним вимогам. Не допускається розташування вказаних об'єктів в погано провітрюваних долинах і котлованах. Майданчик повинен мати відносно рівну поверхню та ухил, що забезпечує відвід поверхневого стоку з метою попередження забруднення відкритих водойм і ґрунтових вод пестицидами; висота стояння останніх на ділянці повинна бути не менше 1,5 метра.

5.1.8. Агрохімкомплекси і склади пестицидів, повинні мати під'їзні дороги з твердим покриттям. На території цих об'єктів між окремими складськими приміщеннями і функціональними майданчиками обладнують проїзди з твердим покриттям або частина території повністю асфальтується.

5.1.9. Територія складу або агрохімкомплексу повинна бути огорожена, озеленена, мати два виїзди. Площа її повинна бути достатньою для розвороту тракторів із навісними (агрегатованими) обприскувачами та іншою апаратурою.

Вхідні двері складу і брама огорожі повинні замикатися на замок. На дверях повинен бути попереджувальний напис:

"СКЛАД ПЕСТИЦИДІВ. СТОРОННІМ ВХІД ЗАБОРОНЕНИЙ".

5.1.10. Склад і його територія повинні мати чітке зонування.

Базисні склади та агрохімкомплекси повинні мати функціональні зони:

а) склад пестицидів, майданчик для протруювання насіння, приміщення для зберігання протруєного насіння, розчино-заправочний вузол;

б) майданчик для зберігання машин, апаратів і транспорту, що використовують для робіт з пестицидами і для їх перевезення;

в) складські споруди для зберігання сухих мінеральних добрив (затарених і незатарених), майданчик для розміщення аміакозовів та інших засобів для транспортування добрив і їх застосування; майданчик для подрібнення добрив і їх змішування;

г) майданчик для зберігання рідких аміачних добрив (аміак водний, аміак зріджений безводний);

д) майданчик з написом для складування порожньої тари; майданчик або спеціальний комплекс для знезараження тари, транспортних засобів, апаратури та інш.; приміщення для зберігання засобів знезараження; споруди для очищення виробничих стічних вод; пральня;

е) стоянка "чистого" автотранспорту, гараж, майстерні, цистерни з резервним запасом води;

є) будинок адміністративного і побутового призначення.

5.1.11. При витратних складах для зберігання пестицидів допускається зберігання мінеральних добрив (в окремих приміщеннях), передбачається майданчик для протруювання насіння, розчино-заправочний вузол і майданчик знешкодження тари, апаратури, а також засобів механізації, призначених для обробки тваринницьких і птахівничих комплексів. Майданчики повинні бути асфальтованими або бетонованими.

5.1.12. Відстань між складом пестицидів, майданчиком протруювання насіння, приміщеннями для зберігання протруєного насіння, розчино-заправочним вузлом та будинком адміністративного і побутового призначення повинна бути не менше 50 м.

Відстань між іншими спорудами і майданчиками передбачається в залежності від конкретних умов: рельєфу місцевості, обсягу робіт із хімічними речовинами, профілю сільського господарства і т.д.

5.1.13. Склад пестицидів повинен мати такі функціональні відділення (секції):

а) загальне відділення для зберігання пестицидів;

б) відділення для зберігання пожежо- і вибухонебезпечних речовин;

в) відділення для зберігання надзвичайно небезпечних речовин (1 клас небезпечності).

Складування пестицидів повинно здійснюватися з урахуванням виду препаративних форм, хімічної сумісності і температурних режимів зберігання.

5.1.14. Обладнання побутових приміщень повинно здійснюватись у відповідності зі СНиП 2.04.09-87 "Вспомогательные здания и сооружения".

Побутові приміщення на базисних складах і пунктах хімізації повинні бути типу санпропускника та мати (окремо для чоловіків і жінок):

а) роздягальню брудного одягу;

б) душову;

в) роздягальню чистого одягу;

г) туалет.

Крім того, повинні бути передбачені приміщення для зберігання спецодягу та індивідуальних захисних засобів, а також кімната для приймання їжі.

5.1.15. На території пункту хімізації або окремо побудованого складу пестицидів обладнується спеціальний майданчик і гідроізолювані колодязі-нейтралізатори для скидання і знешкодження забруднених пестицидами стічних і промивних вод. За умови погодження у встановленому порядку на великих базисних і прирейкових складах допускається експлуатація устаткування для термічного знешкодження залишків препаратів, тари, і непридатних пестицидів, та ін. спеціальних споруд.

5.1.16. Вантажно-розвантажувальні роботи на складах повинні бути механізовані. Вибір засобів механізації (штабелери, монорейки, кран-балки, електрокари, автовантажувачі та ін.) обумовлюється потужністю складу.

5.1.17. Склади пестицидів обладнуються стелажми і полицями. Препарати, які затарені в паперові мішки, металеві бідони, пластмасові і металеві каністри, дерев'яні ящики і поліетиленові пакети, повинні зберігатися на піддонах, що встановлюються штабелями, а також на полицях і стелажах. Ширина проходу між штабелями і стелажми повинна бути не менше 0,7 м, від них до стін споруди не менше 0,8 м, а для проїзду навантажувача - 3,0 м.

5.1.18. Кількість препаратів, що зберігаються на складі, повинна відповідати тоннажу і не перевищувати передбаченої проектом реальної потреби.

5.1.19. На складах повинні бути ваги, на базисних і великих господарських - автоваги під навісом (спеціально побудована вагова), набір інструментів для відкриття і закриття тари, совки, лопати, запас порожньої тари (попередньо відчищеної і знешкодженої з-під раніше використаних пестицидів). Запасна тара може бути використана як для перезатарювання пестицидів з непридатного пакування, так і для фасування невеликих (менше тарної одиниці) кількостей препаратів.

5.1.20. У протипожежних цілях на складах для зберігання пестицидів установлюються вогнегасники, ящики з піском, протипожежні щити з необхідним інструментом (багор,

лопата, відро, кирка і т.п.). Протипожежні заходи на складах повинні здійснюватися відповідно до вимог "Правил пожарной безопасности при эксплуатации склада пестицидов" (1987 р.).

5.1.21. Зберігання пестицидів на складі допускається тільки після його погодження установами санепідслужби та охорони природи і отримання паспорта (Додаток N 4). Паспортизація здійснюється щорічно.

Завезення пестицидів у витратні склади здійснюється централізовано. Про завезення пестицидів у господарства агроном по хімзахисту доводить до відома місцеву санепідстанцію і територіальну установу Мінекобезпеки. При виявленні порушень санітарних правил паспорт вилучається і подальша експлуатація складу забороняється.

5.1.22. У випадку відмови в паспортизації складу або вилучення паспорта на право зберігання пестицидів керівництво господарства може за домовленістю із сусіднім господарством і узгодженню із санепідстанцією та установою Мінекобезпеки тимчасово зберігати хімічні речовини на складі сусіднього господарства і завозити пестициди з базисного складу до місць застосування з розрахунку одностороннього використання. У таких випадках допускається використання спеціального контейнера КС-1,25, який повинен бути опломбований і закритий на замок.

5.1.23. Видача пестицидів із базисних складів здійснюється по рознарядці агронома по хімічному захисту або ветспеціаліста по захисту сільськогосподарських тварин відповідної установи.

Відпуск пестицидів проводиться по масі нетто з зазначенням кількості тарних одиниць.

Видача пестицидів із витратного складу бригадиру або іншій особі, відповідальній за проведення робіт із захисту рослин і тварин у бригаді, здійснюється за письмовим розпорядженням керівника (власника) господарства, тваринницького або птахівничого комплексу, їх заступників (Додаток 5), старшого агронома (агронома по хімзахисту). При наявності в господарстві спеціалізованих загонів (бригад) по хімзахисту - за письмовим розпорядженням керівника такого загону.

5.1.24. Відповідальність за зберігання і видачу пестицидів несе завідуючий складом, в обов'язки якого входить приймання, розміщення по секціях і видача пестицидів, здійснення їх паспортизації, спостереження за справністю тари, відбір і відправлення проб пестицидів на аналіз, організація прання спецодягу, знешкодження інвентаря, порожньої тари з-під пестицидів, прибирання і знешкодження території складу та вантажно-розвантажувальних механізмів. Перебування людей на складі допускається тільки на час приймання і відпуску препаратів, а також при виконанні спеціальних робіт.

5.1.25. Всі пестициди, що поступають на склад і що відпускаються зі складу, записуються в пронумеровану, прошнуровану і скріплену печаткою книгу приходу-витрати (Додаток 6). Книга зберігається на складі під замком. Кількість пестицидів, що відпускаються, повинна відповідати односторонній потребі.

5.1.26. В кінці робочого дня невикористані препарати повинні здаватися на склад, про що роблять відповідний запис у книзі приймання і видачі пестицидів із зазначенням їх кількості.

5.1.27. Прибирання складу повинне проводитися в міру необхідності, але не рідше одного разу на місяць. Для цього склади повинні бути забезпечені необхідною пиловідсмоктуючою та мийною апаратурою. У витратних складах можна використовувати спеціально виділені побутові пилососи. На початку прибирання зі стін, підлоги, стелажів і поверхонь тари за допомогою пилососа видаляють пил, а потім мийуть стіни, підлогу, вільні стелажі і полиці.

5.1.28. Під час перебування на складі забороняється:

- а) приймання їжі, пиття, паління;
- б) робота без спецодягу і засобів індивідуального захисту;
- в) присутність сторонніх осіб.

5.1.29. Наприкінці року на складі проводиться інвентаризація пестицидів з складанням акту зняття їх залишків. Акт підписується керівником, агрономом по захисту рослин, бухгалтером і завідуючим складом та зберігається на складі.

5.1.30. Зберігання пестицидів на об'єктах водного транспорту повинно здійснюватися в суворій відповідності з вимогами діючих правил МОПНГ.

5.1.31. Заборонені та непридатні пестициди підлягають інвентаризації у відповідності з діючими інструкціями. Наявні на 1 січня поточного року пестициди з простроченим терміном зберігання підлягають обов'язковому аналізу у відповідних лабораторіях для вирішення питання про можливість їх подальшого використання. Заборонені та непридатні пестициди знищуються у встановленому порядку (Додаток 7).

6. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ

6.1.1. Асортимент, засоби, сфера застосування пестицидів, норми, кратність обробок повинні відповідати "Переліку пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні", доповненнями до "Переліку..." та інструкціям з безпечного застосування пестицидів, які затверджені (погоджені) установами Міністерства охорони здоров'я, Мінекобезпеки та іншими зацікавленими організаціями.

6.1.2. Обробка рослин та інших об'єктів повинна здійснюватись суворо за показаннями з обов'язковим врахуванням економічної межі шкідливості, ступеню розвитку хвороб рослин і бур'янів, а також прогнозу погоди.

6.1.3. Місцеві органи державної виконавчої влади разом з іншими зацікавленими підприємствами і установами організують та проводять заходи щодо санітарно-гігієнічного та медичного забезпечення робіт, пов'язаних з застосуванням пестицидів у відповідності з чинним законодавством.

До всіх видів робіт, пов'язаних із застосуванням пестицидів, робітники повинні допускатися по наявності посвідчення про спеціальну підготовку та медичної книжки встановленого зразка на право робіт із пестицидами (Додатки 1 і 2). Медична книжка та посвідчення видається строком на один рік особам, що пройшли профілактичний огляд і курсову гігієнічну підготовку по 14 годинній програмі та володіють способами надання першої долікарської допомоги при отруєнні пестицидами (Додаток 13). Медична книжка видається головою медичної комісії, посвідчення - керівником підприємства, установи, або учебного центру, який проводив підготовку.

6.1.4. Всі роботи з пестицидами і протруєним насіннєвим матеріалом обов'язково реєструються в спеціальних журналах (Додатки 8, 9, 10, 11).

6.1.5. Всі роботи з пестицидами слід проводити в ранні ранкові (до 10) і вечірні (18-22) години при мінімальних висхідних повітряних потоках. Як виняток, допускається проведення обробок у денні години у похмурі і прохолодні дні з температурою навколишнього повітря нижче +10 град.С.

6.1.6. У зоні роботи з пестицидами необхідно обладнати місця для відпочинку і приймання їжі, які забезпечуються бачками з питною водою, рукомийником і медичною аптечкою (Додаток 13). Це місце повинно розташовуватися не ближче 200 метрів від межі застосування пестицидів.

6.1.7. Завчасно, але не менше чим за дві доби до початку проведення кожної хімічної обробки, адміністрація господарств сповіщає населення, власників суміжних сільськогосподарських угідь та об'єктів про місця, строки і методи застосування пестицидів. У період проведення робіт у радіусі 200 м від меж ділянок, що обробляються, повинні бути встановлені попереджувальні написи.

6.1.8. Забороняється допуск сторонніх осіб до місць застосування пестицидів.

6.1.9. Забороняється залишати пестициди та отруєні принади без охорони в місцях застосування, на польових станах, індивідуальних господарствах та інших місцях.

У період проведення робіт тимчасове збереження пестицидів дозволяється на спеціально виділених ділянках, при наявності надійного укриття та охорони.

6.1.10. Машини та апарати, які використовують для застосування пестицидів, повинні знаходитися в спеціально відведених місцях під навісом або в спеціальних приміщеннях.

6.1.11. Приготування розчинів пестицидів і заправка апаратури для їх застосування повинні здійснюватися на стаціонарних розчинних вузлах або пунктах із використанням засобів механізації виробничих процесів.

Господарства повинні бути забезпечені пересувними агрегатами для приготування розчинів і заправки обприскувачів типу аПЖ-12, АПР "Темп" та інш. Майданчики розчинних вузлів і пунктів повинні мати тверде покриття з забезпеченням стоку поверхневих вод в спеціальні бетоновані резервуари.

6.1.12. Категорично забороняється приготування розчинів пестицидів безпосередньо у полі без засобів механізації.

6.1.13. До місць обробок розчини пестицидів повинні доставлятися в спеціальних ємкостях. Заправка і завантаження апаратів не повинні супроводжуватися протіканням або розсипанням пестицидів.

6.1.14. До початку роботи всі машини, механізми і апаратура повинні бути відремонтовані, перевірені на герметичність комунікацій і фільтруючих пристроїв шляхом заповнення водою та інертними речовинами, а також відрегульовані на необхідні норми витрати (див. РД ОСТ "Обработка пестицидами почвы и посевов полевых культур. Требования безопасности").

6.1.15. Категорично забороняється здійснювати ремонт (за винятком дрібного) і регулювання апаратури при наявності в ній пестицидів. У випадку незначних пошкоджень ремонтні роботи проводяться при вимкнених механізмах з застосуванням засобів індивідуального захисту. При серйозних пошкодженнях машин і апаратури їх звільняють від пестицидів, знешкоджують і доставляють на пункт ремонту. Перевірка їх справності проводиться за допомогою води та інертних речовин.

6.1.16. Забруднені пестицидами поверхні та ґрунт після проведення вантажно-розвантажувальних робіт, транспортування, перезатарювання і застосування препаратів в складських приміщеннях, торгівельній мережі, медичних і інш. закладах, приготування робочих розчинів і принад, заправки апаратури та протруювання насіння, а також машини, і апаратура (протруювачі, обприскувачі, сівалки, автотранспортувачі і транспортні засоби), тара з-під пестицидів і протруєного насіння, невикористані робочі розчини, непридатні препарати, промивні стічні води, що містять пестициди, і засоби індивідуального захисту підлягають знешкодженню (Додаток 7, 12).

6.1.17. Після закінчення робіт невикористані пестициди повинні бути повернені на склад або передані по акту для застосування в інші господарства (бригади).

6.1.18. Після роботи засоби індивідуального захисту знімають у такому порядку: рукавички, не знімаючи з рук, миють у 5% розчині соди (500 г кальцінованої соди на відро води), промивають їх водою, після чого знімають захисні окуляри та респіратор, спецвзуття, халат, головний убір. Окуляри респіраторів протирають 5% розчином кальцінованої соди; знімають рукавички і миють руки з милом.

Прання і дегазацію спецодягу і засобів індивідуального захисту здійснюють централізовано. Технологія прання спецодягу і дегазація засобів індивідуального захисту визначається "Инструкцией по технике безопасности, при хранении, транспортировке и применении пестицидов" (М., Агропромиздат, 1985), а також правилами знешкодження транспортних засобів, апаратури, приміщень, тари і спецодягу (Додаток 12). Прання спецодягу повинне здійснюватися в міру забруднення, але не рідше, ніж через 6 робочих днів.

6.2. Застосування авіаційним методом

6.2.1. Виконання авіаційних робіт по застосуванню пестицидів у сільському і лісовому господарстві повинно здійснюватися у відповідності до вимог "Державних санітарних правил авіаційного застосування пестицидів і агрохімікатів у народному господарстві України", ДСП 382-96, затверджених наказом МОЗ України від 18.12.96 р. N 382.

6.2.2. Для виконання авіаційних робіт по застосуванню пестицидів при проведенні агрохімічних заходів за сільськогосподарськими і лісовими культурами дозволяється використовувати повітряні судна (літаки, вертольоти, надлегкі літальні апарати - НЛА), які

zareestrovani v derzavnomu reestri povitrynih suden civilnoi aviacii Ukraini ta majut sertifikat na pravo виконання авіаційно-хімічних робіт.

6.2.3. Авіаційним методом можуть бути застосовані тільки ті пестициди і агрохімікати, що пройшли державну реєстрацію і включені в "Перелік препаратів, дозволених до авіаційного застосування в Україні", (погоджується Міністерством охорони здоров'я, Мінекобезпеки і затверджується Укрдержхімкомісією).

6.2.4. Відповідальність за дотримання вимог санітарних правил і норм при авіаційному застосуванні пестицидів покладається на замовника виконання авіаційних робіт та власника повітряних суден сільгоспавіації.

6.2.5. Авіаційні працівники (пілоти, техніки, інженери, мийники), а також працівники замовника (робітники завантажувального майданчика, сигнальники) повинні мати допуск на право здійснення робіт з пестицидами і агрохімікатами, який видається після проходження медичного огляду і спеціального навчання керівниками підприємств, в яких вони працюють.

6.2.6. Медичний огляд та надання дозволу авіаційним працівникам на право здійснення робіт з пестицидами і агрохімікатами здійснюється у відповідності з "Положенням про медичний огляд працівників певних категорій", затвердженим Міністерством охорони здоров'я, та "Правилами і порядком медичної сертифікації авіаційного персоналу і осіб, які не належать до авіаційного персоналу", що затверджуються Міністерством транспорту, та згідно вимог ДСП 382-96.

6.2.7. Всі працівники, які зайняті на авіаційно-хімічних роботах повинні мати при собі Допуск, медичну книжку і наряд на виконання певних робіт з пестицидами і агрохімікатами.

6.2.8. Для виконання робочих польотів при авіаційному застосуванні пестицидів в сільському і лісовому господарстві повинні використовуватись постійні, а при їх відсутності - тимчасові аеродроми і вертодроми сільгоспавіації, які мають санітарний паспорт або дозвіл на право експлуатації.

6.2.9. Тривалість робочого часу та відпочинку і норм польотного часу екіпажів при виконанні авіаційних робіт по застосуванню пестицидів устанавлюється згідно "Правил нормування робочого часу і часу відпочинку екіпажів повітряних суден цивільної авіації", що затверджується Міністерством транспорту України.

6.2.10. Екіпажі, які вилітають в місце тимчасового базування для виконання авіаційних робіт по застосуванню пестицидів, забезпечуються підприємствами цивільної авіації (ЦА) засобами індивідуального захисту, аптечками першої медичної допомоги при отруєнні пестицидами, миючими і дегазуючими засобами та інш. згідно до вимог ДСП 382-96.

6.2.11. Заплановані для авіаційних обробок сільськогосподарські і лісові угіддя повинні бути занесені на карти-схеми землелісокористування. Проекти авіаційно-хімічних робіт погоджуються установами держсанепіднагляду і Мінекобезпеки не пізніше, чим за 10 діб до початку робіт.

6.2.12. За три доби до початку проведення авіаційних обробок замовник робіт повинен здійснити запобіжні заходи згідно з вимогами ДСП 382-96.

6.2.13. При застосуванні пестицидів за допомогою авіації необхідно суворо витримувати визначені ДСП 382-96 санітарно-захисні зони від ділянок авіахімічних обробок до інших об'єктів (населених пунктів, тваринницьких і птахоферм, джерел водопостачання, тощо).

6.2.14. Встановлена на повітряному судні авіахімапаратура, повинна мати сертификат та бути відрегульована відповідно до норм витрати і технології застосування препарату.

6.2.15. Застосування пестицидів авіаційним методом в сільському господарстві повинно здійснюватися в ранкові та вечірні години дня, при швидкості руху повітря, що не перевищує - 3 м/с (дрібнокрапельне обприскування) і 4 м/с (крупнокрапельне обприскування), температурі повітря не вище +22 град.С, робоча висота над об'єктом обробки повинна бути не менше 3 м.

6.2.16. Всі роботи по приготуванню робочих розчинів пестицидів та завантаженню їх в баки обприскувача повітряного судна повинні проводитися з максимальним використанням засобів механізації та герметизації.

6.2.17. Застосування пестицидів авіаційним методом не повинно супроводжуватися забрудненням ними повітря населених пунктів, води джерел питного водопостачання та культурно-побутового призначення. Забороняються авіаобробки шляхом опилування дустовими формами препаратів.

6.2.18. Режим праці і відпочинку екіпажів, санітарно побутове обслуговування їх в місцях тимчасового проживання та лабораторний контроль при застосуванні пестицидів повинні здійснюватися згідно з вимогами ДСП 382-96 та методичних вказівок по організації державного санепіднагляду при авіаційному застосуванні пестицидів.

6.3. Застосування за допомогою наземної апаратури

6.3.1. Обприскування вентиляторними і штанговими обприскувачами допускається при швидкості вітру до 3 м/с (дрібнокрапельне) і 4 м/с (крупнокрапельне).

Застосування гербіцидів із поливною водою шляхом дощування (гербігація) допускається при швидкості вітру до 4 м/с.

6.3.2. Відповідальність за дотримання метеорологічних умов несе керівник робіт, який забезпечує використання об'єктивних методів вимірювання температури і швидкості руху повітря.

6.3.3. При застосуванні пестицидів розташування працюючих відносно машин і апаратів повинно здійснюватись з урахуванням напрямку вітру з тим, щоб виключити попадання пестицидів у зону дихання працюючих.

6.3.4. Зона санітарного розриву від населених пунктів, тваринницьких комплексів, місць проведення ручних робіт по догляду за сільгоспкультурами, водойм і місць відпочинку при вентиляторному обприскуванні повинна бути не менше 500 м, при штанговому і гербігації дощуванням - 300 м. При застосуванні аерозольних генераторів регульованої дисперсності санітарно-захисні зони повинні відповідати вимогам, зазначеним в інструкції для даного виду апаратури; обробка посівів у цих зонах допускається при напрямку вітру від населених пунктів і інших об'єктів, що підлягають санітарному захисту.

6.3.5. Внесення пестицидів у ґрунт (гранули, розчини, порошки, зріджені гази) дозволяється тільки за допомогою спеціальної апаратури (фумігатори, аплікатори та ін.). Забороняється для внесення гранульованих пестицидів у ґрунт застосування туковисівних пристроїв.

Категорично забороняється приготування гранульованих пестицидів, у тому числі і на основі мінеральних добрив, безпосередньо в господарствах і ручне змішування мінеральних добрив з гранульованими пестицидами.

6.3.6. Внесення пестицидів у ґрунт повинно здійснюватись на глибину, регламентовану відповідними інструкціями.

6.3.7. Конструкція і технічний стан фумігаційних пристроїв та аплікаторів не повинні допускати просипання, розлив пестицидів і надходження їх у повітря робочої зони.

6.3.8. Використання гранульованих форм пестицидів першого класу небезпечності у відповідності з гігієнічною класифікацією допускається тільки при обробці сільськогосподарських культур із тривалим вегетаційним періодом при застосуванні індустриальних технологій їх вирощування.

6.4. Застосування у теплицях

6.4.1. У відповідності з Законом України "Про пестициди і агрохімікати" в умовах закритого ґрунту допускається застосування обмеженого асортименту пестицидів за наявності позитивних висновків державної санітарної експертизи з дозволу Укрдержхімкомісії.

6.4.2. Застосування пестицидів у теплицях дозволяється тільки після проведення всіх робіт по догляду за рослинами і при умові відсутності осіб, що не мають безпосереднього відношення до обробки.

6.4.3. Фумігація теплиць проводиться з дотриманням усіх заходів безпеки, передбачених при проведенні фумігаційних робіт. Фумігації (газації) повинен піддаватися весь блок теплиць одночасно. Забороняється фумігація в період збору врожаю.

6.4.4. Приготування робочих розчинів повинно здійснюватися в розчинному вузлі, розміщеному в спеціально виділеному приміщенні з ізольованим входом, обладнаному витяжної вентиляцією і каналізацією.

6.4.5. При шланговій і ранцевої обробці теплиць бригадою з кількох осіб працюючі повинні розташовуватися на відстані не менше 10 м один від одного та обробляти ділянку в одному напрямку.

6.4.6. Після закінчення обробки теплиця повинна бути закрита на замок. Час експозиції повинен відповідати виду і призначенню пестициду згідно "Переліку пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні", Додаткам до "Переліку..." та інструкціям з безпечного застосування пестицидів. На вході встановлюється попереджувальний знак - "ОБЕРЕЖНО - ОБРОБЛЕНО ОТРУТОЮ".

6.4.7. Забороняється вхід у теплиці раніше закінчення часу експозиції. За 2 години до початку роботи повинне бути організоване наскрізне провітрювання приміщень.

6.4.8. Вхід у приміщення теплиці протягом першої доби після обробки при виникненні аварійних ситуацій допускається тільки в спецодязі і протигазі.

6.4.9. Після проведення ліквідаційних і дезінфекційних заходів прибирання теплиць повинне проводитися не раніше, ніж через 48 годин після обробки після ретельного наскрізного провітрювання при повністю відкритих фрамугах. Спецодяг повинен бути доповнений фартухами і рукавниками з плівковим покриттям, гумовими рукавичками з текстильною підкладкою і чоботами.

6.4.10. Пропарювання ґрунту в теплицях у літню пору повинне проводитися при повністю відкритих фрамугах з дотриманням всіх запобіжних заходів, визначених даними правилами. Перед початком робіт теплиці повинні бути старанно провітрені.

6.4.11. Внесення нематоцидів у ґрунт без використання відповідної апаратури категорично забороняється.

6.4.12. Забороняються роботи в теплицях раніше 10 діб після обробки системними нематоцидами і 30 діб після застосування нематоцидів фумігуючої дії. До відновлення робіт необхідно провести ретельне провітрювання.

6.4.13. Ширина санітарно-захисної зони тепличних господарств від житлових, виробничих приміщень і джерел водопостачання повинна бути не менше 300 м.

6.4.14. Використання аерозольних генераторів допускається лише за умови дотримання рекомендованої "Переліком..." норми витрати пестициду для даного препарату і культури та запобігання викиду аерозолу в атмосферне повітря за межі теплиці.

6.4.15. При проектуванні і будівництві тепличних господарств передбачати об'єднання промивних, дренажних і зливових стоків теплиць, а також скидання їх у водойми або каналізацію без попереднього знешкодження категорично забороняється.

6.4.16. Дренажні стоки і промивні води, що утворюються при прибиранні і знешкодженні приміщень, транспортних засобів, тари, апаратури і спецодягу, збираються в бетонований резервуар, обробляються хлорним вапном (500 г на 10 л стоків). Скидання дренажних стоків у каналізаційну мережу допускається тільки після експозиції, яка визначається проектною установою. При відсутності відповідних проектних розробок час експозиції визначається експериментально за погодженням з установами санітарного нагляду та Мінекобезпеки.

6.4.17. При відсутності централізованої каналізації необхідно передбачити обладнання споруджень місцевої каналізації у відповідності з діючими санітарними нормами і правилами.

6.4.18. Забруднений пестицидами ґрунт і залишки рослин вивозяться на поля спеціальним транспортом і знешкоджуються в компостах.

6.4.19. Теплична продукція, яка направляється в торгівельну мережу, у т.ч. квіткова, повинна мати сертифікати відповідності. Сертифікат відповідності підтверджує безпеку харчових продуктів і продовольчої сировини на підставі результатів досліджень показників безпеки, які проведені установами державної санепідслужби та лабораторіями атестованими

відповідно до чинного законодавства на право проведення таких досліджень. Відправлення в торговельну мережу продукції без сертифікатів відповідності забороняється.

6.4.20. Реалізація продукції, отриманої з дослідних ділянок, допускається тільки з дозволу сапітарно-епідеміологічної служби.

6.4.21. Вибірковий контроль показників безпеки у тепличній продукції, в т.ч. залишкових кількостей пестицидів і агрохімікатів, повинні проводитись установами санепідслужби з періодичністю, яка відповідає строкам та регламентам застосування засобів захисту та підживлення рослин згідно з "Переліком...", але не рідше ніж 1 раз на місяць.

6.4.22. Перевірка санепідслужбою рівнів забруднення робочих місць пестицидами в установах по реалізації квіткової продукції (місця складування і продажу букетів і ін.) проводиться щоквартально одночасно з обстеженням ступеня забруднення повітря приміщень і відкритих поверхонь шкіряних покривів працюючих.

6.5. Фумігація (газація)

6.5.1. Фумігаційні роботи проводяться переважно в стаціонарних приміщеннях.

6.5.2. Для фумігації дозволяється використовувати головним чином високолеткі і токсичні речовини швидкої дії.

6.5.3. Дозвіл на проведення фумігаційних робіт видається територіальною санітарно-епідеміологічною станцією і установою Мінекобезпеки. Проведення фумігації (газації) на судах МФ регламентується спеціальними документами.

6.5.4. З моменту початку газациї і до закінчення останньої обов'язково забезпечується цілодобова охорона об'єкта. Виділені для охорони особи повинні бути забезпечені протигазами і пройти попередній інструктаж із техніки безпеки.

6.5.5. Забороняється проводити газацию об'єктів, розташованих на відстані менше 200 м від житлових і 100 м від виробничих приміщень та залізничних колій.

6.5.6. Забороняється газация об'єктів при температурі повітря (зовнішнього і всередині приміщення) нижче +10 град.С і вище +25 град.С та швидкості руху повітря більше 7 м/сек.

6.5.7. Газацию дозволяється проводити тільки спеціально навченим і забезпеченим ЗІЗ бригадам у складі не менше 3-х працюючих.

6.5.8. Проведення робіт з газациї допускається за умови використання працюючими протигазів і спецодягу (спецвзуття, комбінезон, рукавички); передбачених діючими вимогами стандартів безпеки праці та розділом 3 цих Правил.

6.5.9. До початку проведення газациї в приміщенні щільно закривають всі пройми та щілини. Після випуску необхідної кількості фуміганту робітники закривають вентиляції балонів, виходять з приміщення, що газується, щільно закривають двері і знімають протигазу в безпечній зоні.

6.5.10. Після закінчення передбаченого інструкцією для конкретного фуміганту часу експозиції, проводиться дегазація приміщення шляхом активного провітрювання, а при відсутності механічної вентиляції - пасивного (послідовне відкривання вікон і дверей).

6.5.11. У випадках, коли питома вага газу перевищує питому вагу повітря, необхідно організувати провітрювання підвальних приміщень.

6.5.12. Після видалення фуміганту з приміщень закривають вікна та двері, і підвищують температуру повітря в приміщенні на 2-3 град.С у порівнянні з періодом фумігації. Через 12-16 годин здійснюють провітрювання до повного зникнення запаху фуміганту.

6.5.13. Перевірка об'єкта на повноту дегазації здійснюється обов'язково в денні години з застосуванням рекомендованих для конкретних фумігантів методів аналізу. Дегазація вважається повною, коли вміст фуміганту в повітрі об'єктів не перевищує ГДК в повітрі робочої зони.

6.5.14. Закінчення дегазації встановлюється особисто керівником робіт, який дає письмовий дозвіл на право користування приміщенням.

6.5.15. При дегазації приміщень, розташованих у житловій зоні, вміст шкідливих речовин в атмосферному повітрі не повинен перевищувати відповідної ГДК (ОБРВ).

6.6. Виготовлення і застосування отруєних принад

6.6.1. Готувати і застосовувати отруєні принади дозволяється тільки спеціально підготовленим бригадам, за рецептурою та у відповідності з інструкціями Мінагропрому, погодженими Міністерством охорони здоров'я.

6.6.2. Пестициди для боротьби з гризунами є високоотруйними для людини та тварин і потребують суворого дотримання заходів безпеки і норм витрати препарату.

6.6.3. Отруєні принади готують у спеціально виділеному приміщенні, обладнаному витяжною шафою, з цементною або покритою керамічною плиткою підлогою, або на відкритому повітрі на майданчиках із твердим покриттям.

6.6.4. Поблизу майданчика повинен бути навіс або намет для збереження засобів індивідуального захисту, умивальник, мило і рушники. Питну воду доставляють у спеціальному бачку з краном і кришкою, закритою на замок.

6.6.5. Готування принад повинно проводитися в спеціальних змішувачах, або в пристроях. Готові принади зсипаються в паперові або поліетиленові мішки з відповідним написом.

6.6.6. При виготовленні отруєних принад для запобігання зміни фізико-хімічних та токсичних властивостей пестицидів необхідно додержуватись послідовності робіт, яка визначена відповідними інструкціями.

6.6.7. Всі особи, що мали контакт з пестицидами або отруєними принадами у перервах і по закінченні робіт, повинні ретельно вимити руки й обличчя з милом, рот прополоскати чистою водою.

6.6.8. Отруєні принади розкидають спеціальними наземними машинами й апаратурою (РПГ-100, СЕП-100 і ін.). Забороняється застосування фосфіду цинку авіа методом. При розкиданні або розкладці принад вручну використовують дозуючі мірки (ложечки, кухлики і т.д.).

6.6.9. Невикористані отруєні принади здають на зберігання під розписку в основний склад пестицидів або передають іншому господарству, що проводить боротьбу з гризунами.

6.6.10. Категорично забороняється застосування отруєних принад на територіях шкіл та дитячих закладів.

6.7. Протруювання, зберігання, перевезення та сівба насіння

6.7.1. Централізоване протруювання насіння здійснюється на насінневих заводах і пунктах, устрій і експлуатації яких повинні відповідати "Гигиеническим требованиям к проектированию, устройству и эксплуатации отделений централизованного протравливания", "Нормам технологического проектирования предприятий послеуборочной обработки и хранения продовольственного, фуражного зерна, масличных культур и трав" та діючим відомчим інструкціям, погодженим Міністерством охорони здоров'я.

6.7.2. Машина для централізованого протруювання насіння повинні відповідати вимогам ГОСТ 23914-79 "Протравливатели семян. Общие технические условия" і ГОСТ 12.2.003-91 "ССБТ. Оборудование производственное. Общие требования безопасности".

6.7.3. Забороняється використовувати для протруювання насіння ртутьорганічні пестициди.

6.7.4. Приміщення для роботи з пестицидами і протруєним насінням повинні бути обладнані проточно-витяжною вентиляцією, робочі місця - місцевими аспіраційними пристроями. Лабораторний контроль за вмістом у повітрі робочої зони пестицидів першого класу небезпеки здійснюється не рідше 1 разу на місяць, інших класів - не рідше 2 разів на рік.

6.7.5. Децентралізоване протруювання насіння здійснюється в господарствах на відкритому повітрі (пункти протруювання), або в спеціальних приміщеннях відповідно до відомчих інструкцій, погоджених МОЗ.

6.7.6. Пункти протруювання розташовуються з урахуванням рози вітрів і перспективного плану забудови населених пунктів на відстані не менше 200 м від житлової зони, підприємств, приміщень для утримання худоби і птиці, джерел водопостачання. Забороняється їх розміщення в 1 і 2 зонах округів санітарної охорони курорту, на території заповідників, а також в санітарних зонах рибогосподарських водойм.

6.7.7. Майданчик для протруювання насіння розташовують на ділянці з рівнем ґрунтових вод не менше 1,5 м. Майданчик повинен мати ухил для відводу зливових вод, навіс, тверде

покриття (асфальт або бетон). Не допускається відведення зливових вод у водні об'єкти без попереднього знешкодження.

6.7.8. Територія пунктів протруювання повинна бути озеленена та огорожена.

6.7.9. У приміщеннях для протруювання насіння у господарствах необхідно передбачити облицювання стін глазурованою плиткою, покриття стелі олійною фарбою, цементованих або покритих плиткою підлог, ухили для стоку води, збір і знешкодження забрудненої пестицидами води; повітря перед викидом в атмосферу підлягає очищенню за допомогою фільтрів.

6.7.10. Кількість протруєного насіння повинно суворо реєструватись (Додаток 8). Не допускається протруювання насіння у кількостях, що перевищують потребу для сівби.

6.7.11. Завчасне протруювання насіння дозволяється тільки при наявності спеціальних приміщень для його безпечного збереження.

6.7.12. Необхідно здійснювати вологе протруювання посівного матеріалу з використанням плівкоутворюючих препаратів. Сухе протруювання не допускається.

6.7.13. Завантаження протруєного насіння повинне проводитися тільки в щільно пригнані до вивантажувальних пристроїв мішки з міцних, непроникних для пестицидів матеріалів або в завантажники сівалок. На мішках повинен бути напис стійкою фарбою "ОТРУЙНЕ" або "ПРОТРУЄНО".

6.7.14. Мішки з протруєним насінням повинні зашиватися спеціальними машинами або щільно зав'язуватися.

6.7.15. Не допускається пересипання розфасованого протруєного насіння в іншу тару.

6.7.16. Залишки використаних за зміну пестицидів передаються черговій зміні, про що робиться запис у книзі обліку протруєного насіння. При припиненні на тривалий час робіт по протруюванню, агрегат знешкоджується, а залишки пестицидів здаються на склад, про що робиться запис у журналі обліку (Додаток 6).

6.7.17. При зберіганні, навантаженні, транспортуванні і сівбі протруєного насіння необхідно дотримуватися запобіжних заходів, які передбачені при роботі з протруювачами.

6.7.18. В приміщеннях, де встановлені протруювачі або проводиться фасування насіння забороняється виконувати інші роботи.

6.7.19. Протруєне насіння для сівби відпускається тільки за письмовим дозволом керівника господарства або організації з точною вказівкою його кількості. Невикористане для сівби насіння по акту повертається на склад, або передається іншим господарствам тільки для сівби. Залишок протруєного насіння варто зберігати в ізольованому приміщенні до майбутнього року з дотриманням усіх правил і запобіжних заходів, установлених для пестицидів.

6.7.20. Протруєне насіння зберігають в мішках (з щільної тканини, паперових або поліетиленових) під замком або в силосних ємкостях, що мають устрої для подачі насіння і автонавантажники сівалок. Забороняється зберігання протруєного насіння на підлозі і майданчиках насипом.

6.7.21. Категорично забороняється зберігання протруєного насіння разом з продовольчим, фуражним зерном. Облік посівного матеріалу проводиться комірником, який відповідає за його безпечне зберігання.

6.7.22. Категорично забороняється змішувати протруєне насіння з непротруєним, здавати його на хлібоприймальні пункти, використовувати в якості харчового продукту, корму сільськогосподарських, домашніх тварин і птиці.

6.7.23. Перевозити протруєне насіння до місця сівби дозволяється тільки в мішках із щільної тканини або в автонавантажувачах сівалок. Забороняється перевезення людей разом із протруєним насінням.

6.7.24. Для сівби протруєного насіння слід користуватися тільки справними сівалками. Кришка насіневого ящика повинна бути весь час щільно закрита. Не допускається вирівнювати рівень протруєного насіння у сівалці руками, для цього використовуються дерев'яні лопатки.

6.8. Застосування у тваринництві

6.8.1. Плани заходів щодо боротьби зі шкідниками і збудниками хвороб сільськогосподарських тварин і птиці щорічно включаються в комплексні плани, які погоджуються місцевою адміністрацією.

6.8.2. Обробки сільськогосподарських тварин здійснюються на відкритих майданчиках, в спеціально побудованих або пристосованих закритих приміщеннях, які відповідають СНиП 11-99-77. "Животноводческие, птицеводческие и звероводческие здания и сооружения. Нормы проектирования" - 1977, N 97.

6.8.3. Дезакаризаційні агрегати (купальні ванни, душові камери), майданчики для обробки тварин, загони з розколами і таке ін., які використовують для боротьби з кліщами, розміщують на рівній ділянці з висотою стояння ґрунтових вод не вище 1,5 м (СНиП 2-60-75), з невеликим ухилом для відводу поверхневих вод і знаходиться з подвітреної сторони (СНиП 2-Н.1-70, СНиП 11-99-77), на відстані 500 м від населених пунктів, пасовищних угідь, 200 м від місць утримання худоби і не менше 2 км від рибогосподарських водойм.

6.8.4. За погодженням з установами охорони природи і санітарно-епідеміологічної служби кожен агрегат для обробки тварин забезпечується відповідною каналізаційною системою та очисними спорудами, які здатні прийняти весь об'єм відпрацьованої рідини і гарантують повне її знешкодження та очищення.

6.8.5. Місця для обробки тварин та птахів проти ектопаразитів повинні бути заасфальтовані або зацементовані і мати ухил до 6 град. напрямку бетонованого резервуара для збору відпрацьованих рідин (СНиП 2-60-75). По закінченні робіт площадка підлягає ретельному прибиранню, очищенню і знешкодженню. Приміщення, які використовують для цих цілей, повинні мати припливно-витяжну вентиляцію, вологонепроникну підлогу, достатнє освітлення, а також каналізацію для відведення і знешкодження відпрацьованих рідин.

6.8.6. Особи, відповідальні за проведення робіт, зобов'язані реєструвати кожен обробку тварин, птахів або приміщень для їх утримання в пронумерованих журналах (Додатки 9, 10).

6.8.7. Забороняється обробка сільськогосподарських тварин, птахів і приміщень для їх утримання пестицидами, які не передбачені "Списком пестицидів дозволених для застосування у тваринництві", які виділяються з молоком, накопичуються в жирі, м'ясі, яйцях та негативно впливають на харчову і біологічну цінність продукції тваринництва та птахівництва, а також мають стійкий неприємний запах. Дійну худобу обробляють після ранкового або вечірнього доїння тільки тими препаратами, які дозволені для обробки лактуючих тварин.

6.8.8. У випадку примусового забою оброблених пестицидами тварин та птахів, питання їх реалізації вирішується тільки за узгодженням із санітарно-епідеміологічною службою.

6.8.9. Категорично забороняється використовувати в харчуванні м'ясо і внутрішні органи тварин і птахів примусового забою, обумовленого інтоксикацією пестицидами. Питання щодо їх утилізації вирішується ветеринарною службою при обов'язковому погодженні з установами санепідслужби.

6.8.10. Обприскування приміщень для утримання тварин і птахів дозволяється тільки при відсутності тварин, а пташників, крім того - після збору яєць. При клітковому утриманні птахів обробки проводять у період санітарних розривів в утриманні тварин. Годівниці і поїлки необхідно накривати, а у випадку потрапляння на них пестицидів - старанно знешкодити і промити водою. Доїльний інвентар і молочний посуд перед обробкою слід перенести в спеціально відведені, добре герметизовані приміщення.

6.8.11. Розміщення тварин і птиці в оброблених приміщеннях повинно здійснюватися при дотриманні відповідних безпечних строків, після ретельного їх провітрювання протягом 2-3 годин і миття підлоги з використанням знешкоджуючих засобів. Необхідно встановлювати черговість в обробках приміщень тваринницьких комплексів, ферм, птахофабрик, оскільки одночасна їх обробка і провітрювання можуть призвести до значного забруднення пестицидами атмосферного повітря.

6.8.12. Керівники (власники) тваринницьких господарств і птахофабрик несуть відповідальність за доброякісність і безпеку для здоров'я населення продукції, отриманої в господарстві після застосування пестицидів. На них покладається суворий контроль за одержанням сертифікатів відповідності на продукцію. Питання реалізації продукції, яка одержана з порушенням порядку використання пестицидів, вирішується у відповідності з чинним законодавством.

6.8.13. За кожним працюючим, який зайнятий застосуванням пестицидів у тваринництві і птахівництві, повинні бути закріплені спецодяг і засоби індивідуального захисту.

6.9. Робота на площах, оброблених пестицидами

6.9.1. Обробка вегетуючих рослин пестицидами повинна проводитися після завершення кожного етапу ручних робіт по догляду за ними.

6.9.2. Проведення сільськогосподарських робіт на ділянках, де були застосовані пестициди, і допуск на них людей дозволяється тільки після закінчення строків, що гарантують їх безпеку у відповідності до "Переліку пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні", Додатків до "Переліку...", інструкцій з безпечного застосування пестицидів, регламентів зазначених в переліку Державних гігієнічних нормативів "Допустимі рівні вмісту пестицидів у сільськогосподарській сировині, харчових продуктах, повітрі робочої зони, атмосферному повітрі, воді водоймищ, ґрунті" та в доповненнях до нього. Ці строки регламентовані з урахуванням фізико-хімічних властивостей пестицидів, кумулятивних властивостей, токсичності, віддалених ефектів, стійкості в навколишньому середовищі, умов застосування, препаративних форм, видових особливостей рослин і фази їх розвитку, характеру робіт, що виконуються та інш. При цьому враховується (для кожного конкретного препарату) можливе надходження в зону дихання працюючих парів пестицидів або їх метаболітів, ґрунтового пилу, який містить токсичні речовини, резорбцію хімічних речовин крізь шкіру при контакті з рослинами, а також подразнюючу дію пестицидів.

6.9.3. Для обробки культур, при вирощуванні яких переважно використовується ручна праця, повинні в першу чергу застосовуватися малотоксичні та малолеткі пестициди.

6.9.4. Не допускається проведення ручних робіт після випадання осадів напередодні запланованого строку виходу на роботу і при температурі повітря вище 20 град.С. У цих випадках строки виходу збільшуються на одну добу, ручні роботи слід проводити після механізованого розпушування ґрунту.

6.9.5. В порівнянні з рекомендованими необхідно збільшити на три доби строки безпечного проведення робіт на площах з густими посівами (кукурудза, хміль, тютюн і ін.), а також на погано провітрюваних ділянках (балки, ділянки біля лісосмуг і ін.). У безвітряну погоду ручні роботи на таких ділянках забороняються.

6.9.6. Протягом доби забороняється проведення ручних робіт на ділянках, які межують з обробленими пестицидами полями. Зона санітарного розриву при цьому повинна складати при штанговому обприскуванні не менше 300 м, вентиляторному - 500 м, авіаційному - 1000 м (з урахуванням напрямку вітру).

6.9.7. Проведення ручних робіт в зонах санітарного розриву оброблених пестицидами площ проводиться з дотриманням передбачених для цих препаратів безпечних строків.

6.9.8. Проведення сільськогосподарських робіт на оброблених пестицидами площах в обов'язковому порядку реєструється бригадиром у спеціальному журналі (Додаток 14).

6.10. Застосування у лісовому господарстві

6.10.1. Застосування пестицидів у лісах допускається тільки після завчасного (не пізніше ніж за 10 діб) погодження обробки територіальною санепідслужбою, установами Мінекобезпеки та іншими зацікавленими установами та організаціями (ветеринарні, заготівельні організації та ін.), а також видання постанови місцевої адміністрації.

Забороняється застосування пестицидів у прибережних смугах малих річок, водотоків і водойм, на території державних заповідників, природних (національних парків, заказників), пам'ятників природи.

6.10.2. Лігоспи і лігоспзаги не менше чим за 10 днів до початку хіміобробки забезпечують широке інформування (преса, радіо листівки, телебачення та ін.) населення і зацікавлені установи і господарства із зазначенням строків проведення робіт, конкретних лісництв і кварталів, основних профілактичних заходів. На відстані не менше ніж 200 м від межі ділянок, які підлягають обробці, на всіх дорогах і просіках лігоспом (ліспромгоспом) встановлюються щити (розміром 1x1,5 м) з попереджувальними написами: "ОБЕРЕЖНО! ЗАСТОСОВАНО ЯДОХІМІКАТИ. ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ ПЕРЕБУВАННЯ ЛЮДЕЙ ДО ... (ДАТА), ЗБІР ГРИБІВ І ЯГІД ДО ... (ДАТА)", і т.ін.

6.10.3. При обробці лісів пестицидами за допомогою авіації необхідно додержуватися санітарно-захисних зон до: джерел господарсько-питного водопостачання і населених пунктів - 1000 м, рибогосподарських водойм, оздоровчих установ (оздоровчі табори та будинки відпочинку) - 2000 м, полів з чутливими до гербіцидів сільськогосподарськими культурами - 3000 м, полів з сільськогосподарськими культурами - 1000 м.

При використанні наземної техніки санітарно-захисні зони складають відповідно 1000 м, 2000 м, 1500 м і 500 м.

6.10.4. На оброблених пестицидами площах, лігоспи і лігоспзаги повинні забезпечити силами лісової охорони безумовне виконання строків безпечного проведення лісгосподарських робіт, відпочинку населення, збору ягід і грибів, випасу худоби, сінокосіння відповідно до регламентів, які зазначені в "Переліку пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні" і Доповненнях до нього.

6.10.5. Санітарно-епідеміологічною службою повинен проводитися плановий лабораторний контроль за вмістом залишкових кількостей застосованих пестицидів у дикорослих грибах, плодах і ягодах, м'ясі диких тварин і птахів у сезон їх заготівлі.

6.11. Застосування для захисту зелених насаджень у населених пунктах

6.11.1. Застосування пестицидів у містах і інших населених пунктах з метою захисту зелених насаджень допускається лише у випадках, коли лісгосподарські, біологічні, фізико-механічні і карантинні заходи не дають належного ефекту.

6.11.2. Забороняється застосування пестицидів для захисту зелених насаджень на територіях лікувально-профілактичних і дитячих установ, спортивних майданчиків, підприємств харчової промисловості а також усередині густонаселених житлових кварталів.

6.11.3. Застосування пестицидів для захисту зелених насаджень дозволяється тільки з 22 до 7 годин ранку.

6.11.4. Добір асортименту пестицидів і методів обробки повинен проводитися таким чином, щоб вміст хімічних речовин в атмосферному повітрі не перевищував ГДК.

6.11.5. Забороняється обробка парків і зелених насаджень в населених пунктах і в радіусі 1000 м навколо них стійкими і високотоксичними пестицидами, а також препаратами, що мають неприємний запах і здатні змінювати колір оточуючих предметів.

6.11.6. Для обробки індивідуальних садів і городів в межі населеного пункту дозволяється застосування тих пестицидів, які дозволені для роздрібного продажу населенню "Переліком пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні" і Доповненнями до нього.

6.11.7. Перед проведенням обробок об'єктів, розташованих в межі або поблизу населених пунктів, необхідно встановити попереджувальні знаки та оповістити людей про майбутні роботи і строки, протягом яких забороняється перебування людей в обробленій зоні.

6.11.8. Якщо вміст пестицидів у повітрі населених пунктів перевищує його середньодобову ГДК, подальше застосування даного препарату в населеному пункті й у радіусі 1000 м від населеного пункту забороняється доти, поки концентрація в повітрі не стане вдвічі нижче гранично допустимої.

6.11.9. Протруювання насіння, що використовують у міському комунальному господарстві, повинно проводитися з урахуванням вимог, викладених в розділі 6.7.

6.11.10. Зберігання і використання пестицидів у теплицях міського комунального господарства проводиться за вимогами передбаченими розділом 6.4. Після застосування пестицидів проведення будь-яких робіт у теплицях, для вирощування квітів, у тому числі і

збір врожаю, дозволяється тільки по закінченні відповідних строків безпечного виходу на оброблені ділянки.

6.11.11. Фумігація об'єктів, розташованих у зоні житлової забудови, здійснюється тільки в окремих випадках з дозволу відповідних установ державного нагляду. Фумігація проводиться відповідно до вимог розділу 6.5.

6.11.12. Отруєні принади використовуються у відповідності до діючих методичних вказівок по боротьбі з гризунами в населених пунктах, затверджених Міністерством охорони здоров'я.

6.11.13. Перед обробкою пестицидами скверів і парків харчові продукти в торгових точках (кіосках, павільйонах, ресторанах) повинні бути перенесені в герметичні ємкості або вивезені за межі оброблюваної території.

6.11.14. Наступного дня після хімічної обробки парку або скверу найближчі торгові харчові об'єкти підлягають ретельному вологому прибиранню. Завезення харчових продуктів і робота об'єктів здійснюється з дозволу установ санітарно-епідеміологічної служби після закінчення встановленого строку безпечного відвідання.

6.11.15. Наступного дня після хімічної обробки в парках і скверах необхідно старанно обмити наявне там устаткування, лави, ігрові споруди дитячих і спортивних майданчиків; замінити пісок у дитячих пісочницях.

6.11.16. Відвідання парків, скверів дозволяється тільки після закінчення строків, установлених для кожного пестициду або їх групи і зазначених у "Переліку..." та Доповненнях до нього.

6.11.17. При вході в парки і сквери і по всій території повинні бути встановлені попереджувальні знаки, а також охорона на строк, установлений для кожного пестициду.

6.12. Знищення рослинності на залізничних коліях

6.12.1. Конструкція поливальних поїздів і обприскувачів повинна відповідати спеціальним вимогам безпеки.

6.12.2. Поливальний поїзд повинен мати обладнаний стелажимами вагон-склад, стіни якого повинні бути гладкими, без зазорів, легко піддаватися чищенню і дегазації. Приміщення повинне бути обладнане загально-обмінною і місцевою витяжною вентиляцією, пристроєм для розпаковування мішків, умивальником, аптечкою першої допомоги.

6.12.3. Побутовий вагон повинен мати санпропускник із душовою установкою і роздягальнею, приміщення із шафами для зберігання особистого одягу і засобів індивідуального захисту, приміщення для прийому їжі і відпочинку.

6.12.4. Обприскувачі на дрезинах повинні бути забезпечені умивальником та аптечкою першої допомоги. Особи, зайняті обприскуванням, повинні приймати душ у санітарно-побутових приміщеннях дистанції залізниці.

6.12.5. Завантаження пестицидів в обприскувачі, а також у вагон-склад поливального поїзда повинне проводитися в прирейкових складах пестицидів.

6.12.6. Майданчики заправних пунктів повинні бути віддалені на відстань, не менше 200 м від житлових будівель, джерел водопостачання, інших водойм, а також посівів культурних рослин. На вказаних майданчиках проводиться промивання колекторних систем змішувальної цистерни поливального поїзда і щоденне промивання баків обприскувачів.

6.12.7. Роботи необхідно проводити в безвітряну погоду. При швидкості вітру більше 4 м/с обприскування колії не допускається. В процесі обробки не дозволяється відчиняти оглядове вікно і двері кабіни керування.

6.12.8. При під'їзді до водойм на відстані 300 м до мосту відключають подачу розчину в обприскувач і приводять працюючі органи в габарит рухомого складу. Через 300 м після переїзду водойми обприскування колії може бути продовжено.

6.12.9. З метою вибору часу якомога меншого пасажиропотоку строки обробки стаціонарних колій обов'язково погоджують із керівництвом станції. Про проведення роботи повинна бути оголошена відповідна інформація по вокзалу. Присутність людей на платформі оброблюваної колії забороняється.

6.12.10. Місцеве населення повинно бути проінформоване про час і місце запланованих обробок шляхом оголошення по радіо, встановлення попереджувальних написів.

6.12.11. На період обробки і після її закінчення забороняється випас худоби і заготівля сіна в зоні 200 м від залізничного полотна на строк очікування (останньої обробки до збирання урожаю), зазначений у "Переліку пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні" та Доповненнях до нього.

6.12.12. На відведених для обприскування ділянках ремонтні роботи необхідно проводити у строки, передбачені в спеціальному технологічному графіку.

6.12.13. До виконання ремонту на оброблених ділянках, які пов'язані з пилінням баласту, слід приступати не раніше строків, що дозволяють вихід людей на оброблені препаратами площі для проведення ручних робіт відповідно до "Переліку пестицидів ..." та Доповнень до нього.

6.12.14. У випадках обґрунтованої необхідності проведення шляхових робіт раніше зазначених строків, вони повинні бути погоджені санітарною службою та виконуватись за умови використання засобів індивідуального захисту.

6.13. Дезінсекція і дератизація

6.13.1. Для вогнищевої і профілактичної дезінсекції і дератизації в житлових, виробничих і інших приміщеннях, а також у вогнищах природних інфекцій допускається застосування пестицидів у відповідності з "Переліком пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні".

6.13.2. Характер, обсяг, терміни і кратність обробок повинні суворо відповідати епідеміологічним та ентомологічним показанням.

6.13.3. Дезінсекційні та дератизаційні заходи здійснюють дезінфекційні станції, дезінфекційні відділи (відділення) санітарно-епідеміологічних станцій і відділення профілактичної дезінсекції.

6.13.4. При проведенні дезінсекційних, дезінфекційних і дератизаційних робіт необхідно запобігати можливого зараження працюючих збудниками інфекційних захворювань і поширення їх на інші контингенти.

6.13.5. Дезінсекція і дератизація проводиться під керівництвом лікаря. До роботи допускаються особи, які пройшли інструктаж у формі: а) вступного інструктажу; б) первинного інструктажу на робочому місці; в) періодичного (повторного) інструктажу.

6.13.6. Інструктаж фіксують у "Журналі інструктажу на робочому місці при прийомі на роботу і періодичного (повторного інструктажу)", у якому відзначаються: П.І.Б., відділ, професія (посада), дата оформлення на роботу, дата інструктажу, П.І.Б., особи, що проводила інструктаж, назва інструкції за якою проводився інструктаж, особисті підписи осіб, які проводили інструктаж, особи, яка пройшла інструктаж, а також керівника підрозділу про допуск до роботи.

6.13.7. Особи, які зараховуються на роботу, на протязі двох тижнів навчаються методам і правилам застосування дезінфекційних засобів, особливостям використання індивідуальних засобів захисту, профілактики отруєнь і надання першої допомоги при отруєнні.

6.13.8. Роботи по зважуванню, фасуванню препаратів, приготуванню розчинів, суспензій, дустів і принад необхідно проводити в приміщенні, обладнаному витяжною шафою.

У процесі роботи через кожні 40-50 хвилин необхідно робити перерви на 10-15 хвилин. Під час перерви необхідно вийти на свіже повітря, знявши респіратор (протигаз), рукавички і халат.

6.13.9. Дезінсекцію приміщень необхідно проводити при відкритих кватирках, вікнах. Після закінчення роботи приміщення старанно провітрюють до зникнення запаху препарату.

6.13.10. Інсектицидні принади необхідно розкладати в недоступних для дітей і домашніх тварин місцях. Для розкладки принад категорично забороняється використовувати харчовий посуд.

6.13.11. При використанні препаратів контактної дії повинна бути цілком виключена можливість їх попадання в продукти харчування і харчовий посуд.

- 6.13.12. Оброблені приміщення можуть бути використані тільки після їх вологого прибирання, яке необхідно проводити не раніше, ніж через 6-12 годин після дезінсекції і не пізніше, ніж за 3 години до використання об'єкта за призначенням.
- 6.13.13. Постільні речі і килими звільняють від залишків інсектицидних препаратів через 3-4 години після обробки, потім вони підлягають провітрюванню на повітрі, обробці пирососом.
- 6.13.14. При прибиранні видаляти препарати необхідно вологим способом з застосуванням соди та інших миючих засобів.
- 6.13.15. Дезінсекція пасажирських вагонів методом газації повинна проводитися в дезангарах, або на відкритих пунктах газації вагонів.
- 6.13.16. Пункти газації пасажирських вагонів повинні бути розташовані на периферії технічної пасажирської станції з урахуванням рози вітрів на відстані не менше 50 м від житлових приміщень.
- 6.13.17. Підготовка вагона, його фумігація і дегазація, а також заходи безпеки повинні здійснюватися у суворій відповідності з вимогами спеціальних інструкцій.
- 6.13.18. Перед виходом з пункту газації кожен пасажирський вагон повинен бути перевірений об'єктивним методом на повноту дегазації.
- 6.13.19. Вимоги до проведення дезінсекції на морських судах викладені в "Санитарних правилах для морських судів ССРСР" N 2641-82, а на судах внутрішнього плавання в "Санитарних правилах для судів внутрішнього плавання" N 1751-77.
- 6.13.20. Дезінсекційні роботи в салонах повітряних суден проводяться при відключеному електроживленні.
- 6.13.21. Обробки починають з хвостової частини салону і, переміщуючись уздовж нього, направляють струмінь аерозолі вгору на відстані не менше 1 м від стін. По закінченні обробки закривають двері на 15 хвилин, після чого провітрюють салон до повного зникнення запаху.
- 6.13.22. Отруєна принада повинна видаватися тільки в розфасованому вигляді, упакованою в поліетиленові мішечки. На об'єкті принада повинна розкладатися металеву ложечкою.
- 6.13.23. Отруєні принади повинні переноситися в спеціальній валізі під замком. На внутрішній поверхні кришки валізи повинен бути напис про те, що в ній зберігається отрута з зазначенням адреси дезінфекційної установи.
- 6.13.24. Розкладання отруєної принади проводиться з обов'язковим повідомленням під розписку відповідальної за даний об'єкт особи. На всіх місцях, де розкладається принада, робиться напис: "ОБЕРЕЖНО, ОТРУТА".
- 6.13.25. Забороняється застосування чистих препаратів для запилення нір і стежок синантропних гризунів.
- 6.13.26. Приготування отруєних принад повинно проводитися у відповідності з вимогами розділу 6.6.

7. ОХОРОНА ЯКОСТІ І БЕЗПЕЧНОСТІ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ

- 7.1. Відповідна гігієнічним вимогам якість і безпечність продовольчої сировини, харчових продуктів рослинного і тваринного походження забезпечується суворим дотриманням технології застосування пестицидів та агрохімікатів (форма і концентрація препаратів, норми витрат, кратність, строки обробки і інші). Застосування пестицидів здійснюється у відповідності з "Переліком пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні", а також переліком препаратів, дозволених для роздрібного продажу населенню. Категорично забороняється застосування незареєстрованих пестицидів та агрохімікатів, а також препаратів, що придбані у неспеціалізованих магазинах або у окремих осіб без фірмової упаковки і інструкції по застосуванню.
- 7.2. Міністерства, відомства, установи, колективні та фермерські господарства, окремі громадяни, які застосовують пестициди та агрохімікати, несуть повну юридичну і адміністративну відповідальність за дотриманням гігієнічних регламентів, передбачених на поточний рік "Переліком пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні", а також встановлених в Україні рівнів гігієнічних нормативів вмісту діючих речовин цих

засобів та токсичних продуктів їх перетворення в харчових продуктах та сировині для їх виробництва.

7.3. Забороняється розповсюдження рекомендацій по застосуванню пестицидів та їх препаративних форм, встановлених для конкретних сільськогосподарських культур і домашніх тварин, на інші об'єкти, а також використання пестицидів, які не включені в "Перелік пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні" на поточний рік. Кратність обробки сільськогосподарських культур та інших об'єктів декількома пестицидами одного призначення (інсектицидами, фунгіцидами та ін.) за один вегетаційний період на одній культурі не повинна перевищувати кількість обробок, дозволена для найбільш небезпечного з них.

Для культур з подовженим строком плодоношення (томати, огірки та ін.) строк останньої обробки пестицидами визначається з урахуванням часу першого збору урожаю.

7.4. Вся сільгосппродукція, яка передається на реалізацію населенню, на збереження або переробку, повинна супроводжуватись сертифікатом відповідності, результатами визначення залишків пестициду з зазначенням назви установи, яка проводила аналіз. Сертифікат відповідності підтверджує належну безпеку харчових продуктів і продовольчої сировини на підставі досліджень, які проведені установами державної санітарно-гігієнічної експертизи та лабораторіями атестованими відповідно до чинного законодавства на право проведення таких досліджень.

7.5. У випадках порушення регламентів застосування пестицидів забороняється реалізація сільгосппродукції без попередньої державної санітарно-гігієнічної експертизи та її висновків про можливість та шляхи реалізації.

7.6. Сільськогосподарська продукція, що одержана в процесі проведення демонстраційних дослідів та державних випробувань нового пестициду (або розширення сфери застосування пестициду на нових об'єктах), реалізується на підставі результатів державної санітарно-гігієнічної експертизи.

Зразки сільськогосподарської продукції для проведення державної санітарно-гігієнічної експертизи відбираються за участю установи-експерта, фірми-демонстратора або організації, яка проводить державні випробування.

Умови проведення держвипробувань в кожному окремому випадку погоджуються з Міністерством охорони здоров'я у встановленому порядку.

7.7. Реалізація харчових продуктів та сільськогосподарської сировини для їх виробництва, оброблених пестицидами в процесі транспортування і зберігання допускається лише після одержання позитивного висновку державної санітарно-гігієнічної експертизи.

7.8. При боротьбі з гризунами в складських приміщеннях, завантажених продовольчими запасами або кормами, необхідно суворо дотримуватись рекомендованих запобіжних заходів, які гарантують попередження забруднення харчових продуктів і кормів пестицидами.

7.9. Не допускається випас худоби та птиці, а також сінокіс на оброблених пестицидами ділянках на протязі періоду, визначеного "Переліком пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні".

7.10. Не допускається використання тари із-під пестицидів і агрохімікатів для зберігання і транспортування харчових продуктів, води, фуражу, приготування їжі та кормів для тварин і птиці.

7.11. Виготовлення харчових продуктів для дитячого і дієтичного харчування допускається лише із екологічно чистої сировини, що виробляється у спеціальних сировинних зонах при використанні безпестицидних технологій вирощування сільськогосподарських культур.

Призначена для виготовлення продуктів дитячого і дієтичного харчування сировина тваринного походження повинна отримуватись в спеціальних сировинних зонах згідно з "Положенням про спеціальні сировинні зони для виробництва сільськогосподарської продукції" (затв. постановою Кабінету Міністрів України N 679 від 26.06.96) та "Агроекологічними вимогами до спеціальних сировинних зон виробництва сировини і продуктів, призначених для дитячого і дієтичного харчування та режимів їх експлуатації".

Забороняється виробництво продуктів дитячого і дієтичного харчування із сировини, що містить залишки пестицидів.

7.12. Власники (керівники) підприємств молочноконсервної та харчової промисловості несуть відповідальність за якість і безпечність виробленої на підприємствах продукції для дитячого і дієтичного харчування.

7.13. Установи державного санітарно-епідеміологічного нагляду здійснюють плановий контроль за вмістом залишків пестицидів та агрохімікатів (нітратів, нітритів, токсичних елементів) в продуктах харчування рослинного і тваринного походження у відповідності з діючими медико-біологічними вимогами, за повнотою дегазації продуктів, що оброблялись фумігантами, а також вибіркового контролю за вмістом пестицидів у кормах, призначених для годування сільськогосподарських тварин і птиці.

7.14. Продукти і сільськогосподарська сировина, одержані в умовах повторного використання колекторно-дренажних вод підлягають обов'язковому контролю на залишки пестицидів виробітком, а також вибіркового контролю санітарно-епідеміологічною службою.

7.15. Імпортована продовольча сировина і харчові продукти, підлягають обов'язковій державній санітарно-гігієнічній експертизі і можуть бути ввезені та реалізовані в Україні за умови позитивного висновку державної санітарно-гігієнічної експертизи.

7.16. Органи ветеринарного нагляду зобов'язані здійснювати систематичний контроль за дотриманням правил безпеки при застосуванні пестицидів для обробки сільськогосподарських тварин, птиці, фуражних культур, за вмістом залишків їх діючих речовин в продуктах тваринництва і кормах, а також проводити ветеринарно-санітарну експертизу в разі порушень правил обробки сільськогосподарських тварин і птиці.

Забороняється реалізація в якості харчових продуктів м'яса та внутрішніх органів тварин і птиці вимушеного забою, обумовленого отруєнням пестицидами.

7.17. Харчові продукти для досліджень на вміст пестицидів відбираються в державних, кооперативних, фермерських господарствах і у окремих осіб у відповідності з діючими "Уніфіцированными правилами отбора проб сельскохозяйственной продукции, продуктов питания и объектов окружающей среды для определения микроколичеств пестицидов", затвердженими МОЗ.

7.18. Визначення вмісту залишків пестицидів у сільгоспсировині, продуктах харчування та фуражі здійснюється за офіційними методиками, затвердженими в установленому порядку Міністерством охорони здоров'я та іншими зацікавленими центральними органами виконавчої влади. При відсутності офіційної методики визначення залишків пестицидів здійснюється за методом, визначеним вказаними органами.

7.19. Питання про можливість використання і шляхи утилізації продукції, рівні вмісту пестицидів в яких перевищують гігієнічні нормативи, вирішується санітарно-епідеміологічною службою.

Продукти із залишками надзвичайно небезпечних, небезпечних та помірно небезпечних пестицидів (I-III клас небезпечності за критеріями токсичності при введенні у шлунок, кумуляції та віддаленої дії згідно з "Гігієнічною класифікацією пестицидів за ступенем небезпечності", ДСанПін 8.8.1.002-98), кількість яких перевищує МДР, не можуть бути реалізовані з метою харчування.

Виняток може бути зроблено для продуктів які не вживаються в нативному вигляді, і залишки пестицидів в яких в процесі технологічної або кулінарної переробки руйнуються до нетоксичних сполук або знижуються до максимально допустимих рівнів. При цьому продукти переробки підлягають обов'язковому контролю на вміст залишків пестицидів. Визначення шляхів переробки і реалізації забрудненої продукції необхідно здійснювати у відповідності з вимогами "Інструкції по гігієнічній експертизі продовольчої сировини і продуктів харчування, що зазнали дії пестицидів", затвердженої заступником головного державного санітарного лікаря України 12 листопада 1992 року.

7.20. Реалізація харчових продуктів, в яких при кулінарній або технологічній переробці вміст залишків пестицидів не може бути зменшено до допустимого рівня, заборонена.

8. ОХОРОНА АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ

8.1. Застосування пестицидів повинне бути організоване таким чином, щоб попередити їх надходження в повітряне середовище в концентраціях, які перевищують допустимі.

Організаційно і методично охорона атмосфери проводиться відповідно до "Методичних рекомендацій по санітарній охороні атмосферного повітря від забруднення пестицидами" (затв. МОЗ України 153/12-78 від 30.06.88).

8.2. Для здійснення санепідслужбого контролю за системою застосування пестицидів та їх вмістом в атмосферному повітрі виконавці робіт в обов'язковому порядку повинні зареєструватися в установах санепідслужби та охорони природи.

8.3. У річних комплексних планах (агропром, санепідслужба, служба охорони природи) розробляються заходи щодо обмеження забруднення пестицидами навколишнього середовища, у тому числі атмосферного повітря. Враховується асортимент пестицидів, їх властивості, обсяг, строки і методи застосування, культури, що оброблюються, їх площі і розташування по відношенню до населених пунктів, щільність населення в регіоні, а також інші джерела надходження пестицидів у повітряне середовище (склади, відділення та ділянки протруєння насіння, насінневі заводи, пункти заправки, дегазації, польові аеродроми і т.ін.).

8.4. Забороняються авіахіміобробки на ділянках, які розташовані ближче 1 км від жилої зони. Такі ділянки обробляють за допомогою наземної апаратури у відповідності з вимогами розділу 6.3.

8.5. У масштабі району (області) забороняється повсюдна, одночасна обробка рослин однотипним препаратом, яка може обумовити масове надходження в атмосферне повітря населених пунктів аерозолі та парів токсиканта. Такі ситуації регулюються календарним графіком робіт, чергуванням асортименту препаратів в період інтенсивних обробок.

З метою зниження можливого забруднення пестицидами повітряного середовища рекомендується введення в робочі розчини добавок, які знижують випаровування, обтяжувачів, приліплювачів, застосування оптимальних препаративних форм - гранул, мікрокапсули та ін. Авіаційне застосування пестицидів шляхом обпилювання забороняється.

8.6. У випадку перевищення гігієнічного нормативу вмісту пестициду в атмосферному повітрі населених пунктів, подальше застосування цього препарату припиняється (або препарат замінюється іншим) до моменту стійкого зниження його концентрації нижче ГДК (ОБРВ).

8.7. На територіях великих господарств, а також районів (області), необхідно обмежувати повсюдне багаторазове і тривале застосування пестицидів, які за критеріями токсичності та віддаленої дії віднесені до II та III класів небезпечності, а за критеріями стабільності в ґрунті, коефіцієнтами міграції ґрунт-повітря - до I та II класів небезпечності (у відповідності з "Гігієнічною класифікацією пестицидів за ступенем небезпечності", ДСанПін 8.8.1.002-98). При плануванні сівозмін у господарствах, окремі великі масиви культур, що потребують багатократних обробок рекомендується розташовувати на відстані 1 км від населених пунктів з урахуванням сезонної рози вітрів. Біля населених пунктів доцільно планувати посадку культур, які не потребують багатократних хімічних обробок протягом сезону.

8.8. При проведенні в регіонах авіаційних обробок, установи санітарно-епідеміологічної служби повинні контролювати порядок і устрій базових або тимчасових аеродромів, засоби механізації, добове складування пестицидів, заправні пункти, організацію карантинних заходів (сигнальні знаки, огороження, оповіщення і т.п.).

8.9. Необхідно суворо додержуватися встановлених санітарно-захисних зон населених пунктів до можливих джерел забруднення атмосферного повітря пестицидами (склади, місця протруювання насіння, майданчики дегазації техніки, розчинні пункти).

8.10. При застосуванні пестицидів усередині населених пунктів або міста, для забезпечення санітарної охорони повітряного середовища, необхідно керуватися правилами розділу 6.11.

9. ОХОРОНА ДЖЕРЕЛ ВОДОПОСТАЧАННЯ

9.1. При охороні поверхневих і підземних вод від забруднення пестицидами необхідно керуватися існуючими ГОСТами та нормативними документами: ДСТУ 3041-95. Система стандартів у галузі охорони навколишнього середовища та регіонального використання ресурсів. Гідросфера. Використання і охорона води. Терміни та визначення.; ГОСТ 17.1.3.04-82. Охрана природы. Гидросфера. Общие требования к охране поверхностных и подземных вод от загрязнения пестицидами; ГОСТ 17.1.1.02-77. Охрана природы. Гидросфера. Классификация водных объектов; ГОСТ 17.1.1.04-80. Охрана природы. Гидросфера. Классификация подземных вод по целям водопользования; ГОСТ 2874-82. Вода питьевая. Гигиенические требования и контроль за качеством; ГОСТ 17.1.3.06-82. Охрана природы. Гидросфера. Общие требования к охране подземных вод; СанПиН N 4630-88. Санитарные правила и нормы охраны поверхностных вод от загрязнения. Утв. МЗ СССР от 4.07.88 г., М.,1988; Перелік санітарно-гігієнічних норм "Допустимі рівні вмісту пестицидів у сільськогосподарській сировині, харчових продуктах, повітрі робочої зони, атмосферному повітрі, воді водоймищ, ґрунті", затв. постановою Головного державного санітарного лікаря України N 15 від 10.06.95; ДСанПіН. Вода питна. Гігієнічні вимоги до якості води централізованого господарсько-питного водопостачання. Затв. МОЗ України N 383 від 23.12.96 та іншими.

9.2. При обробках установлюються санітарно-захисні зони від меж оброблюваних ділянок до водних джерел: при наземному методі з використанням гранульованих форм пестициду - 300 м; обприскування - 500 м; при авіаметоді - 1000 м (до рибогосподарських водойм не менше 2000 м).

Розміри санітарно-захисних зон повинні погоджуватися з відповідними установами, що розробляють водоохоронні зони рік.

При необхідності (наявність спеціальних водоохоронних зон, особливостей рел'єфу місцевості, зон відпочинку та ін.) установи санітарно-епідеміологічної служби мають право збільшити санітарно-захисні зони в 2-3 рази.

9.3. Відповідними службами для охорони малих річок, а в окремих випадках для водостоків і водойм, встановлюється прибережна смуга водоохоронної зони шириною від 20 до 100 м, у якій забороняється застосування пестицидів, мінеральних добрив і інша господарська діяльність.

9.4. Розчинні вузли, заправні площадки, майданчики для протруювання насіння, майданчики і ванни для обробки худоби повинні бути розташовані на відстані 200-500 м від поверхневих водойм, які не мають рибогосподарського значення (див. розділ 6).

9.5. У санітарній зоні рибогосподарських водойм (не менше 2 км від берегів) забороняється: будівництво і розміщення складів для зберігання пестицидів, розташування майданчиків для протруювання насіння, приготування отруйних принад, робочих розчинів і заправка ними машин та апаратури, розміщення дезакаризаційних агрегатів, майданчиків для обробки тварин, знезараження техніки і тари з-під пестицидів, тимчасових та стаціонарних аеродромів, нанесення захисних пестицидних покриттів на призначені до сплаву лісоматеріали.

9.6. Обробка території санітарно-захисної зони допускається у виняткових випадках (поява карантинних шкідників) лише малонебезпечними пестицидами (III і IV клас небезпечності, в т.ч. за критеріями токсичності, віддаленої дії, стійкості та міграції у відповідності з "Гігієнічною класифікацією пестицидів за ступенем небезпечності", ДСанПіН 8.8.1.002-98) та погодженням з органами санепідслужби.

9.7. Категорично забороняється застосування пестицидів у межах першого поясу (суворого режиму) зони санітарної охорони поверхневих та підземних джерел господарсько-питного водопостачання. У межах другого поясу (обмеження) зони санітарної охорони поверхневих та підземних джерел водопостачання забороняється зберігання та застосування пестицидів. У межах третього поясу (спостережень) зони санітарної охорони підземних джерел

водопостачання забороняється розміщення складів пестицидів (постанова Кабінету Міністрів України N 2024 від 18.12.98 "Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів").

9.8. При розміщенні об'єктів хімізації (склади, агрохімкомплекси, розчинні вузли і т.ін.) повинні бути здійснені заходи щодо охорони підземних вод (гідроізоляція, вибір ділянок із глибиною залягання ґрунтових вод не менше 2 метрів).

9.9. При застосуванні пестицидів в індивідуальних господарствах джерела водопостачання (криниці, свердловини та ін.) повинні бути надійно укриті, захищені позатрубні простори.

9.10. Обробка водойм (із метою знищення водоростей, бур'янів, личинок комарів) можлива тільки з дозволу природоохоронної і санітарно-епідеміологічної служб.

9.11. При зрошенні площ, які оброблюються пестицидами традиційними засобами та гербігацією, повинно бути виключене утворення поверхневого стоку шляхом суворого дотримання норм поливу, ретельного планування поливних ділянок, удосконалення засобів зрошення. При збігу строків обробок пестицидами і поливу, останній слід проводити до застосування пестицидів.

9.12. В умовах зрошуваного землеробства при застосуванні пестицидів повинні бути передбачені водоохоронні заходи, які відповідають вимогам нормативно-технічної документації, погодженої з природоохоронною і санітарно-епідеміологічною службами.

9.13. Категорично забороняється спуск у водойми незнезаражених колекторно-дренажних і стічних вод, що утворюються при митті тари, машин, устаткування, транспортних засобів і спецодягу, які використовувались при роботі з пестицидами.

9.14. Не допускається забруднення пестицидами водойм, які є приймачами термальних вод, а також комбіноване забруднення водойм тепловим скиданням і біопрепаратами, створеними на основі потенційно патогенних мікроорганізмів.

9.15. Відбір та аналіз зразків води на вміст пестицидів в джерелах господарсько-питного і комунально-побутового водокористування здійснюється установами санітарно-епідеміологічної служби відповідно до: "Унифицированных правил отбора проб сельскохозяйственной продукции, продукции, продуктов питания и объектов окружающей среды для определения микроколичеств пестицидов". М., 1979, N 2051-79; ГОСТ 4979-79. Вода хозяйственно-питьевого и промышленного водоснабжения. Методы химического анализа. Отбор, хранение и транспортирование проб; офіційних методик, затверджених в установленому порядку Міністерством охорони здоров'я.

10. ОХОРОНА ҐРУНТУ

10.1. При використанні пестицидів у народному господарстві необхідно вживати заходи, щодо попередження накопичення в ґрунті стійких і активно мігруючих пестицидів, відповідно до вимог законодавчих і нормативних документів: ГОСТ 17.4.1.02-83. Охрана природы. Почвы. Классификация химических веществ для контроля загрязнения; ГОСТ 17.4.1.03-84. Охрана природы. Почвы. Термины и определения химического загрязнения; ГОСТ 17.4.2.01-81. Охрана природы. Почвы. Номенклатура показателей санитарного состояния; ГОСТ 17.4.2.03-86 (СТ СЭВ 5299-85). Охрана природы. Почвы. Паспорт почв; ГОСТ 17.4.3.06-86 (СТ СЭВ 5301-85). Охрана природы. Почвы. Общие требования и классификация почв по влиянию на них химических загрязняющих веществ; ГОСТ 17.4.3.04-85. Охрана природы. Почвы. Общие требования к контролю и охране от загрязнения; ОСТ "Обработка пестицидами почвы и посевов полевых культур. Требования безопасности" та інші.

10.2. Внесення пестицидів у ґрунт, у тому числі, з протруєним насінням, а також наземна обробка рослин та інш. повинні проводитись з урахуванням існуючого (фонового) вмісту пестицидів в ґрунті таким чином, щоб сумарна кількість препарату не перевищувала гігієнічні нормативи (ГДК, ОДК).

10.3. Забороняється фумігація орного шару ґрунту пестицидами I та II класів небезпечності, забруднена ґрунтів незнешкодженими залишками робочих розчинів, промивними водами після миття тари, спецодягу, апаратури і приміщень складів.

10.4. Якщо вміст пестицидів в ґрунті перевищує гігієнічні нормативи, забороняється вихід працюючих для проведення сільськогосподарських робіт, в першу чергу, пов'язаних з розпушуванням ґрунтів; забороняється вирощування рослин харчового та фуражного призначення; на цих ґрунтах дозволяється вирощувати лише технічні культури, які піддаються технологічній переробці.

10.5. Забороняється багаторазове застосування на протязі одного сезону того ж самого пестициду. Препарати з персистентністю до 4-х місяців застосовуються не більш 2-х разів за вегетаційний період, а більш стійкі пестициди можна використовувати тільки при відсутності їх залишків після попередніх обробок.

На територіях великих господарств рекомендується обмежувати багаторазове і тривале внесення в ґрунт пестицидів, які за критеріями токсичності та віддаленої дії віднесені до II та III класів небезпечності, а за критеріями стабільності у воді, ґрунті, коефіцієнтами міграції з ґрунту - до I та II класів небезпечності (у відповідності з "Гігієнічною класифікацією пестицидів за ступенем небезпечності", ДСанПін 8.8.1.002-98).

10.6. Слід впроваджувати перспективні методи обробок, при яких забруднення ґрунтів найменше: малооб'ємне та ультрамалооб'ємне обприскування, внесення гранульованих форм пестицидів і т.ін.

10.7. Державний нагляд і державний контроль за вмістом пестицидів в ґрунтах, згідно постанови Кабінету Міністрів України N 226 від 19.02.96 здійснюють:

- Міністерство сільського господарства і продовольства - в ґрунтах на землях сільськогосподарського призначення;
- Міністерство охорони здоров'я - в ґрунтах на землях населених пунктах, оздоровчого та рекреаційного призначення;
- Міністерство охорони навколишнього природного середовища і ядерної безпеки - в ґрунтах на землях природоохоронного призначення в межах територій природно-заповідного фонду;
- Міністерство лісового господарства - в ґрунтах земель лісового фонду;
- Державний комітет по гідрометеорології - за фоновим забрудненням ґрунтів залишковими кількостями пестицидів;
- Державний комітет по житлово-комунальному господарству - в ґрунтах підприємств квітникарства, зелених насаджень, міст і селищ міського типу.

Санітарний контроль за вмістом пестицидів у ґрунті проводиться до застосування пестицидів (фон), після запланованих обробок (літньо-осінній сезони); після зняття врожаю (в кінці вегетаційного періоду).

При необхідності (перевищення гігієнічного нормативу, аварійні ситуації та ін.) проводяться додаткові дослідження ґрунту.

10.8. Об'єктами, що підлягають вибірковому контролю санітарно-епідеміологічною службою, повинні бути землі сільськогосподарських угідь, садів і виноградників, які розташовані на відстані до 500 м від поверхневих водних джерел, водозабірних споруд; зон санітарної охорони джерел господарсько-питного водопостачання та лікувальних вод; ґрунти місць масового відпочинку населення, територій дитячих, оздоровчих і лікувально-профілактичних закладів; ґрунти територій складів зберігання пестицидів, аеродромів, заправних майданчиків хімізації, агрохімкомплексів (пунктів хімізації), що знаходяться в ландшафтах з високим заляганням (до 1 м) ґрунтових вод та високою фільтраційною здатністю ґрунтів.

10.9. Методи відбору та аналізу зразків ґрунтів здійснюється у відповідності з Державними стандартами: ГОСТ 17.4.3.01-83 (СТ СЭВ 3847-82). Охрана природы. Почвы. Общие требования к отбору проб; ГОСТ 17.4.3.01-83 (СТ СЭВ 3847-82), ГОСТ 17.4.4.02-84. Охрана природы. Почвы. Методы отбора и подготовки проб для химического, бактериологического, гельминтологического анализа та "Унифицированными правилами отбора проб сельскохозяйственной продукции, продуктов питания и объектов окружающей среды для определения микроколичеств пестицидов среды". М., 1979, N 2051-79.

10.10. Державний комітет по стандартизації, метрології та сертифікації здійснює державний метрологічний нагляд за хіміко-аналітичними лабораторіями, які визначають вміст залишкових кількостей пестицидів у ґрунті (згідно постанови Кабінету Міністрів України N 226 від 19.02.96).

11. ЗАСТОСУВАННЯ МІКРОБІОЛОГІЧНИХ ПРЕПАРАТІВ

11.1. Забороняється застосовувати в якості інсектицидів і фунгіцидів такі мікроорганізми, які можуть бути патогенними для людини і теплокровних тварин.

Штами мікроорганізмів, призначених для використання в якості родентицидів, повинні бути вибірково патогенними для знищення гризунів і непатогенними або умовно патогенними для людини та інших видів теплокровних.

11.2. Забороняється виготовлення товарних форм пестицидів, що містять хімічні і біологічні засоби захисту рослин. Допускається їх одночасне застосування у вигляді бакових сумішей.

11.3. При оцінці небезпеки мікробних препаратів користуються класифікацією, включеною в методичний покажчик "Постановка исследований для обоснования ПДК производственных микроорганизмов и готовых препаратов на их основе в воздухе рабочей зоны".

Таблиця 11.1. Класифікація штамів мікроорганізмів за ступенем небезпечності

Найменування показників	Одиниця виміру	Норми для класу небезпечності					
1	2	3	4				
Середня вірулентна доза: при введенні в шлунок	При введенні внутрішньо-брюшино						
клітина на одну тварину	до 10(7)	до 10(3)	10(7) - 10(9)	10(3) - 10(7)	10(9)	-	10(11)
	10(7) - 10(9)	більше 10(11)	більше 10(9)				
Середня алергенна доза за сенсibiliзу-ючим ефектом				клітина на одну тварину	до		
10(2)	10(2) - 10(3)	10(3) - 10(4)	більше 10(4)				
Поріг алергенної інгаляційної дії	клітин/ куб.м	до 10(3)	10(3) - 10(4)	10(4)	-		
10(3)	більше 10(3)						
Поріг хронічної інгаляційної дії	клітин/ куб.м	до 3x10(3)	3x10(3) - 3x10(4)				
3x10(4) - 3x10(3)	більше 3x10(4)						

1-й клас - надзвичайно небезпечні, мають виражену загальнотоксичну або алергенну дію;

2-й клас - високо небезпечні, можуть чинити сильну загальнотоксичну або алергенну дію;

3-й клас - помірно небезпечні, мають слабку загальнотоксичну або алергенну дію;

4-й клас - малонебезпечні, практично не мають загальнотоксичну або алергенну дію.

11.4. Для оцінки небезпечності біологічних препаратів на основі антибіотиків, токсинів і інших продуктів життєдіяльності використовують класифікацію хімічних речовин п. 1.10 та 1.11.

11.5. На застосування біологічних засобів захисту рослин розповсюджуються всі положення даних правил з урахуванням таких особливостей:

- біологічні засоби захисту рослин зберігають на складах для пестицидів в ізолюваному приміщенні;

- допускається застосування тими самими особами хімічних і біологічних засобів захисту рослин;

- при роботі з препаратами на основі живих мікроорганізмів необхідно особливу увагу приділяти попередженню їх потрапляння у харчові продукти;

- при проведенні періодичних медичних оглядів робітників, крім загальноприйнятих досліджень необхідно здійснювати діагностику можливого дисбактеріозу кишечника відповідно до методичних рекомендацій "Бактериологическая диагностика дисбактериоза кишечника" (затв. МОЗ РРФСР 14 квітня 1977 р.).

ДОПУСК (ПОСВІДЧЕННЯ)
на право здійснення робіт з пестицидами і агрохімікатами

Виданий _____
прізвище, ім'я, по батькові

Адреса _____

Місце роботи _____

на право здійснення робіт з пестицидами та агрохімікатами
до _____ 19__ року.

Допуск (посвідчення) видано на підставі:

1. Висновку медичної комісії від _____ 19__ року.

2. Посвідчення про проведення спеціальної підготовки
від _____ 19__ р.,
реєстраційний N _____.

Керівник підприємства, установи,
організації (станції захисту
рослин) _____

підпис, прізвище, ініціали
МП

Дата видачі _____ 19__ р.,

реєстраційний N _____

ПРОДОВЖЕНО до _____ 19__ року

Допуск (посвідчення) продовжено на підставі:

1. Висновку медичної комісії від _____ 19__ року.

2. Посвідчення про проведення спеціальної підготовки
від _____ 19__ року, реєстраційний N _____.

Керівник підприємства, установи,
організації (станції захисту
рослин) _____

підпис, прізвище, ініціали
МП

Дата видачі _____ 19__ р., реєстраційний N _____

ПОСВІДЧЕННЯ

про проходження спеціальної підготовки з питань безпечного проведення робіт з
пестицидами і агрохімікатами

Видане _____

Адреса _____

прізвище, ім'я, по батькові

Місце роботи _____

Спеціальну підготовку з питань безпечного проведення робіт з
пестицидами і агрохімікатами пройшов(ла) 19__ року.

Назва установи, організації, закладу, на базі яких здійснена
спеціальна підготовка _____

Посвідчення дійсне до _____ 19__ року.

Керівник установи, організації,
закладу _____

(підпис)

Дата видачі _____ 19__ року

Реєстраційний N _____

ЗАТВЕРДЖУЮ

посада, підпис керівника

" ____ " _____ 19 ____ р.

НАРЯД

на виконання робіт з пестицидами і агрохімікатами

_____ (адреса місця виконання роботи, найменування ділянки тощо)

Початок роботи _____ г. _____ хв. _____ число _____

_____ місяць 19 ____ р.

Відповідальний керівник робіт _____

_____ (посада, прізвище, ініціали)

з бригадою у складі _____ чол. _____

_____ (професія, прізвище, ініціали всіх працівників)

Доручається виконати _____

_____ (конкретний зміст, місце, умови роботи)

Заходи безпеки _____

Інструктаж з техніки безпеки провів _____

_____ (посада, прізвище, ініціали, дата, підпис)

Наряд видав _____

_____ (посада, прізвище, ініціали, дата, підпис)

Наряд і інструктаж отримав _____

_____ (прізвище, ініціали, підпис, дата, час)

МЕДИЧНА КНИЖКА
особи, яка працює з пестицидами

N _____

Прізвище _____

Ім'я, по батькові _____

Рік народження _____

Місце роботи _____

Посада _____

З якого року працює з пестицидами _____

Підпис власника книжки _____

Висновок медичної комісії _____

Голова медичної комісії _____

посада, прізвище, ім'я,

по батькові, підпис

МП

Дата видачі книжки _____ 19__ р.

Термін дії до _____ 19__ р.

ПЕРЕЛІК

ЗАХВОРЮВАНЬ, ЯКІ Є ПРОТИПОКАЗАННЯМИ ДЛЯ РОБОТИ З ПЕСТИЦИДАМИ

1. Вроджені аномалії органів з вираженою недостатністю функцій.
2. Органічні захворювання центральної нервової системи з стійкими та вираженими порушеннями функцій.
3. Епілепсія.
4. Шизофренія та інші ендogenous психози.
5. Функціональні порушення центральної нервової системи (неврастенія, істерія, виражена вегетативно-судинна дистонія та ін.).
6. Хронічні рецидивуючі захворювання периферичної нервової системи.
7. Хвороби ендокринної системи з вираженим порушенням функцій.
8. Злоякісні новоутворення.
9. Хвороби крові і кровотворних органів, у т.ч. у стадії ремісії.
10. Гіпертонічна хвороба II-III стадії.
11. Хвороби серця з недостатністю кровообігу.
12. Хронічні хвороби бронхо-легеневого апарату з легеневою і легенево-серцевою недостатністю.
13. Активні форми туберкульозу і бруцельоз будь-якої локалізації.
14. Гастрит, гастроентерит, виразкова хвороба шлунка і 12-палої кишки з частими загостреннями і схильністю до ускладнень, часто рецидивуючі коліти.
15. Цироз печінки та активні хронічні гепатити, захворювання жовчовивідних шляхів з частими загостреннями.
16. Хронічний панкреатит з частими загостреннями.
17. Хронічні хвороби нирок. Сечокам'яна хвороба з частими приступами та ускладненнями.
18. Колагенози (ревматизм, системний червоний вовчак та ін.).
19. Хвороби суглобів з частими вираженими загостреннями або зі стійким порушенням функції.
20. Стійкі порушення менструальної функції.
21. Хронічні запальні захворювання матки і придатків із частими загостреннями.
22. Звичне невиношування та антенальне ушкодження плодів у жінок дітородного віку.
23. Захворювання зорового нерва і сітківки.
24. Хронічні захворювання переднього відрізка очей (повік, кон'юнктиви, роговиці, слъзовивідних шляхів).
25. Анофтальм.
26. Глаукома.
27. Алергічні захворювання (бронхіальна астма, ангіоневротичний набряк Квінке і т.д.), у т.ч. в анамнезі.
23. Хронічні субатрофічні та атрофічні зміни верхніх дихальних шляхів. Озена, гіперпластичний фарингіт, ларингіт.
29. Неврит слухових нервів.
30. Наркоманії, токсикоманії, у тому числі хронічний алкоголізм.
31. Хронічні, поширені, часто рецидивуючі захворювання шкіри (псоріаз, дерматити, пухирчасті дерматози та ін.), а також захворювання шкіри, що супроводжуються порушенням функції сальних і потових залоз.
32. Додатковими протипоказаннями до роботи з ртутьорганічними, фторвмісткими сполуками є хронічний часто рецидивуючий гингивит, стоматит, пародонтоз.

Термін дії _____
Головний державний
санітарний лікар району
Дата видачі _____

САНІТАРНИЙ ПАСПОРТ

на право одержання, зберігання і застосування пестицидів і мінеральних добрив
Господарство _____ район _____

Господарство постачається пестицидами зі складу _____

районного об'єднання _____

Опис складу

1. Розміри складу в метрах _____ довжина _____
_____ ширина _____ висота _____

2. Побудований по типовому проекту _____,
приспосований з-під _____

3. Побудований із матеріалу: стіни _____, підлога _____,
дах _____, стеля _____

а) кількість воріт із фасаду _____, із тилу _____

б) освітлення _____

в) опалення _____

г) вентиляція _____

д) водопостачання _____

е) каналізація _____

є) очисні споруди _____ випарні площадки _____

4. Місткість складу (за проектом) _____ за
висновком місцевих органів санепідслужби (при розміщенні складу і
приспосованому приміщенні) _____

5. Благоустрій:

а) огорожа _____

б) під'їзні шляхи _____

в) зонування території _____

г) озеленення _____

д) відстань від житлових будинків _____

_____ харчових об'єктів _____

джерел водопостачання, _____ інших об'єктів _____

6. Обладнання складу:

а) стійкий для збереження пестицидів 1 класу
небезпеки _____

б) ваги для зважування пестицидів _____

в) стелажі _____

- г) протипожежний інвентар _____
д) дрібний інвентар _____
е) єдиних знаків безпеки _____
7. Наявність окремих приміщень _____,
спеціальних майданчиків для зберігання міндобрив _____

8. Пункт протруювання насіння:

- а) розташований у спеціально призначеному приміщенні _____
наявність вентиляції _____ на відкритій площадці
б) розміри санітарно-захисної зони _____

в) наявність справних машин для протруювання - АПЗ-10, АПС-4А, ПС-10, ПСШ-5, "Мобитокс-Супер", "Гуматокс-8" і ін.

(підкреслити) інші _____

- г) наявність промаркированих мішків для протруєного зерна _____
автозавантажувачів сівалок _____

- д) збереження протруєного насіння _____

9. Умови приготування розчинів пестицидів:

- а) стаціонарні заправні станції _____ розташовані _____

санітарно-захисна зона _____

- б) пересувні агрегати _____

10. Площадка для зберігання машин, апаратури, транспорту _____

- а) умови миття і знешкодження _____

- б) умови збору і нейтралізації змивних вод _____

11. Санітарно-побутові приміщення:

- а) роздягальня для чистого і брудного одягу _____

- б) душові (стаціонарна) _____ пересувна _____

- в) пральня _____ наявність пральних машин _____

організація централізованого прання спецодягу

- г) кімната прийому їжі і відпочинку _____

- д) кімната комірника _____

- е) туалет _____ предмети для дотримання особистої гігієни _____

- ж) наявність спецодягу та засобів індивідуальних захисту _____

необхідних розмірів _____ у достатній кількості

- з) наявність медичних аптечок

(спеціальних) _____ кількість _____
и) забезпеченість доброякісною водою _____

12. П.І.Б. агронома по захисту рослин _____

освіта _____

13. П.І.Б. завідуючого складом _____

освіта _____

14. Наявність допусків, посвідчень і медичних книжок для допущених до роботи з пестицидами і агрохімікатами _____

15. Навчання по програмі санмінімуму _____

16. Наявність затвердженого правлінням або дирекцією господарства списку підготовлених дослідників сільгоспкультур _____

17. Учбово-звітна документація (перерахувати) _____

18. Наявність погодженого з органами Держсаннагляду комплексного плану заходів захисту сільгоспкультур по господарству в т.ч. в зонах санохорони відкритих водойм, джерел водопостачання, населених пунктів _____

19. Інші зауваження комісії _____

20. Висновок комісії _____

Санітарний лікар _____

району _____

підпис, прізвище, ініціали
"ПОГОДЖЕНО"
Інспектор по охороні
навколишнього природного
середовища

підпис, прізвище, ініціали
Дата видачі _____
Керівник (представник) господарства

посада підпис прізвище, ініціали

ЗАЯВКА

на одержання пестицидів із складу господарства
Завідуючому складом пестицидів видати бригадиру,
ланковому _____
бригади, ланки _____ для проведення робіт

(вказати які саме)

слідуючу кількість пестицидів _____

(вказати яких і скільки в кг)

Керівник господарства _____

(підпис)

КНИГА

обліку приходу-витрати пестицидів по складу

господарства за _____ рік

Найменування пестициду

_____						Дата прийому або видачі
пестицидів (виданий) маса (кг), число тарних одиниць	По якому документу і звідки надійшов пестицид або кому переданий	Приход	Витрата	Залишок на день обліку	Підпис одержувача	
1	2	3	4	5	6	

Примітка. Препаративні форми рідких препаратів повинні бути приведені у ваговій концентрації по вазі в %, по об'єму в г/л, а приход (витрата) повинен бути приведений у кг (л) з урахуванням різновиду питомих ваг.

Книга повинна бути пронумерована сторінками, прошнурована, скріплена печаткою, з підписом керівника господарства.

По мірі надходження нових найменувань пестицидів їм відводять відповідні сторінки для обліку.

ПРАВИЛА
ЗНЕШКОДЖЕННЯ ЗАЛИШКІВ ЗАБОРОНЕНИХ І НЕПРИДАТНИХ ДО ВИКОРИСТАННЯ
ПЕСТИЦИДІВ

1. Інвентаризація заборонених і непридатних до використання пестицидів здійснюється згідно з "Тимчасовою інструкцією по проведенню інвентаризації заборонених і непридатних до використання в сільському господарстві пестицидів на базах агрохімформувань та в колективних сільськогосподарських підприємствах" К. 1997 р. Заборонені та непридатні до використання метал-вмісткі пестициди (ртуть-, миш'як-, мідьвмісткі сполуки та інш.) підлягають захованню. При цьому галюїд-, фосфор-, сірко-, азотвмісткі заборонені і непридатні для використання пестициди, або їх суміші знезаражують хіміко-термічним засобом шляхом спалювання на полігонах згідно "Порядка накоплення, транспортування, обезвреживання и захоронения токсичных промышленных отходов" М. МОЗ СРСР 1985).
2. Знищення хлорсуміші, сірковуглецю, анабазин-сульфату і нікотин-сульфату проводять з додаванням до них подвійної (по вазі) кількості кашиці хлорного вапна.
3. Ціансплав знешкоджують сумішшю, що складається зі свіжеприготованих 10%-них розчинів залізного купоросу і каустичної соди (на 100 р. пестициду застосовують 6 л. першого і 3 л. другого розчину). Пестицид вводять у знешкоджуючий розчин, поступово й обережно, уміст перемішують біля 30 хвилин, залишають для повноти знешкодження на 3-4 години і потім виливають у яму.
Кількість препаратів синильної кислоти, що одночасно знищуються (ціаносплав та ін.), не повинна перевищувати 200 г.
4. Пестициди можуть бути знешкоджені методом органоґрунтового компостування відповідно до "Временной инструкции по обезвреживанию пришедших в негодность пестицидов методом органопочвенного компостирования".
5. Знищення пестицидів проводиться в присутності відповідальної особи, яка виділена керівником господарства, і оформляється актом за підписом керівника колективного сільськогосподарського підприємства. У акті вказується найменування організації, назва знищеного препарату, його кількість, місце і засіб знищення, прізвище особи, відповідальної за проведення цих робіт. Акт повинен зберігатися у комірника.

ЖУРНАЛ
обліку протруєного насіння

N Вид насіння Кількість насін- ня, (кг/т) Найменування пестициду, препаративна форма Витрата пестициду (г, кг, л/т) Дата протруювання Особа, що від- повідає за протруювання Кому, коли та в якій кількос- ті видане протруєне насіння Підпис

Додаток 9

ЖУРНАЛ

обліку обробок пестицидами приміщень для утримання сільськогосподарських тварин і птиці

N Найменування Вид тварин, птиці, що утримується Лактуючі тварини, на відгоівлі, молодняк, яйценосна птиця Найменування пестициду, пре- паративна форма Концентрація робочої рідини і її витрата (% , г/л, мг/кг) Засіб застосування і тип апаратури Дата і час обробки Дата заселення примі- щення Відповідальний за обробку початок закінчення

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----

Додаток 10

ЖУРНАЛ

обліку обробок пестицидами сільськогосподарських тварин і птиці

N Вид тварин, птиці Лактуючі тварини, на відгодівлі, молодняк, яйценосна птиця Найменування пестициду, пре паративна форма Концентрація робочої рідини та її витрати на оброблювану одиницю Засіб застосування і тип апаратури Дата і час обробки Дата і час першого після обробки доїння, забою, збору яєць Відповідаль- ний за обробку

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

Додаток 11

ЖУРНАЛ

обліку застосування пестицидів/на посівах, у садах, теплицях і ін./у бригаді

N _____ Господарство _____ району _____ області _____ N Куль- тура Сорт N поля Площа, що фактично оброблена (га) Фаза розвитку культури Наймену- вання пестици- ду, пре- паратив- на форма Засіб застосування і марка машини Дата засто- сування Концент- рація- по пре- парату, в %, по д.р. у г/л Витрата пести- цидів на га (кг) Дата збору врожаю Підписи осіб, що від- пові- дають за хім- обробку початок закін- чення

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----

ПРАВИЛА
ЗНЕШКОДЖЕННЯ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ, АПАРАТУРИ, ПРИМІЩЕНЬ, ТАРИ І
СПЕЦОДЯГУ

1. Залишки пестицидів на різних поверхнях (транспортні засоби, апаратура для застосування, тара і приміщення) видаляють водними розчинами технічних або синтетичних миючих засобів (СМЗ) відповідно до "Вказівок по застосуванню синтетичних миючих засобів". Забруднені поверхні обробляють нагрітим до 50-80 град.С 5-10%-ми розчинами СМЗ або технічних миючих засобів, використовуючи розпилювачі різного типу, до повного видалення залишків.
2. залізничні транспортні засоби (вагони, цистерни, платформи та ін.) знешкоджують відповідно до п. 1, з застосуванням засобів механізації (машини для прибирання підлоги, пилососи та ін.).
3. Після очищення забруднених поверхонь їх промивають водою і сушать на повітрі або шляхом використання гарячого повітря. Промивні води відводять і збирають у спеціально вириті ями глибиною 1 м, розташовані на ділянках, віддалених не менше, ніж на 200 м від житлової зони, виробничих приміщень, джерел водопостачання. Після заповнення ями її вміст обробляють кашкою хлорного вапна. Ями засипають землею.
4. При розливах або розсипах пестицидів на залізничне полотно при аварійних ситуаціях забруднений ґрунт необхідно перекопати і обробити 20%-ним водним розчином залізного купоросу та 10%-ним розчином аміаку (об'ємне співвідношення 1:2). Через кілька годин ґрунт обробляють надлишком порошкоподібного вапна і перекопують.
5. Очищення і знешкодження вагонів і цистерн від пестицидів здійснює підприємство Укрзалізниці, вантажовідправники і вантажоодержувачі на стаціонарно або періодично діючих пунктах комплексної підготовки вагонів і промивочно-пропарювальних станціях обробки цистерн.
6. Знешкодження залишків пестицидів на водному транспорті (судна, баржі та ін.) здійснюються відповідно до п. 1.
7. Розливи фумігантів (бромистий метил, металил-хлорид, хлорпикрин) у трюмах і робочих приміщеннях водно-транспортних засобів знешкоджують відповідно до існуючого методу ("Временное методические рекомендации по химической дегазации емкостей от бромистого метила", затв. МОЗ СРСР, N 3252-75, М. 1976 р.).
8. Тара, розливи і розсипи фосфидів металів (цинку, алюмінію і т.і.) знешкоджують з застосуванням суміші, що отримана при розчиненні 15 ваг.ч. 37%-ного формаліну і 5 ваг.ч. 35%-ної соляної кислоти. Дана суміш придатна і у випадку аварійних ситуацій. Її зберігають у герметично закритій пластмасовій тарі.
9. Вантажний повітряний транспорт (літаки і вертольоти) із під пестицидів знешкоджують за допомогою технічних або синтетичних миючих засобів відповідно до п. 1. Після видалення забруднень поверхні промивають водою і сушать нагрітим повітрям.
10. Літаки і вертольоти сільськогосподарської авіації після застосування пестицидів підлягають очищенню і знешкодженню технічними миючими засобами відповідно до п. 1. Стічні води збирають у бетоновані відстійники і знешкоджують шляхом внесення в них кальцинованої або каустичної соди (5 кг/куб.м) і хлорного вапна (4 кг/куб.м).
11. Тару з-під ртутьорганічних препаратів знешкоджують однією із дегазуючих сумішей:
 - 20%-ним розчином хлорного заліза;
 - перекисом водню, 70%;
 - 5%-ним розчином марганцевокислого калію, підкисленою соляною кислотою (5 мл/л);Прий цьому тару заповнюють однією з сумішей і залишають на 5-6 годин, суміш періодично перемішують. Після знешкодження відпрацьовані розчини виливають в очисні споруди, тару промивають водою і піддають сушінню.
12. Галюїд-, фосфор-, фосфоргалюїдорганічні пестициди знешкоджують однією з наступних сумішей:

- розчином каустичної соди (10 кг) у монометиловому ефірі етиленгліколю (90 кг);
- розчином каустичної соди (10 кг) у монометиловому ефірі етиленгліколю (90 кг), змішаним безводним сірчаноокислим натрієм (3 кг);
- розчином однохлористої міді (0,25 кг), моноетаноламіну (24 кг), поташу (10,5 кг) і 80%-ного сульфанолю Б (11 кг) у 210 л води;
- розчином моноетилового ефіру етиленгліколю (71 кг), хлорної міді (60 г), поташу (4 кг), етилендіаміну (4,5 кг) і 80%-ного сульфанолю Б (0,6 кг) у воді (20 л).

Суміші для знешкодження, зберігають у герметичній скляній або пластмасовій тарі. У випадку аварійних ситуацій однією з сумішей оброблюють забруднену ділянку і через 10-15 хвилин продукти обробки видаляють водою. Ці суміші придатні також для знешкодження незначних залишків пестицидів в умовах агрохімлабораторій, санепідстанцій, промислових, сільськогосподарських лабораторій, установ.

13. Тару з-під хлорсуміші промивають 10%-ним розчином хлорного вапна або пропарюють і залишають у перекинутому положенні (отвір на відстані 10 см від землі).

14. Карбамінові пестициди (тара, розсипи, розливи) знешкоджують сумішшю, що складається з води, гашеного і хлорного вапна (ваг. спів. 5:1:1). ТМТД у стічних водах заводів по протруєнню і дражуванню насіння сільськогосподарських культур знешкоджують у відповідності технології з "Методическими рекомендациями по химическому обезвреживанию тетраметилтиурамдисульфида в сточных водах семенных заводов", затв. МОЗ СРСР, N 1734277, М., 1977.

15. Дінітрофенольні пестициди (розсипи, розливи, тара, стічні води) знешкоджують у відповідності з "Методическими рекомендациями по химическому обезвреживанию динитрофенольных пестицидов", Союзсельхозхимия МСГ СРСР, М., 1985.

16. Гумовий спецодяг (взуття, рукавиці, фартухи та ін.) і одяг з тканин з плівковим покриттям знешкоджують водяною кашкою хлорного вапна (ваг. спів. 2:1) з наступним промиванням водою.

17. Спецодяг, забруднений фосфор- і дінітрофенольними пестицидами, витрушують, а потім замочують у мильно-содовому розчині протягом 6-8 годин. Після цього його 2-3 рази піддають пранню у вказаному гарячому мильно-содовому розчині.

16. Спецодяг, забруднений хлорорганічними пестицидами, замочують у гарячому 0,5%-ному содовому розчині (експозиція 6 годин), перемішують і тричі змінюють розчин. Його прання проводять у мильно-содовому розчині.

19. Спецодяг, забруднений ртутьорганічними препаратами, попередньо замочують у гарячому 1%-ному розчині кальцинованої соди на 12 годин, потім піддають триразовому пранню в мильно-содовому розчині з додаванням алкілсульфонату.

20. Миття підлоги і прибирання приміщень здійснюють 5-10%-ними нагрітими водяними розчинами технічних миючих засобів.

ПРАВИЛА

НАДАННЯ ПЕРШОЇ ДОЛІКАРСЬКОЇ ДОПОМОГИ ПРИ ОТРУЄННІ ПЕСТИЦИДАМИ

Перша допомога включає само- і взаємодопомогу, яку здійснюють самі працюючі, і допомогу, що надають медичні працівники.

Потерпілого насамперед треба вивести з зони, що містить пестицид, зняти засоби індивідуального захисту, звільнити від здавлюючого одягу.

Пестицид, що потрапив на шкіру, змити струменем води, краще з милом, або зняти за допомогою тканини або ватного тампона, а потім промити шкіру достатньою кількістю води.

При надходженні пестициду в очі необхідно негайно добре промити їх достатньою кількістю води.

При надходженні у шлунок потерпілому необхідно дати випити декілька стаканів води або розчину марганцевокислого калію слаборожевого кольору і викликати блювоту. Процедуру повторити 2-3 рази. (Забороняється викликати блювоту у хворого, що знаходиться в непритомному стані або при наявності судомин). Після цього потерпілому дають випити 0,5-1 стакан води з 4-5 таблетками карболену або активованого вугілля (1 столова ложка на 0,5 склянки води). Потім дати тільки сольове проносне (20-30 гр гіркої солі на 0,5 склянки води). Потерпілого необхідно зігріти. Якщо він у непритомному стані, грілки слід застосовувати з великою обережністю, щоб уникнути опіків.

При отруєнні пестицидами, які викликають підвищення температури тіла (ДНОК, пентахлорфенол і ін.), тепло протипоказане. У таких випадках показані холодні компреси.

При послабленні дихання потерпілому дають нюхати нашатирний спирт. У випадку припинення дихання необхідно негайно приступити до штучної вентиляції легень одним із наступних методів:

1. Метод "рот у рот": особа, яка проводить штучну вентиляцію, повинна стати збоку від потерпілого, відвести його голову назад, витягнути нижню щелепу вперед, відкрити рот та вивільнити язик. Особа, яка надає допомогу, робить глибокий вдих і швидко і різко з частотою до 25 разів у хвилину вдуває потерпілому в рот повітря (на рот потерпілому можна покласти нещільну марлю); в момент вдування необхідно закривати ніс потерпілого.

2. Метод "рот у ніс" - потерпілого кладуть на бік. Особа, яка надає допомогу, вдуває повітря у ніс потерпілого. В момент вдування він закриває долонею лівої руки рот потерпілого, долонею правої руки здавлює нижню частину грудної клітини постраждалого в момент видиху. Тривалість видиху повинна бути в 2 рази довшою за тривалість вдиху.

У разі зупинки серця проводять його зовнішній масаж крізь грудну клітину. Постраждалого кладуть на жорстку поверхню, злегка піднімають ноги, поклавши під них подушку або спецодяг, звільняють поверхню грудної клітини та шию від одягу. Потрібно стати збоку від постраждалого, і долонями рук (одна на іншій) натискають на грудну клітину в області грудини в точці на межі середньої та нижньої її третини, потім енергійними рухами з достатньою силою (грудина повинна прогинатися на глибину 3-5 см) ритмічно натискає на грудну клітину 60-70 разів в хвилину. Масаж серця роблять до прибуття лікаря.

При наявності судомин необхідно виключити всякі подразнення, забезпечити хворому цілковитий спокій.

При попаданні в шлунок подразнюючих речовин (формалін та ін.) дати випити зволакуючий засіб (крохмальний слиз). Забороняється давати молоко, жири, алкогольні напої.

При шкірних кровотечах - прикладати тампони, змочені перекисом водню, при носових кровотечах - укласти постраждалого, підняти і злегка запрокинути голову, прикладати холодні компреси на перенісся і потилицю, у ніс - тампони, зволожені перекисом водню.

При отруєнні фосфорорганічними сполуками, яке супроводжується слинотечею, звуженням зіниць, затрудненням дихання, уповільненим пульсом, м'язовими посмикуваннями, слід вводити препарати беладони: 3-4 таблетки бесалолу (бекарбону) або 2-3 таблетки белалгіну.

В усіх випадках отруєння пестицидами (навіть легкого) необхідно якомога швидше звернутися до лікаря або фельдшера.

АПТЕЧКА ПЕРШОЇ ДОЛІКАРСЬКОЇ ДОПОМОГИ:

1. Аспірин 30 табл.
2. Бесалол (або бекарбон, белалгіні) 60 табл.
3. Борна кислота 60 р.
4. Вазелін борний 1 тюбик
5. Валідол 30 табл.
6. Гірка проносна сіль 300 г
7. Гірчиця (порошок) 200 г
8. Карболен (активоване вугілля) 100 г
9. Крохмаль 200 г
10. Марганцевокислий калій 20 г
11. Настойка йоду 10%-ного 50 мл
12. Настойка йоду 5%-ного 50 мл
13. Настойка валеріани 30 мл
14. Нашатирний спирт 25 мл
15. Перекис водню 3%-ний 100 мл
16. Пірамідон (амідопірін) 20 табл.
17. Харчова (двовуглекисла) сода 200 г
18. Розчин брильянтової зелені 1%-ний 100 мл
19. Сіль кухонна 200 г
20. Бинти стерильні 10 шт.
21. Бинти нестерильні 10 шт.
22. Вата гігроскопічна 150 г
23. Джгут або закрутка 1 шт.
24. Індивідуальні пакети першої допомоги 5 шт.
25. Кисневі подушки 2 шт.
26. Косинки 3 шт.
27. Лейкопластир 1x5 см 5 шт.
28. Ножиці 2 шт.
29. Рукавички медичні 3 пари
30. Піпетки 10 шт.
31. Серветки стерильні 10 шт.
32. Термометр медичний 3 шт.
33. Шини дратові або сітчасті 3 шт.

ЖУРНАЛ

обліку допуску працюючих на оброблені пестицидами ділянки і на територію, що їх оточує

Господарство _____

Район _____

Область _____

пестици- дами		Площа, що фак- тично оброб- лена		Назва		Дата закінчення			
робіт	Строки виходу, що регламенто- вані "Перелі- ком..." , діб	П.І.Б. і підпис бригадира		Дата виходу і кількість		людей на оброблених для виконання			
препа- рату, його концен- трація, норма витрати (кг,л/ га) до препарату		культури							
меха- нізо- ваних робіт		руч- них робіт							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Примітка. Книга обліку повинна бути з пронумерованими сторінками, прошнурована, скріплена печаткою і підписом керівника господарства.

ПЕРЕЛІК
ОСНОВНИХ НОРМАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ, НА ЯКІ ПОТРІБНО ПОСИЛАТИСЬ ПРИ
ВИКОРИСТАННІ АБО СКЛАДАННІ САНІТАРНИХ ПРАВИЛ

1. Основи законодавства України про охорону здоров'я. Затв. постановою Верховної Ради України від 19.11.92.
2. Закон України "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення". Затв. постановою Верховної Ради України від 24.02.94.
3. Закон України "Про пестициди і агрохімікати". Затв. постановою Верховної Ради України від 02.03.95.
4. Закон України "Про охорону навколишнього природного середовища". Затв. постановою Верховної Ради України від 25.06.91.
5. Порядок надання дозволу на ввезення та застосування незареєстрованих пестицидів і агрохімікатів іноземного виробництва. Затв. постановою Кабінету Міністрів України N 288 від 04.04.96.
6. Порядок проведення державних випробувань, державної реєстрації та перереєстрації, ведення переліків пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні. Затв. постановою Кабінету Міністрів України N 295 від 04.03.96.
7. "Про державний нагляд і державний контроль за додержанням законодавства про пестициди і агрохімікати". Затв. постановою Кабінету Міністрів України N 226 від 19.02.96.
8. Положення про спеціальні сировинні зони для виробництва сільськогосподарської продукції. Затв. постановою Кабінету Міністрів України N 679 від 26.06.96.
9. Порядок застосування пестицидів і агрохімікатів на територіях, що зазнали радіоактивного забруднення та в зонах надзвичайних екологічних ситуацій. Затв. постановою Кабінету Міністрів України N 92 від 16.01.96.
10. Порядок одержання допуску (посвідчення) на право роботи, пов'язаної з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами. Затв. постановою Кабінету Міністрів України N 746 від 18.09.95.
11. "Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів". Постанова Кабінету Міністрів України N 2024 від 18.12.98.
12. Положення про медичний огляд працівників певних категорій. Затв. наказом МОЗ України N 45 від 31.03.94.
13. Гігієнічна класифікація пестицидів за ступенем небезпечності. ДСанПін 8.8.1.002-98. Затв. постановою Першого заступника Головного державного санітарного лікаря України N 2 від 08.08.98.
14. СанПиН N 4630-88. Санитарные правила и нормы охраны поверхностных вод от загрязнения. Утв. МЗ СССР от 4.07.88 г., М., 1988.
15. Перелік санітарно-гігієнічних норм "Допустимі рівні вмісту пестицидів у сільськогосподарській сировині, харчових продуктах, повітрі робочої зони, атмосферному повітрі, воді водоймищ, ґрунті", затв. постановою Головного державного санітарного лікаря України N 15 від 10.06.95.
16. Державні санітарні правила авіаційного застосування пестицидів і агрохімікатів у народному господарстві України", ДСП 382-96, затверджених наказом МОЗ України від 18.12.96 р. N 382.
17. ДСанПіН. Вода питна. Гігієнічні вимоги до якості води централізованого господарсько-питного водопостачання. Затв. МОЗ України N 383 від 23.12.96.
18. Санитарные правила и нормы по устройству и эксплуатации теплиц и тепличных комбинатов: СанПиН N 5791/МЗ СССР. Утв. 26.06.91. - М.: 1991.
19. ГОСТ 12.1.005-88. ССБТ. Общие санитарно-гигиенические требования к воздуху рабочей зоны. - М.: Изд-во стандартов, 1988.

20. ГОСТ 12.4.103-83. ССБТ. Одежда специальная защитная, средства индивидуальной защиты ног и рук. Классификация. - М.: Изд-во стандартов, 1983.
21. ГОСТ 12.4.011-89. ССБТ. Средства защиты работающих. Классификация. - М.: Изд-во стандартов, 1989.
22. ГОСТ 12.4.028-76. ССБТ. Респираторы ШБ-1 "Лепесток". Технические условия. - М.: Изд-во стандартов, 1976.
23. ГОСТ 12.3.041. ССБТ. Применение пестицидов для защиты растений. - М.: Изд-во стандартов, 1986.
24. ГОСТ 11269-76. ССБТ. Респиратор фильтрующий универсальный РУ-67 м. Технические условия. - М.: Изд-во стандартов, 1971.
25. ГОСТ 19433-81. Грузы опасные. Классификация. Знаки опасности. - М.: Изд-во стандартов, 1981.
26. РСТ УССР 1994-89. Захист зелених насаджень від шкідників та хвороб у населених пунктах. Загальні вимоги безпеки. - 1989.
27. ДСТУ 3041-95. Система стандартів у галузі охорони навколишнього середовища та регіонального використання ресурсів. Гідросфера. Використання і охорона води. Терміни та визначення. - 1995.
28. ГОСТ 17.1.3.04-82. Охрана природы. Гидросфера. Общие требования к охране поверхностных и подземных вод от загрязнения пестицидами. М.: Изд. стандартов, 1987.
29. ГОСТ 17.1.1.02-77. Охрана природы. Гидросфера. Классификация водных объектов. М.: Изд. стандартов, 1986.
30. ГОСТ 17.1.1.04-80. Охрана природы. Гидросфера. Классификация подземных вод по целям водопользования. М.: Изд. стандартов, 1989.
31. ГОСТ 2874-82. Вода питьевая. Гигиенические требования и контроль за качеством. М.: Изд. стандартов, 1993.
32. ГОСТ 17.1.3.06-82. Охрана природы. Гидросфера. Общие требования к охране подземных вод. М.: Изд. стандартов, 1985.
33. ГОСТ 17.1.5.05-85. Охрана природы. Гидросфера. Общие требования к отбору проб поверхностных и морских вод, льда и атмосферных осадком. М.: Изд. стандартов, 1985.
34. ГОСТ 17.1.5.01-80. Охрана природы. Гидросфера. Общие требования к отбору проб донных отложений водных объектов для анализа на загрязненность. М.: Изд. стандартов, 1984.
35. ГОСТ 4979-79. Вода хозяйственно-питьевого и промышленного водоснабжения. Методы химического анализа. Отбор, хранение и транспортирование проб. М.: Изд. стандартов, 1979.
36. ГОСТ 24481-80. Вода питьевая. Отбор проб. М.: Изд. стандартов, 1980.
37. ГОСТ 17.4.1.02-83. Охрана природы. Почвы. Классификация химических веществ для контроля загрязнения. М.: Изд. стандартов, 1983.
38. ГОСТ 17.4.1.03-84. Охрана природы. Почвы. Термины и определения химического загрязнения. М.: Изд. стандартов, 1984.
39. ГОСТ 17.4.2.01-81. Охрана природы. Почвы. Номенклатура показателей санитарного состояния. М.: Изд. стандартов, 1981.
40. ГОСТ 17.4.2.03-86 (СТ СЭВ 5299-85). Охрана природы. Почвы. Паспорт почв. М.: Изд. стандартов, 1986.
41. ГОСТ 17.4.3.06-86 (СТ СЭВ 5301-85). Охрана природы. Почвы. Общие требования и классификация почв по влиянию на них химических загрязняющих веществ. М.: Изд. стандартов, 1986.
42. ГОСТ 17.4.3.01-83 (СТ СЭВ 3847-82). Охрана природы. Почвы. Общие требования к отбору проб. М.: Изд. стандартов, 1983.
43. ГОСТ 17.4.3.04-85. Охрана природы. Почвы. Общие требования к контролю и охране от загрязнения. М.: Изд. стандартов, 1985.

44. ГОСТ 17.4.3.01-83 (СТ СЭВ 3847-82). Охрана природы. Почвы. Методы отбора подготовки проб для химического, бактериологического, гельминтологического анализа. М.: Изд. стандартов, 1983.
45. Строительные нормы и правила. Склады сухих минеральных удобрений и химических средств защиты растений: СНиП 11-108-78/ Госстрой СССР: - М.: Стройиздат, 1978.
46. Строительные нормы и правила. Вспомогательные здания и сооружения: СНиП 2.04.09-8/Госстрой СССР: - М.: Стройиздат, 1987.
47. Инструкция по технике безопасности, при хранении, транспортировке и применении пестицидов. - М.: Агропромиздат, 1985.
48. Унифицированные правила отбора проб сельскохозяйственной продукции, продуктов питания и объектов окружающей среды для определения микроколичеств пестицидов/МЗ СССР. Утв. 21.08.79 N 2051-79. - М.: 1980.
49. Рекомендации по применению средств защиты органов дыхания при работе с ядохимикатами и минеральными удобрениями. - М., 1974.
50. Перелік пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні; Доповнення до переліку пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні. - Київ-Юнівест маркетинг. - 1996, 1997, 1998.
51. Методические указания по проведению предупредительного и текущего государственного санитарного надзора за применением пестицидов в лесном хозяйстве. Утв. Зам. главного государственного санитарного врача СССР N 6027 от 21.10.91.

**ДЕРЖАВНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ З ПИТАНЬ
РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА
МІНІСТЕРСТВО ПРОМИСЛОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
Н А К А 331.01.2006 N 8/29**

Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва пестицидів та агрохімікатів (тільки регуляторів росту рослин)

Відповідно до статті 8 Закону України "Про ліцензування певних видів господарської діяльності" та на виконання постанови Кабінету Міністрів України від 14.11.2000 N 1698 "Про затвердження переліку органів ліцензування", постанови Кабінету Міністрів України від 17.11.2004 N 1560 "Про внесення змін до переліку органів ліцензування" НАКАЗУЄМО:

1. Затвердити Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з виробництва пестицидів та агрохімікатів (тільки регуляторів росту рослин) (далі - Ліцензійні умови), що додаються.

2. Департаменту реєстрації та ліцензування Держпідприємництва України (Барбелюк О.Б.), Департаменту хімічної промисловості Мінпромполітики України (Мешков В.В.) у встановленому порядку забезпечити подання Ліцензійних умов на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.

3. Управлінню справами Мінпромполітики України (Ліщук В.З.) забезпечити публікацію Ліцензійних умов у засобах масової інформації.

4. Контроль за виконанням цього наказу покласти на першого заступника Голови Держпідприємництва України Ваценка К.О. та заступника Міністра Мінпромполітики України Третьякова В.М.

5. Визнати таким, що втратив чинність, наказ Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва і Державного комітету промислової політики України від 22.02.2001 N 40/70 "Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва пестицидів та агрохімікатів, оптової, роздрібною торгівлі пестицидами та агрохімікатами", зареєстрований в Міністерстві юстиції України 12.03.2001 за N 213/5404. Голова Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва Міністр промислової політики України ПОГОДЖЕНО: Заступник Міністра охорони навколишнього природного середовища України Перший заступник Міністра охорони здоров'я України Голова Антимонопольного комітету України

А.В.Дашкевич В.М.Шандра А.Гриценко С.П.Бережнов О.Костусєв

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Державного комітету
України з питань
регуляторної політики
та підприємництва,
Міністерства промислової
політики України
31.01.2006 N 8/29
Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
17 лютого 2006 р.
за N 144/12018

ЛІЦЕНЗІЙНІ УМОВИ
провадження господарської діяльності з виробництва пестицидів та агрохімікатів
(тільки регуляторів росту рослин)

1. Загальні положення

1.1. Ці Ліцензійні умови розроблені відповідно до Законів України "Про пестициди і агрохімікати", "Про внесення змін до деяких законів України щодо пестицидів і агрохімікатів", "Про ліцензування певних видів господарської діяльності", "Про охорону праці", "Про охорону навколишнього природного середовища", "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення", "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності".

1.2. Ліцензійні умови встановлюють організаційні, кваліфікаційні та інші вимоги для провадження господарської діяльності з виробництва пестицидів та агрохімікатів (тільки регуляторів росту рослин) (далі - пестициди та регулятори росту рослин). Відповідно до статті 1 Закону України "Про ліцензування певних видів господарської діяльності" виробництво (виготовлення) визначається як діяльність, пов'язана з випуском продукції, яка включає всі стадії технологічного процесу, а також реалізацію продукції власного виробництва.

1.3. Ліцензійні умови поширюються на всіх суб'єктів господарювання, що здійснюють виробництво пестицидів та регуляторів росту рослин на території України.

1.4. Ліцензування господарської діяльності з виробництва пестицидів та регуляторів росту рослин здійснює Міністерство промислової політики України.

1.5. Для отримання ліцензії суб'єкт господарської діяльності подає до Міністерства промислової політики України заяву про видачу ліцензії та документи відповідно до статті 10 Закону України "Про ліцензування певних видів господарської діяльності", постанови Кабінету Міністрів України від 04.07.2001 N 756 "Про затвердження переліку документів, які додаються до заяви про видачу ліцензії для окремого виду господарської діяльності".

1.6. Оформлення заяв про видачу ліцензії, про видачу копії ліцензії, про переоформлення ліцензії, про видачу дубліката ліцензії та опису документів, що додаються до заяви про видачу ліцензії, здійснюється суб'єктами господарювання за встановленими формами (додатки 1-5).

2. Організаційні вимоги для провадження господарської діяльності з виробництва пестицидів та регуляторів росту рослин

2.1. Відповідно до статті 4 Закону України "Про пестициди і агрохімікати" забороняються ввезення на митну територію України (крім дослідних партій, що використовуються для державних випробувань та наукових досліджень), виробництво (крім виробництва для експорту та виробництва дослідних партій, що використовуються для державних випробувань, науково-технологічних досліджень та випробувань), торгівля, застосування і рекламування пестицидів та регуляторів росту рослин до їх державної реєстрації.

2.2. Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 04.03.96 N 295 "Про затвердження Порядку проведення державних випробувань, державної реєстрації та перереєстрації, видання переліків пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні" рішення про державну реєстрацію препарату набуває чинності з моменту видачі реєстраційного посвідчення та втрачає чинність в кінці року (31 грудня), визначеного терміном реєстрації. Суб'єкт господарювання повинен мати вищезазначене посвідчення про державну реєстрацію препарату.

2.3. Суб'єкт господарювання повинен вести облік наявності та використання пестицидів та регуляторів росту рослин у прибутково-видаткових книгах (журналах) і подавати статистичну звітність за затвердженими формами про наявність та реалізацію пестицидів та регуляторів росту рослин відповідно до Порядку державного обліку наявності та використання пестицидів і агрохімікатів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.11.95 N 881 "Про затвердження Порядку державного обліку наявності та використання пестицидів і агрохімікатів".

2.4. Суб'єкт господарювання при провадженні господарської діяльності з виробництва пестицидів та регуляторів росту рослин повинен дотримуватись вимог постанови Кабінету Міністрів України від 18.09.95 N 746 "Про затвердження Порядку одержання допуску (посвідчення) на право роботи, пов'язаної з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами" та відповідних санітарних правил щодо транспортування, зберігання та застосування пестицидів.

3. Вимоги для провадження господарської діяльності з виробництва пестицидів та регуляторів росту рослин

3.1. Суб'єкт господарювання повинен забезпечити обов'язкове дотримання вимог стандартів, норм і правил, у тому числі технологічних регламентів, що гарантують якість виготовленої продукції, раціональне та економічне ведення технологічного процесу, збереження обладнання, унеможливлення виникнення аварій і забруднення виробничого і навколишнього середовища, безпеку ведення технологічного процесу.

3.2. Для виробництва пестицидів та регуляторів росту рослин суб'єкт господарювання повинен мати:

нормативні документи на продукцію - ДСТУ, ГОСТ, ТУ тощо;

технологічний регламент виробництва пестицидів та регуляторів росту рослин;

позитивні висновки санітарно-епідеміологічної служби, органів державного пожежного нагляду, спеціально вповноважених органів з питань екології та природних ресурсів на провадження господарської діяльності з виробництва пестицидів та регуляторів росту рослин за місцем їх виготовлення і реалізації;

дозвіл на початок (продовження) виконання роботи підвищеної небезпеки або експлуатації об'єкта, виданий відповідними органами, згідно з Порядком видачі дозволів Державним комітетом з нагляду за охороною праці та його територіальними органами, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 15.10.2003 N 1631 "Про затвердження Порядку видачі дозволів Державним комітетом з нагляду за охороною праці та його територіальними органами";

у разі виробництва дослідних партій вітчизняних пестицидів та регуляторів росту рослин - дозвіл на виробництво дослідних партій вітчизняних пестицидів та регуляторів росту рослин відповідно до Порядку проведення державних випробувань, державної реєстрації та перереєстрації, видання переліків пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 04.03.96 N 295 "Про затвердження Порядку проведення державних випробувань, державної реєстрації та перереєстрації, видання переліків пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні";

інструкції, розроблені та затверджені суб'єктом господарювання на основі затвердженого технологічного регламенту.

3.3. Суб'єкт господарювання відповідно до статті 10 Закону України "Про пестициди і агрохімікати" повинен видавати споживачеві на кожну товарну одиницю пестицидів та регуляторів росту рослин рекомендацію щодо її застосування із зазначенням культур та об'єктів, для оброблення яких призначено препарат, способів, норм і кратності використання, термінів вичікування (для пестицидів), заборони та обмеження на застосування, способів і засобів знешкодження пестицидів та регуляторів росту рослин, а також заходів безпеки під час роботи, заходів подання першої медичної допомоги в разі отруєння.

3.4. Відповідно до статті 10 Закону України "Про пестициди і агрохімікати" розфасування пестицидів та регуляторів росту рослин може здійснюватися лише за наявності дозволу його виробника або власника знака для товарів і послуг.

3.5. Відповідно до статті 11 Закону України "Про пестициди і агрохімікати" продаж населенню пестицидів та регуляторів росту рослин здійснюється у дрібнофасованому вигляді та з обов'язковою наявністю інструкції щодо безпечного їх застосування.

4. Кваліфікаційні вимоги для провадження господарської діяльності з виробництва пестицидів та регуляторів росту рослин

4.1. Відповідно до Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затвердженого наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 26.01.2005 N 15 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 15.02.2005 за N 231/10511, працівники суб'єкта господарювання, що провадить господарську діяльність з виробництва пестицидів та регуляторів росту рослин, під час прийняття на роботу і в процесі роботи проходять на підприємстві за рахунок роботодавця інструктажі, навчання та перевірку знань з питань охорони праці, надання першої допомоги потерпілим від нещасних випадків, а також правил поведінки в разі виникнення аварії. Посадові особи та інші працівники, зайняті на роботах, зазначених у Переліку робіт з підвищеною небезпекою, затвердженому наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 26.01.2005 N 15 та зареєстрованому в Міністерстві юстиції України 15.02.2005 за N 232/10512, проходять щороку спеціальне навчання і перевірку знань відповідних нормативно-правових актів з охорони праці.

4.2. Посадові особи суб'єкта господарювання, що провадить господарську діяльність з виробництва пестицидів та регуляторів росту рослин, згідно з Переліком посад посадових осіб, які проходять навчання і перевірку знань з питань охорони праці, наведеним у додатку 3 до наказу Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 26.01.2005 N 15, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 15.02.2005 за N 231/10511, під час прийняття на роботу і періодично, один раз на три роки, навчаються згідно з Типовими тематичним планом і програмою навчання з питань охорони праці посадових осіб.

5. Особливі вимоги для провадження господарської діяльності з виробництва пестицидів та регуляторів росту рослин

5.1. Суб'єкт господарювання для провадження господарської діяльності з виробництва пестицидів та регуляторів росту рослин повинен забезпечити:

організацію та проведення атестації робочих місць відповідно до Порядку проведення атестації робочих місць за умовами праці, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01.08.92 N 442 "Про Порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці", у строки, передбачені колективним договором, але не рідше 1 разу на 5 років;

організацію та проведення попереднього (при прийнятті на роботу) і періодичних (протягом трудової діяльності) медичних оглядів працівників згідно з Положенням про медичний огляд працівників певних категорій, затвердженим наказом Міністерства охорони здоров'я України від 31.03.94 N 45 та зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 21.06.94 за N 136/345 (із змінами та доповненнями).

5.2. Суб'єкт господарювання під час провадження господарської діяльності з виробництва пестицидів та регуляторів росту рослин повинен дотримуватися вимог Закону України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності".

5.3. Суб'єкт господарювання згідно із статтею 8 Закону України "Про охорону праці", Положенням про порядок забезпечення працівників спеціальним одягом, спеціальним взуттям та іншими засобами індивідуального захисту, затвердженим наказом Державного комітету України по нагляду за охороною праці від 29.10.96 N 170 та зареєстрованим у Міністерстві юстиції України від 18.11.96 за N 667/1692, повинен безоплатно забезпечувати працівників спеціальним одягом, взуттям та іншими засобами індивідуального захисту.

6. Вимоги щодо забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення, охорони навколишнього природного середовища при провадженні господарської діяльності з виробництва пестицидів та регуляторів росту рослин

6.1. Суб'єкт господарювання відповідно до Законів України "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення" та "Про охорону навколишнього природного середовища" у процесі експлуатації виробничих, побутових та інших приміщень, споруд, обладнання, устаткування, транспортних засобів, використання технологій повинен забезпечувати:

безпечні і здорові умови праці та відпочинку, що відповідають вимогам санітарних норм; здійснення заходів, спрямованих на запобігання захворюванням, отруєнням, травмам, забрудненню навколишнього середовища;

екологічну безпеку людей, раціональне використання природних ресурсів, додержання нормативів шкідливих впливів на навколишнє природне середовище;

уловлювання, утилізацію, знешкодження шкідливих речовин і відходів або повну їх ліквідацію;

проведення екологічної та санітарно-епідеміологічної експертизи процесів виробництва.

6.2. Суб'єкт господарювання повинен забезпечувати знешкодження та утилізацію токсичних відходів (твердих, рідких, газоподібних) за умови наявності дозволу державної санітарно-епідеміологічної служби, спеціально уповноважених органів виконавчої влади з питань охорони навколишнього природного середовища.

6.3. Пестициди й регулятори росту рослин та тара іноземного виробництва, що ввозяться на територію України (зокрема для фасування), повинні супроводжуватися даними про технологію їх знешкодження та утилізацію відповідно до статті 10 Закону України "Про пестициди та агрохімікати".

6.4. Утилізація, знищення та знешкодження не придатних або заборонених до використання пестицидів та регуляторів росту рослин і тари від них здійснюються підприємствами суб'єкта господарювання, на яких вони виготовлені, а також іншими підприємствами, що мають дозвіл санітарно-епідеміологічної служби Міністерства охорони здоров'я України та органів Міністерства охорони навколишнього природного середовища України, на договірних умовах згідно з Порядком вилучення, утилізації, знищення та знешкодження не придатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 27.03.96 N 354 "Про затвердження Порядку вилучення, утилізації, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них".

6.5. Суб'єкт господарювання, що проваджує господарську діяльність з виробництва пестицидів, повинен приймати металеву та поліетиленову тару від пестицидів власного виробництва без знезараження, зовні чисту та щільно закриту, для повторного її використання відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 27.03.96 N 354 "Про затвердження Порядку вилучення, утилізації, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них". Директор Департаменту реєстрації та ліцензування Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва Директор Департаменту хімічної промисловості Міністерства промислової політики України О.Б.Барбелюк В.В.Мешков

Додаток 1
до пункту 1.6 Ліцензійних
умов провадження
господарської діяльності
з виробництва пестицидів
та агрохімікатів
(тільки регуляторів росту
рослин)
Міністерство промислової
політики України

ЗАЯВА
про видачу ліцензії

Заявник _____
(для юридичної особи: повне найменування, місцезнаходження,

посада, прізвище, ім'я, по батькові керівника; для фізичної
особи: прізвище, ім'я, по батькові,

серія, номер паспорта, ким і коли виданий, місце проживання)
номер телефону _____ номер факсу _____,
організаційно-правова форма _____,
ідентифікаційний код юридичної особи _____,
ідентифікаційний номер фізичної особи - платника податків та
інших обов'язкових платежів _____,
поточний рахунок N _____ у _____
(найменування кредитної установи)

рахунок в іноземній валюті N _____ у _____
(найменування кредитної установи)

Прошу видати ліцензію на провадження такого виду господарської
діяльності _____

Місце провадження діяльності:

Найменування філій, представництв, відокремлених підрозділів	Місцезнаходження
-----+-----	-----
-----+-----	-----
-----+-----	-----
-----+-----	-----

З порядком отримання ліцензії та Ліцензійними умовами
провадження господарської діяльності з виробництва пестицидів та
агрохімікатів (тільки регуляторів росту рослин) ознайомлений і
зобов'язуюсь їх виконувати.

Два примірники опису документів додаються.

Підпис заявника _____
(підпис) (розшифрування підпису)
_____ 200_ року М.П.

Додаток 2
до пункту 1.6 Ліцензійних
умов провадження
господарської діяльності
з виробництва пестицидів
та агрохімікатів
(тільки регуляторів росту
рослин)
Міністерство промислової
політики України

ЗАЯВА
про видачу копії ліцензії

(найменування, ідентифікаційний код органу, який видав ліцензію)

Заявник _____

(для юридичної особи: повне найменування, місцезнаходження,

посада, прізвище, ім'я, по батькові керівника; для фізичної
особи: прізвище, ім'я, по батькові,

серія, номер паспорта, ким і коли виданий, місце проживання)
ідентифікаційний код юридичної особи _____,
ідентифікаційний номер фізичної особи - платника податків та
інших обов'язкових платежів _____,
вид господарської діяльності, на провадження якої було видано
ліцензію (серія _____ N _____): _____

Прощу видати копію ліцензії у зв'язку зі створенням нового
відокремленого підрозділу, а саме:

Найменування філій, представництв, відокремлених підрозділів	Місцезнаходження
-----	-----
-----	-----
-----	-----
-----	-----
-----	-----

Перелік документів, що підтверджують створення нового
відокремленого підрозділу, додається.

Підпис заявника _____

(підпис) (розшифрування підпису)

_____ 200__ року

М.П.

| Реєстрація заяви _____ 200__ року N _ |

| _____ |
| _____ |
| (посада) (підпис) (прізвище) |

Додаток 3
до пункту 1.6 Ліцензійних
умов провадження
господарської діяльності
з виробництва пестицидів
та агрохімікатів
(тільки регуляторів росту
рослин)
Міністерство промислової
політики України

ЗАЯВА
про переоформлення ліцензії

(найменування, ідентифікаційний код органу, який видав ліцензію)

Заявник _____

(для юридичної особи: повне найменування, місцезнаходження,

посада, прізвище, ім'я, по батькові керівника; для фізичної
особи: прізвище, ім'я, по батькові,

серія, номер паспорта, ким і коли виданий, місце проживання)
ідентифікаційний код юридичної особи _____,

ідентифікаційний номер фізичної особи - платника податків та
інших обов'язкових платежів _____,

вид господарської діяльності, на провадження якої було видано
ліцензію (серія _____ N _____): _____

Прошу переоформити ліцензію у зв'язку з _____

(вказати причину: зміна найменування, що не пов'язана з
реорганізацією юридичної особи,

зміна прізвища, ім'я, по батькові фізичної особи; зміна
місцезнаходження юридичної особи,

місця проживання фізичної особи; зміни, що пов'язані з
провадженням господарської діяльності)

Перелік документів, що підтверджують зміни, які підлягають
унесенню до ліцензії: _____

Підпис заявника _____

(підпис) (розшифрування підпису)

_____ 200__ року

М.П.

| Реєстрація заяви _____ 200__ року N _ |

| _____ |

| (посада) (підпис) (прізвище) |

Додаток 4
до пункту 1.6 Ліцензійних
умов провадження
господарської діяльності
з виробництва пестицидів
та агрохімікатів
(тільки регуляторів росту
рослин)
Міністерство промислової
політики України

ЗАЯВА
про видачу дубліката ліцензії

_____ (найменування, ідентифікаційний код органу, який видав ліцензію)

Заявник _____

(для юридичної особи: повне найменування, місцезнаходження,

_____ посада, прізвище, ім'я, по батькові керівника; для фізичної
_____ особи: прізвище, ім'я, по батькові,

_____ ,
серія, номер паспорта, ким і коли виданий, місце проживання)
ідентифікаційний код юридичної особи _____ ,
ідентифікаційний номер фізичної особи - платника податків та
інших обов'язкових платежів _____ ,
вид господарської діяльності, на провадження якої було видано
ліцензію (серія _____ N _____): _____

Прощу видати дублікат ліцензії у зв'язку з

_____ (зазначити причину: втрата ліцензії або пошкодження ліцензії)

До заяви додаються _____

(документ, що підтверджує внесення плати за

_____ видачу дубліката ліцензії та не придатна до користування ліцензія)

Підпис заявника _____

(підпис) (розшифрування підпису)

_____ 200_ року

М.П.

|Реєстрація заяви _____ 200_ року N _ |

| _____ |

| (посада) (підпис) (прізвище) |

ОПИС

документів, що додаються до заяви про видачу ліцензії

Вид господарської діяльності _____

від _____

(суб'єкт господарювання)

N з/п	Найменування документа аркушів	Кількість	Примітки
1	2	3	4

Підпис заявника _____

(підпис) (розшифрування підпису)

_____ 200_ року

М.П.

Реєстрація заяви 200_ року N _	Відмітка про проплату
документ	
(посада) (підпис) (прізвище)	підпис
дата	

КОДЕКС УКРАЇНИ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ
від 07 грудня 1984 р. № 8073-X (витяг)

Глава 5

Адміністративні правопорушення в галузі охорони праці і здоров'я населення

Стаття 83¹. Порухення законодавства про захист рослин

Порухення законодавства про захист рослин:

- 1) поширення шкідливих організмів внаслідок порушення технології вирощування рослин сільськогосподарського та іншого призначення;
- 2) екологічно не обґрунтоване здійснення захисту рослин;
- 3) неповідомлення (приховування) або надання неправдивої інформації про загрозу посівам, деревним насадженням, іншій рослинності відкритого га закритого ґрунту, а також продукції рослинного походження від шкідливих організмів;
- 4) завезення на територію України та реалізація засобів захисту рослин, а також речовин і сировини для їх виготовлення, що не пройшли державних випробувань і реєстрації;
- 5) ухилення від пред'явлення або неперед'явлення засобів захисту рослин для проведення їх огляду, дослідження;
- 6) недодержання вимог нормативно-правових актів з питань захисту рослин, що призвело до пошкодження, погіршення стану рослин та якості продукції рослинного походження, а також забруднення довкілля, - тягне за собою попередження або накладення штрафу на громадян від п'яти до десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб - від десяти до вісімнадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Об'єкт: суспільні відносини у сфері захисту рослин. Законодавство про захист рослин складається із законів України «Про захист рослин», «Про охорону навколишнього середовища», «Про пестициди і агрохімікати», Міжнародної конвенції захисту рослин, постанови Кабінету Міністрів про організацію виробництва вітчизняних засобів захисту рослин та інших відповідних нормативно-правових актів. Наукове забезпечення захисту рослин здійснюється Національною академією наук України, Українською академією аграрних наук, спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань аграрної політики через мережу наукових і науково-дослідних установ та організацій.

Об'єктивна сторона полягає у здійсненні зазначених у диспозиції цієї статті дій, їх зміст та ознаки розглянуто нижче.

Поширення шкідливих організмів внаслідок порушення технології вирощування рослин сільськогосподарського та іншого призначення. Шкідливі організми - це шкідники, збудники хвороб і бур'яни. Недодержання певних вимог, незастосування встановлених способів та методів щодо вирощування рослин може призвести до негативного впливу на навколишнє природне середовище, одним із таких негативних проявів може бути поширення шкідливих організмів. Технологія вирощування рослин розробляється науковцями та затверджується у порядку, визначеному законодавством. На підприємствах, в установах та організаціях усіх форм власності роботи, пов'язані із захистом рослин, проводяться працівниками, які пройшли відповідну підготовку з технології захисту рослин, і тільки під безпосереднім керівництвом спеціалістів із захисту рослин.

Екологічно необґрунтоване здійснення захисту рослин. Захист рослин - комплекс заходів, спрямованих на зменшення втрат урожаю та запобігання погіршенню стану рослин сільськогосподарського та іншого призначення, багаторічних і лісових насаджень, дерев, чагарників, рослинності закритого ґрунту, продукції рослинного походження через шкідників, хвороби і бур'яни. Статтею 4 Закону України «Про захист рослин» встановлюється одна із основних вимог до захисту рослин — екологічне та економічне

обґрунтування доцільності захисту рослин від шкідливих організмів. Це означає, що захист рослин повинен бути доцільним, обґрунтованим та не завдати шкоди навколишньому середовищу.

Неповідомлення (приховування) або надання неправдивої інформації про загрозу посівам, деревним насадженням, іншій рослинності відкритого та закритого ґрунту, а також продукції рослинного походження від шкідливих організмів. Конституцією України визначено, що кожному гарантується право вільного доступу до інформації про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту, а також право на її поширення, така інформація ніким не може бути засекречена. Тому особи, що мають доступ до такої інформації зобов'язані надавати її в установленому порядку. Неправдивою інформацією є така інформація, що не відповідає дійсності.

Завезення на територію України та реалізація засобів захисту рослин, а також речовин і сировини для їх виготовлення, що не пройшли державних випробувань і реєстрації. Засоби захисту рослин та речовини і сировина, з якої ці засоби виготовляються, підлягають державним випробуванням та реєстрації. Погодження асортименту засобів захисту рослин, технічних умов їх виробництва і застосування, плану державних випробувань і реєстрації засобів захисту рослин, переліку пестицидів, дозволених до використання в Україні, асортименту пестицидів, що завозяться в Україну, а також ліцензування діяльності, пов'язаної з їх виробництвом та реалізацією належить до компетенції Головної державної інспекції захисту рослин спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань аграрної політики. Реєстрацію українських препаратів здійснює Укрдержхімкомісія разом з Міністерством охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки, Міністерством охорони здоров'я відповідно до переліку, що подається Міністерством промислової політики.

Державна міжвідомча комісія України у справах випробувань і реєстрації засобів захисту та регуляторів росту рослин і добрив реєструє в Україні мікробіологічні препарати на основі фосформобілізуючих та азотофіксуючих бактерій (ризеоагрину, ризоентерину, агрофілу), засобів захисту рослин (ризоплану, агату, нематофагоциду, гаупсину, пентафагу). Виробництво мікробіологічних препаратів у біолабораторіях і біофабриках здійснюється відповідно вимогам ГОСТ 12.1.008-76 за наявності затверджених та погоджених в установленому порядку і технологічного регламенту. Використання патогенних для людини штамів не дозволяється. Робота здійснюється тільки з виробничими штамами мікроорганізмів, на які є свідоцтва державної реєстрації України.

Ухилення від пред'явлення або неперед'явлення засобів захисту рослин для проведення їх огляду, дослідження. Такі дії спричиняють адміністративну відповідальність за цією статтею у зв'язку з тим, що вони порушують встановлений порядок користування засобами захисту рослин та можуть призвести до негативних наслідків. На вимогу уповноважених органів особи, що використовують засоби захисту рослин повинні їх пред'явити для огляду та дослідження.

Недодержання вимог нормативно-правових актів з питань захисту рослин, що призвело до пошкодження, погіршення стану рослин та якості продукції рослинного походження, а також забруднення довкілля. Склад цього правопорушення є матеріальним, тобто вчиняються певні дії, наступають передбачені цим пунктом цієї статті наслідки та існує причинний зв'язок між діями та наслідками. Вимоги, які пред'являються до здійснення захисту рослин, встановлюються зазначеними нормативно-правовими актами.

Суб'єкт: громадяни та посадові особи.

Суб'єктивна сторона: це правопорушення може бути вчинено як з умислом, так і з необережності.

Глава 15

Адміністративні правопорушення, що посягають на встановлений порядок управління

Стаття 188¹². Невиконання законних вимог посадових осіб спеціально уповноважених органів виконавчої влади у сфері захисту рослин

Невиконання законних вимог посадових осіб спеціально уповноважених органів виконавчої влади, які здійснюють державний контроль за додержанням законодавства про захист рослин, - тягне за собою накладення штрафу на громадян від п'яти до десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб - від десяти до вісімнадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Об'єктом цього правопорушення є суспільні відносини у сфері державного контролю за додержанням законодавства про захист рослин.

Об'єктивна сторона правопорушення, передбаченого коментованою статтею, полягає у невиконанні законних вимог посадових осіб спеціально уповноважених органів виконавчої влади, які здійснюють державний контроль за додержанням законодавства про захист рослин.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про захист рослин» від 14.10.1998 р. № 180-XIV захистом рослин - це комплекс заходів, спрямованих на зменшення втрат урожаю "а запобігання погіршенню стану рослин сільськогосподарського та іншого призначення, багаторічних і лісових насаджень, дерев, чагарників, рослинності закритого ґрунту, продукції рослинного походження через шкідників, хвороби і бур'яни.

Законні вимоги посадових осіб спеціально уповноважених органів виконавчої влади, які здійснюють державний контроль за додержанням законодавства про захист рослин є похідними від їх повноважень, які закріплені статтями 16, 17 Закону України «Про захист рослин» під 14.10.1998 р. № 180-XIV. Так, посадові особи спеціально уповноважених органів виконавчої влади у сфері захисту рослин мають право: вимагати від підприємств, установ, організацій усіх форм власності та громадян, діяльність яких пов'язана із захистом рослин, додержання законодавства про захист рослин; відвідувати підприємства, установи, організації усіх форм власності, діяльність яких пов'язана з користуванням землею, лісом, водними об'єктами, вирощуванням рослин сільськогосподарською та іншого призначення, багаторічних і лісових насаджень, дерев, чагарників рослинності закритого ґрунту, а також реалізацією, переробкою, зберіганням і використанням рослин та продукції рослинного походження, з метою перевірки додержання законодавства про захист рослин та відбирання зразків ґрунту, води, насіння, рослин, продукції рослинного походження та інших матеріалів для проведення фітосанітарної діагностики; обмежувати, тимчасово забороняти або припиняти діяльність підприємств, установ, організацій усіх форм власності та громадян у разі порушення ними вимог технології та нормативно-правових актів з питань захисту рослин, що можуть спричинити загрозу життю і здоров'ю людей та довкіллю; визначати і регулювати обсяги робіт, пов'язаних із захистом рослин, відповідно до фітосанітарного стану; забороняти реалізацію засобів захисту рослин, які не відповідають вимогам щодо їх якості; одержувати від міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, підприємств, установ, організацій усіх форм власності та громадян необхідну інформацію з питань захисту рослин; давати обов'язкові для виконання розпорядження (приписи) про проведення підприємствами, установами, організаціями усіх форм власності та громадянами профілактичних і винищувальних заходів щодо захисту рослин; накладати адміністративні штрафи на осіб, винних у порушенні законодавства про захист рослин.

До обов'язків посадових осіб спеціально уповноважених органів виконавчої влади у сфері захисту рослин віднесено: у межах своєї компетенції розробляти та приймати нормативно-правові акти з питань захисту рослин; прогнозувати розвиток і поширення

шкідливих організмів; своєчасно інформувати органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, а також підприємства, установи, організації усіх форм власності та громадян, діяльність яких пов'язана з користуванням землею, лісом, водними об'єктами, вирощуванням, реалізацією, переробкою, зберіганням і використанням рослин та продукції рослинного походження, про фітосанітарний стан, строки та методи проведення захисних заходів; здійснювати контроль за виконанням загальнодержавних, міждержавних, регіональних цільових програм захисту рослин; впроваджувати безпечні для здоров'я людини та охорони довкілля інтегровані та інші системи захисту рослин; визначати обставини, межі території, час введення особливого режиму захисту рослин та заходи щодо локалізації і ліквідації особливо небезпечних шкідливих організмів, а також залучати в установленому законодавством порядку для цих цілей ресурси держави, а також ресурси підприємств, установ, організацій усіх форм власності та громадян з попереднім відшкодуванням їм понесених ними витрат; вносити упродовж однієї доби до відповідного органу виконавчої влади чи органу місцевого самоврядування подання про запровадження особливого режиму та відповідних заходів захисту рослин; вести баланс потреб у засобах захисту рослин за асортиментом і обсягами їх виробництва в Україні та закупівлі за імпортом; проводити аналітичні дослідження засобів захисту рослин на відповідність їх сертифікатам якості, у тому числі тих, що завозяться на митну територію України, а також регламентів їх застосування тощо; погоджувати асортимент і технічні умови виробництва, регламенти застосування, перелік пестицидів, дозволених до використання в Україні, а також їх асортимент, який закуповується за імпортом.

Невиконання хоча б однієї із законних вимог посадових осіб спеціально уповноважених органів виконавчої влади, що здійснюють державний контроль за додержанням законодавства про захист рослин, які є похідними від їх прав та обов'язків утворює об'єктивну сторону цього правопорушення.

Суб'єктивна сторона правопорушення характеризується наявністю вини як у формі умислу, так і у формі необережності.

Суб'єктами правопорушення можуть бути як посадові особи підприємств, установ та організацій, так і громадяни.

Кримінальний Кодекс України
від 05 квітня 2001 р. № 2341-III (витяг)

Розділ VIII.

Злочини проти довкілля

Стаття 247. Порухення законодавства про захист рослин

Порухення правил, установлених для боротьби зі шкідниками і хворобами рослин, та інших вимог законодавства про захист рослин, що спричинило тяжкі наслідки, - карається штрафом до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до двох років.

Об'єктом злочину є встановлений порядок захисту рослинного світу, у т.ч. в частині попередження і боротьби зі шкідниками і хворобами рослин.

Предметом злочину є рослини (сільськогосподарські, дикорослі, інші) та їхні природні властивості, а також плоди рослин - зерно, насіння, овочі, фрукти, коренеплоди тощо. Рослини - це організми, які живляться органічними і неорганічними речовинами ґрунту, води і повітря і здатні створювати органічні речовини з неорганічних у природному стані.

Об'єктивна сторона включає в себе три ознаки:

- 1) діяння - порушення правил, установлених для боротьби зі шкідниками і хворобами рослин, та інших вимог законодавства про захист рослин;
- 2) тяжкі наслідки;
- 3) причинний зв'язок між діянням і наслідками.

Шкідники рослин - це види тварин (комахи, кліщі, мікроорганізми), здатні заподіяти шкоду рослинам, чагарникам, деревам, продукції рослинного походження". До шкідників рослин належать, наприклад, колорадський жук, довгоносик, сарана, картопляна міль, східна плодожерка, миші та інші гризуни. Хворобами рослин визнаються відхилення від їх нормального стану і розвитку, які полягають у порушенні основних функцій всієї рослини або її частини (порушення нормального обміну речовин під впливом фітопатогенів (віруси, бактерії, гриби) або несприятливих умов середовища, наприклад надлишку чи нестачі води, порушення температурного режиму).

Захист рослин - це комплекс заходів, які спрямовані на зменшення втрат урожаю та запобігання погіршенню стану рослин сільськогосподарського та іншого призначення, багаторічних і лісових насаджень, дерев, чагарників, рослинності закритого ґрунту, продукції рослинного походження через шкідників, хвороби, бур'яни.

Оскільки диспозиція ст. 247 має бланкетний характер, для притягнення особи до відповідальності слід встановити, які конкретно правила нею було порушено та яким нормативним актом ці правила встановлено.

Злочин може бути вчинений шляхом дії або бездіяльності. Здебільшого порушення законодавства про захист рослин набуває пасивної форми (наприклад, невжиття заходів, спрямованих на знищення шкідників та збудників хвороб рослин, на локалізацію постраждалих територій або знищення зараженого врожаю чи насіння; неповідомлення інформації про загрозу посівам, іншій рослинності, а також продукції рослинного походження від шкідливих організмів; невиконання законних вимог службових осіб спеціально уповноважених органів виконавчої влади, які здійснюють державний контроль за додержанням законодавства про захист рослин).

Дії, які утворюють об'єктивну сторону цього злочину, можуть полягати, зокрема, у: ввезенні в Україну та реалізації на її території, засобів захисту рослин, що не пройшли

державних випробувань і реєстрації; використанні для знищення шкідників і збудників хвороб заборонених хімічних речовин; надмірному вживанні пестицидів.

Порушенням законодавством про захист рослин потрібно визнавати також порушення правил боротьби з бур'янами, зокрема шляхом використання гербіцидів, якщо це потягло тяжкі наслідки.

Склад злочину, передбачений ст. 247, є матеріальним, Злочин визнається закінченим з моменту спричинення тяжких наслідків. Вирішуючи питання про те, чи є заподіяні наслідки тяжкими, у кожному конкретному випадку потрібно враховувати, зокрема, площу територій, на які поширилась епіфітотія, шкоду, заподіяну людині, рослинному і тваринному світові або сільськогосподарському виробництву, час, на який земельні площі виведено з ладу, вартість заходів, здійснюваних для подолання спричинених негативних наслідків (наприклад, вартість знезараження, переробки або знищення підкарантинних матеріалів та об'єктів).

Порушення вимог законодавства про захист рослин, що не Спричинило тяжких наслідків, тягне адміністративну відповідальність (зокрема за ст. ст. 83, 83-1, 105, 106, 188-12 КАЛ).

Суб'єкт злочину загальний.

Суб'єктивна сторона злочину визначається психічним ставленням особи до наслідків і, за загальним правилом, характеризується необережною формою вини. Проте не виключається можливість вчинення порушення законодавства про захист рослин з непрямым умислом.

ДЛЯ ПОТАТОК